MIP
NOSILEC KAKOVOSTI – GORNJA RADGONA 1991

DELO

ČETRTEK, 1. AVGUSTA 1991 • LJUBLJANA
LETO XXXIII • ŠT. 178 • CENA 16 DINARJEV
2,60 DEM, 18 ATS, 2,50 CHF, 2000 ITL

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK
TIT DOBERŠEK

Samostojen časnik za samostojno Slovenijo

Književni listi: Zaliv je umolknil, pogovor z Borisom Pahorjem – Vpliv zadnje vojne na slovensko poezijo – Iskreni pesnik Istre

Milan Kučan pri Craxiju in De Michelisu

Osrednja točka pogovorov normalizacija ekonomskih odnosov med Italijo in Slovenijo

RIM, 31. julija – Slovenski predsednik Milan Kučan se je med današnjim kratkim delovnim obiskom v Rimu sestal s predsednikom italijanske socialistične stranke Bettinom Craxijem in italijanskim zunanjim ministrom Giannijem De Michelisom, tudi socialistom.

Pogovor je imel informativni namen, zlasti o vseh vidikih slovenske samostojnosti in pogledih na krizo v Jugoslaviji. Ker se je pokazalo, da ima Bettino Craxi obsežno in poglobljeno predznanje o političnih, zgodovinskih in ustavnopravnih vidikih krize, se je pogovor lahko hitro osredotočil okoli najbolj bistvenega. Craxi je predsedniku Kučanu na primer zagotovil, da razume občutke posameznih delov jugoslovanske federacije (tudi Slovenije), ki se jim zdi, da jim je v skupni državi suverenost na silo odvzeta, kar je bistveno drugače kot pri dvanajsterici evropskih držav, ki prostovoljno oddajajo dele suverenosti, da bi se povezale v enotno tržišče in v perspektivi v federacijo. Craxi vidi možnosti samo še v zelo ohlapni konfederaciji z veliko stopnjo samostojnosti sestavnih delov.

Na pogovoru sta sogovornika načela tudi konkretna vprašanja možne pomoči Italije, da bi se normalizirali finančni in blagovni tokovi, ki jih je pretrgala vojna. Ta za Slovenijo v tem času najpomembnejša tema je obvladovala pogovor predsednika Kučana z zunanjim ministrom De Michelisom.

Zunanji minister De Michelis je obljubil pomoč, da bi našli poti za normalizacijo poslovanja med slovenskim in italijanskim gospodarstvom, kar je v interesu obeh strani. Takoj pa je določil tudi pristojne visoke uradnike iz ekonomskega oddelka italijanskega zunanjega ministrstva, da bi se pogovarjali z italijanskimi finančnimi oblastmi za vsaj začasno – do dokončnih rešitev – sprostitev dela denarnih in blagovnih tokov med Italijo in Slovenijo.

M. D. M.

Ameriška pomoč za republike

Senat je sprejel amandma senatorja Boba Dola o neposredni pomoči demokratičnim republikam

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 31. julija – Ameriški senat je na razpravi o zakonu o ameriški pomoči tujini v celoti in soglasno sprejel amandma senatorja in voditelja republikanske frakcije Boba Dola o neposredni pomoči posamičnim republikam v Jugoslaviji in SZ.

Bistvo zadnjega amandmaja je v tem, da naj bi v zakonu o pomoči ZDA tujini stal tudi odstavek o tem, da morajo ZDA pomagati demokratičnim vladam posamičnih republik znotraj Jugoslavije in Sovjetske zveze in z njimi tudi razširjati in utrjevati trgovanje. »Bistveni cilj ameriške pomoči tujini je v utrjevanju demokratičnih institucij in svobodnega podjetništva,« je rečeno v amandmaju.

● Senatni amandma se načelno dopolnjuje s političnimi izhodišči ZDA, ki jih je konec maja obrazložil zunanji minister Baker in v katerih je tudi dopuščena možnost selektivnega pristopa ZDA do posamičnih republik v Jugoslaviji.

Kot je v komentarju k amandmaju dejal senator Dole, gre za to, da ZDA še vedno poslujejo in trgujejo samo z zveznimi oziroma centralnimi vladami v Jugoslaviji in SZ. »Za zdaj imamo na izbiro samo dvoje: ali podpirati zvezne oblasti ali pa jim podporo umakniti. Doslej nismo imeli na izbiro še tretjega: neposredno podporo svobodno izvoljenim in demokratičnim vladam na republiški ravni znotraj SZ in Jugoslavije. Kot lahko vidimo, zvezne oziroma centralne vlade s silo nastopajo zoper demokratične republike in njihove državljane. Tako je bilo v Pribaltiku, na Kosovu, v zadnjem času pa v Sloveniji in na Hrvaškem,« je dejal senator Dole in menil, da je treba nujno podpreti demokratične republike, če naj zmaga demokracija.

MITJA MERŠOL

Jugoslavija pred Združenimi narodi

NEW YORK, 31. julija (Tanjug) – Varnostni svet Združenih narodov je danes povsem podprl popolno suverenost, neodvisnost, ozemeljsko celovitost in nacionalno enotnost Libanona v njegovih mednarodno priznanih mejah. Obenem je novi predsedujoči VS ekvadorski veleposlanik Jose Ayala Lasso napovedal, da bodo pred varnostni svet postavili problem Jugoslavije. To kaže, da je jugoslovanska kriza presegla meje države in da bo verjetno kmalu postala tudi problem Združenih narodov.

TEMA DNEVA

Orožje diplomacije

Danes je pravzaprav prvi dan, ko tudi formalno začne veljati brionska deklaracija, v kateri je na vidnem mestu zapisano, da se morajo sprte strani lotiti pogajanj. Na Hrvaškem streljanje in mrtvi, zvezno predsedstvo »kolektivne nemoči« se sestaja, da bi razpadalo, mrhovinarji balkanske krčme pa računajo na to, da bodo s pogorišč odnesli kar največ. Ali je v takšni noriji sploh še kaj prostora za orožje, ki mu pravimo diplomacija, pogajanje in dogovarjanje?

Več kot očitno je, da ni malo tistih, ki bi se nevšečne Slovenije radi znebili tako, da bi ji naprtili enostransko odcepitev z vsemi političnimi in gospodarskimi posledicami vred. In bi ji za to potezo »dobre volje« zaračunali še za pripadajoči del federalnega premoženja. Že zdaj se srbski krogi zelo trudijo, da bi nam naprtili kršitve brionske deklaracije in nas Evropi predstavili kot zavoro pri miroljubnem razreševanju jugoslovanske krize. Markovićeva vlada nas z ekonomskimi ukrepi sili v nove enostranske korake – zdaj nam poleg denarne blokade grozi še z blokadami deviznih računov v tujini. V posameznih delih države ropajo in plenijo naše premoženje, vse to pa počenjajo zato, da bi nas izvrgli gole in bose ali pa nas prisilili, da se po kolenih priplazimo »nazaj« v federacijo.

Časi za pogajanja so zdaj vse prej kot dobri in včasih so naša prizadevanja videti brezupna in celo nesmiselna. Še posebej, ker je očitno, da niti sami ne vemo, kako bi se zadev lotili in zlasti ne s kom. Zato ne presenečajo medstrankarski prepiri o sestavi 12-članske parlamentarne delegacije in njenih (ne)pristojnostih, s tem, da nismo opredelili niti, čemu jo bomo imeli, s kom in o čem se bo sploh pogajala . . .

»Diplomacija je orožje civilizacije,« je že pred davnimi desetletji spoznal Winston Churchill.

VINKO VASLE

Zvezno predsedstvo išče ključ premirja

Ustavitev ognja na Hrvaškem si predstavlja srbska stran po svoje – Kostićeva komisija ne želi tujih opazovalcev – Predlog usklajujejo

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 31. julija – Z veliko zamudo se je danes nekaj po 18. uri vendarle začela seja jugoslovanskega predsedstva. V trenutku, ko to poročamo, sestanek še vedno traja in to ne ravno najbolj uspešno, saj je delitev takšna kot ponavadi: srbska stran in na drugi hrvaško-slovenska stran. Jedro nesporazumov pa je očitno v tem, kako si kdo predstavlja ustavitev ognja na Hrvaškem in poznejši nadzor nad njim.

Današnji sestanek je nadaljevanje včerajšnje, prekinjene seje državnega predsedstva, na kateri so sklenili, da posebna državna komisija, pod vodstvom podpredsednika predsedstva SFRJ Branka Kostića pripravi predlog za ustavitev ognja na Hrvaškem. Seja bi se morala začeti že ob 15. uri, a je bila najprej preložena na 17. uro, nato pa se je začela šele dobro uro kasneje. Tokrat ni bil vzrok v zamudi kakšnega od članov, temveč v tem, da je prišla v Beograd delegacija visokih funkcionarjev Evropske skupnosti, ki so nekakšna predhodnica obiska ministrske trojke. Najprej jih je sprejel podpredsednik predsedstva Kostić, zanimivo pa je, da do svojega prihoda v Beograd zanje sploh ni bil obveščen predsednik Mesić. Seveda jih je sprejel še pred sejo predsedstva, ki se je zaradi tega tudi tokrat začela kasneje.

Že na samem začetku je bil sporen predlog takoimenovane državne komisije o prekinitvi ognja, saj je, med drugim, povsem enakopravno obravnavala Republiko Hrvaško in SAO Krajino, pa tudi hrvaško ustavo in dokumente o samostojnosti Krajine. V dokumentu so sestavljalci (Kostić, Gračanin, Brovet in ustrezne službe) predlagali naj bi premirje nadzorovala JA in zvezni organi za notranje zadeve. Zanimivo je, da naj bi po njihovem predlogu, poklicali evropske opazovalce oziroma monitorje, kot se jim pravi v tej fazi, samo, če bi to omenjena komisija predlagala predsedstvu. Konflikt v zvezi s tem vprašanjem se je torej

● Poleg članov predsedstva, premiera Markovića in zveznih ministrov, ki običajno sodelujejo na sejah predsedstva, sta se današnje seje udeležila tudi novi mandatar hrvaške vlade Franjo Gregurić in Josip Manolić, ki je zdaj vodja hrvaškega kriznega štaba.

nadaljeval še z včerajšnje seje, ko je srbska stran (enako kot danes) vztrajala pri tem, da ne potrebujemo opazovalcev iz tujine, medtem ko so Hrvati sami predlagali, naj pridejo tuji opazovalci na njihovo ozemlje. Enako stališče je zastopal tudi slovenski predstavnik Janez Drnovšek, ki je zahteval prihod tujih nadzorovalskih skupin in opozoril, da je predlog, ki ga je pripravila Kostićeva komisija, zelo pristranski.

Okoli 21. uri je predsedstvo sejo prekinilo in posebna komisija, v kateri so bili Kostić, Tupurkovski, Kambovski in Gregurić, je skušala pripraviti spremenjen predlog, ki bi bil sprejemljiv za obe strani.

Na seji je dr. Drnovšek odgovarjal tudi na nekatere očitke Slovenije, da ne spoštuje Brionskih sporazumov. Dejal je, da to ni res in da je za zdaj ostalo odprto samo vprašanje carin, ker zvezna vlada ni točno določila načina nadzora plačila, pa tudi Narodna banka Jugoslavije je brez pravega razloga zamrznila denarne odnose s Slovenijo, pa tudi s Hrvaško.

JANJA KLASINC

DANES V DELU

● Po nakupih v Dravlje, ne v Avstrijo
V ulici Bratov Babnik v Dravljah so odprli mešano trgovino Spar-Mercator

● Makedonijo ogrožajo šovinisti
Srbski ekstremisti bi radi ustvarili še eno Krajino
stran 2

● Odnesejo vse, kar ni pribito
Brežiški izvršni svet opozarja na škodo, ki jo povzročajo vojaki pri umiku iz Slovenije

● Podražitev na železnici
Tudi današnja podražitev Železniškega gospodarstva Ljubljana ne bo rešila pred izgubami
stran 3

● Obrtne šole vabijo učence
Oddelki so v Mariboru, Domžalah, Škofji Loki in Novi Gorici
stran 7

● Vojni zločini pred novomeškim sodiščem
UNZ vložila več kazenskih ovadb proti pripadnikom JA
stran 10

Z novimi davščinami nad posledice vojne

Dnevni red zasedanja parlamenta razširjen z razpravo o zakonu o delni nadomestitvi vojne škode

LJUBLJANA, 31. julija – Današnje zasedanje vseh treh zborov slovenskega parlamenta je zaznamovalo na eni strani veliko število vloženih amandmajev k posameznim zakonom, na drugi pa, vsaj do trenutka, ko to poročamo, tudi neusklajenost v fazah obravnaanja teh zakonov.

Veliko besed je bilo namenjenih predlogu zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja. Z amandmaji so zakon podprli v vseh treh zborih; pri tem so liberalni demokrati menili, da je z zakonom očitno nekaj narobe, če se je nabralo toliko dopolnil. Po njihovem mnenju zakon vsebuje terminološke in konceptualne nejasnosti, ki jih ni mogoče urediti z amandmaji. Pri zakonu o raziskovalni dejavnosti je bilo v ospredju vprašanje, kakšne pristojnosti lahko imajo zavodi v zvezi s podiplomskim študijem.

V vseh treh zborih so danes govorili še o predlogih za izdajo zakonov o prenehanju veljavnosti zakona o skladih skupnih rezerv, zakona o davku od prometa proizvodov in storitev in zakona o igrah na srečo. Davek od prometa proizvodov in storitev ni bil deležen pripomb samo zato, ker predvideva poenostavitev in znižanje davčnih stopenj, ampak tudi zato, ker odpravijo veliko davčnih oprostitev, ki so jih bili prej deležni nekateri davčni zavezanci.

V zboru združenega dela so danes sprejeli še sklepe – dolg z včerajšnjega zasedanja – o ukrepih v gospodarstvu. Z njimi so vladi naložili več nalog, med drugim, naj skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije spodbudi stike z institucijami v drugih jugoslovanskih republikah, da bi v gospodarskih povezavah presegli politične konflikte.

● Poslanci vseh treh zborov so danes razširili dnevni red z obravnavo zakona o delnem povračilu škode, ki jo je povzročila agresija na Republiko Slovenijo; zakon naj bi sprejeli danes, vendar so do trenutka, ko to poročamo, razpravo opravili samo v zboru združenega dela. Po tem zakonu naj bi v avgustu, septembru in novembru plačevali davek po stopnji 2,5 odstotka od BOD, posebni prispevki pa se bodo plačevali ob ceni določenih monopolnih artiklov: naftnih derivatov (razen propana in butana), zavitkov cigaret in močnih alkoholnih pijač (razen piva).

Ta zbor pa je tudi, čeprav je bilo dogovorjeno, da bodo to opravili na skupni seji, sprejel izjavo o dogajanju v Republiki Hrvaški, v kateri se »z osuplostjo ugotavlja, da dejanja, v katerih aktivno sodeluje jugoslovanska armada in velikosrbska politika, dobivajo razsežnosti osvajalne vojne, za kakršne je doslej v Evropi veljalo, da so presežene in stvar preteklosti.«

● Ob 20.15 so na skupni seji zborov razglasili rezultate volitev za direktorja Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani in za sestavo delegacije slovenske skupščine, ki bo sodelovala v pogajanjih o razdružitvi Jugoslavije. Za direktorja UKC je bil izvoljen dr. Primož Rode. Pogajalsko delegacijo sestavljajo: predsednik Vitodrag Pukl, člani iz vrst Demosa Ervin Anton Schwarzbartl, Matjaž Šinkovec, Anton Tomažič, dr. Božidar Voljč, Janez Lukač in dr. Franc Zagožen, člani iz vrst LDS, SDP, SSS in neodvisnih poslancev pa so Tone Anderlič, Miran Potrč, Mile Šetinc, Zdravko Zabukovec in Viktor Žakelj. Nista pa bila izvoljena Vitomir Gros (Liberalna stranka) in dr. Ciril Ribičič (SDP).

Družbenopolitični zbor in zbor občin bosta delo nadaljevala jutri dopoldne.

Zvečer je bila še skupna seja, na kateri so najprej tajno volili novega direktorja Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana (kandidata sta dr. Dušan Keber in dr. Primož Rode) in dvanajstčlansko delegacijo skupščine za sodelovanje v skupščini SFRJ v pogajanjih za izvedbo postopka razdružitve dosedanje SFRJ.

Ministrski predsednik Lojze Peterle je predstavil pogajalska izhodišča: Slovenija se ne šteje več za del Jugoslavije, pripravljena pa je prispevati k reševanju jugoslovanske krize – pripravljena se je pogovarjati kot suveren subjekt. Prav tako je pripravljena prepustiti polno rabo imena Jugoslavija tistim, ki bi se želeli povezati pod tem imenom. Več na 3. strani.

DARJA VERBIČ

Se bo Hrvaška odcepila?

Poslanci HDZ napovedujejo, da bodo v saboru zahtevali odcepitev kot odgovor na agresijo – Nove reke beguncev, premiki vojske, bombardiranja

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 31. julija – Ker je ob zagrebški mestni skupščini več poslancev HDZ napovedalo, da bodo na jutrišnjem izrednem zasedanju hrvaškega sabora zahtevali odcepitev Hrvaške od Jugoslavije oziroma uresničitev zamrznjenih saborskih sklepov ob razglasitvi neodvisnosti Hrvaške 25. junija, se je na Hrvaškem povečala napetost med ljudmi zlasti zunaj bojišč, in to spričo prepričanja, da Hrvaška nima ustrezne obrambe pred velikosrbskimi terorističnimi napadi in vojaško agresijo.

To je v imenu vseh opozicijskih strank na današnjem pogovoru v hrvaškem saboru poudarila tudi predsednica Hrvaške ljudske stranke dr. Savka Dabčević-Kučar. »V tem izjemno dramatičnem trenutku za Hrvaško mora legitimna oblast računati na vso pomoč opozicije, kajti Hrvaška je v vojni, agresorji pa so JA in srbski teroristi,« je poudarila dr. Kučarjeva, ki je zamerila oblastem med drugim tudi to, da ne zna ne domači ne tuji javnosti predstaviti bistvo vojne, spor dveh zasnov, boljševiško-dogmatske (Srbija) in demokratične. Poleg tega je vprašanje dobre obrambe z najsposobnejšimi ljudmi vlade, v kateri naj bi bili tudi strokovnjaki iz opozicije, lahko samo podaljša agonijo, ker brez uveljavljanja parlamentarne demokracije ne bo mogoče priti na zeleno vejo.

S temi predlogi se je strinjal tudi predsednik sabora dr. Žarko Domljan, ki tudi ni mogel prikriti nekakšnega strahu pred jutrišnjim zasedanjem, ko se bo hrvaška oblast morala soočiti s posledicami svoje katastrofalne politike: s povsem ohromljenim ali uničenim gospodarstvom, prometno izoliranostjo (zdaj je nemogoč promet celo po Donavi, ki jo nadzoruje vojska), terorizmom, bombardiranjem hrvaških vasi in mest, z izgnanstvom Hrvatov v lastni domovini in še z marsičim.

● Na 19. seji vrhovnega državnega sveta Hrvaške so prvič imenovali »prek četniškega terorizma in JLA« vsiljeno vojno Hrvaški, kritizirali pa so tudi podpredsednika državnega predsedstva dr. Branka Kostića, ki je pred dvema dnevoma obiskal Borovo selo in srbske teroriste spodbudil, naj gredo do konca. Na kriznih območjih Hrvaške bodo uvedli splošno mobilizacijo. S posebnim pismom bodo obvestili predsednike vlad držav, ki so stalne članice varnostnega sveta OZN o vsiljeni vojni Hrvaški. Hkrati so izrekli priznanje hrvaškim oboroženim silam za junaštvo v bojih s sovražnikom, čeprav so policisti in gardisti opremljeni le z lahkim orožjem.

● **VUKOVAR, 31. julija (Hina) – Včeraj je bilo v okolici Vukovarja opaziti večje premike vojaških vozil, popoldne pa so vzhodni del občine in mesta pogosto preletavala vojaška letala.**

zadeva vsega hrvaškega naroda in drugih državljanov Hrvaške. Hrvaški vrh s Tudmanom na čelu je od vsega začetka skušal vzpostaviti

● **BEOGRAD, 31. julija (Tanjug) – Skupina visokih funkcionarjev Evropske skupnosti, ki jo vodi nizozemski veleposlanik v Parizu Henry Wynaendts, je danes pripotovala v Beograd kot predhodnica »trojke« ES, ki naj bi k nam prispela v petek. Neuradno se je zvedelo, da bo »trojka« najprej odpotovala v Zagreb, v soboto pa bo v Beogradu. Pričakovati je mogoče, da bodo zunanji ministri Nizozemske, Portugalske in Luksemburga med ponovnim obiskom poskušali doseči tisto, kar se jim med prejšnjimi tremi obiski ni posrečilo. Posebno pozornost zbuja predlog ES o ustanovitvi skupnih patrulj, ki naj bi delovale na Hrvaškem. V tej misiji naj bi sodelovalo kar 500 opazovalcev iz ES. Predvidevajo, da bodo med njimi tudi predstavniki Poljske, Češkoslovaške in Kanade.**

nekakšen dialog s teroristi, s katerimi bi se lahko tolkli na bojiščih, s pogovori z Miloševićem pa je še izgubil zaveznike v demokratičnih delih države. Predvidena obnova

● **PRINCIPOVAC, 31. julija (Tanjug) – Otroško okrevališče na Principovcu na meji med Hrvaško in Srbijo so dokončno izpraznili, je danes izjavila za Tanjug direktorica novosadskega inštituta za varstvo mater in otrok dr. Vera Kanazir.**

Letala nad Reko in Dubrovnikom

● **DUBROVNIK, 31. julija (Hina) – Letala jugoslovanskega letalstva, ki so v nizkem letu (eno ob 11.30 in dva ob 13.10) krožila nad Dubrovnikom, so vznemirila Dubrovčane, pa tudi redke goste, ki preživljajo oddih na dubrovniški rivieri. Tudi z Reke poročajo, da so letala v nizkem letu preletavala Reko in okoliške turistične kraje.**

Tudi danes so četniški napadi na hrvaške vasi, eksplozije podtaknjenih min od vzhodne Slavonije do morja, nove skupine beguncev, izgnancev z lastne zemlje in iz domov, ki se vrtoglavo bližajo številu 30.000, premiki JA in grožnje zasnamovale hrvaški dan, ki se je še lani meril po zasedenosti turističnih zmogljivosti, danes pa po številu mrtvih, ranjenih, po porušenih domovih in nemoči, da bi hrvaška država začela normalno delovati.

Več na 2. strani.

PETER POTOČNIK

ZDRAV DUH V . . .

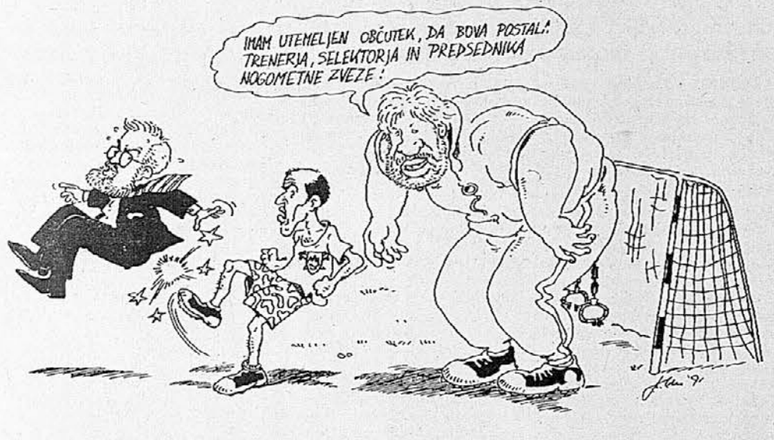

Karikatura: Franco Juri

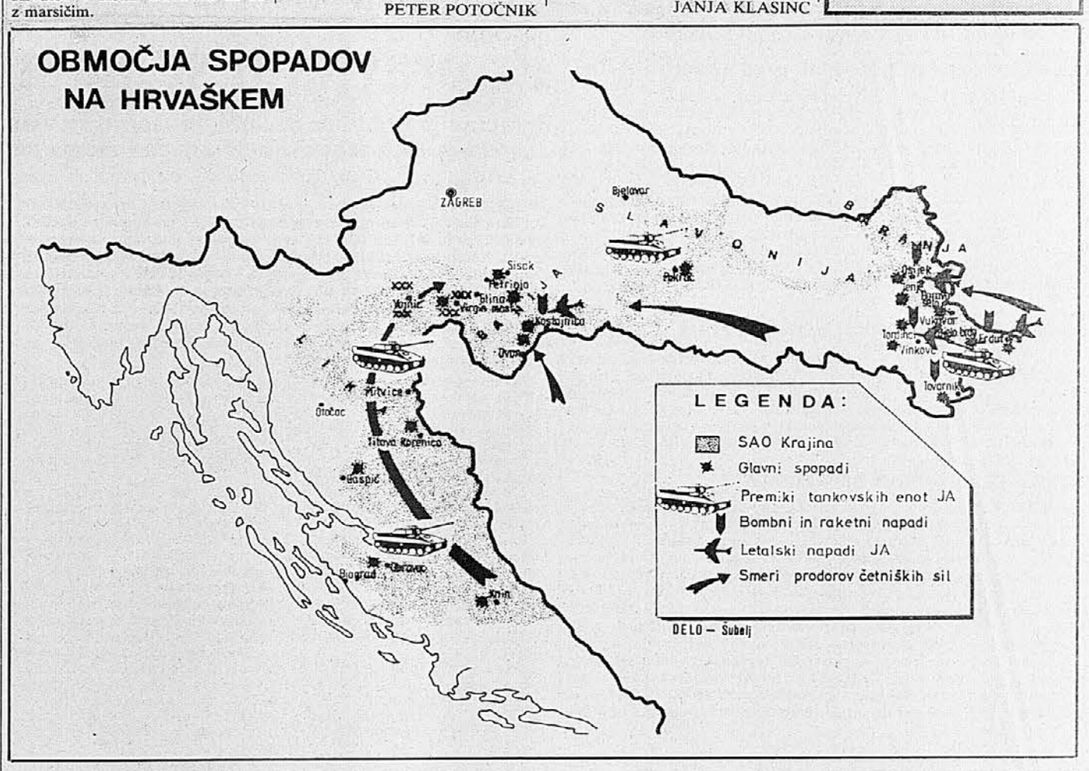

Sporazum o manj orožja

Bush in Gorbačov sta slovesno podpisala dokument o zmanjšanju zalog jedrskega orožja za tretjino – Skupna izjava o Jugoslaviji

OD NAŠEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 31. julija – Mihail Gorbačov je na sklepni tiskovni konferenci obeh predsednikov dejal, da sta z Georgeom Bushom posebej govorila tudi o jugoslovanski krizi. Državi sta v zvezi s tem sprejeli skupno izjavo, v kateri izražata globoko zaskrbljenost zaradi dramatičnega razvoja razmer v Jugoslaviji. Predsednika sta popoldne v Kremlju slovesno podpisala tudi sporazum o 30-odstotnem zmanjšanju strateške jedrske oborožitve, pretežni del dneva pa sta preživela v vladni rezidenci v Novo Ogarjevu, kjer sta končala še drugi krog razgovorov.

Gorbačov je povzel bistvo skupne sovjetsko-ameriške izjave o razmerah v Evropi in jugoslovanske krize. ZDA in ZSSR sta nadvse zaskrbljeni nad dramatičnim razvojem dogodkov v SFRJ. Zavzemata pa se, da bi se sprte strani izognile uporabi sile. Vse udeležence poziv, naj spoštujejo dogovor o prekinitvi ognja. Moskva in Washington izhajata iz tega, da morajo rešitev problemov poiskati sami narodi Jugoslavije, in sicer na temelju demokratičnih načel, z mirnimi pogajanji in konstruktivnim dialogom.

Gorbačov je, povzemajoč bistvo skupne izjave, dejal, da je treba spoštovati temeljna načela sklepnega helsinškega dokumenta in pariške listine za novo Evropo.

George Bush in Mihail Gorbačov sta večino drugega kroga pogovorov na najvišji ravni imela v vladni rezidenci v Novo Ogarjevu (sovjetski Camp David), popoldne pa sta v Kremlju slovesno podpisala sporazum o zmanjšanju strateškega jedrskega orožja za eno tretjino. Ameriški predsednik je dejal, da sporazum dokazuje novo raven odnosov med državama, koristi pa ne bodo imeli samo mladi ljudje v ZDA in ZSSR, temveč po vsem svetu.

Jutri bo na povabilo sovjetske vlade v Moskvo dopotoval predsednik jugoslovanske vlade Ante Marković, ki se bo najprej sešel s sovjetskim premierom Valentinom Pavlovom, opazovalci pa ne izključujejo tudi sestanka z Mihailom Gorbačovom.

Več na 4. strani.

MIHA LAMPREHT

● Predsednika sta na skupni popoldanski tiskovni konferenci med drugim zelo visoko ocenila celoten vrhunski sestanek, ki ne bo vplival le na dvostranske odnose, temveč na vso svetovno politiko. Med drugim sta poudarila, da sta podpisala tudi poseben dokument za Bližnji vzhod in da je to »pomemben rezultat« skupnega dela. Bush je poudaril zgodovinsko priložnost za razplet bližnjevzhodne krize, ki ne sme biti izpuščena.

Težave v poslovanju s tujino

Zmanjšani devizni prilivi LB, d. d., se le nekoliko povečujejo – Izguba ob polletju

LJUBLJANA, 31. julija – Ljubljanska banka d.d. ima že dober mesec dni precejšnje težave pri zagotavljanju devizne likvidnosti in pri poslovanju s tujino. V času vojaških operacij so se zmanjšali devizni prilivi iz tujine. Ti so se v zadnjem času sicer povečali in se gibljejo od 7 do 8 milijonov dolarjev na dan, še vedno pa so precej manjši, kot so bili v aprilu, ko jih je bilo od 12 do 13 milijonov dolarjev na dan. Banka ima veliko težav pri pridobivanju kratkoročnih posojil v tujini, je na današnji tiskovni konferenci povedal generalni direktor Anton Slapernik.

Banka je prvo polletje končala z 1,67 milijarde dinarjev izgube, s prvim avgustom pa pripravlja tudi spremembo obrestnih mer. Več na 2. strani.

M. J.

Doseči sporazum med dejanskimi gospodarji

V skupščini Jugoslavije poudarjajo, da je nujen dogovor o delovanju države v času moratorija

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 31. julija – Današnje seje odborov za kreditno-monetarni sistem, gospodarske odnose s tujino in finance, na katerih so predstavniki zvezne vlade in centralne banke spregovorili o delovanju države v času moratorija, še posebej na monetarnem in deviznem področju in področju kreditnih odnosov s tujino, so bile predvsem svojevrsten preizkus pripravljenosti, da bi v kratkem pripravili sejo zbora republik in pokrajin o omenjenih temah.

Na delegatsko vprašanje na skupni seji treh odborov je zvezni sekretar za razvoj Božidar Marendić odgovoril, da ne bi delovali mimo zvezne skupščine, ker pa se jim letos ni posrečilo sprejeti ne prvega ne drugega gospodarskega programa, ki ju je ponujala zvezna vlada, je na dlani, da je treba za zadnji poskus preprečitve naglega razpada najprej doseči sporazum dejanskih »političnih gospodarjev« v državi in na tej podlagi (če bo ta sporazum uspešen) aktivirati tudi zvezni parlament. V mislih je imel seveda delovanje, ki bi imelo realen in praktičen pomen. Zato je nujen dogovor o delovanju države v obdobju moratorija, da bi v tem času rešili vprašanja, zaradi katerih se jugoslovansko gospodarstvo brez regionalnih izjem bliža neizogibnemu propadu. Po Marendiću so to predvsem vprašanja, ki izvirajo iz motenj v plačilni bilanci države. Trimesečno obdobje naj bi po mnenju ZIS začeli šteti od sprejetja in podpisa tega dogovora, hkrati naj bi imeli možnost za podaljšanje tega obdobja.

Če bi se to posrečilo, bi utegnili že septembra dobiti finančno pomoč ES, brez katere kratko in malo nimamo nikakršne možnosti za normalno življenje. Ker so se devizni dohodki iz vseh virov zaradi zaostrenih razmer močno zmanjšali, bi bili, če se nič ne bi spremenilo, kmalu prisiljeni razglasiti enostranski moratorij, ker ne bi več mogli poravnati obveznosti do tujine. Več na 2. strani.

BOJANA JAGER

Vlaka s tanki danes iz Logatca?

Na ŽG Ljubljana slednjič dobili soglasje za odhod tankov iz vrhniške vojašnice

LJUBLJANA, LOGATEC, 31. julija – Vlaka s tanki in drugo vojaško opremo iz vrhniške vojašnice, ki že tretji dan čakata na odhod z logaške železniške postaje, naj bi po informacijah iz ŽG Ljubljana proti Banjaluki odpeljala jutri.

Kot vse kaže, pa je ŽG Ljubljana uspelo pridobiti poleg soglasja iz Zagreba za odhod teh dveh vlakov tudi zagotovilo, da bodo v Slovenijo pripeljali dodatne vagone za prevoz tankov. Za zdaj pa še niso dobili nikakršnega novega naročila za nove posebne vlake, ki naj bi opravili vojaški transport.

Na vprašanje, kaj nameravajo storiti, če zaradi nastalih razmer na Hrvaškem v Dobovi hrvaški železničarji ne bi hoteli prevzeti obeh vlakov ali pa bi preklicali soglasje, so v ŽG Ljubljana odgovorili, da je dogovor dovolj trden. Več o umiku JA iz Slovenije na 3. strani.

J. P.

PARTNER
Radlje: faks: 0602/71-224 tel: 0602/73-020 ali 73-021
Ljubljana: tel: 061/210-331, int. 48 ali 52
IZJEMNA PONUDBA:

NOTE BOOK 286/21/1 MB/40 MB HD/1,44 FD/VGA	YU = 79.000 DIN A = 24.990 ATS
NOTE BOOK 386/SX/2 MB/80 MB HD/1,44 FD/VGA	YU = 99.000 DIN A = 31.990 ATS
EX286/21/1 MB/40 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA MONO	YU = 38.023 DIN
EX386/25/2 MB/80 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU = 82.955 DIN
EX386/33/4 MB/120 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU = 104.095 DIN
EX386/33/4 MB/200 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU = 117.904 DIN

DEALERJI VABLJENI!

S TELEPRINTERJA

Valilnica podjetij v objektih armade?

AJDOVŠČINA, 31. julija – Vodstvo ajdovske občine se je sestalo s predstavniki podjetja »Inin«, s katerim naj bi zastavili program razvoja novih podjetij. Ajdovska občina namreč računa na sprostitev objektov, ki jih zdaj uporablja armada. Nekateri od njih bi bili primerni za podjetnike in obrtnike, ki jim primanjkuje primernih lokacij. Občina bo poskušala med sedanjimi in bodočimi podjetniki zbuditi čimveč zanimanja za projekt »valilnice« podjetij. Izvršni svet bo poskušal zagotoviti tudi sofinanciranje načrta. (A. L).

Mirenski dolini bo treba pomagati

LJUBLJANA, 31. julija – Predstavniki RK Slovenije so danes obiskali občino Trebnje in druge od nedavnega neurja prizadete kraje v Mirenski dolini, kjer so si ogledali povzročeno škodo in se s predstavniki IS občine in OO RK domenili za obliko nadaljnje pomoči in sodelovanja. Ugotovili so, da so kraji močno prizadeti in da bo potrebna širša družbena pomoč. RK Slovenije je za najnujnejše potrebe prizadetim občinam že nakazal prvo finančno pomoč.

V teh dneh RK Slovenije pripravlja tudi pošiljko pomoči, za Hrvaško, predvsem sanitetni material in zdravila. (C. R.)

Potres v severovzhodni Sloveniji

LJUBLJANA, 31. julija – Seizmološki zavod Republike Slovenije sporoča, da so instrumenti observatorija na Golovcu zabeležili včeraj 30. julija 1991, ob 21. uri 32 minut zmeren potresni sunek v oddaljenosti 92 km severovzhodno od observatorija. Potresni sunek, ki je vznemiril prebivalce Mute, Radelj in Vuzenice, je dosegel inteziteto med IV. in V. stopnjo po Mercallijevi lestvici. Potres ni povzročil gmotne škode.

Lipa je vredna 98,80 dinarja

LJUBLJANA, 31. julija – Zvezni zavod za statistiko je sporočil, da so se cene na drobno v juliju povečale za 5,8 odstotka, na podlagi tega podatka pa Lipa holding sporoča, da je lipa danes vredna 98,80 dinarja. (B. O.)

Adria Airways obnavlja mrežo poletov

LJUBLJANA, 31. julija – Adria Airways je po odprtju letališča začela preusmerjati svoje polete spet na ljubljansko letališče. Zaradi razmer v Jugoslaviji, predvsem na Hrvaškem, popolna obnova rednega prometa še ni mogoča. Tako je v domačem rednem prometu vzpostavila dnevno povezavo s Splitom, dvakrat na teden z Dubrovnikom (četrtek, nedelja), trikrat na teden s Skopjem (torek, sreda, petek) in petkrat na teden povezavo s Sarajevom (od ponedeljka do petka). Povezava z Beogradom je za zdaj samo ob sredah.

Obnovljeni so tudi redni mednarodni poleti. V London letijo vsak dan, v Pariz trikrat na teden. Frankfurt je z Ljubljano povezan štirikrat v tednu (ponedeljek, torek, četrtek in petek), dvakrat na teden pa letimo iz Zagreba. Poleti v Moskvo so ob četrtkih in nedeljah. Leti v Tel Aviv so ob četrtkih, s 14. avgustom pa začenjajo ponovno leteti v Larnako na Cipru. Od 21. julija leti Adria redno tudi v Beirut (nedelja). (C. R.)

Mirovne sindikalne akcije

BEOGRAD, 31. julija (Tanjug) – Zveza samostojnih sindikatov Jugoslavije je pozvala republiške organizacije in zvezne odbore, naj se vključijo v mirovno akcijo, katere cilj je vzpostavitev miru in pogojev za mirno premostitev jugoslovanske krize. V okviru mirovne sindikalne akcije naj bi organizirali več protestnih zborov delavcev in mirovnih tribun, ter izvajali pritisk na skupščine, vlade in vse druge nosilce oblasti, ki odločajo o vojni ali miru. Kot možne oblike delovanja navajajo vse vrste državljanske neposlušnosti, s katero je mogoče preprečiti vojno – tudi bojkot vojaške proizvodnje. Če vse te akcije ne bi prinesle ustreznih rezultatov, zvezni sindikat kot zadnjo možnost predlaga organiziranje splošne stavke za mir.

Od jutri stavka v izolski bolnišnici

IZOLA, 31. julija – Zaradi neuspeha predvčerajšnjega pogovora predstavnikov vodstva izolske bolnišnice, sindikata in obalnih občin z odgovornimi funkcionarji republiške vlade, se je bolnišnični stavkovni odbor ob soglasni podpori sindikalnih skupin odločil, da jutri začne že nekaj časa napovedano stavko. Stavka naj bi trajala toliko časa, dokler ne bodo v celoti izpolnjene zahteve stavkajočih, ki med drugim terjajo tudi redno izplačilo OD, trajno ureditev financiranja zdravstva, takojšnji dogovor o ustanoviteljstvu in reorganizacijo bolnišnične odprave oziroma odstop nekaterih vodilnih delavcev. Pripravili so tudi natančen program delovanja bolnišnice med stavko, ki jo bodo stopnjevali od prekinitve ambulantno poliklinične dejavnosti do opustitve nege in prehrane bolnikov, ki jo bodo prepustili svojcem . . . (J. O.)

Danes ustvarjalno popoldne pred Galerijo ARS

LJUBLJANA, 31. julija – Otroci bodo lahko v četrtek, 1. avgusta, med 17. in 19. uro preživeli ustvarjalno popoldne ob spoznavanju »novega« v industrijskem oblikovanju pred Galerijo ARS na Jurčičevem trgu. Z arhitektko Janjo Severjevo bodo lahko slikali na blago, spoznali, kaj je batik, se naučili, kako barvamo volno. Izdelke, ki jih bodo pri demonstraciji sami naredili, pa bodo lahko odnesli tudi domov. Za vse, ki bodo zamudili tokratno demonstracijo, bo »ponovitev« v sredo, 7. avgusta, za navdušence pa arhitektka pripravlja Poletno enajsto šolo, dopoldanske celotedenske tečaje za otroke od 10. leta dalje, v katerih bodo udeleženci prenašali vtise z izletov in sprehodov v naravi v risbe na blagu, iz katerega si bodo lahko izdelali tudi uporabne kose garderobe. Barve je podarila Galerija ARS. (N. G.)

Sezam nadaljuje počitniški program

LJUBLJANA, 31. julija – Sezam (Združenje staršev in otrok) obvešča starše in otroke, da bodo v avgustu nadaljevali počitniške dejavnosti. Prosta mesta imajo še za slikarsko kolonijo v zgornjem Posočju in za počitniški program v Smrekovcu na Koroškem. Če bo zanimanje dovolj veliko, bodo med tednom prirejali tudi izlete v gore in podzemske jame, ki jih bo vodil ekolog planinec (A. K.)

Še je čas za pohod na Triglav

POKLJUKA, 31. julija – V petek se bo pričel 6. spominski pohod partizanov in mladih na Triglav, ki ga bodo organizirale skupnost borcev VII. SNOUB France Prešeren Kranj ter podtriglavske občine Jesenice, Radovljica in Tolmin. Organizatorji predvidevajo, da se bo pohoda udeležilo okoli 250 ljudi. Za tiste, ki bodo prišli iz oddaljenejših krajev, se bo pohod pravzaprav pričel že v četrtek, ko jih bo na Bledu čakal poseben avtobus, ki bo ob 17. uri odpeljal do šport hotela na Pokljuki. V petek bodo pohodniki krenili z Rudnega polja po poti Triglavske divizije proti Vodnikovi koči, nato pa na Kredarico, kjer bo zvečer pred Triglavskim domom krajša slovesnost. V soboto zjutraj bodo šli na Triglav, kjer bo pri Aljaževem stolpu tudi spominska slovesnost. Zaključna prireditev, posvečena 50. obletnici ustanovitve OF, bo v soboto ob 15. uri pri Šport hotelu na Pokljuki. (V. F.)

Pismo M. Bulatovića predsedniku Kučanu

Ni potrebno prepričevanje o pravilnosti stališč, ki jih obe strani dobro poznata, meni M. Bulatović

LJUBLJANA, 31. julija (Tanjug) – V zvezi s pobudo, da bi misija dobre volje Republike Slovenije obiskala Črno goro, je predsednik črnogorskega predsedstva Momir Bulatović poslal pismo predsedniku predsedstva Republike Slovenije Milanu Kučanu. To je danes sporočil Kučanov kabinet.

Bulatović sporoča Milanu Kučanu, da se »predsedstvu, vladi in predsedstvu skupščine SR Črne gore ne zdi potrebno, da bi se med novimi dvostranskimi pogovori, ne glede na možno sestavo delegacij, znova prepričevali o pravilnosti stališč, ki jih, o tem sem prepričan, obe strani zelo dobro poznata. Sicer pa v celoti podpiramo zavzemanje za mir, krepitev medsebojnega zaupanja in zagotovitev možnosti za normalno življenje na ozemlju Jugoslavije. Sodimo pa, da je takšna opredelitev bistveno v nasprotju z vašim dosedanjim in sedanjim ravnanjem glede na zvezno zakonodajo, federalne organe in vse druge jugoslovanske republike.«

Bulatović v svojem odgovoru navaja, da so doslej »nekajkrat izrazili pripravljenost upoštevati voljo državljanov Slovenije, da se odcepijo ali, kot pravite vi – razdružijo od Jugoslavije« in zato sodijo, da je treba »vsa vprašanja, ki izvirajo iz tega, rešiti z dogovorom, mirno in razumno v predsedstvu SFRJ, skupščini SFRJ in ZIS ob enakopravni udeležbi vseh republik. Zato, gospod predsednik, takšnega odgovora ne razumite kot zavrnitev pogovorov, ki so sicer nujni pri iskanju sporazumnih rešitev, temveč kot vztrajanje pri ustrezni obliki, ki bi zagotovila smotrnejši in učinkovitejši potek pogovorov,« je rečeno na koncu odgovora Momira Bulatovića Milanu Kučanu.

Dialog naj poteka v skupščini

Če hočemo demokratičen razplet razmer v državi, moramo o tem govoriti v zvezni skupščini

BEOGRAD, 31. julija (Tanjug) – Izgovorjena beseda je edino orožje, ki ga imajo delegati zvezne skupščine, to pa pomeni, da mora biti jugoslovanska skupščina prizorišče dialoga in vseh dogovorov o prihodnosti države. To je danes izjavila predsednica zveznega zbora skupščine SFRJ Bogdana Glumac-Levakov po seji s predsedniki delovnih teles in koordinatorji delegacij tega zbora, ki je danes potekala za zaprtimi vrati.

Ko je na tiskovni konferenci seznanila skupščinske poročevalce s sklepi tega sestanka, je poudarila, da ni mogoče govoriti o demokratičnem razpletu krize v državi, če v to ne bo vključen zvezni parlament.

Novinarje so seznanili, da v ustreznih strokovnih skupinah zveznega zbora pripravljajo izhodišča za razplet jugoslovanske krize. Temelj izhodišč so znana deklaracija iz Stojčevca, ki sta jo pripravila Izetbegović in Gligorov, in stališča zvezne vlade. Delovna skupina ustavne komisije bo v ponedeljek nadaljevala razpravo o delovni različici besedila izhodišč.

Tujina razume LB, pomagati ne more

Manjši devizni prilivi otežujejo poslovanje s tujino – Štiri možnosti za devizne varčevalce

LJUBLJANA, 31. julija – V Ljubljanski banki, d. d., imajo zaradi razmer v Jugoslaviji in manjšega deviznega priliva v zadnjem mesecu velike težave pri poslovanju s tujino in zagotavljanju devizne likvidnosti. Tako zaradi povečanega političnega tveganja tuje zavarovalne družbe tudi več ne zavarujejo kratkoročnih kreditnih aranžmajev z našimi bankami, s tem pa so LB tako rekoč zaprta vrata do nujnih tujih kratkoročnih posojil, so povedali na današnji tiskovni konferenci v Ljubljanski banki.

Kot je dejal generalni direktor Anton Slapernik, so obiskali vse poslovne partnerje na tujem in jim povedali, da v tem času ne prosijo za pomoč, pač pa želijo, da ti obravnavajo slovensko gospodarstvo in banke kot normalnega partnerja. Povedal je, da so jih v tujini sicer sprejeli s precejšnjim razumevanjem, vendar pa so jim povedali, da bi drugačno obravnavanje slovenskih bank pomenilo tudi priznanje Slovenije. Tako se po njegovih besedah še obetajo težave, vse dokler se ne bo v zvezi s tem spremenila politika evropskih vlad. Povedal je, da bi lahko preživeli tudi ob zdajšnjih ukrepih Evropske skupnosti.

Kot je bilo rečeno na konferenci, banka redno poravnava vse fiksne in garantirane obveznosti do tujine, v tem času pa ima odprtih za 233 milijonov dolarjev akreditivov. Bančne tekoče devizne rezerve znašajo najmanj 120 milijonov dolarjev.

Varčevalci v sistemu LB imajo v tem času za 1,53 milijarde dolarjev deviznih hranilih vlog, kar je za 570 milijonov dolarjev manj kot konec lanskega leta. Bančniki so povedali, da ni možnosti, da bi varčevalcem v celoti izplačali devizne prihranke, zato bi morali reprogramirati javni dolg. Vladi so predlagali pripravo zakona, ki bi varčevalcem ponudil štiri možnosti: izplačilo deviznih vlog v obdobju nekaj let, takojšnje izplačilo v republiških obveznicah z devizno klavzulo in ustreznimi obrestmi, tretja različica predvideva, da bi varčevalci s certifikatom o deviznem depozitu lahko kupili del družbenega premoženja, varčevalci pa naj bi imeli tudi možnost, da s tem vrednostnim papirjem nakupijo družbena stanovanja z znatnim popustom.

LB, d. d., je ob polletju izkazala negativen rezultat poslovanja, ki je znašal 1.673 milijarde dinarjev. Po besedah bančnikov so glavni vzrok za to nestabilne in krizne razmere v gospodarstvu, saj so razne dvomljive terjatve povzročile kar za 1,55 milijarde dinarjev izgube. Povedali so tudi, da je banka ob polletju svoj kapital revalorizirala 53,45-odstotno. S prvim avgustom naj bi se spremenile bančne obrestne mere, pri tem pa bodo upoštevali le 80 odstotkov junijske rasti cen. Revalorizacija naj bi tako znašala 9,9 odstotka.

Banka bo del poslovanja zdajšnje filiale v Zagrebu prenesla na Hrvaško razvojno investicijsko banko, ki jo ustanavlja skupaj s hrvaškim razvojnim skladom. Skupaj z mestom Ljubljana pa pripravlja sklad za razvoj malih podjetij. Njegov ustanovni kapital v vrednosti 50 milijonov dinarjev naj bi do srede novembra vložili predvsem v podjetja materialne proizvodnje, usmerjena v izvoz.

MIHA JENKO

SILVA ČEH

Sachs po kranjsko

Kdo najbolj hiti po neznanih poteh privatizacijskega labirinta, ki ga zdaj poskuša uvesti Umek-Sachsova različica slovenskega privatizacijskega modela? Modela, ki hkrati nacionalizira družbeno premoženje, da bi ga, predvidoma kmalu, pravično, seveda pa le delno razdelil. Modela, pri katerem so v primerjavi z dosedanjimi še najbolj v ospredju politični motivi.

Gre za opcijo, ki nas po zaslugi dr. Jeffreyja Sachsa izenačuje z vzhodnoevropskimi privatizacijskimi modeli. Z ekonomsko stroko precej skregana izbira, kar je pokazal že molk domačih strokovnjakov. Ti so na spomladanski nastop dr. Sachsa na slovenski privatizacijski sceni tako rekoč enoglasno odgovorili, da takega razdelitvenega modela ni mogoče presojati iz drugačnih kot iz političnih zornih kotov. In bili zato zvečine tiho. Vpletenosti v prepoznavno politično igro, v kateri nastaja najnovejši zakonski predlog, se je odpovedal tudi dr. Jože Mencinger. Torej idejni oče zakonskega osnutka, katerega logični naslednik naj bi bil menda Umek-Sachsov izdelek. Seveda lahko na vprašanje, kako si lahko nekaj, kar nočeš biti, odgovorijo samo politiki.

Ali je dovolj prepričljivo mnenje podpredsednika vlade dr. Andreja Ocvirka, da je treba ta zakon sprejeti tudi zato, ker se sicer lahko o njem še nadaljnji dve leti zgolj pogovarjamo? Sila preprosta se tako zdi domiselnost predlagatelja, ki model, bistveno drugačen od Mencingerjevega, vztrajno označuje kar za zakonski predlog. Seveda je jasno, zakaj to počne. Predlogi praviloma prenesejo le pripombe v obliki amandmajev. Amandmaji pa rušilne moči, ki bi koncept zakona zamajale, nimajo. Zaščita pred kakršnimi koli bistvenimi popravki ali dopolnitvami naj bi tako bila popolna.

O tem, za kakšno politično izbiro pri novem privatizacijskem modelu gre, lahko le ugibamo. Že zato, ker vsaka naslednja privatizacijska različica nastaja v vse bolj zastraženih zakonodajnih kovačnicah. Seveda pa imajo tudi zdajšnji privatizacijski kovači nekaj železa v rezervi. Na primer za tiste politične razdelitvene privatizacijske pritiske, ki bi 21. avgusta – ko naj bi bil po odločnih napovedih predlagatelja zakon pred usodnim skupščinskim da – izposlovali 10- ali več odstotno brezplačno razdelitev delnic med delavce. Take, zasilne in navidezne tolažbe ima zakonodajalec pripravljene. Za vsak primer.

Ne glede na to, ali bodo potrebne, so kupčije s pravičnostjo svojevrstna poslastica tega zakona. Kajpak so povezane z razdelitvijo delnic med odrasle državljane Slovenije. Že zdaj je namreč jasno, da maček v žaklju, kar podarjena državljanska delnica bo, ni pomemben. Vsaj tako ne, kot je pomembno to, kdo bo s temi delnicami upravljal: lastniki teh delnic bodo zgolj tako kot so do zdaj z »družbenolastninsko delnico«. Torej nikakor. V njihovem imenu, tako nas prepričuje zakonodajalec, bodo to počeli upravni odbori investicijskih skladov, v katerih bodo podarjene delnice spravljene.

Pomembna je pravzaprav bitka za upravljanje teh skladov. Kje vse so njene fronte, neposvečenim še zdaleč ni jasno. Gotovo pa jo ponazarja tudi ugotovitev Mileta Šetinca (LDS), ki je na seji treh vplivnih skupščinskih komisij dejal, da bi bila stranka, ki v upravne odbore teh skladov ne bi forsirala svojih ljudi, preprosto nora. To se zdi prej logična kot pa politična ugotovitev, saj teorija in praksa dokazujeta, da mali delničarji – kar obdarjeni državljani bodo – nimajo česa iskati pri oblikovanju upravnih odborov. Bitka za moč, od katere bo odvisno postavljanje upravnih odborov skladov, s tem pa posredno tudi upravnih odborov podjetij, že teče.

Ali na pasti podržavljanja in šibko prepričljivost, kar zadeva pravično razdelitev, opozarja samo opozicija? Za zdaj so njeni ugovori resda med glasnejšimi. Toda v vrstah omenjenih vplivnih komisij je bilo mogoče slišati tudi heretične pripombe Janka Deželaka, krščanskega demokrata, predvsem pa direktorja Pivovarne Laško. Ki je na primer dejal, da v vrnitvi zakona v fazo osnutka ne vidi nič slabega. Ki je zakon okrcal, da ne rešuje problema privatizacije nadpovprečno dobrih podjetij, katera po njegovem mnenju v zdaj ponujeni delitveni vzorec ne morejo privoliti. Ki je ne nazadnje dejal, da odstotki, ki si jih država zadržuje po razdelitvi dela lastnine na investicijske sklade, pomenijo izgubo ekonomske suverenosti države, saj lahko pričakujemo, da bo najbolj vitalen del gospodarstva kmalu prešel v tuje roke.

Kljub temu ni mogoče spregledati določene radoživosti, ki preveva vodilne ljudi omenjenih vplivnih komisij. Zadovoljnih, ker je zakonodajalec njihove pripombe dodobra upošteval. Tako je ponosen tudi Vitomir Gros, ki je na primer dejal, da so kranjski, in ne zagorski liberalci (mislil je seveda LDS) tisti, ki so razdelitveni »mušter« predlagali. In zmagoslavja ni skrival, ko je povedal, da se pri tem niso zgledovali pri Sachsu, ampak pri njih.

Komu se torej s privatizacijo najbolj mudi? Mencinger je pri osnutku zakona zasledoval smernice skupščine, Umek se zdaj sklicuje na politično klimo, ki jo kroji vladajoča koalicija. Na koga se bo lahko skliceval tisti minister, ki bo moral odpravljati posledice napak zakona?

Spremembe v srbski vladi

Podpredsednik vlade bo B. Košutić – Sedem novih ministrov – RTV Srbije javno podjetje

BEOGRAD, 31. julija (Tanjug) – V okviru sprememb v srbski vladi je njen predsednik dr. Dragutin Zelenović danes predlagal Budimira Košutića. Za novega ministra za ljudsko obrambo je predlagal generalpodpolkovnika Tomislava Simovića, za ministra za informiranje Ratomira Vica, za zunanjega ministra pa Vladislava Jovanovića. Po mandatarjevem predlogu naj bi minister za prosveto postal Danilo Marković, minister za mladino in šport Dragan Kićanović, ministrica za delo Branka Ješić, minister v na novo ustanovljenem ministrstvu za ekologijo pa dr. Pavle Todorović.

Srbska ljudska skupščina je danes sprejela zakon o rtv in tako končala zakonodajno dejavnost, ki je bila v načrtu do začetka poletnih dopustov. S tem zakonom je RTV Srbije postala javno podjetje, v katerega sestavi so dosedanje RTV Beograd, Novi Sad in Priština. RTV Srbije bo sprva v državni lasti, nato pa naj bi postopoma uvajali druge lastninske oblike.

Tri milijarde bo premalo

Guverner Narodne banke D. Vlatković je predstavil monetarne ukrepe za naslednje tri mesece – Povečanje primarne emisije za 25 milijard dinarjev

BEOGRAD, 31. julija – Bistvo ponujenega programa je v tem, da bi se z izredno restriktivnimi ukrepi na področju uporabe deviznih rezerv Narodne banke Jugoslavije za nekaj mesecev prestavil gospodarski in državni zlom, hkrati pa bi nastale možnosti, da bi ZIS v tem času intenzivno iskal dodatna sredstva iz tujine za vsaj zasilno plačilnobilančno ravnotežje.

Še pred mesecem dni smo mislili, da bi za to zadoščale kake tri milijarde dolarjev (dve v svežem denarju in ena z reprogramiranjem), zdaj pa so skrajno negativne posledice razkosavanja jugoslovanskega trga pokazale, da bo za vzpostavitev plačilnobilančnega ravnotežja potrebnih več sredstev. Pogajanja z IMF. Če bi seveda za kaj takega izpolnili pogoje, so predolga za čas, ki se jugoslovanskemu gospodarstvu že nevarno izteka, je priznal celo sam zvezni sekretar za razvoj **Božidar Marendić**. V bistvu naj bi računali s sredstvi ES, vendar spet s pogojem, da v državi zavlada mir in vsaj kolikor toliko normalno življenje, da se začno demokratični pogovori o prihodnosti. Te minimalne pogoje naj bi s tem programom ponujala zvezna vlada. Ne samo da smo v devizni krizi, ampak drvi tudi vse drugo na domačem trgu v prepad. Družbeni proizvod je padel za 15 odstotkov, masa osebnih dohodkov pa realno raste. Ker narašča tudi poraba, ponudba pa se vztrajno zmanjšuje, je že septembra pričakovati, da se bodo začele cene dvigati. Še vedno imamo nekaj zalog, ki zagotavljajo nekakšno ponudbo, toda, kaj potem? Ponujen je korenito zmanjšan zvezni proračun, monetarna politika ne bi smela vplivati na nadaljnjo inflacijo, če je le mogoče, bi pripravili modele deviznega varčevanja za razvojne namene, medtem ko na drugih področjih zvezna vlada v bistvu ne ponuja kakih bistvenih sprememb.

Uradni tečaj se konkretno ne bi spreminjal, medtem ko bi se devizni prosto oblikoval v skladu z mehanizmi poslovnih bank ter glede na ponudbo in povpraševanje. Tudi izvozni in uvozni režimi se ne bi spremenili.

Zanimivo je, da je guverner Narodne banke Jugoslavije **Dušan Vlatković**, ko je predstavljal monetarne ukrepe v omenjenih treh mesecih, izrazil do vsega tega malce drugačna stališča kot Marendić. Projekcija centralne banke je na primer med drugim zasnovana na tem, da se cene ne bi bistveno zvišale in da finančne pomoči iz tujine ne bi dobili. Povečanje primarne emisije približno za 25 milijard dinarjev v tretjem četrtletju bi šlo v glavnem (kar 14 milijard dinarjev) za financiranje zveznega proračuna, ker dogovora o njem na zvezni ravni ni. Vlatković poudarja, da se terjatve Narodne banke Jugoslavije do federacije nenehno povečujejo in da se jih je zdaj nabralo že za 23 milijard dinarjev. Pet doslej odobrenih kratkoročnih posojil za zvezno blagajno je že absolutno izgubilo to naravo. Tudi zadnjega zagotovo ne bo mogoče vrniti do konca leta, zato bi kazalo pogledati resnici v oči in priznati, da to kali denarne tokove v celoti, ter preprosto s posebnim zakonom urediti to, zdaj že nesporno deficitarno financiranje federacije. S primarno emisijo bi tudi v prihodnje podpirali likvidnost poslovnih bank, ogroženih zaradi zmanjšanega deviznega varčevanja.

V bistvu je celotni paket ukrepov, ki jih predlaga NBJ, namenjen doslednemu nadzorovanju uporabe primarne emisije in poslovanja s tujino, da bi obvarovali devizne rezerve, ki se bodo septembra kljub vsemu zmanjšale na 3,6 milijarde dolarjev.

BOJANA JAGER

Pripravljajo se na nove bitke

Fronta se je približala Sisku, kjer močne hrvaške sile zapirajo pot proti Zagrebu – Beg Srbov iz kninskih vasi morda napoveduje spopade

OD NAŠIH DOPISNIKOV

ZAGREB, 31. julija – Prav v času, ko so na seji vodstva HDZ Osijek ostro kritizirali odnos uradnega Zagreba do vojne v vzhodni Slavoniji, se je iz Stare Tenje, kjer je že poldrugi mesec eden izmed četniških štabov, začel pravi bombni napad na Osijek. Vsi prebivalci vzhodnega dela slavonske metropole so noč prebedeli v zakloniščih, kajti po hrvaških virih so teroristom pomagale enote iz osiješke vojašnice, ki so obstreljevale hrvaške položaje v Novi Tenji. Razen velike gmotne škode in hudo ranjene Osiječanke Jasne Ćorić, ni bilo drugih posledic, toda poveljnik osiješke obrambe opozarja, da je bil to uvod v vsesplošni napad na Osijek.

Branimir Glavaš, ki že od vsega začetka vojne na slavonski fronti trdi, da iz varnega Zagreba ni mogoče voditi vojaških operacij, je na sinočnjem sestanku imenoval bivšega in sedanjega notranjega ministra, Josipa Boljkovca in dr. Onesina Cvitana, predsednika družbenopolitičnega zbora sabora Ivana Vekića in sedanjega obrambnega ministra dr. Šimeta Đodana za glavne krivce pat pozicije na slavonski fronti. Ker se je sestanka udeležil tudi podpredsednik sabora Vladimir Šeks, ga lahko razumemo kot znamenje ostrih polemik v vrstah HDZ, pred jutrišnjim zasedanjem sabora.

Osiječani očitajo hrvaškemu vodstvu, da je onemogočilo načrte bivšega obrambnega ministra Martina Špeglja, za obrambo pred agresijo JA na Slovenijo in potem samo Hrvaško. »Mi smo želeli zatreti terorizem, takoj ko so se pojavile prve barikade, toda Zagreb tega ni dovolil,« pravi Branimir Glavaš, ki je trenutno najbolj popularna osebnost med Hrvati vzhodne Slavonije.

Zvedeli smo tudi, da je tako na osiješkem kot današnjem zagrebškem pogovoru v HDZ prišlo tudi do razčiščevanja krivde, za neustrezno oborožitev hrvaških obrambnih sil. Nihče pa ne govori o bržkone najbolj tragični podobi Tuđmanove Hrvaške, to je o 20.000 do 30.000 izgnancih iz nacionalno mešanega območja republike, ki je v zadnjih dneh postalo pravzaprav čisto srbska pokrajina. Banijo in Kordun so razen redkih izjem zapustili vsi Hrvati ne glede na starost in ne glede na to, da so mnogi ostali brez domov, gospodarskih poslopij in tudi najbližjih.

V takih okoliščinah so Banski dvori stavili zadnjo karto na politično avtonomijo, ki jo sedaj ponujajo hvaškim Srbom, to pa je celo več kot so hrvaški Srbi na začetku oborožene vstaje zahtevali. Po konceptu, ki so ga sprejeli na včerajšnjem sestanku predstavnikov vseh političnih strank razen SDS in predsedstva sabora, naj bi politična avtonomija Srbov na Hrvaškem vključevala vse, razen pravice do odcepitve od Hrvaške in priključitve k Srbiji. Vprašanje pa je, ali ni ta ponudba prišla prepozno. Toda vse kaže, da se lahko Tuđmanov režim reši samo s trajnim sporazumom s hrvaškimi Srbi o sožitju obeh narodov na Hrvaškem. Uporniki medtem hitijo, da bi utrdili dosedanje uspehe z novimi vojaškimi akcijami, ki so se zaustavile tik pred Siskom. Toda tu je prva obrambna črta Zagreba z močnimi policijskimi silami in vojaki nacionalne garde.

O usklajenih akcijah teroristov in vojske pričajo tudi današnji propagandni poskusi srbske strani v Vinkovcih s pisnimi pozivi prebivalcem, predvsem Hrvatom, naj se uprejo hadezejevski oblasti. Poleg tega pa so opazili, da so ponoči v uporniške Mirkovce z vojaškimi tovornjaki pripeljali novo orožje, iz vasi pa so nato odpeljali letošnji pridelek pšenice. novi premiki vojske iz vzhodne Slavonije v njeno notranjost, prekinitev železniškega prometa med Hrvaško in Srbijo, ter rečnega prometa po Donavi, kjer so že od začetka julija na preži vojaški čolni in ladje, s katerih so že nekajkrat obstreljevali hrvaške vasi ali položaje hrvaških policistov in gardistov, napovedujejo novo zaostrovanje in spopade na slavonski fronti.

Nikomur od prebivalcev vasi Rupe pri Skradinu se ni zgodilo nič med napadom srbskih skrajnežev, ki so sinoči z minami iz težkih minometov zasuli ta kraj, v katerem prevladuje hrvaško prebivalstvo. Na današnji tiskovni konferenci v Šibeniku pa so predstavniki hrvaške policije in narodne garde povedali, da je škode veliko, ker so uničene hiše, gospodarski objekti in avtomobili. Hrvaška stran je zaradi napada na Rupe in v želji, da bi se izognila hujšim spopadom, zaprosila za posredovanje generala kninskega korpusa Špira Nikovića, ki je obljubil premirje in pomoč, ves čas med pogajanji pa so Martićevi miličniki z granatami zasipali vas Dubravice.

● KOSTAJNICA, 31. julija (Tanjug) – Pripadniki MNZ in hrvaške garde in preostalo prebivalstvo hrvaške Kostajnice so danes po 14. uri zapustili to hribovsko mestece. Priče smo bili nastanku kolone kakih sto avtomobilov in drugih prevoznih sredstev, v katera so ljudje spravili najnujnejše. Kolona je bila dolga okoli tri kilometre.

Preden se je odpravila proti hrvaški Dubici, je bilo slišati strele iz minometov in pušk s hriba Čukur, ki so ga že prej zasedli oboroženi srbski prostovoljci.

Na širšem območju Like je bilo ponoči mirno. Vaščani Svetega Roka, Lovinca in Ričic pa vseeno živijo povsem odrezani od sveta, ker je njihova okolica v rokah martićevcev. Del zadrske okolice je pod nadzorstvom kninske milice, ponoči pa so se pojavile barikade tudi pri srbski vasi Kakma, ki je od morja oddaljena le 8 kilometrov. Na tem območju je ena oklepna vojaška enota.

Na zadrskem območju je odjeknilo ponoči več eksplozij. Na policijski upravi trdijo, da je ena od njih zatresla tudi Zemunik, kjer je vojaško letališče. Več podatkov o tem nismo mogli dobiti.

● V samevajoča letovišča ob Jadranu prihaja čedalje več beguncev. Kot so povedali na tiskovni konferenci v Šibeniku, jih je zdaj na tem območju 1100 iz Kninske krajine in prav toliko v Drnišu. Sprejeli so jih splitski in dubrovniški hoteli. Domnevajo, da jih je po Dalmaciji že kakih 6000.

Prebivalci hrvaške vasi Kijevo v kninski občini se vznemirjajo zaradi izseljevanja Srbov iz srbskih vasi na območju Vrlike. Vasi Civljane in Cetina so v minulih dveh dneh zapustile ženske z otroki. V Kijevu si to razlagajo kot čiščenje terena pred skorajšnjim spopadom s hrvaškimi oboroženimi silami. Vso Dalmacijo je zajela predvojna psihoza, časopisne in radijske ankete pa kažejo, da se Hrvatje čedalje bolj nagibajo k odkritemu spopadu s srbsko stranjo. Dr. Franjo Tuđman, kot še trdijo, zaradi popustljive politike izgublja vedno več privržencev.

GORAN MORAVČEK
PETER POTOČNIK

Posebni odpadki so še vedno na Jesenicah

Po prekoračenem drugem roku za odvoz odpadkov se ljudi že loteva nemir

JESENICE, 31. julija – Jeseniški izvršni svet v posebni izjavi za javnost opozarja republiško vlado, da so posebni odpadki še vedno na industrijskem tiru železarne, čeprav skupščina občine temu nasprotuje. Občani Jesenic se čutijo ogrožene in prevarane, saj je že drugi rok, ki so ga določili za odvoz odpadkov, prekoračen. Izvršni svet jeseniške občine ob tem javno vprašuje ministrstvo za turizem, kako si zamišlja promocijo Triglavskega narodnega parka, ko republiški izvršni svet hkrati ponuja železarni in občini Jesenice koncesijo za incineracijo posebnih odpadkov. Nespoštovanje zahtev občanov in skupščine občine kaže, da republiški izvršni svet zanika temeljne pridobitve demokratične družbe in ustvarja razmere za nemire širših razsežnosti, pravijo v izjavi. Izvršni svet skupščine občine Jesenice poziva republiški izvršni svet, da takoj uredi odvoz odpadkov.

Gospodarstveniki svarijo

Območni zbornici Ljubljane in Sarajeva proti trganju poslovnih odnosov med firmami – Nezaupanje med špediterji – Kaj namerava Volkswagen?

LJUBLJANA, 31. julija – Pravni sistem mora zaščititi lastnino podjetij in posameznikov, zato mora država politične akte posameznih občin – na primer banjaluške – nadomestiti s pravnimi. Preprečiti je treba tudi trgovanje poslovnih odnosov med firmami iz Slovenije in BiH, ki si morajo medsebojne obveznosti plačevati pravočasno, pri čemer se lahko odločijo tudi za kompenzacije v blagu, storitvah itn.

To sta se med drugim dogovorili delegaciji območnih gospodarskih zbornic Ljubljane in Sarajeva, ki sta se danes sešli v Ljubljani. Obe sta menili, da si morajo gospodarstveniki skupaj prizadevati za zmanjšanje prevelikega vpliva politike na gospodarsko sodelovanje (na finančne in blagovne tokove), saj so – kot so dejali – predvsem politiki krivi za krizo in zlom gospodarstva. Posebej so poudarili, da je nujen svoboden pretok kapitala, blaga, znanja in storitev.

Glede na velike likvidnostne težave je treba ne le ohraniti dosedanje poslovne odnose, temveč jih še okrepiti in vzajemno zagotoviti varnost premoženja posameznih lastnikov. Uporaben vzorec pri tem bi lahko na primer bile pozitivne izkušnje sarajevskega Froelektra in ljubljanske Metalke, kranjskega Merkurja, novomeške Novotehne, mariborske Jeklotehne in Kovinotehne Celje.

Govor je bil tudi o drugih konkretnih problemih, ki tarejo posamezne firme v ljubljanski in sarajevski regiji. Kooperanta sarajevskega TAS iz Slovenije, zlasti ljubljanski Saturnus, za katerega je to še posebej velik posel, skrbi predvsem, ali je to dolgoročneje še stabilen posel. V TAS so se menda pred kolektivnim dopustom kopičili nedokončani avtomobili zaradi pomanjkanja posameznih delov (proizvajajo jih drugod v Jugoslaviji) zanje.

● VELENJE, 31. julija – V občini Banjaluka si ne bodo lastili tamkajšnjih slovenskih podjetij. O tem je velenjska podjetja včeraj obvestil občinski sekretariat za gospodarstvo in planiranje, ki jim je posredoval sklepe izvršnega odbora občine Banjaluka.

Direktor Gorenje Servisa Todor Dmitrovič, ki je posredoval sklepe banjaluške občine, je povedal, da njihovega podjetja niso odtujili, marveč so ga blokirali. Ker so hoteli ohraniti prisotnost v Banjaluki, bo servis jutri začel zopet redno delati, v Velenju pa so že pripravili vse potrebno za ustanovitev mešanega podjetja v Banjaluki. To bo popolnoma samostojna firma, podobne firme pa nameravajo ustanoviti tudi v drugih republikah. D. H.

Volkswagen pa menda zadnje čase raziskuje trg v Grčiji in Bolgariji, kamor bi utegnil preseliti proizvodnjo golfov iz Sarajeva, če se razmere v Jugoslaviji kmalu ne uredijo. To bi bil hud udarec tako za Sarajevčane – Volkswagen je bil do nedavnega zadovoljen s TAS kot poslovnim partnerjem – kot tudi za dobavitelje avtomobilskih delov iz Slovenije (poleg Saturnusa so to še: Sava Kranj, TUS Prevent Slovenj Gradec, Unior Zreče in UNIS TOS Ljubljana). Zato sta se obe delegaciji zavzeli za krepitev reprodukcijskih verig, ki se v zadnjem času, zaradi vsesplošne politične krize, trgajo.

Težave ima tudi sarajevski Interšped, in sicer zaradi nezaupanja, ki se je vrnilo v prej dobre poslovne odnose, ki jih ima z Intertransom, Interevropo, Špedtransom in Avto Kočevjem. Slovenski špediterji namreč zdaj zahtevajo od Interšpeda za svoje storitve plačila vnaprej ali pa gotovino v roke voznikom, ko pripeljejo blago v Sarajevo, čeprav je Interšped svoje dolgove vedno poravnal in je plačevanje vnaprej v nasprotju z »gentlemanskimi« sporazumi, ki veljajo v tej dejavnosti v svetu. Enako je v Luki Koper: brez plačila vnaprej ji ne izročijo nobenega tovora. Zadnje čase menda tudi obmejne formalnosti (na slovenski meji) potekajo počasneje, tretji problem pa je neprevoznost številnih cest v Jugoslaviji. Tako na primer Interšpedovi tovornjaki vozijo blago v Francijo čez Subotico. Zato Interšped (tudi v imenu drugih špediterskih podjetij iz sarajevske regije) vztrajno zahteva odprtje vseh cest v Jugoslaviji.

LJILJANA ĐERIĆ

Makedonci se boje šovinistov

Na zasedanju makedonskega sobranja govorili o varnostno-političnih razmerah – Nekateri srbski krogi bi tudi v Makedoniji vzpostavili krajino

SKOPJE, 31. julija – Peti dan zasedanja makedonskega sobranja so delegati najprej obravnavali varnostno-politične razmere v Jugoslaviji in Makedoniji. Podpredsednik makedonske vlade dr. Blaže Ristoski je uvodoma poudaril, da Republika Makedonija ni z ničimer vplivala na destabilizacijo vse države, zadnje čase pa nekateri želijo izkoriščati njeno ozemlje za uresničevanje lastnih militantnih ciljev in interesov.

Nedavno so pripadniki Martićeve policije skušali v skopski tovarni naročiti večjo količino raket proti toči, ki bi jih lahko z manjšimi dopolnitvami uporabljali v vojne namene. Posebej so aktivne nekatere srbske nacionalistične stranke, ki zanikajo obstoj makedonskega naroda in makedonske države, že dlje časa pa celo zagovarjajo formiranje paravojnih enot, četniških prostovoljnih enot in drugih, tudi na makedonskem ozemlju. V nekaterih območjih imajo omenjene enote celo podporo, je dejal Ristoski. Nekateri srbski nacionalistični in šovinistični krogi zagovarjajo vzpostavitev nove krajine, ki bi se odcepila od Makedonije in priključila Srbiji. Pomagajo jim tudi v t. i. Gibanju za Jugoslavijo, ki oblikuje svoje paravojne enote in vzporedne organe oblasti. V zahodni Makedoniji lahko posamezniki s pozicij nacional-šovinizma in separatizma potencionalno destabilizirajo republiko. O tem govore napovedi o avtonomiji zahodne Makedonije, deklaracija albanskih strank, v kateri zahtevajo, naj albanska narodnost v Makedoniji sama odloča o tem, kako bi živela, ter nekakšne ankete o ilegalni združitvi albanske narodnosti na Kosovu z Republiko Albanijo.

Uvodoma je o varnostno-političnih razmerah spregovoril tudi dr. Vasil Tupurkovski in s svojim izvajanjem in siceršnjim političnim nastopanjem sprožil polemiko. Delegat Mihail Panoski (VMRO-DPMNE) ga je med drugim vprašal, zakaj je zoper razbijanje JA, hkrati pa je glasoval za umik armade iz Slovenije; zakaj je dejal, da bo, če na Ohridu ne bodo dosegli konsensa, zahteval, da se armada umakne tudi iz Makedonije, potem pa tega ni storil; kako bi argumentiral svoje glasovanje za Branka Kostića kot predsednika komisije predsedstva SFRJ za ugotavljanje razmer na Hrvaškem.

Vasil Tupurkovski je pojasnil, da je prepričan, da če bi se JA kaotično dezintegrirala, bi bil to uvod v oblikovanje republiških armad, to pa bi spet peljalo k vsesplošni jugoslovanski vojni. Nisem za obstoječe razmere v armadi, je dejal Tupurkovski, temveč za njihovo stabiliziranje na podlagi političnega dogovora vseh republik.

● Podpeedsednik predsedstva Republike Makedonije Ljupčo Georgijevski je poudaril, da je umik vojske iz Slovenije velik dogodek, ki bi mu morali nameniti večjo pozornost tudi v sobranju. Doslej nobena institucija ni ocenila, kaj pomeni ta dogodek za prihodnost Makedonije in Jugoslavije. Kot da se ne želimo soočiti z resnico, je dejal Georgijevski in poudaril, da umik armade iz Slovenije vsebinsko in formalno-pravno pomeni razpad Jugoslavije. Zato bi se v Makedoniji morali resno zavzeti za aktivno obrambo vseh svojih interesov. Deklaracija o suverenosti Republike Makedonije bo namreč le kos papirja, če ne bo konkretnejših prijemov, če si denimo ne bodo nazaj pridobili lastne teritorialne obrambe.

V razpravi so sodelovali predvsem delegati vodilne makedonske nacionalne stranke VMRO-DPMNE, ki so se zavzemali za suvereno in neodvisno Makedonijo, lastno teritorialno obrambo, nacionalno gardo.

JELENA GAĆEŠA

Sparov dedek Mraz v Draveljski gmajni

Neznanska gneča ob odprtju mešane trgovine Spar-Mercator v Ulici bratov Babnik v Dravljah

LJUBLJANA, 31. julija – Mešano podjetje Spar-Mercator je bilo z veliko reklame in velikimi obeti ustanovljeno že januarja letos. Najbolj privlačno se je zdelo to, da Ljubljančanom ne bo več treba hoditi v Avstrijo, saj bo Spar vse, kar ponuja tam, pripeljal tudi v Ljubljano, seveda po še ugodnejših cenah, kot jih ima v domačih prodajalnah.

Mercator in Spar sta udeležena v mešanem podjetju s po 50 odstotki. Trenutno je v novo odprti mešani trgovini na Cesti bratov Babnikov, založeni z najrazličnejšim blagom, šele 10 odstotkov avstrijskega blaga, drugo je Mercatorjevo. Ampak, kakšno! Po celodnevnem obhodu po Mercatorjevih trgovinah ne bi našel tako rosno sveže cvetače, po pravkaršnjem dežju dišeče solate, brezmadežnih sadežev vseh vrst, zgledno embaliranih mlečnih izdelkov, pijač vseh vrst, sirov, delikates, kruhov, vsega, kar si kakovostnega želi gospodinjstvo. Žal ni bilo Sparove kave in tudi nekaj drugih reči ne, ker se je nekaj zataknilo pri uvozu.

Zato pa je bila obleganost trgovine že zdavnaj pred otvoritvijo popolna. Tudi plečati uslužbenci niso mogli zaustaviti kupcev, ki so drli skozi vrata. Kot bi bil v trgovini dedek Mraz, ki pridne obdaruje. Cene se ravnajo po črni menjavi šilingov, so pa še nekoliko ugodnejše zaradi prihranka goriva, naporne vožnja prek meje in še česa. Sparovih bo, ko se bo trgovanje dodobra uteklo, del živil, vsakodnevnih življenjskih potrebščin, čistil, parfumerije, sveže zelenjave, mesa in njihovih specialitet, poleg njih bodo v trgovini kakovostni domači proizvodi. To pa je šele prva trgovina, ki jo je odprlo mešano podjetje Spar-Mercator. Naslednji dve bosta v Zalogu in na Vrhovcih.

MARINA UČAKAR

Popravek

V vesti Slovesne objave, objavljeni v včerajšnji številki Dela na 2. strani, smo napačno pisali o sodnici Višjega sodišča v Mariboru Zdenki Vauda – v resnici je dal slovesno izjavo sodnik Višjega sodišča v Mariboru Zdenko Vauda. Zaradi napake se opravičujemo.

DELO

Direktor ČZP Delo, d.o.o., glavni in odgovorni urednik Dela:
TIT DOBERŠEK

Namestnik direktorja, glavnega in odgovornega urednika Dela:
DANILO SLIVNIK

Poslovni direktor:
EMIL ŠUŠTAR

Direktor trženja:
JURE APIH

Uredniki:
MIRAN KOREN (centralna redakcija), JANA TAŠKAR, v. d. (notranja politika), MIJA REPOVŽ (gospodarstvo), STANE IVANC (zunanja politika), MARIJAN ZLOBEC, v. d. (kultura), JANEZ ZADNIKAR (Književni listi), HELENA KOS (slovensko dopisništvo), ŽELJKO ŠEPETAVC (ljubljansko dopisništvo), OTO GIACOMELLI (šport), UROŠ ŠOŠTARIČ (kronika), ŽELJKO KOZINC (publicistika), BORIS JEŽ (komentarji), JANKO LORENCI (sobotna priloga), GREGOR PUCELJ (znanost), JOCO ŽNIDARŠIČ (fotografija), JANEZ SRŠEN (lektorstvo), BOJAN ŠTEFANČIČ (dokumentacija), NIKO LAPAJNE (Vikend magazin).

Davki za vojno škodo

Denar se bo zbiral s prispevkom od plač in s prispevkom ob ceni nekaterih izdelkov

LJUBLJANA, 31. julija – Za obdobje do konca leta 1991 se uvedeta posebni prispevek za odpravljanje posledic vojaške agresije na Republiko Slovenijo in posebni prispevek k ceni določenih proizvodov. Tako piše v zakonu o delnem povračilu škode, povzročene z agresijo v RS, ki so ga danes dobili poslanci slovenskega parlamenta.

Po zakonu se posebni prispevek po stopnji 2,5 odstotka plačuje od izplačanih bruto osebnih dohodkov in bruto nadomestil za mesece avgust, september, november in december 1991. Oktobra pa bomo plačevali posebni prispevek solidarnosti za odpravljanje posledic poplav, ki so bile novembra 1990. Posebni prispevek bodo plačevali tudi upokojenci, in sicer za meseca avgust in december 1/31 pokojnine, septembra in novembra pa 1/30 pokojnine. Zavezanci davka od kmetijskega dohodka plačajo prispevek po stopnji dva odstotka od katastrskega dohodka, posebnega prispevka pa ne plačajo delavci, katerih BOD ali bruto nadomestilo ne presega zajamčenega osebnega dohodka, upokojenci, katerih pokojnina ne presega najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo, in kmetje z manj kot 3630 dinarjev katastrskega dohodka. Tega prispevka ne plačajo tudi neposredni oškodovanci v vojni agresiji.

Poleg tega se bodo plačevali posebni prispevki ob ceni določenih monopolnih artiklov: 0,50 dinarja od litra naftnih derivatov, 2,00 dinarja od zavitka cigaret in 10,00 dinarjev od litra alkoholnih pijač, razen piva.

Kot ocenjujejo, bodo s tem zbrali 1800 milijonov dinarjev, ki jih bodo uporabili za sanacijo nastale neposredne škode (za porušene in poškodovane stanovanjske objekte), povrnjena pa bo tudi škoda na osnovnih sredstvih v gospodarskih dejavnostih.

V zboru združenega dela so bili mnenja, da kdor hitro da, dvakrat da, zato so sklenili sprejeti zakon po hitrem postopku. Imeli pa so nekaj predlogov za oprostitev plačevanja posebnih prispevkov (denimo za prodajo plina propan-butan). **Franc Grašič** je želel vedeti, koliko denarja se bo za poravnavo neposredne vojne škode nabralo iz posameznih dodatnih prispevkov. Namestnica slovenskega finančnega ministra **Alenka Markič** je povedala, da se bo od naftnih derivatov nateklo 300 milijonov dinarjev, od prodaje tobaka in alkoholnih pijač 200 milijonov dinarjev, od solidarnostnega prispevka pri plačah pa 1,3 milijarde dinarjev.

Sedem točk za pogajanja Slovenije z Jugoslavijo

Predsednik vlade je poslancem predstavil osnutek izhodišč za pogajanja z drugimi republikami – Obnavljanje Jugoslavije ni mogoče

LJUBLJANA, 31. julija – Lojze Peterle je poslancem predstavil osnutek izhodišč za pogajanja z Jugoslavijo v sedmih točkah. Med drugim je dejal, da vse dosedanje slovenske ponudbe niso bile sprejete – ne ponudba o konfederaciji. ne kasnejša o sporazumni razdružitvi. Naletele so na blokade, danes brezobzirno ropajo naše premoženje v drugih delih države. NBJ je Slovenijo izločila iz monetarnega sistema, Srbija in Črna gora sta dali vedeti, da ju ne zanima vloga Slovenije v Jugoslaviji, Črna gora je celo odklonila pogovor z misijo dobre volje.

Jasno, da v takih razmerah ni mogoče pričakovati in tudi ni sprejemljivo, da bi obnavljali sistem, ki je vse to povzročil, zvezna vlada, ki v preteklosti ni rešila nobenega bistvenega jugoslovanskega problema, pa nima legitimitete, zaupanja in tudi ne podpore za rekonstrukcijo Jugoslavije. Skrajni čas je, da v Jugoslaviji drug drugemu priznamo realne interese vseh in brez pritiskov od znotraj ali od zunaj ugotovimo, katere skupne interese imamo, je menil Peterle in opozoril, da tudi brionska deklaracija izhaja iz tega, da je v Jugoslaviji prišlo do novih dejstev, zato zahteva pogajanja o prihodnosti Jugoslavije, ne pa o prihodnji Jugoslaviji.

● Z deklaracijo o neodvisnosti se je Slovenija odločila za samostojno državnost. Z dogovorom s trojko se je za tri mesece odpovedala izvajanju deklaracije, ne pa deklaraciji sami oziroma neodvisnosti.

● Trimesečni suspenz deklaracije razumemo kot možnost za mirno in sporazumno rešitev vprašanj v zvezi z razdruževanjem Slovenije od Jugoslavije, ki jih kljub naši pripravljenosti ni uspelo urediti pred osamosvojitvijo.

● Četudi se Slovenija ne šteje več za del Jugoslavije, je pripravljena pripomoči k miroljubni razrešitvi jugoslovanske krize in se pogovarjati o prihodnjih povezavah med političnimi subjekti v prostoru Jugoslavije kot enakopravna partnerica na podlagi realnih in pristnih interesov. Jugoslavija je lahko po našem mnenju smo prostovoljna skupnost republik oziroma narodov. Najprej pa je treba ugotoviti, ali tak interes obstaja.

● Slovenija se je pripravljena pogovarjati v tem smislu samo kot suveren subjekt z mednarodnopravno subjektiviteto in samo s tistimi partnerji, ki sprejemajo in uresničujejo evropske standarde o človekovih pravicah, pravicah narodnih manjšin, demokraciji in gospodarskem življenju ter varstvu okolja.

● Slovenija je kot nasledstvena država pripravljena prepustiti pravico rabe imena Jugoslavije tistim, ki bi se želeli povezati pod tem imenom in to skupnost priznati kot mednarodnopravni subjekt.

Interes Slovenije je, da se na območju nekdanje Jugoslavije ustvarijo pogoji za trajen mir in sodelovanje na demokratičnih temeljih, to pa je tudi podlaga za vključevanje v evropske integracijske procese.

● Slovenija želi pogodbeno urediti način delovanja zveznih ustanov v času suspenza deklaracije neodvisnosti in v tem smislu se strinja z delovanjem najnujnejših funkcij dosedanje skupne države.

Iz skupščine so poročali: **Božena Križnik, Miran Lesjak, Slava Partlič, Marko Pečauer, Gordana Pipan, Tonja Slokar, Vinko Vasle, Darja Verbič**

Zbor združenega dela zahteva moratorij za stečajne postopke

Zbor združenega dela je po včerajšnji razpravi o ukrepih v gospodarstvu danes med drugim sprejel naslednje sklepe:

● Izvršnemu svetu Republike Slovenije predlaga, naj skupaj z GZS intenzivira stike z institucijami v drugih jugoslovanskih republikah, da bi v gospodarskih stikih presegli politične konflikte.

● Vlada naj zaradi zaskrbljujočega stanja na področju družbenih dejavnosti tekoče izvaja program ukrepov.

● Zbor sprejema začasni moratorij za stečajne postopke, vlada pa naj ta sklep operacionalizira.

● Izvršni svet naj zagotovi zmanjšanje zakonskih obveznosti podjetij na najmanjšo možno mero in podaljšanje roka plačila teh obveznosti; z Banko Slovenije naj zagotovi realen tečaj pri oblikah menjave s tujino, ukine dodatnih 30 oziroma 40 dostotkov uvoznih obremenitev na blago široke potrošnje, zagotovi ustrezne pogoje za kreditiranje izvoza, izvede program promocije slovenskega gospodarstva in stimulira odpiranje novih delovnih mest.

● Vlada naj razreši plenitev slovenskega premoženja v drugih republikah, zagotovi nemoten plačilni promet, udeležbo pri eventualnih tujih novih kreditih in udeležbo v primarni emisiji v obsegu, ki pripada Republiki Sloveniji na osnovi dejanske emisije.

● Za reševanje devizne nelikvidnosti je treba pridobiti devizna sredstva. Zato poslanci zbora združenega dela podpirajo vlaganja tujega kapitala v nekatere infrastrukturne objekte v RS (ceste).

Obsodba osvajalnega pohoda na Hrvaško

LJUBLJANA, 31. julija – Skupščina RS je na skupnem zasedanju družbenopolitičnega zbora, zbora občin in zbora združenega dela obravnavala dogajanje v Republiki Hrvaški in sprejela o tem posebno izjavo, v kateri pravi:

»Skupščina Republike Slovenije z veliko zaskrbljenostjo in zgrožena spremlja dogajanja v sosednji državi Republiki Hrvaški. Z osuplostjo ugotavlja, da dejanja, v katerih aktivno sodelujeta jugoslovanska armada in velikosrbska politika, dobivajo razsežnosti osvajalne vojne, za kakršne je doslej v Evropi veljalo, da so presežene in stvar preteklosti.

Grobo so kršene človekove pravice in temeljne svoboščine, celo tiste, ki jih niti v vojnih razmerah ni dopustno izključiti oziroma omejiti.

Požiganje vasi, izganjanje ljudi iz domov z namenom ustvariti enonacionalna območja, ustrahovanje in poboji civilnih oseb ter celo njihovo masakriranje – to so znaki genocida.

Z vidika mednarodnega vojaškega in humanitarnega prava ter evropskih civilizacijskih standardov so prav tako nedopustni ogrožanje in uničevanje civilnih objektov, kot so bolnišnice, šole in otroški vrtci, ter napadi na medicinsko osebje in reševalna vozila med dajanjem pomoči ranjencem: agresor ciljev ne izbira.

Skrajni čas je, da se takšno ravnanje, ki pomeni nasilno ohranjanje sistema realsocializma, ozemeljsko prisvajanje in napad na demokracijo, odločno prepreči. Evropsko javnost pozivamo, da zastavi ves svoj vpliv, in če ne gre drugače, uporabi ustrezna sredstva, da se požar na ozemlju hrvaške države, ki je usmerjen tudi proti tamkajšnji demokratično izvoljeni oblasti, takoj pogasi.«

Vlada naj predvsem pove, kaj bo ukrenila

Poslanci v zboru občin bi radi slišali jasno besedo, kaj namerava vlada narediti za gospodarstvo

LJUBLJANA, 31. julija – Zbor občin je na dnevni red uvrstil tudi razpravo o kratkoročnih in dolgoročnih ukrepih vlade za izboljšanje gospodarskega položaja v Sloveniji. Največ pikrih je letelo na neodločnost vlade, ker ne pove, kaj bo za to storila in kaj mora storiti gospodarstvo samo.

Janez Jug (LDS) je vlado pozval, naj ukrepa zlasti v družbenih dejavnostih in v zdravstvu, da bodo svoje potrebe prilagodili možnostim. **Ivan Atelšek** (LDS) ne vidi več možnosti za sodelovanje z drugimi deli države, zato bi od vlade rad izvedel, kaj misli o tem, da bi šli v monetarno in carinsko unijo z bližnjimi državami. **Ivan Vodopivec** (SSS) pa bi od vlade rad zvedel, kaj bo storila za preprečitev nadaljnjega padca družbenega proizvoda in kako bo spodbujala preusmeritev naših podjetij v izvoz. Nihče ne ve, koliko denarja gre iz proračuna za TO, parlament bi moral prižigati zeleno luč za novo zaposlovanje v TO.

Zvonko Ivanušič (SKZ-LS) je menil, da bi morali v Sloveniji določiti pogoje za čimhitrejšo spremembo gospodarskega sestava, več bi moralo biti manjših podjetij. Vse pa je razveselil **Vitomir Gros** (LS) s svojimi pripombami k pobudi opozicije, naj parlament obravnava njihova izhodišča za gospodarsko strategijo samostojne Slovenije. Pravi, da je vse precej zmedeno zapisano. Gospodarstvu ne gre tako slabo, kot pišejo, pred cerkvijo ni videl še nobenega berača, pravi, in tudi plače niso tako slabe, kot se govori. Kritična pa je naša denarna politika. Vse afriške države, je dejal, so se osamosvojile predvsem na podlagi lastnega denarja, in ne z vojsko. Navezanost slovenskega gospodarstva na jugoslovansko ni tako velika, kot dokazuje opozicija, srbske firme so bolj odvisne od slovenskih kot obratno. Gros se ne strinja, da je za vse odgovorna slovenska vlada, večjo krivdo nosi zvezna vlada, vsaj dokler se ne bomo osamosvojili. Predvsem pa ga motijo nekatere zamisli opozicije o gospodarski strategiji Slovenije, ker da so jih dobesedno prepisali od Ljudske stranke.

Halo, skupščina

● ***Ervin Anton Schwarzbartl*** *se je danes v parlamentu pritožil, ker skupščinskih gradiv in informacij ne dobiva na svoj počitniški naslov, ki ga je zgledno dostavil. In ne samo to, je rekel, prav tako ne dobivam stenogramov s sej, da bi videl, kaj sem rekel. No, ta gospod poslanec ni edini, ki šele v stenogramu prebere, kaj je rekel . . .*

● *Tudi v parlamentarnih kuloarjih je bilo danes največ govoric o novi slovenski vladi. Slišali smo stare »scenarije«, pa tudi nekaj novega – minister za informiranje* ***Jelko Kacin*** *je baje kandidat za novega policijskega ministra.*

● ***Ciril Kolešnik****, poslanec krščanskih demokratov, je kriv, da je DPZ sprejel predlog opozicijske poslanke* ***Darje Lavtižar Bebler****, da je treba iz zakona o evidencah nastanitve in o registru prebivalstva vreči enotno matično številko občanov. Po mnenju prenovitelja* ***Petra Bekeša****, da lahko država prav s pomočjo matične številke nadzira tisto, kar sme, pa tudi tisto, česar ne bi smela, je Kolešnik amandma podprl rekoč: »Bolje, da ga sprejmemo. Kaj vemo, kaj bo, ko bo zmagala opozicija!«*

● *Šolski zakon je bil deležen 93 amandmajev. Poslanci so napisali praktično nov zakon.* ***Minister Vencelj*** *pa nič.*

Pri avtih naj bi nehali plačevati davek na carino

Poslanci so menili, da bi v novem sistemu prometnih davkov morali opustiti jugoslovansko posebnost pri dajatvah za uvožene avtomobile

LJUBLJANA, 31. julija – Kot je bilo pričakovati, so imeli poslanci danes veliko pripomb na predlog za izdajo zakona o davku od prometa proizvodov in storitev. Seveda ne zato, ker novi zakon predvideva poenostavitev in znižanje davčnih stopenj, temveč zato, ker odpravlja veliko davčnih oprostitev, ki so jih bili prej deležni nekateri davčni zavezanci. Toda take razprave so kot dvorezen meč: če nekomu priznaš davčno olajšavo, moraš drugemu nabiti višji davek, saj bi sicer v proračunu zmanjkalo denarja, po katerem pa so čedalje večji apetiti tudi v parlamentu.

Bistvo novega davčnega zakona, ki naj bi začel veljati šele na začetku prihodnjega leta, pa je znižanje in zmanjšanje števila davčnih stopenj in hkrati enakomernejša razporeditev davčnih bremen prav z odpravo večine davčnih olajšav. Liberalni demokrati so šli še dlje. Predlagajo, da bi z novo davčno zakonodajo povsem odpravili davčne oprostitve.

Draško Veselinović (LDS) je v zboru združenega dela na primer predlagal, naj bi znižali obdavčitev tistih dejavnosti, ki prispevajo k razvoju Slovenije, vsaj do uvedbe davka na dodano vrednost, ki ga pri nas še ne poznamo. Z nižjimi oziroma diferenciranimi davki naj bi spodbujali promet z zlatom: kovanega zlata naj ne bi obdavčevali, monetarno zlato največ do 10 odstotkov, okrasno zlato pa normalno. Plačevanje davkov naj bi za nekaj let zamrznili ali sploh odpravili pri prometu na finančnem trgu, kot je denimo trgovanje z vrednostnimi papirji.

Davorin Bizjak meni, da bi morali z nižjimi davki spodbujati dobre gostinske storitve, z višjimi pa kaznovati slabše. Spotaknil se je ob previsoke davke za pijače in naštel še kup drugih predlogov za oprostitev davkov v turizmu.

Tudi v zboru občin so imeli poslanci precej pripomb. Najpogostejša je bila, da je osnutek le prepis sedaj veljavnega zveznega zakona, da je zasnovan boljševistično in da prinaša premalo poenostavitev. Mnogo jih je tudi zahtevalo, naj se zakon vrne v prvo fazo obravnave.

Največ kritike je bilo deležno predvideno obdavčevanje avtomobilov. Kot je dejal **Danijel Starman** (SKD) avto več ni luksuzno blago, ampak potreba. Zato se je mnogo razpravljalcev zavzelo za znižanje davčne stopnje na promet avtomobilov. Še posebej pa naj bi znižali davčno stopnjo za avtomobile s katalizatorjem.

Branko Novak (Zeleni) se je poleg tega zavzel za davčno stimulacijo vseh okolju prijaznih proizvodov in naprav za izrabo najčistejših virov energije, kot sta sončna in vodna. Poslanci SKZ so nasprotovali temu, da bi imeli olajšave pri plačilu davkov za reprodukcijski material v kmetijstvu le tisti kmetje, ki so socialno in pokojninsko zavarovani. **Janez Žampa** (SKZ-LS) pa je celo dejal, naj vlada, če hoče, da bo res vsaka slovenska njiva obdelana, ne prešteva, kdo je kmet in kdo polkmet, ampak naj obdavči zemljo. Veliko pripomb je bilo na to, da zakon še vedno ohranja ureditev, ko je treba plačati prometni davek tudi na carino; gre torej za dvojno obdavčitev. Nekaj pripomb pa je bilo tudi na premajhne davčne stopnje, zlasti za alkohol in cigarete.

Vitomir Gros (LS) je nasprotoval celotnemu konceptu zakona in predlagal, naj se za osnovo vzame zakon iz leta 1973 in naj se hkrati z zakonom sprejmejo tudi podzakonski akti, saj se je v preteklih letih pokazalo, da so bile največje težave ravno glede določil v pravilnikih in drugih podzakonskih aktih.

Ob koncu razprave so z glasovanjem sicer zavrnili predlog, da bi zakon vrnili v prvo fazo obravnave. Ob tem, ko so sprejeli osnutek zakona, so izvršnemu svetu tudi naložili, da mora hkrati s predlogom zakona predložiti tudi predloge ustreznih izvedbenih aktov in simulacijo učinkov, ki jih bo imel novi sistem prometnega davka.

Večina poslancev v družbenopolitičnem zboru je ob obravnavi predloga za izdajo zakona o davku od prometa proizvodov in storitev poskušala z amandmaji izposlovati oprostitve oziroma znižanje davčnih stopenj. Tako je denimo **Dušan Semolič**, SSS, opozoril, da je splošna 20-odstotna stopnja previsoka. **Nada Bolcar,** SKD, se je pritožila, da so nesprejemljivo obdavčene odvetniške storitve. To bi prizadelo zlasti socialno šibke stranke. **Tone Peršak,** SDZ, je med drugim omenil pisarniški material in podobne potrebščine, ki bi se lahko štele kot neobdavčeni repromaterial. To je namreč za ljudi v nekaterih poklicih osnovno produkcijsko sredstvo. Iz obdavčitve naj bi po njegovem izključili tudi vsaj nujne šolske potrebščine, življenjsko pomembni izdelki in zdravila pa naj bi bili obdavčeni zgolj simbolično. **Janez Lampret,** SKD bi znižal davke na prevoz potnikov z železnico in avtobusi ter za ptt storitve. Razvoj telefonije in telegrafije je, na primer že zdaj na evropskem repu, s previsokimi davki pa bi ga še zavrli. Nekaj razpravljalcev se je zavzelo za znižanje davkov za pospešitev kmetijske proizvodnje, posebej za gorivo, ki ga uporabljajo v kmetijstvu, za avtomobile s katalizatorjem in druge ekološko ustrezne in zdravju neškodljive proizvode, to pa, je predlagala **Aleksandra Pretnar,** ZS, naj bi nadomestili z višjimi davki za okolju in zdravju škodljive izdelke, krzno, nakit. Tako kot ta poslanka so se tudi številni drugi vprašali, zakaj predlog znižuje davčno stopnjo na alkohol in tobak. **Andrej Magajna** (neodvisni) pa je spomnil predlagatelj, naj prouči, za katere proizvode bi lahko uvedel olajšave za invalide.

Bodo Bavčarju podrli sistem?

Zaradi amandmaja je menda ogrožen računalniškoinformacijski sistem policije

LJUBLJANA, 31. julija – Radovednost države o našem zasebnem življenju in njena vsemogočnost pri pridobivanju podatkov o tem se bo poslej nemara zmanjšala. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o evidenci nastanitve občanov in o registru prebivalstva, ki so ga danes obravnavali zbori slovenske skupščine, namreč omejuje število podatkov, ki jih o občanih zbira država, omejuje pa tudi pravico do uporabe teh podatkov in združevanja podatkov iz različnih evidenc.

Medtem ko v zboru občin in zboru združenega dela ni bilo obsežnejše razprave o predlogu tega zakona, pa je bila burna razprava v družbenopolitičnem zboru.

Ta je sicer sprejel predlog sprememb zakona o evidenci nastanitve občanov in registra prebivalstva, vendar tudi z amandmaji, ki ju izvršni svet oziroma ministrstvo za notranje zadeve ni podprlo. Med temi sta najpomembnejša amandmaja, ki zahtevata, da se iz določb zakona črta kot nujen podatek enotna matična številka občana (EMŠO). Predstavnik notranjega ministrstva je sicer dejal, da bi sprejetje teh amandmajev čez noč podrl računalniško-informacijski sistem policije, ki da bi potem morala znova preiti na kartoteke, toda to zagovornikov amandmajev ni motilo. **Darja Lavtižar-Bebeler** (SSS) je spomnila, da je oblikovanje EMŠO v nekaterih evropskih državah, na katere se sicer tako radi sklicujemo, izrecno prepovedano.

Peterle bi žrtvoval Zelene

Kako se razvijajo polemike o obnovi vlade – Premier brani gospodarske ministre in še zlasti Izidorja Rejca, zamenjal pa bi Šešerka in Jazbinška

LJUBLJANA, 31. julija – Vladna kriza sicer ni bila na dnevnem redu zasedanje zborov slovenske skupščine, razprava o njej in spori v Demosu pa so bili kljub temu ves čas del neformalne izmenjave mnenj med poslanci različnih parlamentarnih frakcij. Tako so prišle na dan tudi nove podrobnosti o poteku za javnost zaprtega ponedeljkovega sestanka Demosovih prvakov.

S sklepom Demosa, da ustanovi štiričlansko komisijo, ki mora pripraviti predloge za izboljšanje učinkovitosti dela vlade, je kriza v vladi in Demosu samo prolongirana. To je večinsko mnenje poslancev, s katerimi smo se pogovarjali. Prav nihče Peterletovi vladi ne pripisuje več dolgega trajanja, vsi pa pričakujejo, da bo v njej v kratkem prišlo do delnih kadrovskih sprememb. Ker bo skoraj zagotovo vsaj del teh sprememb predlagala ustanovljena štiričlanska komisija, nekatere moti tudi njena sestava.

● Kaže pa, da postaja znova aktualno vprašanje tudi minister za kmetijstvo Jože Osterc. Po mnenju nekaterih bi del vrha Slovenske kmečke zveze želel, da bi bil v sedanji reorganizaciji vlade zajeti tudi ta minister. To se je pokazalo tudi na včerajšnjem sestanku poslanskega kluba kmečke stranke, na katerem je minister Osterc od Marjana Podobnika želel argumente za njegove trditve v Slovenskih brazdah, da ministrstvo ni storilo še ničesar in da namesto družinskih kmetij podpira družbeno kmetijstvo, bivši komprimitirani socialistični sektor. Kot smo slišali, Podobnik ministrstvu z argumenti ni postregel, za soboto pa je že sklican osrednji odbor kmečke zveze s točko dnevnega reda »ministrstvo za kmetijstvo«. Člani odbora naj bi preverjali, kako sta ministrstvo in minister Osterc uresničila 20 točk, ki jih je kmečka zveza postavila kot pogoj, da se zadeva Ostrec začasno zamrzne. Del vodstva kmečke zveze namreč meni, da bistvene zahteve s tega seznama niso bile uresničene in da je Osterca treba zamenjati.

Komisija je bila sicer sestavljena po funkcionarskem ključu, tako da so v njo prišli **Lojze Peterle** kot predsednik vlade, **France Bučar** kot predsednik skupščine, **Franc Zagožen** kot vodja Demosovega poslanskega kluba in **Jože Pučnik** kot vodja Demosa. Nihče od članov komisije nima ali ne bi smel imeti motiva za predlaganje drznejših in radikalnejših kadrovskih sprememb v vladi. Peterle je v delu Demosovih strank ena od najbolj kritiziranih osebnosti, zaradi svojega vodenja vlade, zato je težko verjeti v njegovo nepristranost in objektivnost pri delu komisije. Zagožen in Pučnik kot voditelja koalicije ne smeta predlagati takšnih rešitev, ki bi povečale razkol v Demosu, saj bi s tem tvegala popoln razpad koalicije. Iz podobnega razloga bo imel v komisiji precej zvezane roke tudi France Bučar, poleg tega pa ne gre pozabiti, da je Janšev predlog o popolni zamenjavi vlade ogrozil tudi njegovo funkcijo v parlamentu.

Kot kaže, pa Lojze Peterle ne sodi, da bi bilo treba zamenjati gospodarske ministre, zlasti **Izidorja Rejca.** Mandatar se je očitno pripravljen pogovarjati o delu drugih vladnih resorjev, saj je Demosu v ponedeljek že povedal, da predlaga zamenjavo podpredsednika vlade **Lea Šešerka** in ministra za varstvo okolja in urbanizem **Mihe Jazbinška.** Ministrica za zdravstvo **dr. Katja Boh** pa naj bi odšla iz zdravstvenih razlogov.

Stališče Zelenih Slovenije se od januarskega sestanka v gostilni Pri Urški očitno ni spremenilo. Danes poudarjajo, da so se pripravljeni pogovarjati tudi o delu svojih ministrov, dodajajo pa, da bodo ščitili svoje interese. O tem, kako bodo ukrepali, se še niso odločili, saj čakajo na predloge komisije četverice, ki ji niso določili roka, do kdaj mora pripraviti svoje predloge. Sicer pa Zeleni sodijo, da bi morala biti pozornost vlade in Demosa usmerjena predvsem na gospodarstvo (in gospodarske resorje vlade).

SMEH JE POL ZDRAVJA – Lojze Peterle med zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom in predstavnikoma opozicije Janezom Kocijančičem in Miranom Potrčem. (Foto: Igor Modic)

Janez Janša je svoj predlog o novem mandatarju dopolnil s pristavkom, da bi bil uresničljiv le, če bi se z njim strinjali vsi koalicijski partnerji. Toda v ponedeljek modificiran Janšev model na seji Demosovega sveta ni dobil podpore vseh članic koalicije. Tri Demosove stranke, Slovenska demokratična zveza, Socialdemokratska stranka Slovenije in Zeleni Slovenije, so se strinjale z zamenjavo vlade, vprašanje mandatarja nove vlade pa so pustile odprto. Preostale tri stranke: Slovenski krščanski demokrati, Slovenska kmečka zveza-Ljudska stranka in Liberalna stranka so zamenjavi vlade nasprotovale. Demos ne le, da se ni mogel sporazumeti, ampak je prišel v pat položaj. V takšnem položaju so prvaki koalicije pričeli razpravljati o delni rekonstrukciji vlade. Razprava je pokazala, kaj stranke zamerijo vladi, in nakazala poteze, ki jih lahko pričakujemo v prihodnje. SDZ je svojo kritiko naperila zlasti na delo gospodarskih ministrstev in predsednika vlade. Stranka se boji, da bo Slovenija v dveh mesecih doživela popoln zlom, zato pritiska na Demos, naj to prepreči s spremembami v vladi.

Najbolj konstruktiven odnos do razreševanja vladne krize je pokazal **Franc Zagožen:** s seznama članov vlade je prebral imena vseh tistih ministrov, ki so kadar koli doslej prišli na Demosovo rešeto. Koalicija je tako morala ugotoviti, da je spornih najmanj osem ministrov iz Peterletovega kabineta.

Sicer pa nekateri poslanci SDZ opažajo, da je Janševo dobronamerno pobudo del koalicije izrabil za napad na to stranko. Zato napovedujejo, da se bo premierov položaj v javnosti vsaj začasno še okrepil.

MIRAN LESJAK
VINKO VASLE

Delegatske pobude

Jaša Zlobec (Liberalno-demokratska stranka) je podvomil o smiselnosti dajanja pobud in vprašanj delegatov, saj odgovora ministra za kulturo na že pred časom postavljeni aktualni vprašanji še ni dobil. Poslovnik namreč predvideva, da morajo delegati dobiti odgovore na postavljena vprašanja v roku enega tedna ali pa na naslednjem zasedanju zbora.

Davorin Bizjak (SDP) je postavil vprašanje premieru Lojzetu Peterletu: ali je prav, da razglaša razprave poslancev za demagoške, in ali je sploh pooblaščen za dajanje takšnih izjav. Tudi izjava Peterleta, da so bili zaradi premajhnih sredstev v proračunu neustrezno opremljeni teritorialci in da zaradi pomanjkanja denarja niso nabavili čelad, diskvalificira delo skupščine. O nabavi čelad v skupščini niso nikoli odločali.

Angelca Žerovnik (SDSS) je predlagala, naj tudi država Slovenija prizna kakšno tujo državo, na primer Švico, Italijo.

Andrej Muren (SDSS) je predlagal, naj ministrstvo za delo preveri govorice o premeščanju teritorialcev na nižja delovna mesta. Če so omenjene govorice resnične, naj ministrstvo za delo takšna dejanja prepreči.

Franc Ban (SDP) pa je zahteval odgovor izvršnega sveta, na vprašanje, ali denar, ki je bil iz sredstev za pluralizacijo medijev namenjen dnevniku Slovenec, vlada poklanja naročnikom, s tem, ko jim podarja slovenske zastave, ki pač niso zastonj.

Bodo odpeljali tudi bolnišnice?

LJUBLJANA, 31. julija – Ministrstvo za zdravstvo, družino in socialno varstvo sporoča, da bodo v primeru selitve Vojne bolnice Ljubljana–Moste, Mladike na Prešernovi cesti, Vojnomedicinskega centra iz Šentvida pri Ljubljani in drugih ambulant ter Vojnomedicinskega rehabilitacijskega centra Rimske Toplice iz Republike Slovenije ostale vse osebe, ki so uporabljale naštete zmogljivosti, brez zdravstvenega varstva. Osebe, ki so zavarovane pri zdravstvenem zavarovanju JA, bodo pri uporabi zdravstvenih storitev v zdravstvenih zavodih Republike Slovenije obravnavane kot samoplačniki, razen pri nujni medicinski pomoči.

Če bo v pogajanjih z JA dosežen sporazum, da bodo naštete vojaške zdravstvene ustanove ostale v Republiki Sloveniji in se integrirale v sistem slovenskega zdravstvenega varstva, in če bo urejeno plačilo storitev s strani zdravstvenega zavarovanja JA, bodo imeli vsi dosedanji tovrstni zavarovanci enake pravice kot drugi prebivalci Republike Slovenije.

Kje je meja raziskovalnih zavodov?

LJUBLJANA, 31. julija – Eno od poglavitnih vprašanj v zvezi s predlaganim zakonom o raziskovalni dejavnosti je bilo, kakšne pristojnosti imajo lahko javni raziskovalni zavodi v zvezi s podiplomskim študijem. Tako je denimo **Miran Potrč** iz vrst prenoviteljev opozoril, da obstaja nevarnost kolizije dveh zakonodaj.

Po njegovem mnenju je dovolj, da s predlaganim zakonom omogočimo vključevanje javnega raziskovalnega zavoda v podiplomski študij, seveda v sodelovanju z univerzo. Po drugi strani pa je iz poslanskega kluba SDZ prišel amandma, da bi bilo določilo, da javni raziskovalni zavod lahko samostojno izvaja podiplomsko izobraževanje, »negiranje nezamenljive avtonomne in suverene vloge univerze«. Takšne prakse ni nikjer v razviti Evropi in v Ameriki in tudi mi si tega ne bi smeli privoščiti, menijo. Miran Potrč je še spomnil predlagatelja, da je pozabil na možnost sodelovanja zaposlenih pri odločanju in ga ošvrknil, češ da to očitno nekomu ne ustreza. **Tone Peršak,** socialdemokrat, pa je kot humanist zameril predlagatelju, da zapostavlja razvijanje kulturnih in duhovnih vrednot in se bolj nagiba k razvoju materialnih dobrin.

Odnesejo vse, kar ni pribito

Brežiški izvršni svet opozarja, da vojaki pri umiku povzročajo tudi precej škode – Stanovanja morajo izprazniti v dveh ali treh urah

BREŽICE, 31. julija – Kot da bi z nenehnimi provokativnimi nizkimi preleti reaktivnih letal vojska hotela reči: – »Še smo tu!« Toda živahen promet težkih transportnih letal ter nenehno pristajanje in vzletanje velikih helikopterjev kaže, da JA pospešeno zapušča tudi brežiško občino. Toda v mnogih objektih ostaja razdejanje, zato je občinski izvršni svet s tem že seznanil ustrezna ministrstva ter najodgovornejše jutri povabil na obisk v Brežice.

V pismu med drugim sporočajo, da se iz vojaških stolpnic in blokov – v Brežicah jih je 513 ali tretjina vseh družbenih stanovanj v občini – množično selijo družine aktivnih vojaških oseb, pri tem pa nastaja velika gmotna škoda. Neuradno smo zvedeli, da se bo iz Brežic izselilo vsaj 1.500 oseb. V poveljstvu garnizije Cerklje jih že opozarjajo, naj pohitijo – zaradi vse nevarnejše poti čez hrvaško ozemlje ali česa drugega?

Ljudi ta naglica vznemirja, saj morajo družine v dveh, treh urah naložiti na vojaške tovornjake vse svoje imetje in odpotovati. Najtežje je dobiti informacije s hermetično zaprtega letališča Cerklje ob Krki. Slišati pa je, da se z njega končno umikajo tudi zloglasni specialci iz Niša.

Občasni pregledi tovornjakov, ki dan za dnem zapuščajo Cerklje, potrjujejo, da vojska odvaža vse, kar ni pribito. Zadnje dni so vojaki na hitro izpraznili tudi dom JLA in stanovanjski blok za mlade letalce v Brežicah. Zvedeli smo, da bodo opremo kinodvorane, tudi dvoranske stole odpeljali v Bihać, vse drugo, tudi bogato knjižnico pa pač po Jugoslaviji.

Težave bodo v Bregani, kjer je v Tehničnem remontnem zavodu zaposlenih 800 delavcev, od tovarne po živi blizu 3.000 ljudi – večinoma so iz samoborske občine – ki bodo ostali brez sodobnih strojev in dela, če se ne bodo podali na pot v negotovost.

Odhod JA bo nedvomno vplival na razvoj brežiške občine. Ostala bodo prazna stanovanja, ki jih bo pozimi treba ogrevati in vzdrževati, in izropane vojašnice ter delavnice. Že čez mesec dni bo v otroških vrtcih in šolah za petino manj otrok, saj odhajajo predvsem mlade družine. Med njimi, zlasti v mešanih zakonih, že prihaja do hudih duševnih pretresov; otroci se nočejo seliti, najbrž bo tudi nekaj ločitev.

Kaže, da bodo v Brežicah ostali predvsem upokojeni starešine, na vrnitev pa čaka vsaj sto ljudi, ki so v prvih vojnih dneh prestopili v teritorialno obrambo. Tudi zaradi vsega tega bi morali v Sloveniji hitro najti ustrezne rešitve za končno izrabo izpraznjenih prostorov v dosedanjih vojaških objektih in stanovanjih.

VLADO PODGORŠEK

V Postojni ni bilo težav

POSTOJNA, 31. julija – V postojnski vojašnici Milovana Šaranovića se je danes začel prevzem nebojnih oziroma intendantskih sredstev, ki so last teritorialne obrambe. Kot je povedal pomočnik poveljnika za zaledje v pokrajinskem štabu TO Postojna Cveto Kravanja, je prevzem potekal na izredno korektni ravni. V petek bodo začeli prevzemati sredstva TO še iz ilirskobistriške vojašnice. M. T.

Dijaki se izpisujejo

KOČEVJE, RIBNICA, 31. julija – Starši so iz kočevske gimnazije v teh dneh izpisali dva dijaka, ki izhajata iz družin starešin JA. Starši so povedali, da odhajajo od tu s težkim srcem, ker so se dobro počutili v tem okolju, sedaj pa jih je generalska norost napada na Slovenijo pripravila do selitve. Obe družini se selita v Srbijo. Iz kočevske srednje šole bodo iz enakih vzrokov očitno kmalu izpisali še enega dijaka, saj se je mati za to že zanimala. Dokumenti devetih dijakov, ki so se vpisali v prvi letnik strojne šole, so sicer še v šoli, vendar pričakujejo, da tudi teh v septembru ne bo v šolo, ker se bodo predvidoma tudi selili. V ribniški osnovni šoli sta se oglasili dve materi, ki sta se zanimali za izpis otrok, ker se bodo družine selile iz Slovenije. (M. D.)

Podražitev na železnici

V Železniškem gospodarstvu Ljubljana pravijo, da so v hudih škripcih – Ker ni denarja za vzdrževanje prog, morajo vlaki voziti počasneje

LJUBLJANA, 31. julija – V prvih treh mesecih letošnjega leta se je tovorni promet na slovenskih železnicah zmanjšal za 17,7 odstotka, potniški pa je manjši kar za eno tretjino. Železnice kar močno čutijo preusmerjanje prevozov mimo Jugoslavije in na druga prevozna sredstva. Zato pričakujejo, da bo republiški izvršni svet začel izvajati aktivno prometno politiko, ki bo pospešila preusmeritev blaga in potnikov na železnico.

V republiškem proračunu so za tekoče poslovanje železnice namenili 2648,7 milijonov dinarjev, kar po besedah **Franca Hočevarja,** finančnega direktorja, ne zadostuje niti za najnujnejše potrebe tekočega poslovanja. Zaradi pomanjkanja denarja za vzdrževanje prog bodo morali zmanjšati hitrosti vlakov na nekaterih najbolj kritičnih odsekih. Za naložbe v infrastrukturo so dobili letos iz proračuna približno 429 milijonov dinarjev, vendar še vedno 644 milijonov premalo, da bi lahko prispevali potrebni delež za začetek izvedbe investicijskega programa, ki ga imajo dogovorjenega z Mednarodno banko za obnovo in razvoj.

Pomanjkanje denarja in upadanje prevozov, tako potniških kot tudi tovornih, je ŽG Ljubljana prisililo v racionalizacijo tehnoloških procesov in poslovanje uprave. Zmanjšujejo tudi število zaposlenih. Tako so od lanskega januarja pa do konca junija letos zmanjšali število odvečnih delavcev za 1147. Z odkupi let, odpravninami, samozaposlitvijo in zaposlitvijo v drugih organizacijah pa nameravajo število zaposlenih še zmanjšati; tako naj bi imeli konec leta 14.150 delavcev.

● S prvim avgustom nameravajo tudi zvišati cene v lokalnem železniškem prometu, in sicer naj bi se zvišale v povprečju za četrtino. Politiko cen namreč, kot zatrjujejo prilagajajo razmeram v gospodarstvu in cenam konkurentov. Do 40 kilometrov razdalje se bodo cene zvišale za 10 do 15 odstotkov, do 180 kilometrov bodo višje za 40 odstotkov. V enakem razmerju bodo dražje tudi vozovnice za zeleni vlak. Cene zunaj Slovenije in Istre bodo ostale nespremenjene.

V Železniškem gospodarstvu Ljubljana predvidevajo, da bodo imeli konec letošnjega leta 1918 milijonov dinarjev izgube. Poleg tega pa jih bremeni tudi izguba preteklih dveh let, in sicer v višini 909 milijonov dinarjev. To izgubo naj bi pokril iz proračuna.

GORDANA PIPAN

Spet letala nad Obalo

KOPER, 31. julija – Čeprav so slovenske oblasti že včeraj odstranile polovične cestne ovire v Hrpeljah in na kontrolnih mejnih točkah v Sečovljah, Dragonji, Gračišču in pri Jelšanah, kjer sicer upočasnjeni promet sedaj že poteka dvosmerno, je danes za ponovno vojno razpoloženje spet poskrbela Jugoslovanska armada. Od 9.21 do približno 13. ure so namreč Obalo posamično in v skupinah preletavala vojaška reaktivna letala. Za pravo vznemirjenje je že s prvim preletom Kopra poskrbel orel, ki je svoje manevrske sposobnosti hrupno dokazoval le približno sto metrov nad mestnimi strehami. Koprski UNZ so pristojne vojaške oblasti pojasnile, da preleti sodijo v program vaje vojaškega letalstva na območju Istre. J. O.

Korpus se je pritožil čisto brez potrebe

Govorijo o »gangsterskem« početju TO, medtem ko je obrtnik tri vojaška vozila že vrnil

LJUBLJANA, 31. julija – Informativna služba ljubljanskega korpusa je razposlala slovenskim občilom in predstavništvu Tanjuga v Ljubljani naslednje sporočilo, v katerem pravi: Enote ljubljanskega korpusa se v glavnem po načrtu pripravljajo na selitev enot in poveljstev. Pri tem jih enote Teritorialne obrambe Slovenije še vedno izzivajo z namenom, da bi prišlo do konfliktov, za katere bi, kot ponavadi, obdolžile JLA.

Konkretno so navedli, da so teritorialci 28. julija 1991 iz zasebnega servisa Alojza Potočnika v Stražišču »na silo in brez kakršnihkoli argumentov« odpeljali motorna vozila JLA: enega pincgaverja, en tam 5000 in fiat 1500 z nadomestnimi deli in orodjem vred. Ko jih je zasebni avtoklepar vprašal, zakaj to počno, so mu odgovorili, da mu to nič mar, trdi informativna služba korpusa in dodaja: »Nerazumljivo je tako gangstersko in samovoljno početje pripadnikov organizacije, ki bi hotela biti organizirana in kulturna, s svojim ravnanjem pa potrjuje, da gre v bistvu za gverilske skupine, ki se nasilno obnašajo in izzivajo, da bi spet prišlo do oboroženega spopada z JLA.«

Toda teritorialci sploh niso zasegli teh vozil. »Osebno sem odpeljal vsa tri vozila JA, ki so jih junija pripeljali vojaki v mojo delavnico na popravilo, nazaj v kranjsko vojašnico. Očitno je prišlo do nesporazuma med nami in vojno pošto, za katero sem delal štiri leta,« nam je povedal **Alojz Potočnik**, avtoličar iz Stražišča pri Kranju.

Poveljnik pokrajinskega štaba TO za Gorenjsko **Peter Zupan** pa nam je zatrdil, da teritorialci teh treh vozil nikakor niso zasegli s silo in brez pojasnila. Obrtnik jih je v nedeljo poklical sam in jih zaprosil, naj vozila odpeljejo, ker se je bal, da mu JA ne bo plačala popravila. Zastopnik TO je bil pri obrtniku, dal mu je tudi potrdilo o prevzemu vozil, vendar vozil teritorialci niso odpeljali.

MIRKO KUNŠIČ

Gorbačov predlaga program ljudi brez prisile osrečevanja

Za osnutek novega programa sovjetske partije, ki ga je generalni sekretar predložil na nedavnem plenumu, pravijo, da je socialdemokratski

Na plenumu sovjetske komunistične partije, ki je potekal prejšnji teden v Moskvi, je Mihail Gorbačov med drugim predstavil tudi svoj osnutek predloga novega partijskega programa, ki naj bi po mnenju ocenjevalcev v prihodnje usmeril sovjetsko partijo v socialdemokracijo. Gorbačov je osnutek programa, ki naj bi ga bil v resnici pripravil njegov sodelavec Šahanazarov, naslovil »Socializem, demokracija in napredek«. Po časniku »Nezavisimaja gazeta« in AFP povzemamo najpomembnejše točke tega programa, ki naj bi ga dopolnili in verjetno tudi sprejeli na prihodnjem kongresu sovjetske partije.

»Nezavisimaja gazeta« poroča, da je v osnutku programa zapisano, da je »perestrojka odprla pot demokratičnim spremembam na vseh družbenih področjih, da pa ta proces poteka težko in počasi zaradi družbenih in političnih napetosti, gospodarske krize in velikih sprememb v družbeni zavesti«. Zato naj bi bilo treba »pripraviti jasen in realističen akcijski program in vztrajati na poti družbenega napredka, ki pelje v demokratično in humano družbo«. »Partija potrebuje radikalno prenovo, potrebuje tudi novo pojmovanje svoje vloge in mesta v družbi«, je še zapisano v osnutku programa, ki med drugim oznanja tudi naslednja načela:

Komunistična partija Sovjetske zveze si bo z vsemi političnimi in intelektualnimi močmi prizadevala prispevati k: napredku družbe, pri tem pa bo odklanjala vsakršne poskuse, da bi osrečevali ljudi z vsiljevanjem nekakšnih iluzij... Nobeno politično gibanje si ne sme zastaviti kot cilj spreminjanje družbe s prisilo.

- uveljavljanju svobode v vseh njenih oblikah, torej družbene, osebne, gospodarske, politične in moralne svobode...
- svobodnemu tekmovanju med ustvarjalci materialnih in duhovnih dobrin...
- internacionalizmu in svobodnemu razvoju vseh narodov, velikih in malih, in k obnovi Zveze kot prostovoljne skupnosti suverenih republik...

Komunistična partija Sovjetske zveze je partija demokratičnih reform, partija političnih in gospodarskih svoboščin, partija socialne pravičnosti in človekovih pravic, partija, v kateri se odloča s konsenzom.

Oktobrska revolucija je bila eden najpomembnejših dogodkov v zgodovini sveta. To je bila ljudska revolucija, ljudstvo je šlo za partijo... Delavske in kmečke množice so verovale, da je mogoče ustvariti popolno in pravično družbo... To je bil smisel življenja nekaj rodov sovjetskih ljudi.

Tragedija naše družbe je, da je izgradnjo socializma zmaličila uveljavitev totalitarnega sistema. Ustvarjalno energijo ljudstva so uklenili državna lastnina, neomejena politična moč birokracije, partije in državе in monopol volgarizirane marksistične ideologije. Množično zatiranje je bilo najbolj učinkovito sredstvo ohranjanja režima.

Zdaj so najpomembnejše naloge preprečiti razkroj enotnega gospodarskega sistema in struktur multinacionalne države... normalizacija političnega položaja... krepitev javnega reda in spoštovanje zakonov.

Sovjetska komunistična partija bo zagovarjala »prehod na mešano gospodarstvo, pravo enakost vseh vrst lastnine, državne, delniške, zasebne, zadružne... razdelitev zemlje, vključno s tisto, ki je v najemu, obdelovalcem... svoboden razvoj vseh kolektivnih ali zasebnih oblik gospodarstva, bojevala pa se bo proti vsakršni obliki prisile nad kmeti.

Sovjetska komunistična partija podpira »reformo v oboroženih silah in preoblikovanje armade in mornarice v mešano vojsko poklicnih vojakov in nabornikov«.

Naša partija je bila ustanovljena kot politična organizacija delavskega razreda... Zavračamo vsakršno diskriminacijo ali pa privilegije, ki bi temeljili na družbeni ali poklicni pripadnosti. Partija brez predsodkov proučuje dejavnost vseh novih slojev družbe, ki nastajajo v sektorju zasebne lastnine... Kategorično zavračamo vsakršno priznavanje privilegijev enemu narodu na račun drugega... vsakršne privilegije glede na versko pripadnost. Partija spoštuje čustva vernih in zagovarja enakost vseh ver in cerkva.

Trdno smo odločeni, da bomo delovali samo z zakonitimi političnimi metodami v okviru parlamentarne demokracije... Naša partija je zgrajena na temelju navezanosti svojih članov na neko idejo... na idejo demokratičnega humanega socializma.

TIHO SLOVO

PANCHO, »Le Monde«, Pariz

Zakaj je Genscher jezen na kolega Van den Broeka?

Vodja nemške diplomacije ne skriva, da ima sila slabo mnenje o diplomatski spretnosti nizozemskega zunanjega ministra ob jugoslovanski krizi

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BONN, 31. julija – Genscherjeva jugoslovanska politika je bila v zadnjih mesecih in tednih predmet ostrih kritik, ki pa so po drugi plati veliko pripomogle k temu, da je bil v dvanajsterici prav Bonn tisti, ki je prvi spoznal, da brez upoštevanja pravice narodov do samoodločbe jugoslovanske kvadrature kroga ni moč rešiti.

Na tej podlagi je nemški bundestag v času berlinskega srečanja zunanjih ministrov KVSE demonstrativno ugotovil, da med njim in zunanjim ministrstvom zastran reševanja jugoslovanske krize ni več razhajanj; kolikor so bila, se niso več nanašala na vsebinsko vprašanje – samoodločba da ali ne –, marveč le še na vprašanje, kako radikalno naj se Evropska skupnost sprijazni z zahtevo po samoodločbi Slovenije in Hrvaške.

Bonn je za odmerjeno postopnost in je pridobil nekaj drugih prestolnic, kot so pokazali tudi rezultati srečanja Genscher-Dumas-Poos minuli teden. Vsaj del Evropske skupnosti kaže je zdaj pripravljen presekati verigo napak, ki se kar vrstijo: ko so se zunanji ministri ES na pomlad zbrali, da bi prvič obravnavali jugoslovanske razmere, so naredili prvi hudo napako, ko so Beogradu sporočili, da so pripravljeni nuditi gospodarsko in finančno pomoč Jugoslaviji le pod pogojem, da ostane skupaj; spregledali so dejstvo, da je »federacija« bolj kot kdajkoli doslej orodje za obrambo srbske hegemonije in uresničevanje velikosrbskih ambicij. V niz spodrsljajev sodita po mnenju nemških komentatorjev tudi dve misiji »trojke« zunanjih ministrov ES v Jugoslaviji: po dogovoru na Brionih so se razmere v Sloveniji sicer umirile, zato pa je požar izbruhnil tam, kjer ga je bilo moč tudi pričakovati, to je na fronti za oblikovanje velike Srbije.

Krivec za zadnjega v nizu spodrsljajev je zdaj brez slehernega suma nizozemski zunanji minister van den Broek. V njegovem ministrstvu se je pred tedni rodila zamisel, naj bi na ponedeljkovo srečanje zunanjih ministrov ES v Bruslju povabili Markovića in Lončarja, v katerih zdaj tudi evropska zunanja ministrstva vidijo poglavitna krivca za izbruh vojne zoper Slovenijo in Hrvaško.

Kot je moč slišati iz obveščenih krogov, je bonsko zunanje ministrstvo za ta van den Brokov načrt zvedelo šele v začetku minulega tedna in Genscher se je odzval tako, da je v posebnem pismu od nizozemskega predsedujočega v Svetu Evropske skupnosti zahteval, naj na sestanek ministrov ob Markoviću in Lončarju povabi tudi predstavnike vseh republik. Ta predlog pa je naletel na nasprotovanje v Haagu, kjer se je sestal Odbor političnih direktorjev, zadolžen za koordinacijo v okviru Evropskega političnega sodelovanja in s tem tudi za pripravo sej dvanajstih zunanjih ministrov. Posebej naj bi se mu upirali Francozi, Italijani in Nizozemci, češ da bi bilo zgrešeno podpirati centrifugalne sile v Jugoslaviji. Vendar pa so bili francoski predstavniki pripravljeni sprejeti zamisel, ki je bila potrjena tudi na sestanku Genscher-Poos-Dumas v Bayreuthu, zamisel, naj bi na srečanju v Bruslju sodelovali tudi člani jugoslovanskega predsedstva.

Odbor političnih direktorjev se je s takšnim predlogom strinjal in minuli četrtek so nizozemskega veleposlanika v Beogradu zadolžili, naj jugoslovanskemu predsedstvu prenese kolektivno vabilo. Ker je bil – tako vsaj pripovedujejo diplomati ES v Bruslju – prvi, na katerega je slučajno naletel nizozemski veleposlanik, ravno Tupurkovski, je povabilo izročil njemu, na tej podlagi pa je predsedstvo poslalo v Bruselj dva člana (Tupurkovskega in Bogičevića), od katerih res ni bilo moč pričakovati, da bosta dvanajsterico zasula z novimi podatki in novimi idejami.

Genscher je bil besen že, ko je v ponedeljek odhajal v Bruselj, in tudi po zaključku srečanja ni skrival, da ima skrajno slabo mnenje o diplomatski spretnosti van den Broeka, o mešanih vojaško-hrvaških ekipah za nadzorovanje ustavitve ognja na meji med Hrvaško in Srbijo ter o dejstvu, da na srečanju sploh niso razpravljali o možnosti, da bi na vroči teren poslali modre čelade. Dejstva o še enem spodletelem sestanku ES so zdaj torej razkrita. S takšnim izidom srečanja, še bolj pa z obljubo van den Broeka, ki utegne priti v analе kot politično najbolj kratkovidni zunanji minister, kar jih je bilo kdaj v dvanajsterici, to je z obljubo, da bo Jugoslavija spet dobila gospodarsko pomoč, ko bo zavladal mir in ko se bodo začela pogajanja o prihodnji strukturi države, sta bila najbolj zadovoljna Marković in Lončar.

Četudi morda preuranjeno; po beograjski kampanji, ki skuša sedanjo nemško politiko do Jugoslavije povezati s starimi nemškimi imperialnimi načrti ter Bonnu vcepiti občutek krivde (in odgovornosti) za nemško ekspanzionistično zgodovino, je komajda moč pričakovati, da bo Bonn navdušeno sodeloval pri finančnem in gospodarskem reševanju Jugoslavije.

MARJAN SEDMAK

Posojila Argentini

BUENOS AIRES, 31. julija (AFP) – Svetovna banka je odobrila Argentini 325 milijonov ameriških dolarjev posojila za reformo države. Kot je povedal argentinski minister za gospodarstvo, mora posojilo odobriti še Mednarodni denarni sklad. Potem bo takoj izplačanih 65 milijonov dolarjev, ostanek pa prihodnji mesec.

Makedonski pogovori v Albaniji

V okviru načrta o stikih na najvišji ravni z vodstvi sosednjih držav je makedonska vladna delegacija obiskala Tirano in med drugim povabila albanskega predsednika Ramiza Alio v Skopje

OD NAŠE DOPISNICE

SKOPJE, 31. julija – Člani makedonske vladne delegacije so se pred dnevom zadovoljni vrnili iz Tirane. Prepričani so, da bodo dogovori z najvišjimi predstavniki Republike Albanije prelomnica v reševanju številnih vprašanj, ki zadevajo obe državi. Predsednik makedonske vlade dr. Nikola Kljusev je ob tej priložnosti izročil povabilo predsednika Republike Makedonije Kire Gligorova predsedniku Republike Albanije Ramizu Alii, naj obišče Skopje.

Dr. Nikola Kljusev je na tiskovni konferenci v Tirani pojasnil, da se bodo v primeru, da Ramiz Alija ne bi mogel priti v Makedonijo, pogovarjali o tem, da bi Kiro Gligorov obiskal Tirano. Povabilo na obisk sodi v sicršnje prizadevanje predsednika Kire Gligorova, da bi Makedonija navezala tesnejše medddržavne stike na najvišji ravni tudi s sosednjo Bolgarijo in Grčijo, je še povedal dr. Kljusev.

Makedonski gostje so v pogovorih poudarjali spoštovanje ozemeljske celovitosti, suverenosti obeh držav in pravice manjšin, ki jih ne bi smeli kot trojanske konje izkoriščati v politične namene. Predsednik Albanije Ramiz Alija se je v skoraj dvournem pogovoru (ki po trajanju presega sicršnje medddržavne stike na tej ravni) posebej zanimal za položaj Albancev v Makedoniji in Jugoslaviji. Podprl je izhodišča predsednikov Izetbegovića in Gligorova o bodoči ureditvi države. Kasneje pa je dodal, da bi se jugoslovanska kriza brez sodelovanja Albancev, ki da jih je v Jugoslaviji tri milijone, težko rešila po mirni in demokratični poti. Vojni spopadi, ki se širijo od severa proti jugu Jugoslavije bi lahko pomenili nevarnost tudi za Albanijo.

Makedonski gostje so predsednika Ramiza Alijo opozorili, da albanskega vprašanja ni moč »jugoslovenizirati«. Sami lahko odgovarjajo le za položaj albanske manjšine v Makedoniji. Ob pripombi albanskega predsednika, da je prišlo do precejšnjih težav zlasti ob popisu prebivalstva in vodenju šolske administracije in dokumentacije le v makedonskem jeziku, pa je prišlo do krajše polemike, ki prav tako ni v navadi v pogovorih na najvišji državni ravni. Podpredsednik makedonske vlade dr. Beqir Zhuta je pripomnil, da so nesporazumi rezultat boja makedonskih strank za večji vpliv, minister za zunanje zadeve dr. Denko Malevski pa je menil, da bi povzdigovanje katerekoli pravice manjšine na kulturnem ali političnem področju na račun pravic drugih, lahko na Balkanu povzročilo požar.

Sogovorniki so posebno pozornost namenili odprtosti meje. Ugotovili so, da bi zaradi prevelikih razlik v gospodarskem razvoju in političnih opredelitvah obeh držav do odprte meje po zahodnoevropskem zgledu morali priti postopoma. Nagli koraki bi namreč lahko povzročili hude socialne in politične pretrese. Strinjali so se, da bi bilo treba najprej poskrbeti za koznicakcije, zgraditi ceste, železnice, letališča, da bi sploh lahko računali na gospodarsko sodelovanje. Makedonska stran je izrazila željo po dobavi kroma, feroniklja, nafte, pripravljenost, da sodeluje pri modernizaciji sosednje države z gradbeno operativo in pomaga tudi v turizmu. Albanski predstavniki so bili zainteresirani za izgradnjo komunikacij, kratkoročno pa zlasti za dobavo hrane. Dogovorili so se, da bo makedonska gospodarska komisija v kratkem obiskala Tirano, da bi uskladili interese in se še konkretneje dogovorili. Člani makedonske delegacije so bili še posebej zadovoljni, ker so albanske oblasti dovolile, da makedonskim rojakom ob meji pošljejo že zbrano pomoč Rdečega križa, kmetijsko mehanizacijo, ki bi jim pomagala pri žetvi, in izrazila pripravljenost, da se odpre mejni prehod pri Stenju ob Prespanskem jezeru, na območju, kjer je na albanski strani, kar devet »čistih« makedonskih vasi z okrog 4500 prebivalci.

JELENA GAĆEŠA

Slovenske NOVICE 24 UR NA PRESI

Zgodovinski sporazum o strateškem orožju

Včeraj podpisani sporazum bo za tretjino zmanjšal količine jedrskega orožja dolgega dosega

MOSKVA, 31. julija (AFP) – Sovjetski predsednik Mihail Gorbačov in ameriški predsednik George Bush sta danes v Kremlju podpisala zgodovinski razorožitveni sporazum, prvi dogovor sploh o skrčenju števila strateškega orožja.

Predsednika sta izjavila, da bo ta sporazum, na podlagi katerega bodo za tretjino zmanjšali količine ameriškega in sovjetskega jedrskega orožja dolgega dosega, spremenil naravo odnosov med supersilama.

Sporazum ponazarja »kakovostno novo obdobje v razoroževanju« na podlagi »pristnega partnerstva«, je izjavil predstavnik Gorbačova.

Na banketu ob koncu prvega dne moskovskega vrha je Bush v zdravici opozoril, da je »nadzorstvo nad oboroževanjem samo ena od prvin naših novih odnosov«, ko namreč Sovjetska zveza in Združene države začenjajo obdobje sodelovanja, medtem ko hladna vojna tone v preteklost.

Drugi dan vrha, ki je minil v glavnem na dači sovjetskega predsednika Novo Ogarevo nedaleč od Moskve, so pozornost posvetili regionalnim problemom, zlasti še skupnim prizadevanjem za sklic mirovne konference o Bližnjem vzhodu. Ob tem so se razširile govorice, da bi se ameriški zunanji minister James Baker utegnil vrniti iz Moskve v Izrael.

Bushov svetovalec za nacionalno varnost Brent Scowcroft je povedal, da je med »filozofsko razpravo« na dači Novo Ogarevo Bush izrazil svojo zaskrbljenost spričo nadaljevanja sovjetske pomoči Kubi.

Glasilo sovjetske vojske Krasnaja zvezda je o sporazumu START zapisalo, da bo dobil »častno mesto v zgodovini civilizacije«. Do podpisa pakta je prišlo štiri leta zatem, ko sta supersili podpisali sporazum o odstranitvi ameriških in sovjetskih raket srednjega in kratkega dometa. Predstavnik Bele hiše Marlin Fitzwater je ob tem opozoril, da sta pakt iz leta 1987 podpisala »stara nasprotnika, ne pa prijatelja. Menim, da je sedanji vrh pokazal, da se je položaj odtlej korenito spremenil, saj se zdaj o mnogih stvareh pogovarjamo v duhu konstruktivnega prijateljstva in partnerstva«.

Z danes podpisanim sporazumom so število jedrskih izstrelkov omejili na 6000 nabojev za vsako pogodbeno stran. Sporazumeli so se tudi o 50-odstotnem zmanjšanju števila sovjetskih težkih raket in bojnih glav balističnih raket in o 35-odstotnem skrčenju ameriških bojnih glav balističnih izstrelkov.

Pomorske manevrirne rakete, ki so bile prvotno prav tako predmet maratonskih, devet let trajajočih pogajanj, so izločili iz besedila sporazuma.

Predsednika sta se v Moskvi pogovarjala tudi o nadaljnjih pogajanjih o nadzorstvu nad oboroževanjem, zlasti še kar zadeva pomorske sile, kemično orožje, vesolje in taktično jedrsko orožje v Evropi.

Prvi dan moskovskega vrha so prevladovala gospodarska vprašanja, razprave o tem, kako bi Washington lahko pomagal Moskvi, vključiti se v svetovno gospodarstvo in uvesti prosti trg. Toda Bush je sicer zagovarjal odpravo trgovinskih ovir, priporočil, da Sovjetska zveza dobi status države z največjimi ugodnostmi, vendar je pripomnil, da bo ameriška pomoč pogojno vezana na tempo sovjetskih gospodarskih reform.

Ameriški predsednik se je danes sestal s sovjetskimi gospodarstveniki.

Spodrezani frak

»Jaz tega že nisem šepetala možu na uho«, je rekla Raisa Gorbačov reporterjem, ki so jo vprašali, če sta z Nancy Reagan res zvečer v postelji vsak dan šepnili Mihailu in Ronaldu geslo »Mir«. Saj je znano, da Raisa in Nancy nista bili ravno prijateljici.

Z Barbaro Bush se menda bolje razume. Na sprehodu po Kremlju sta se držali za roko, poročajo, medtem ko sta njuna moža stikala glavi in tehtala usodne stvari za ta svet in za Sovjetsko zvezo. Dami sta se smehljali in sta si bili očitno naklonjeni. Barbara je bila všeč tudi turistki iz Turkmenistana: »Videli smo jo že na televiziji, zelo prijazna gospa je.« Sicer pa je bila gospa Bush tudi sama turistka, ki se je čudila zakladom Kremlja, na primer zemljevidu Sovjetske zveze, na katerem so večja mesta zaznamovana z diamanti, prestolnica Moskva pa z velikim rubinom. »My goodness, kaj takega pa doslej še nisem videla,« je vzkliknila first lady Združenih držav. V Beli hiši take mojstrovine nimajo.

Za ta sprehod je gospa Bushova oblekla dvodelno rdečo obleko (odtenek paradižnikove barve), unikat – tudi to smo zvedeli – tovarišica (?) Gorbačov pa »elegantno črno-belo« kreacijo in črne čevlje z visokimi petami ob modrih z nizko peto svoje gostje iz Amerike. Dve uri pozneje za slovesno odkritje bronastega kipa »Račke«, spremenba: Barbara Bush je bila v škrlatnem modelu, obleka Raise Gorbačov pa bež. Na slovesnosti je bila tudi izbrana delegacija 40 šolarjev z ameriškimi in sovjetskimi zastavicami. »Počaščena in prijetno vznemirjena sem,« se je zahvalila Barbara Bush svoji »prijateljici Raisi«. Tokrat se je tudi ženski del vrha iztekel prijazno.

Nepreprečljivo vrvohodstvo

Predsednik De Klerk se je javno oglasil šele deset dni po izbruhu škandala Inkatagate in obljubil javni nadzor nad skrivnimi skladi

Južnoafriški predsednik De Klerk je »degradiral« obrambnega in pravosodnega ministra, sebe pa samokritično posul s pepelom in objavil, da je ukinil vse skrivno državno financiranje političnih strank oziroma da bodo v prihodnje takšne skrivne operacije dovoljene le v izjemnih primerih in pod nadzorom posebnega svetovalnega telesa, ki ga bodo sestavljali ugledni zasebniki. Toda z njegovimi obljubami ni zadovoljna nobena politična stranka, ne »bela« in ne »črna«.

Financiranje določenih političnih strank iz državne blagajne je nesprejemljivo, je priznal predsednik De Klerk med torkovim televizijskim nastopom, ko je sploh prvič dajal izjave v zvezi z razkritjem, da je vlada skrivaj financirala delovanje črnskega gibanja Inkata, glavnega političnega nasprotnika Afriškega narodnega kongresa. Predsednik je najavil, da bo vlada pregledala vso zakonodajo v zvezi s skrivnimi skladi in da pri skrivnih projektih policija in oboroženе sile ne bodo več sodelovale, »če ne bodo spadali v njihovo območje dela.« Povedal je, da so v letošnjem finančnem letu namenili v takšne namene »le« 14,8 milijona dolarjev, da pa skrivnih pokroviteljstev ne bo mogoče opustiti, vse dokler Južna Afrika ne bo rešena vseh mednarodnih sankcij. Sicer pa se je odločil, da si bo v teh zadevah pustil svetovati s strani posebnega komiteja, v katerem ne bodo politiki, temveč »spoštovani člani« iz zasebnega sektorja.

Očitno je, da si predsednik De Klerk prizadeva, da bi zmanjšal pomen Inkatagata. Degradaciji dveh ključnih ministrov za pravosodje in obrambo, Vloka in Malana (prvi je postal minister za kazenskopoboljševalne domove in za proračun, drugi za stanovanjsko gospodarstvo in javna dela) se mu zdi zadostna kazen, predvsem pa poudarja, da škandal ne bo preprečil začetka pogajanj s črnskimi političnimi organizacijami o prihodnji državni ureditvi. »Pogajanja nimajo nobene alternative, razen naraščajočega nasilja,« je poudaril v nastopu pred javnostjo. Po njegovem bi morali »v interesu Južne Afrike« Inkatagate sploh čimprej pozabiti.

Vendar pa s svojim spravljivim tonom očitno ni nikogar prepričal. Vodja proapartheidske konservativne stranke Hartzenberg je med drugim opozoril, da bo moral predsednik »še marsikaj pojasniti« in mu očital, da parlamenta ni seznanil s financiranjem sedmih namibijskih strank. Voditelj belih liberalcev Zach de Beer pa je njegov televizijski nastop označil za neprepričljivo vrvohodstvo, ki naj bi rešilo ugled vladajoče nacionalne stranke. Še posebej pa so bile v svojih odzivih ostre črnske stranke. Panafriški kongres (ki zavrača pogajanja z vlado) je ponovil, da je vlada popolnoma skorumpirana, Afriški narodni kongres pa vztraja pri trditvi, da je za škandal odgovorna celotna vlada, vključno s predsednikom.

Nedvomno bo vlada še lep čas čutila posledice Inkatagata, še večje posledice bo čutilo gibanje Inkata (čeprav de Klerk pravi, da poglavar Butelezi ostaja pomemben partner), saj mu bo sloves vladne varovanke med črnskim prebivalstvom zelo škodil.

R. D. Š.

KDO ZAHTEVA DUBČKOV ODSTOP?

Rubikon Aleksandra Dubčka

OD NAŠEGA SODELAVCA

BRATISLAVA, 31. julija – Reakcija večine slovaških in deloma tudi češkili političnih strank, ki podpirajo Aleksandra Dubčka na položaju predsednika zveznega parlamenta in zavračajo zahteve nekaterih političnih sil in predvsem češkili časopisov po Dubčkovem odstopu, dokazuje, da ima Dubček navkljub temu (ali pa prav zaradi tega), da se zavzema za ohranitev enotne Češke in Slovaške federativne republike (čeprav mu neupravičeno očitajo ravno nasprotno), še vedno podporo večine subjektov češkoslovaške politične scene.

Čeprav je res, da je Dubček zapustil slovaško gibanje »Javnost proti nasilju« v trenutku, ko se razmere v ČSFR dramatizirajo, je pa tudi res, da se je za ta korak odločil šele, ko je prišlo do dokončnega razpada tega gibanja na dve struji: na tako imenovano »avtentično javnost proti nasilju« in na »Gibanje za demokratično Slovaško«. Dejstvo je, da je večina vodilnih predstavnikov in tudi članov pred razpadom najmočnejše in vladajoče politične sile na Slovaškem prešla v »Gibanje za demokratično Slovaško«, vendar pa si je tako imenovana avtentična javnost proti nasilju po zakulisnih bojih in ob podpori praškega gradu prilastila vse pravice bivše vladajoče Javnosti proti nasilju. To pomeni, da je oblast ostala v rokah avtentične javnosti proti nasilju, ki pa je imela manjšino tako v vladi kot v parlamentu in je bila prisiljena oddati oblast Krščansko-demokratskemu gibanju. Zaradi vsega naštetega se je Dubček odločil zapustiti Javnost proti nasilju, saj je menil, da je »gibanje zavrglo program, s katerim je zmagalo na prvih parlamentarnih volitvah v ČSFR«.

Malo verjetna je torej trditev češkega časopisa Prace, da je »ta Dubčkova odločitev izdaja«. Kdo torej zahteva Dubčkov odstop in zakaj? Njegove nasprotnike moti predvsem dejstvo, da je tako v obdobju normalizacije češkoslovaške družbe v času komunističnega režima, kakor tudi kasneje vztrajal na levih pozicijah in še do danes ni prešel med desno usmerjene politike. Prav tako jih moti njegova popularnost v Evropi in po svetu. Odstop Aleksandra Dubčka vsekakor v tujini ne bi bil sprejet z odobravanjem in navdušenjem. Takšen korak bi nedvomno še dodatno zaostril razmere na češki in slovaški politični sceni. Postavlja se tudi vprašanje, kdo bi ga lahko v tem trenutku zamenjal. Večina tukajšnjih opazovalcev meni, da takšne osebnosti na Slovaškem za zdaj ni. Slovaški list Smena trdi, da »nekatere politične sile želijo z zahtevami po odstopu A. Dubčka povzročiti parlamentno krizo, ki bi se najbrž končala s predčasnimi volitvami«. Izključiti pa ne moremo niti akcij nekaterih češkili radikalnih skupin, ki že nekaj časa zahtevajo zamenjavo Dubčka s češkim politikom, čemur pa seveda nasprotujejo slovaški poslanci v zvezni skupščini. Politična kriza torej tudi v tem primeru trka na vrata češkoslovaškega parlamenta.

BORUT MERŠAK

Pot do priznanja in OZN

(11)

Piše BOŽIDAR PAHOR

Maharadže se priključijo Indijski zvezi

Preobrazba princevskih državic ni potekala tako gladko. Mountbattenu se je posrečilo, da je večino maharadž prepričal, naj podpišejo listino o priključitvi Indijski zvezi. Vendar sta bili dve pomembni državici trši oreh. Na območju Hejderabada, prav v osrčju južne Indije, je pod vlado muslimanske dinastije živelo 16 milijonov prebivalcev, večinoma Hindujcev. Nizam, hajderabadski muslimanski vladar, ni hotel pristopiti k Indiji. Odpor »najbogatejšega človeka na svetu« se je skrhal v glavnem zaradi muslimanskega voditelja, ki je sprožil nasilno gibanje »razakarjev«. To je bil povod, da je indijska armada septembra 1948 posredovala in naredila red. Hajderabad je moral sprejeti enake pogoje kot druge princevske državice in so ga pozneje razdelili.

Nasproten položaj je bil v Kašmiru s štirimi milijoni prebivalcev in izrazito muslimansko večino, le da je bil vladar Hindujec. Ker so se prebivalci upirali, je maharadža uporabil silo.

Z odobritvijo pakistanske vlade so plemenski gorščaki z mejnega območja razglasili »džihad«, sveto vojno, in se spustili v kašmirsko dolino. Maharadža je zbežal v Delhi, kjer se je priključil Indiji, da bi dobil vojaško pomoč.

Mountbatten, ki po delitvi ni bil več podkralj, a je ostal v Delhiju kot generalni guverner, je sprejel ponudbo o priključitvi kašmirskega maharadže Indiji. Vendar je Mountbatten postavil pogoj, da je treba organizirati v Kašmiru referendum. Med Indijo in Pakistanom je izbruhnila nenapovedana vojna, ki se je na pobudo OZN končala januarja 1949. Kašmirska dolina in velik del države sta ostala v indijskih rokah in tako je še danes. Pakistan te meje ni priznal. Tudi Indija ne.

V desetih tednih pred delitvijo je bilo treba rešiti štiri pomembna vprašanja. Denarna in druga gmotna sredstva nerazdeljene Indije je bilo treba pravično razdeliti med novima državama. Javne službe je bilo treba razpustiti in jih ponovno vzpostaviti v dveh delih. Potrebno je bilo tudi potegniti mejno črto med muslimansko-hindujsko-sikovskim prebivalstvom v Pendžabu in v Bengaliji. Četrti problem je bil najbolj neoprijemljiv. Britansko Indijo je bilo mogoče razdeliti na dva dela, toda kaj storiti s kakimi 600 princevskimi državicami, ki so bile na različnih stopnjah fevdalnih odnosov z britansko krono in bi se vsaj teoretično znašle v položaju, kakršnega so imele pred prihodom britanskega »radža« v Indijo.

Zelo težaven je bil položaj v indijski armadi, kjer je bilo le malo enot, ki so jih sestavljali izključno Hindujci, Siki ali muslimani. Oficirji in vojaki so lahko izbirali in čakali, da bodo dobili službo v Indiji ali Pakistanu.

Še hujši je bil problem razmejitve. Britanski jurist sir Cyril (poznejši lord) Radcliffe je predsedoval dvema razmejitvenima sodiščema. Sodniki teh sodišč so vsi vlekli na eno ali drugo stran glede na to, ali so bili za Indijo ali Pakistan. V resnici je v zelo težavnih okoliščinah »vlekel mejo« kar Radcliffe. Trinajstega avgusta 1947 je predložil Mountbattenu nove razmejitve, vendar jih ta ni objavil pred neodvisnostjo 15. avgusta, ker je vedel, da bo to pognalo kri v glavo eni in drugi strani.

Druga delitev na indijskem podkontinentu

Mejo med »novo« Indijo in Vzhodnim Pakistanom, kot se je imenovala Vzhodna Bengalija po delitvi na indijskem podkontinentu, je določil kar sir Cyril Radcliffe, predsednik razmejitvene komisije. Meja, ki jo je določil, ni sledila nobenim naravnim značilnostim, a ponekod tudi ne pripadnosti prebivalstva. Tako so bili izključeni iz Vzhodnega Pakistana Mušidabad, Nadja, Džesor in Dinadžur, kjer je bilo 60 odstotkov muslimanskega prebivalstva. Nasprotno pa je Kulna (49 odstotkov muslimanov) pripadla Pakistanu. Prav tako gorati deli Čitagonga, kjer so bili samo 3 odstotki prebivalstva muslimanski. Del Vzhodnega Pakistana sta postala tudi Silhet (60 odstotkov muslimanov), prej del pokrajine Asam, in majhen del Kačarja (38 odstotkov muslimanov).

Tisti deli prebivalstva, ki so se čutili ogroženе, so se kmalu preselili na drugo stran meje. Skupaj z muslimanskimi Bengalci, ki so se izseljevali iz okrajev s hindujsko večino, so v Vzhodni Pakistan prihajali tudi muslimani z Bihara. Samo teh je bilo milijon.

Vzhodni in Zahodni Pakistan

Od vsega začetka so bili stiki med deloma pakistanske države rahli. Pravzaprav ju je v glavnem povezoval strah pred močno Indijo. Džina in njegovi svetovalci so menili, da bi bilo mogoče resnično združitev pospešiti z uvedbo enotnega jezika v obeh delih Pakistana. To naj bi bil jezik urdu, ki so ga uporabljali v armadi in upravi. Za Bengalce je bilo to naravnost sovražno dejanje. Jezni pa so bili na Zahodni Pakistan tudi zato, ker je osrednja vlada v glavnem spodbujala gospodarski razvoj v Zahodnem Pakistanu, čeprav je dobival Pakistan večino deviznih dohodkov od prodaje jute in čaja iz vzhodnega dela države.

Marca 1954 so volilci v Vzhodnem Pakistanu prepričljivo izrazili nezadovoljstvo s položajem. Ustanovljena je bila »Združena fronta«, ki so jo sestavljale zelo različne politične in ideološke skupine – od skrajnih desnih verskih fundamentalistov do napol marksistične levice. Glavna voditelja Fronte sta bila ostareli Fazl ul-Hak, ki je vodil prenovljeno Delavsko in kmečko stranko, in nekdanji bengalski voditelj Suhravardi, ki se je spet pojavil v politiki z novo stranko, Avami ligo.

O razpoloženju vzhodnobengalskih volilcev ni moglo biti dvoma. Združena fronta je dobila 300 sedežev, medtem ko je Muslimanska liga, predstavnica osrednje vlade v Zahodnem Pakistanu, obdržala pičlih 10 sedežev.

Pendžabec Gulam Mohamed, generalni guverner na Zahodu, je po dveh mesecih kratko in malo – kljub velikanski zmagi Fronte – odslovil frontne ministre v Vzhodnem Pakistanu in imenoval generalmajorja Iskanderja Mirzo za guvernerja v Vzhodnem Pakistanu. Le-ta je napovedal strog režim in delo so mu olajšali prepiri med raznimi skupinami v Združeni fronti.

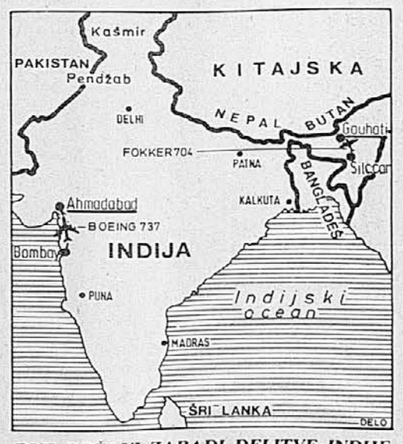

***DVE DRŽAVI ZARADI DELITVE INDIJE** – Po delitvi sta na indijskem podkontinentu nastali dve državi: Indijska zveza in Pakistan: Vzhodni in Zahodni. Toda to še ni bilo konec delitve. Leta 1971 se je Vzhodni Pakistan odcepil od Zahodnega in postal Bangladeš.*

Leta 1956 je Pakistan kot celota naposled dobil ustrezno zvezno ustavo, ki je določala enako pravno zastopstvo za oba dela države. Vlade so si dotlej podajale kljuke. Toda z novo ustavo ni prišla tudi stabilnost. Leta 1958 je vlado politikov zamenjal vojaški režim.

Mudžibur Rahman vodi odpor v Daki

Nezadovoljstvo v Bengaliji, to je v Vzhodnem Pakistanu, je naraščalo, ker so z vojaškim režimom v osrednji vladi prišli na oblast tudi elitni državni uradniki, ki so še bolj zapostavljali razvoj vzhodnega dela države. Glavni predstavnik odpora v Daki je postal Mudžibur Rahman, znan kot Šejk Rahman. Kot prejšnji voditelji je tudi Mudžib izšel iz veleposestniške družine in je bil eden od ustanoviteljev Avami lige 1949. Po smrti Suhravardija je postal vodilni politik Lige. Ker ga je vojska preganjala in ga nekajkrat zaprla, si je pridobil sloves mučeništva, bil pa je boljši govornik kakor politik ali državnik.

Mudžib Rahman je objavil zahtevo po avtonomiji v šestih točkah. Ko je predsednik Pakistana, to je obeh delov države, Jahja Kan decembra 1970 razpisal volitve, je Avami liga dobila 167 od 169 sedežev, kolikor jih je Vzhodni Pakistan, takrat že znan kot Bangladeš, imel v zvezni ali osrednji narodni skupščini v Islamabadu. S tem je Avami liga dobila splošno večino v parlamentu, ki je štel 313 poslancev.

Ob koncu tržaške revije Zaliv

Revija je poudarjala zgodovinski pomen narodovega upora

Pred nedavnim je izšla nova številka tržaške revije Zaliv – kot kaže, pa gre za zadnjo številko; naslednjih po vsem videzu ne bo več. Zaliv je bil dolga leta revija tržaških slovenskih intelektualcev oziroma književnikov sredinske politične orientacije, izrazitih zagovornikov liberalnega slovenstva v Sloveniji in zamejstvu. Zaradi tega so nekateri njeni avtorji doživljali neprijetnosti, značilne za minule čase v Sloveniji. Zaliv je urejal Boris Pahor, znani slovenski književnik iz Trsta. Z njim smo se pogovarjali o reviji in nekaterih drugih vprašanjih, ki zdaj zadevajo Slovenijo.

Kolikor vem, boste ali ste že ukinili revijo Zaliv, katere urednik ste bili dolga leta in je za mnoge v Sloveniji bila simbol odpora oziroma boja za več svobode. Ukinjate Zaliv, ker so njegovi cilji doseženi? So vzroki drugje?

Glejte, odločil sem se, da bom prenehal z izdajanjem revije ob 25-letnici njenega izhajanja prej, preden je prišlo do tako bistvenih sprememb v zvezi z uveljavljanjem slovenske narodne identitete. Dva razloga za takšno odločitev sta bolj osebnega značaja, tretji se nanaša na položaj naše skupnosti. Čeprav sem namreč rad urednikoval, sem se nazadnje opravljanj te »dolžnosti« le naveličal, ko pa sva z ženo bila hkrati uredništvo, uprava in kolportaža. Naslednji razlog je, da sem bil za davkarijo založnik, kar je zahtevalo posebno, računovodsko kar zahtevno prijavo ob moji profesorski pokojnini... Splošno kulturni razlog za prenehanje udejstvovanja pa je demokratično ozračje, ki je zadnja leta začelo prevevati slovenski svet. To se pravi, da če doslej ni bilo priporočljivo biti sodelavec Zaliva, kar je od revije oddaljevalo predvsem mlade, zdaj te zapreke vsaj v glavnem ni več – to pomeni, da so dane premise za nastanek novega, pluralističnega podjetja.

Če je torej Zaliv že preteklost – katere njegove glavne dosežke bi lahko posebej izpostavili? (Izpostavili v okviru tega pogovora?)

Vsekakor Trst četrt stoletja ni bil brez svojstvene kulturne slovenske revije, pravim svojstvene, ker je poleg Mladike, ki je katoliška družinska publikacija, izhajal tudi Most, vendar pa je bil Zaliv, ne da bi se odrekal pluralizmu, bolj socialdemokratsko usmerjen. Odklanjal je izroditev osvobodilnega boja, vendar je poudarjal zgodovinski pomen narodovega upora. In če so se ljudje v vojnih dneh žrtvovali za svobodo in za potrditev narodove identitete, potem je bilo jasno, da tega v povojni ureditvi niso dosegli. To je revija spet in spet poudarjala, in čeprav je veljala za »nacionalistično«, zdajšnji razvoj dokazuje, da ne samobitnosti ne samoodločbe nekega naroda ni mogoče obsojati kot nacionalističen kompleks. Vodstvo, ki je na Slovenskem odklanjalo zahtevo po samobitnosti, kot da gre za iredentične »recidive«, je svoje ideološke stereotipe podkrepljalo z dobršno dozo mazohizma. Na srečo je te bolehnosti zdaj konec; s tem, da je slovenski človek premagal vsiljeno mu motnjo, je zdaj sprožil razpravo o razločku med zahtevo po nacionalni identiteti in nacionalizmom na evropski ravni. Kar nikakor ni majhnega pomena.

Recimo, da je zdaj v Sloveniji tako, da Zalivu res ne bo več treba, da bi se boril za več svobode... Recimo torej, da ga v tem smislu v Sloveniji ne bomo več pogrešali. Toda v zamejstvu – saj je bil namenjen tudi zamejstvu, zlasti v Italiji? Ne bo tu zato neke pomembne revije manj, kar je vseeno nekaj drugega, kot če odmanjka neka revija v »matici«?

Prijetno je slišati, da bi v Sloveniji lahko revijo pogrešali, ker res ne vem, kako številni so bili tisti, ki so lahko prišli do nje. No, zdaj so Zaliv razne publikacije v Sloveniji že zdavnaj prehitele, lahko pa bi v prihodnosti pomenil, če bi oživel z novim uredništvom, povezavo ločene skupnosti z matico, obenem pa tudi vez s pomembnim kulturnim dogajanjem na italijanski strani. Zamejstvo? Prav gotovo, da je bil Zaliv predvsem revija slovenskega življa v Italiji, saj je zavračal obravnavajo položaja ločenih slovenskih delov na podlagi ideoloških kriterijev. In pri tem je potrebno poudariti, da je prav iz spoznanja tega absurdnega stanja pri nas prišlo do doslednega diagnosticiranja klavrnega položaja slovenske republike. O nesmislu ideologije kot vodilu nacionalne politike pa je bilo ugotovljeno že dosti prej, preden je začel izhajati Zaliv, že 1953. leta v reviji Sidro.

Seveda ni brez pomena, da Zaliva ni več, a, kot sem že prej omenil, razmere so zdaj takšne, da bi bilo mogoče izdajati večglasno revijo. Sodelavcev ne bi manjkalo, tudi sredstva se zdaj najavljajo ob novih rimskih prispevkih za kulturno udejstvovanje Slovencev v Italiji. Kako se bodo stvari razvile, ne morem vedeti. Videti je, da se na katoliški strani uveljavlja Celovški zvon kot skupna revija za Koroško in Primorsko. Bolj levo usmerjeni, če naj tako rečem, avtorji se tudi zbirajo ob koroškem Mladju in se s tem nekako rešujejo naloge, da bi se zavzeli za pluralistično revijo, kar bi bilo ob tržaški slovenski kulturni tradiciji edino pravilno, saj bi to tudi skušalo popraviti vso škodo, ki jo je odklanjanje pluralizma povzročilo vodstvo od Ljubljane odvisne depandanse.

Zaliv je posvečal izredno skrb slovenstvu. Kako gledate na to skrb danes? Se ji lahko odpoveste?

Boris Pahor

Kot urednik že, drugače pa se tudi malo ne mislim umakniti; nekaj pa bo prispevala tudi objava zapiskov in esejev iz revije, za katere se je ta ali oni založnik že zanimal. Slovenstvo? A to ni odvisno samo od pisane in tiskane besede! Papirnatega zavzemanja smo imeli pri nas v vsem povojnem času več kot preveč, poleg tega pa je bila deklarativnost dodobra sproti razkužena, da je le ne bi imeli za nacionalistično pripadniki italijanskih levičarskih strank, s katerimi so se odgovorni povezali takó pri nas kot na Koroškem. Slovenstvo! Kaj si predstavljate, kakšno razmerje so imeli do slovenstva voditelji v matici, ki so na področju, kjer se otepamo asimilacije, nadzorovali vsak naš korak, pretehtali vsako besedo? Na drugi strani pa nas takó imenovana avantgardna slovenska inteligenca, če že zafrkavala, pa ignorirala. No, na srečo je še pravočasno sprevidela, vendar bo marsikaj tega, kar je bilo razdejano, težko obnoviti. Potrebno bo, sistematično in korektno, na novo sestavljati zgodovinski spomin, brez katerega bo prihodnost pohabljena, kot sta bila pohabljena duša in razum mladih ljudi teh petdeset povojnih let.

Prav gotovo, tudi za nas pri Zalivu slovenstvo ni bilo neki mitični totem, kot ni katalonstvo za Katalonce in baskovstvo za Baske; vendar smo bili prepričani, da če že mora nastati nova Evropa, potem je le-ta lahko smiselna samo, če bo odmrla stara država-narod (Etat-nation) in bodo v demokratični skupnosti živele samobitne narodne identitete. No, razvoj nam je dal prav, ker univerzalnost tehnike ne pomeni zlitja narodnih osebkov, ampak ravno narobe: narodni subjekt odklanja smrt v talilnem loncu. Zato je Slovenija danes postala zgled drugim, kot smo si večkrat želeli. In to ne samo tistim še nepriznanim, ampak tudi tako imenovanim »velikim«. To ugotavlja na primer Domenach v knjigi, o kateri sem na kratko spregovoril v Književnih listih; zadnja številka italijanskega tednika Espresso (21. 7.) pa kritično nastopa proti vidnim kulturnikom, ki da se bojijo oznake, da so starokopitni, če bi poudarili vrednost skupne narodne tradicije; kratkovidni so, ker se ne zavedajo, da vrednosti občestva ni mogoče enačiti z zgodovinskim ali fašističnim nacionalizmom. In predvsem velja to, pravi avtor, Gian Enrico Ruscoli, za laike in levičarje, ki si ne morejo pomagati z nekim meta-političnim surogatom in se izživljajo v sarkastičnem izzivanju. Kot sem rekel, na srečo smo to fazo Slovenci v glavnem premagali.

Kako so dogodki v Sloveniji – njena demokracija in razglasitev samostojnosti in nedavna vojna – vplivali na Slovence v Italiji? In kaj bi vse to utegnilo pomeniti za pisanje slovenske literature v Italiji?

Nikakršna skrivnost ni, da se forum, ki je, vso povojno dobo pri nas avtoritativno vladal, demokratičnega razvoja v Sloveniji ni veselil, saj je takšna sprememba pomenila zanj prej ali slej konec samovlade, konec absolutne dominacije v slovenskem dnevniku itd. No, da ne bom krivičen, oblastni forum je imel na razpolago sredstva, zato je ustanovil in vodil marsikatero za vse koristno ustanovo; vendar je vse dirigirala ista taktirka, isti politični in gospodarski monopol. Kar je bilo demokratičnega, oziroma ne-levičarskega, pa je životarilo, kot je vedelo in znalo, po svoje. Po volitvah v Sloveniji in z nastopom nove vlade je veselju ljudi s težavo sledil dotedanji faktotum ljubljanskega režima pri nas (ta je še zmeraj seveda na položaju, ki si ga je skozi stoletja dobro utrdil), vendar je počasi sprevidel, da gre zares. Takó je njegovo glasilo kljub zmedi in težavam uravnalo svoje pisanje v pravem tonu, čeprav je urednik posredno priznal, da je preteklost za nami in da naj mu zato bralci pomagajo pri iskanju nove poti. In priznati je treba, da so težave resne, ker ne gre za lepljenje obližev, ampak za korenito zdravljenje, ki naj pomeni res nov začetek.

Ljudje pa so vsi iz sebe od zadovoljstva, da se je znala Slovenija takó postaviti, in kakor so bili prepadeni ob početju zasedbenih čet, tako so ponosni nad organizacijo upora. Rekel bi, da so presenečeni in hkrati zadoščeni, ker je bojevitost, ki je prišla do izraza za časa fašizma in potem med vojsko, zdaj priznala evropska javnost. Saj je slovensko vojaštvo ob koncu vojne doživelo dvojno uničenje: partizanske bojevnike je pojugoslovanil tisti komunizem, ki je domobrance pometal v jame.

Res pa je, da vsi ljudje pri nas niso veseli. Dobršen del nekdanjega liberalnega Trsta z okolico, ki je bil po vojski na nov način jugoslovanski, se zdaj lovi, kot je v precepu marsikateri udeleženec osvobodilnega boja ali pripadnik nekdanje komunistične stranke, ki je seveda zaostal za razvojem. Vse to pa se bo absorbiralo, ko bo Slovenija ugledni činitelj v družini evropskih držav.

Kako naj se ti današnji zgodovinski dogodki odrazijo v književnosti, ne bi vedel povedati. Rajši bi vsekakor videl, da bi se v proznih tekstih kot v odah. Pri tem mislim še enkrat ponoviti Kosovelove besede, ki sem jih že nekajkrat navedel. Ko so nas po prvi svetovni vojni razkosali, je naš pesnik rekel, da imamo snov za tragedijo. Pa je nismo, žal, do danes dobili. Prav tako nismo znali v književnosti prikazati naših padlih za časa fašizma – bazoviških ilegalcev. In to je vendar tragična motivika, ki že po svojem bistvu zahteva upodobitev. Priznam, tudi sam moram izreči svoj mea culpa, čeprav sem večkrat skušal prikazati našo usodo za časa fašizma.

Uradna Italija je v odnosu do priznanja Slovenije še vedno zadržana. Nas ne pozna dovolj dobro? Smo premalo storili, da bi nas spoznala? So pri tem morda zamudili kaj tudi kulturniki?

Prav gotovo smo premalo, skoraj nič, naredili, da bi nas italijanski človek spoznal. To sem večkrat poudaril, in zdaj bo kdo spet rekel, da se ponavljam, a jaz vendar ne morem spremeniti dejstev. Po vojni so šli milijoni in milijoni in spet milijoni (tedanji) za proletarski tisk pri nas, za slovenski in italijanski – in od tega nismo imeli nič pozitivnega, negativnega pa to, da smo zavrgli ogromno sredstev in okrepili pri italijanskem srednjem sloju odklon našega »proletarskega« življa. Ko bi samo deseti del tistih sredstev porabili za prikaze naše zgodovine, književnosti, za prevode slovenskih knjig, bi nas italijanski svet, predvsem tržaški, nekoliko boljše poznal, kot nas. Poglejte, Claudio Magris, ki je skupaj z zgodovinarjem Angelom Ara napisal knjigo o Trstu, je moral glede podob slovenskih pisateljev pri nas zaupati mnenju slovenskega kolege na univerzi.

No, a razlog, da se italijanska politika tako čudno obnaša, je, če pustimo ob strani to, da zvesto sledi ritmu Združenih ameriških držav, odvisen od zgodovinske tradicije. Po združitvi 1870. leta je Rim »pozabil« na Mazzinijev nauk, saj je tudi sam Mazzini, ki je bil poprej zadovoljen z mejo na Soči, zahteval tudi Postojno, kot kasneje Slataper, to se pravi mejo, ki so jo potem uzakonili 1920. leta. A to se tudi pravi, da smo bili za italijanske voditelje ljudstvo brez zgodovine, teritorij brez identitete, saj je tisto malo, kar je je bilo v sintagmi države Srbov–Hrvatov in Slovencev, kmalu odpisal srbski kralj. Fašizem je bil pač fašizem, kar je potem skusila tudi Slovenija. No, po koncu druge svetovne vojne, je našo narodno identiteto, še preden bi lahko prišla do izraza, absorbirala jugoslovanska zmagovita, ugledna država. Zdaj? Zdaj smo v skupnosti Alpe-Jadran nekakšna entiteta, ki ima nekako veljavo dežele Furlanije-Julijske krajine. Večina Italijanov pa je sploh šele v preteklih vojnih dneh spoznala Slovenijo na podlagi zemljevidov, ki jih je objavilo časopisje. Tako kot v Franciji! In kljub temu še zmeraj marsikdo zamenjuje Slovenijo za Slovaško. Tako tista pariška gospa, ki je nastopila na srečanju mednarodnega PEN letos na Bledu in pozdravila gostoljubno Slovenijo in njeno prelepo glavno mesto Bratislavo.

No, a ko se zdaj pogovarjava (22. 7.), ne veva, kako se bodo stvari razvile; čeprav brez navdušenja, bo uradna Italija le morasl priznati Slovenijo, ko jo bodo drugi. Naša naloga pa bo tedaj, da italijansko javnost seznanimo z ravnijo našega civilizacijskega in kulturnega razvoja.

Kakšne so po vašem tiste sile med italijanskimi intelektualci, ki Slovencem niso naklonjene – koliko so nam druge nevarne?

Velik razloček je med tržaškimi – oziroma goriškimi in beneškimi – ter tistimi bolj oddaljenimi, začenši na primer kar z beneškimi, intelektualci. Le-ti v veliki večini sploh ne vejo za naš obstoj v Trstu in Gorici, Slovenijo odkrivajo, kot smo

Nadaljevanje na 6. strani

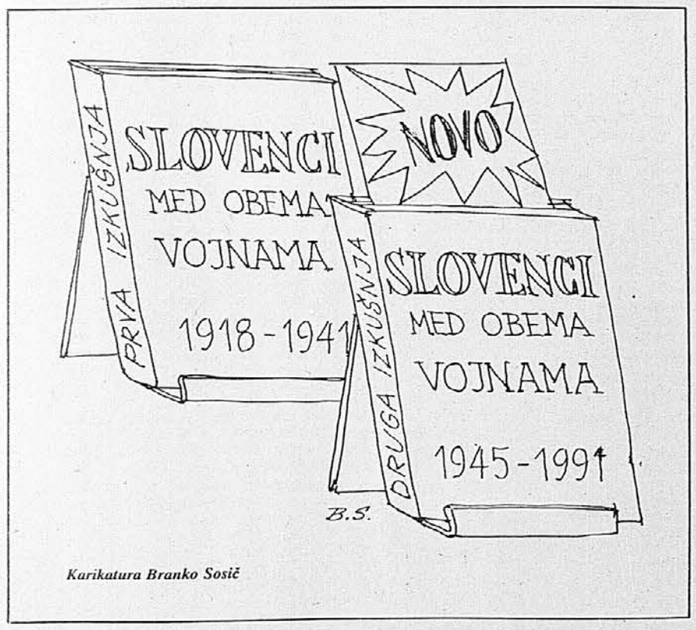

Karikatura Branko Sosič

Tihomir Pinter: Iz cikla Slovenski književniki

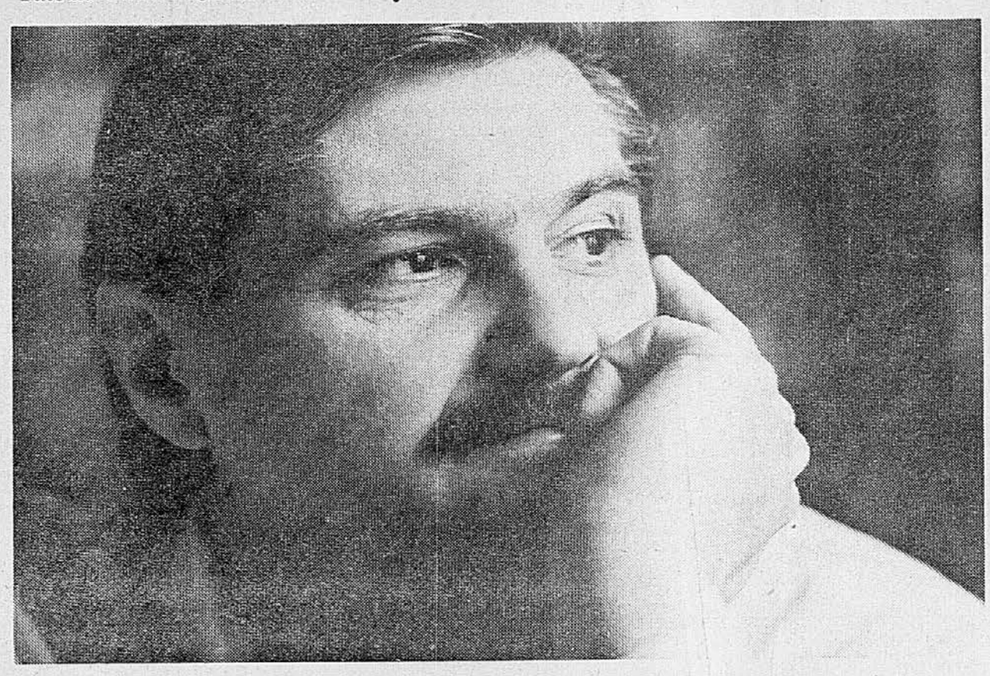

Andrej Brvar v soboto, 13. aprila 1991

To so tisti

Ta smrkavec ki grize nohte in ti reče
da te 100 podmornic ne bi našlo če bi pljunil
Ta žakelj sala ki se ob sobotah sploh ne preoblači
ampak zamazano perilo
enostavno poškropi s kolonjsko vodo
Ta pin up girl s športno ritko
in z dirkalnimi nožicami ki jih še vedno
oblači v najlon nogavice s črto
Ta 29 letni bumbar ki je vsak četrtek in nedeljo
zjutraj tak kot bi ga potegnili iz centrifuge
Ta sodnica v brezrokavni bluzi in z nogami
ki so zraščene tako na o da vmes lahko zaplešeš valček
Ta nudist in jehovec
ta gnoj ki ščije v hlače če se ga naleze
potem pa drugi dan popije po 2 l vode naenkrat
Ta policijski pes ta orangutan to niče in sploh
To so tisti ki so gospodinji spili kri
To so tisti, ki so naju spravili iz rezijanske

Skrčka čez palico, Cankarjeva založba, 1984

Samo lirika, nič rož

Kako je zadnja vojna vplivala na slovensko poezijo in grafite

Prelomni in tragični dogodki pred mesecem dni, ko se je na Slovenskem začela kratkotrajna, a silovita vojna, odsevajo tudi na grafitih in v priložnostni, pogosto zelo patetični poeziji nekakšnega novega enobejevstva.

Ljubljačani se premalo zavedamo, kako dragocen del našega mesta in okolice je Ljubljansko barje s čudovito naravo (floro in favno), enkratnimi prizori vzhajajočega in zahajajočega sonca, s svojo posebno atmosfero in tudi zgodovino. Zanimiva je tudi literatura, povezana z njim, od Jalnovih Bobrov in Likovičevih Svetinj nad barjem do recimo Strniševih Žab s kontrastom **mesto–fizika: barje–metafizika.** In barja, njegove krajine in zagonetne atmosfere se je v minulih dneh dotaknila tudi vojna, in to na način, ki je tipično barjanski, nekam metafizičen, skorajda strašen. Na travnik kake 2 km pred Igom je namreč padel, od projektila TO zadet velik helikopter JA (Mi-8) in zgorel.

Nekaj dni po dogodku sem prišel na prizorišče in sredi močne, prečudovite zelene (bolj zelena je od irske, škotske in lorcovske zelene barve) brez težav našel ostanke helikopterskih razbitin. Dve stvari sta bili, ki sta, vsaj za moje doživljanje, silovito opredelili tisto žalostno mesto, za zoglenelo helikoptersko posadko kar se da tragično dogodka. Prva je bila barje, namreč njegov svojevrstni, temačni jezik, ki je spregovoril tako, da je razbitine (predvsem kabino in motor) enostavno začel požirati; glavni, težji del helikopterja je namreč že zalila voda in upravičeno je bilo pričakovati, da bodo jesenska in pomladna deževja skupaj z barskim podzemljem že do prihodnjega poletja opravila pokop razbitin. Ob klokotajoči vodi, ki se je »oglašala« in penila, če si s stopalom udarjal ob robove mlake z razbitinami, se je razkrivalo barje v vsej svoji skrivnostni posebnosti in hkrati obrobnosti, temačnosti in tujosti.

Druga stvar, ki sem jo opazil med razbitinami, pa so bili trije grafiti, pisani na ostanke elise v obliki krajših pesmi in celo »cirilični prevod« enega izmed grafitov. Prevedeni stihi so bili nekam škodoželjni, grozeče maščevalni, mislim, da so se začenjali *»Kar si iskal/to si dobil...«* Drugi grafit je bil *»Kadijević, Marković, Mesić / in Lončar ste Hrvatje,) bodite nam boljši sosedje / in bratje!«*. Tretji grafit pa me je navzlic ceneni rimi (mogočen–nemočen), vendarle na nek način pretresel, videti je bilo, kot da sodi na tisti kraj, da so sicer neizprosno zapisane besede dejansko dopolnilo tistega žalostnega mesta, celo ena njegovih simbolnih interpretacij. Prisluhnimo zato njegovim verzom: *»Kratil si nam ljubo svobodo / bil v zraku kot orel mogočen / zdaj pohlevno navpičen v barje / tičiš kaznovan – ves nemočen!«*

Jasno, prav nikakršna velika poezija ni to, priložnostni, anonimni stihi so, ki pa vendarle govorijo neko protivojno sporočilo, komentirajo dogodek, odpirajo simbolno dialoškost s tem mestom smrti in vojne. Tu pa je na delu tudi nek grozljiv odnos pisca (piscev) teh besedil do tega turobnega kraja: niso se ga spomnili z rožami ali svečo (tu so vendarle umrli ljudje), ampak so nanj napisali stihe. Pesniški Slovenci, ni kaj.

Danes, ko pišem ta tekst, te barjanske grozljive idile sicer ni več v izvirni obliki. Nekdo je prišel, odnesel dele elise s »pozezijo« in izvlekel na suho precej delov padle jeklene pošasti, tako da je bil pogled na to mesto v soboto, 27. julija, že kar se da profan in banalen, kajti skupaj z ostanki helikopterske kabine so prišli na sonce osebni predmeti pokojnih, recimo filter plinske maske, zobna krema denicotin, prašek za dekontaminacijo, vojaški (zavezan) čevelj... Barje, ki se danes razkriva na tem mestu, pa je tudi pravšnje, ljubljansko: to je barje–smetišče–pokopališče, v teh dneh soparen morost, po katerem se pase mrčes.

Po prvem ogledu »pesniško dopolnjenih« razbitin sem dogodek omenil kolegu Petru Kolšku iz Književnih listov. Strinjal se je, da to popišem za liste, hkrati pa naj upoštevam še poezijo, ki so jo pravi in priložnostni pesniki poslali na uredništvo KL v dneh vojne za Slovenijo. Za pravcato mapo gradiva je prišlo in v senci Iškega Vintgarja sem zase in za bralce Književnih listov prebiral pesmi **Dušana Jesiha, Slavka Kvasa, Marje Brajer-Tratnik, Miše Krečič, Jurija Kovića, Francija Zagoričnika** in **Martina Vereša.**

Dušan Jesih je napisal pravo rimano odo Sloveniji, polno zanosa, vendar preproste, kvečjemu do domeda domoljubne poezije iz konca 18. stoletja segajoče deskriptivnosti. Začenja se s kitico *»Dežela dobrih in delovnih ljudi / naj o tebi večno ljubezen do zemlje živi / ljubimo te iz vsega bijočega srca / naj nad teboj večno žare svobodne zvezde neba.«* Slavko Kvas je ves sentimentalen v Pivcih življenja, pa tudi staromodno okoren, recimo v vprašanju *»Ali resnično mislimo, / da ni več koscev na travnikih / naše dežele. Se nam morda / Matilda obeša na vrat.«* S kar se da staromodnim besednjakom in metaforiko (zelenje, ki pomirja, žvrgoleči ptiči kot simbol svetlobe) lahko bralca pravzaprv celo zabava Marja Brajer-Tratnik; ker je res kratka, zato kar navedimo njeno pesmico Čudovita je narava: *»Čudovita je narava, / iz vsake biljke se življenje zbiva. / Preveč visimo na življenja niti, / ki vsak trenutek se lahko utrga, / le vera v težki ti minuti pomaga / premostiti te težave, / da brezizhodnost iz obupa / pripelje spet te v objem narave.«* In kaj se »zbiva« v krajši pesmi Miše Krečič Pismo mrtvega vojaka? To je pesem o zvezi med življenjem in svobodo, polna začetniških, komaj kaj ličnih, zato pa čisto prozaičnih stihov. Pesem konča trivialno spoznanje: *»Zdaj pravijo, da sem padel za svobodo. / Tisti, ki so živi / in poznajo zvezo med življenjem in svobodo.«*

Vsem pesnikom, ki sem jim v tem besedilu mesaril in mrcvaril po pesmih, se opravičujem. Jasno. Zavedam se pač, da je njihova želja, da bi izšla v KL celotna besedila, vendar pa mi jih je uredništvo odstopilo, da se jih »spomnim« le v tem besedilu, jih omenim, na nek način torej le opozorim nanje in dam v javnost.

Kaj naj še rečem o tej poeziji, spodbujeni tako od slovenske samostojnosti kot od grozot nedavnih vojnih dni? Preveč priložnostna in patetična (razen Zagoričnikove) je, pesem, ki se piše prav na čast kakemu dogodku, po navadi ni dobra, prehitro je narejena, vsa je v navdihu, nič je ni v tehnopoetiki. To velja tudi za neslovensko, svetovno poezijo, kajti pri velikih lirikih komaj kje najdemo kako pesem, izzvano s priložnostnim dogodkom, ki bi bila potem značilna za opus takšnih velikih pesnikov. In tudi če takšne pesmi že so, je vprašanje, ali so v svoji dokončni verziji prišle med bralce še tako tople, kot so jih omenjeni slovenski znani in neznani pesniki poslali uredništvu KL?

Sam zato z večjim zanimanjem prebiram grafite o zadnji vojni, ki preko noči nastajajo recimo po barikadah in ostankih uničene vojaške tehnike. In pri tem tudi vem, da so besede samo besede in pri stvareh vojne kot tehnologije smrti tudi skrajno nemočne, nepremičljive. Groza smrti (recimo nemočnih tujih tovornjakarjev pri Medvedjeku, po katerih so udarila letala JA, pilotov helikopterjev, potem, ko so bili zadeti, in so spoznali, da zanje ni rešitve, ali tankovskih posadk, potem ko jim po zadnjem opozorilu teritorialcev poveljniki niso pustili zapustiti vozila in so se znašli pred grozljivo izvedbo smrtne obsodbe) je bila tisočkrat večja od groze, ki jo lahko spravi skupaj patetična in priložnostna poezija.

JANEZ STREHOVEC

Recenzijski izvod

Iskanje vzrokov upornosti

Goran Gluvič: Navadna pripoved o jeznem Janeszu

Mondena, Grosuplje 1991

Že pred časom sem prav na tem mestu zbirko humoresk Pavla Lužana mimogrede proglasil za delo, ki se zdi tako potencirano slovensko, da že kar zaudarja. Roman Gorana Gluviča ***Navadna pripoved o jeznem Janeszu*** *je imeniten povod, da sintagmo uporabim znova. Seveda bi bil z njo zlahka označil tudi avtorjevo prejšnje delo, romaneskni sprehod skoz dvajseto stoletje z renesančno dolgim naslovom Vsakemu poučno branje izpovedi jahalca dvajsetega stoletja, a je v tem delu dogodkovni stampedo, ki si ga privošči pisec, vendarle vpet v širši okvir in se peča z drugačno problematiko.* ***Nenavadni pripovedi*** *gre očitno za nekaj drugega, ta umik v Janeszovo intimo, za iskanje razlogov za upor – in njihovo promptno ironiziranje.*

Janesz, vehementni in na trenutke vsega usmiljenja vredni junak štorije, ima pred sabo neobičajno vzvišen in sploh kar se da problematičen cilj: potrpežljivo in kdaj malček neučakano zbira dokazno gradivo, da je Ljubljana res pravo evropsko mesto, čeprav tudi sam močno dvomi v to zapeljivo možnost. Kajpak je vseskoz donkihotovsko & jamesdeanovsko odločen, njegov problem – da, gre za izrazitega, tako rekoč klasičnega problematičnega romaneskнega junaka – pa je predvsem komunikacija.

Gluvič ga na začetku izpusti iz zapora in z megalonom v roki postavi na sredo Ljubljane, kjer poskuša oznaniti, da je z mestom in njegovimi prebivalci nekaj hudo narobe, a ga ti žal ne razumejo najbolje. Njegova obsesija so tudi edini pravi viri edinih pravih informacij – trafike in kioski. Časopisno in revialno gradivo naj bi mu – po njegovem trdnem prepričanju – pomagalo in zadostovalo za doseg svetlega cilja, prepričati najširše sloje naše družbe, »množične brate in sestra«, da je »tisto pravo« lahko le sestop v evropsko Evropo. Njegova stvar je mogoča zato, ker »mi nismo rojeni za to, da bi si upali govoriti resnico«. Iskanje resnice Janesza pripelje tudi na obisk zaresne Evrope, ki pa mu nakloni le trpko spoznanje, da se svojih strahov (Janeszov strah je mož s črnim klobukom, črnim plaščem in z rokami v žepih, rabelj – čas?) ne moreš znebiti. In za to – kot upravičeno meni tudi pisec kratkega spremnega besedovanja, dr. Taras Kermauner – tudi v Navadni pripovedi o jeznem Janeszu gre: za vpogled v »inner life« neprilagodljivega posameznika, za kar smo, sodeč po prepričanju nekaterih uglednih sociologov, pravzaprav kar vsi.

Goran Gluvič nam po svoji navadi noče vsega razgrniti kar tako – literarna obdukcija bodi stvar pohlepnih bralcev. Tako kot v ***Jahalcu,*** *tudi v* ***Navadni pripovedi o jeznem Janeszu*** *igra na karto feljtonistične taktike pripovedovanja, ki ji je kakršnokoli moraliziranje tuje. To je dobro, povsem drug problem pa je avtorjevo neprenehno ironiziranje protagonistovega početja, sploh posmehovanje zagovedni* ***sloveniani.*** *Ne morem se namreč znebiti vtisa, da je blaga, a neprestana ironija postala – vsaj v objavljenih dveh romanih – nekakšna Gluvičeva pisateljska poza, torej preverjeni pripovedovalski vzorec, ki utegne postati tudi dolgočasen. Verjetno ne more sfižiti vzdušja, ki ga zna pričarati avtorjevo jezikovno poigravanje s cvetkami publicističnega jezika, lahko pa prav kmalu pokoplje njegov veliki adut – presenetljivo in vznemirljivo lagodno berljivost njegove proze. Kljub temu sem prepričan, da je Goran Gluvič napisal knjižico, ob kateri se boste nasmihali in hahljali, krohotali ali tolkli po kolenu pa ne.*

IGOR BRATOŽ

ŽARKO PETAN

Aforizmi

Prvi pogoj za enotnost je nevednost.

V boju zoper komuniste imajo največ uspehov bivši komunisti.

V Talmudu piše: Bog je na strani neumnih – ampak na to se ne smemo preveč zanašati.

Evropa je zelo stara, konservativna gospa, malce naglušna in napol slepa dama, ki bi nas rada učila, kako se seksa.

Kadar se naši bojujejo z našimi, največkrat zmagajo njihovi.

Vroče pričevanje

Beseda in slika o dneh, ki so spremenili Slovenijo

V četrtek, 25. julija, natanko mesec dni po sprejetju ustavnega zakona o osamosvojitvi Republike Slovenije, je na knjižne police prispelo dokumentarno delo z naslovom: VOJNA ZA SLOVENIJO. Knjiga, ki jo je na podlagi poročil naših radijskih, časopisnih in televizijskih novinarjev ter fotoreporterjev in TV snemalcev izdala Cankarjeva založba v Ljubljani, na 132 straneh velikega formata v sliki in besedi predstavlja kronologijo usodnih dni, ki smo jim bili priče od razglasitve neodvisnosti do sprejetja brionske deklaracije.

Gre torej za neposredno, takojšnjo, še toplo kroniko dramatičnih dogodkov, ki so zadnje dni junija in v začetku julija pretresli slovensko, jugoslovansko in svetovno javnost. Citirajmo odlomek iz spremnih besed: »Ta knjiga želi biti prispevek in gradivo, hkrati pa tudi živ odmev in spomin na dogodke, ki pomenijo enega od zgodovniskih vrhuncev slovenskega naroda. V njej smo zbrali neposredna besedna in slikovna pričevanja o dneh, ki so spremenili ne le Slovenijo, ampak tudi Jugoslavijo, Balkan in Evropo; pričevanja, ki so tako rekoč še topla, živa, iz katerih je še z vso silo čutiti nemir, napetost, odločnost, pogum, ponos, pa tudi strah in bolečino, skratka vse tisto, kar človek doživlja v takih časih in razmerah. Ko bo napočil čas treznih razmišljanj in analiz, se bo velik del te neposrednosti izgubil, današnja živa stvarnost bo postala zgodovina. Zato je treba ohraniti čim pristnejše pričevanje o dneh in dogodkih, h katerim se bomo še dolgo vračali.«

Pred bralcem se takoj, ko obrne naslovno platnico A4 formata, prikaže zemljevid Republike Slovenije, ki v desnem kotu poleg podatkov o površini (20.251km²) in številu prebivalcev (2.030.000) prinaša legendo s pojasnili simbolov in oznak, vrisanih v karti (zračni napadi, smeri premikov tankovskih in oklepnih enot JA z ozèmlja Hrvaške, civilna in letališča jugoslovanske armade, radijski in TV oddajniki, nuklearka Krško in podobno).

Prvo poglavje tega dokumentarnega dela nosi naslov Grozeča znamenja. 25. julij, ko je skupščina Republike Slovenije nekaj minut pred 9. uro zvečer izglasovala ustavni zakon o osamosvojitvi, je slovenska stran dočakala z izredno vpoklicanimi in oboroženimi teritorialci, zvezna jugoslovanska oblast pa z najvišjo stopnjo bojne pripravljenosti v vojski in s sklepom zveznega izvršnega sveta, da bo neposredno zagotovil izpolnjevanje zveznih predpisov o prehodu čez državno mejo tudi v Republiki Sloveniji. 26. julija zjutraj so se začeli prvi zapleti in konflikti med slovensko policijo in vojaki jugoslovanske armade zaradi nameščanja novih tabel z napisi Republika Slovenija in zamenjave jugoslovanskih zastav s slovenskimi na meji z Italijo in Avstrijo. Obenem so se na različnih koncih Slovenije že dogajale stvari, ki niso napovedovale nič dobrega. Začeli so se premiki oklepnih enot iz notranjosti proti meji, opaziti je bilo prelete transportnih helikopterjev JA, slovenski zračni prostor so preletavala vojaška letala. Opoldne je bilo zaprto brniško in portoroško letališče, malo pozneje pa še letališče v Mariboru.

Medtem ko so na nekaterih mejnih prehodih z Italijo stali tanki jugoslovanske armade, se je zvečer v Ljubljani pred skupščino začela slovesnost ob ustoličenju države Slovenije in njenih simbolov.

Naslednje poglavje (Prvi strel) opisuje dogajanje v četrtek, 27. junija, ko so v zgodnjih jutranjih urah tankovske kolone krenile iz mnogih vojašnic ter na svoji poti proti meji neusmiljeno odstranjevale in uničevale cestne blokade. Objavljeno je sporočilo, ki ga je med sejo razširjenega predsedstva – ta se je začela v Ljubljani ob sedmih zjutraj – poslal (tedanji) poveljnik 5. armadnega območja, generalmajor Konrad Kolšek predsedniku izvršnega sveta skupščine Slovenije Lojzetu Peterletu, v katerem ga obvešča, da ima 5. vojaško območje nalogo brezpogojno prevzeti vse mejne prehode in zavarovati državno mejo SFRJ ter vsebina letakov, ki so jih trosila vojaška letala, s katerimi so prebivalstvo v polomljeni slovenščini »vabili na mir in sodelovanje«. Po seji predsedstva je Milan Kučan na slovensko javnost naslovil sporočilo: prišlo je do agresije na samostojno in suvereno republiko Slovenijo in tej agresiji se je treba upreti z vsemi sredstvi. Sledila je znana eskalacija razmer, ki so Slovenijo potegnile v vojno vihro, obenem pa pri domačih in tujih političnih krogih sprožile intenzivne diplomatske napore za rešitev krize po mirni poti.

Naslovi naslednjih poglavij, ki v pisani besedi in z obilico slikovnega materiala (v knjigi je skupaj 204 črnobelih fotografij) zvesto beležijo kronologijo dogodkov posameznih dni, so: Boji za meje (petek, 28. junija); Nočno zasedanje skupščine (sobota, 29. junija); Zračni alarm (nedelja, 30. junija); Grožnje armade (ponedeljek, 1. julija); Bombardiranja (torek, 2. julija); Poskus premirja (sreda, 3 julija); Ultimat (četrtek, 4. julija); Internacionalizacija (petek, sobota, nedelja, 5., 6. in 7. julija).

Ob koncu je dodan pregled oborožitve jugoslovanske kopenske vojske, letalstva in mornarice ter število poklicnih častnikov in vojakov, skupaj z rezervisti, podobno so predstavljene slovenske sile (TO in slovenska policija).

Na zadnji strani so v črnem okvirju predstavljeni podatki o žrtvah, ki jih je do 10. ure 7. julija zbral Rdeči križ Slovenije.

Z analizami dogajanj na vojaškem in političnem področju v teh najbolj usodnih dneh za slovenski narod se bodo prav gotovo še dolgo ukvarjali vojaški strokovnjaki, politiki, psihologi, zgodovinarji in drugi poklicni analitiki in teoretiki. Pričujoče delo pa je in bo ostalo predvsem to, kar tudi hoče biti – pričevanje. Brez analiz, zgodovinske in drugih distanc.

IGOR KRAŠOVEC

Iskreni pesnik Istre

Posrečena zveza visoke in ljudske izpovednosti

Konec lanskega leta so pri koprski Fontani izšli Ribiški spevi Edelmana Jurinčiča, spevi, ki letos prijetno odmevajo po Istri.

V Istri so res doma navdihi in pesniške muze. Vsakdo, ki se vsaj malo seznani s to čarobno deželo, dobi občutek, da se neobremenjen sprehaja skozi večnost, da ga nek duh vodi skozi skrivnosti življenja ljudi in pokrajine. Ne gre se čuditi, če marsikaterega pesnika to vzdušje tako prevzame, da se enostavno naseli v njenih nedrih in tam skuša poiskati svojo dušo. Tako je Istra že »vzela« Vladimirja Šava, ki živi in ustvarja ob Dragonji, Franja Frančiča, ki se je naselil nad njenimi solinami, Marjana Tomšiča, ki ob njene obronke hodi pisat svoje romane, skladatelja Alda Kumarja, ki posluša cvrčanje tamkajšnjih skržatov, in ne nazadnje pesnika Edelmana Jurinčiča, ki svoje verze pretežno posveča Istri in njenemu življenju. Nekaj neznansko privlačnega je v tej prelepi pokrajini, prav res, zato je potrebno – čeprav to ne sodi v recenzijo pesniške zbirke – opozoriti, da bo meja med Slovenijo in Hrvaško boleče razcepila enovitost prostora in življenja. Jurinčičeva poezija iz Ribiških spevov se vsebinsko sicer nekoliko odmika od Istre in gravitira proti morju, proti širjavam neskončne gladine, toda v svojem bistvu je še vedno privezana k zemlji. Kot galebi, ki letajo med »zalivom in ronkom«, se tudi pesmi dotikajo dveh svetov – mehkega in rahlega morja ter trde in koprneče zemlje. Kje se stikata, kje se stketa v nevidno kito živega? Poezija odgovarja: *»Vse je bilo zapisano v nizkih cedrah, / pod gredami rdečih hiš, / na škrlah pod vetrinami / in na nebu z letom norih ptic.«* Ta poezija torej živi v ribičih in njihovih čolnih, med ribami in galebi, v škurah in gluhih bonacah, med barkačami in v nemirnem Rikardu, skratka, poezija se pretaka kot opojno vino med morjem in zemljo in vzcveti povsod tam, kjer se pesniška roka drzne dotakniti sveta. »Zgodovino« popolnoma ignorira: spomini na otroštvo in »prejšnje čase«, ko je bilo vse nekako jasnejše in enostavnejše, se prepletajo z občutji zrele pesniške govorice, v kateri je posebno jasno artikuliran odnos do tega izginjajočega in odmirajočega sveta, ki skozi civilizacijska vrata odhaja *»neslišno kakor voda. ki išče stik / z mrtvim obzorjem«* med spominske sklade minljivega.

Posebna kvaliteta Ribiških spevov je tudi odprt lirični slog; pesnik se predaja razpoloženju in preprosto zapisuje vse, kar se pritihotapi v njegovo dušo. Skozenj se pretakajo slike sveta, kot živi mimetični simboli, kot hudourniki ali lastovice, ki švigajo skozi zrak v prednevihtnih urah, da se nato umerijo (in umirijo) v vez, v čisto zvenenje besed. Pesmi v sebi nimajo nikakršnih nadutih in domišljavih hotenj, nasprotno, plahe so, rahle in nežne, polne skromnosti in spoštljivosti do svoje snovi. V njih ni niti trohice razsodništva, komentatorstva ali naklepne angažiranosti, ki bi pesnika označevali kot »programiranega« zaščitnika Istre, pač pa v pesmih cveti tako spontana metaforika, tako jasna poetičnost, da bi ga lahko označili le kot iskrenega pesnika Istre. Ta oznaka pa drži še z nekega drugega zornega kota: tudi Istrani Jurinčičevo poezijo berejo in občudujejo. Prav navadno, bi lahko dejali, saj poezija ponavadi le stežka najde pot do večjega števila bralcev, toda tokrat gre očitno za nekakšno izjemo, za posrečeno kombinacijo »visoke« in »ljudske« izpovednosti, ki zadovolji tako preprostega kmeta, kot zahtevnega intelektualca.

JOŽEK ŠTUCIN

Drugačna skušnja

Kamenčki v kolesju časovnega stroja

Predprejšnji četrtek nas je Igor Krašovec na straneh KL prijazno navduševal za novo knjižno zbirko Časovni stroj. Toda kaj se zgodi, če se v igrivo domišljijsko potepanje zaplete preveč bežnih dogodkov? In kaj storiti, da bi se danes sploh še kdo brigal za stare Grke?

Avtor je hvalil »izviren in privlačen način«, na katerega vodijo knjige svoje bralce po preteklih in prihodnjih obdobjih, zanimivost, domiselnost in poučnost tega branja, zbirka pa se mu zdi tudi »posrečen poskus prenosa računalniške komunikacije v pisano besedo«. Škoda, da je vse navedene lastnosti zbirke pozabil argumentirati.

Tudi jaz sem z veseljem pohopala ponujeno vabo pod naslovom SKRIVNOST ATLANTIDE, ki mi jo je kot prvo knjigo iz zbirke pred nekaj tedni nastavil moj enajstletni nečak. V preveliki bralski požrešnosti pa sem prezrla po mojem zdajšnjem mnenju najpomembnejši nasvet, ki ga je previdni avtor JIM GASPERINI postavil na začetek knjige: NIKAR JE NE PREBERI V ENI SAPI OD ZAČETKA DO KONCA. Pisatelj v svoji obzirnosti seveda ni razglabljal o tegobah, ki bi sledile bralčevi neubogljivosti, iz lastne izkušnje pa vem, da so se mi, najbrž za kazen, izmuznile menda vse razveseljujoče razsežnosti omenjene knjige.

Pisatelj me je s svojim drugoosebnim nagovarjanjem laskavo potisnil v vlogo protagonista. Vseskozi sem se nekaj oblačila, potovala, se odločala, reševala... Takšno vrtenje okrog jaza ima gotovo čisto pošten namen kar najbolj animirati bralca in zadovoljiti človekovo potrebo po samoaktualizaciji, ki se v norem vrtenju našega sveta nenehno veča. Menim pa, da je Gasperinijeva terapevtska doza za naše razmere le prehuda in da bi se našlo ogromno zdravih mladih ljudi, ki berejo knjige, čeprav v njih niso kdovekolikokrat nagovorjeni. Kje je tista literarna čarobnost, ki privlači bralčevo pozornost in neti domišljijo brez nenehnega drezanja po formuli, daj vživi se v...?

O pisateljevem cukanju za nos mi je dal misliti nekak računalniški način reševanja glavnega vprašanja. Rešitev je le ena, od moje izbire med, recimo, stranjo 68 in stranjo 40 pa je menda odvisno, ali se bom uspela prebiti do odgovora ali ne. Avtor mi torej vseskozi ponuja predstavo o usodnem pomenu mojih odločitev za vso štorijo, dejansko pa se moja kreativnost omeji zgolj na izbiro vrstnega reda popotovanj skozi čas. Za učinkovito podžiganje bralčeve imaginacije pa v tekstu zmanjka vžigalic.

Posebej me je knjiga presenečala z neverjetno količino dogodkov. Na ubogih 123 straneh dirkamo križem kražem po stari Grčiji, se pomudimo v Egiptu, tudi Mehika nas zanima, skočimo še malce v Washington, da nam pa ni preveč dolgčas, še veselo drsimo gor in dol po časovni osi od nekje 7000 pred n. št. pa do danes. Srečujemo znane in neznane Grke, si ogledamo olimpijske igre, obiščemo Spartance, postanemo sužnj, se spoprijateljimo s Tezejem... ne gre, da bi vse naštevala. In seveda tudi ne gre, da bi ob vsem tem od pisatelja zahtevala še kakšnih narativnih ali celo jezikovnih očarljivosti. Avtor se je usmeril predvsem v podajanje podatkov, kako pa bo bralec že podatke osvojil, v kakšne miselne mreže jih bo uvrščal, kakšne odnose bo med njimi zgradil v svojih predstavah – vse to pa je bralčev posel. Kot da bi danes bil poseben problem predvsem v pomanjkanju podatkov.

Knjiga mi pušča čuden občutek, da sem pogoltnila nekakšno mešanico slabega stripa in površnega leksikona.

Tudi moj nečak je izjavil, da bo raje kar še enkrat prebral Karla Maya.

ROMA BIDER

Periodika

Celovški zvon 31

V zadnji številki celovškega Zvona se v rubriki Kje, domovina, si... srečamo z Uvodno mislijo Vinka Ošlaka ob osvobodilni vojni v Sloveniji, ki nam razkriva pravo resnico o srbskih okupacijah. V Leposlovju zasledimo delo Jasne Blažič-Deklica, ki je spala (proza), Leopolda Legata-Pesmi (zamolčana kultura), mladega literarnega talenta, ki je v krutih vojnih pobojih končal svojo življenjsko in umetniško pot. Preberemo lahko tudi Dnevnik 1970 Alojza Rebule. Rubrika Domača in svetovna misel nam prinaša Biblično teološke osnove narodne zvestobe Marka I. Rupnika, kjer, med drugim, izvemo nekaj več o glavnih značilnostih Izraelove narodne zvestobe. Rabindranath Tagore piše o nacionalizmu na zahodu in eno temeljnih vprašanj, ki si ga postavlja, je »Kaj je Nacija?«.

Iz Sveta umetnosti tokrat lahko preberemo Pravljice in ritual izpod peresa Alenke Goljevšček. Franca Buttalo piše o samouničenju kot resnici transcendentalnega ateizma v romanu V metežu Marije Kmetove. To razmišljanje o knjigi Franca Buttalo posveča stoletnici rojstva omenjene pisateljice. Ivan Sedej piše o slikarstvu prof. Jožefa Muhoviča pod naslovom Prostor je kakor tišina. Pregled kulturnih dejavnosti za mesece junij, julij in avgust zasledimo v Kulturnem pismu z Dunaja (D. Apovnik, W. Sinkowicz). V rubriki Na mejah Slovenije lahko preberemo vesti iz slovenskega sveta. Med recenzijami Taras Kermauner piše o integriteti telesa ali integriteti duše in vere. Sonja Horvat piše o slovenski narečni leksikografiji, ki se v zadnjih desetih letih vse bolj razvija. Slavist Erik Prunč piše pretežno o zgodovini koroških Slovencev, tokrat o Urbanu Jarniku. Izbiramo lahko tudi med novimi predlogi za branje in spoznamo nove avtorje v naši reviji, Albina Buttala in Wilhelma Bauma. Na zadnji strani revije pa je slovenski državi in njeni suverenosti namenjeno nekaj spodbudnih besed s strani uredništva.

A. Č.

Sodobna pedagogika 3–4

Na prvem mestu med razpravami dr. Zdenka Medveša o pedagoški etiki in konceptu vzgoje. Avtor izhaja iz teze, da so bili teoretski pogledi na vzgojo v našem prostoru zelo dolgo pod vplivom zgodovinsko optimistične programatike, ki je v končni konsekvenci vzgojo interpretirala kot korak k izboljševanju človeka in družbe; primeri kritične refleksije vzgojnega vpliva in vzgojnih idealov so bili redki. Zato se mu zdi, da je uvajanje političnega pluralizma na Slovenskem šele odprlo nove možnosti za vzgojo, da bi presegla nazorski, ideološki, vrednostni in miselni monizem. Ni pa še jasnih teoretskih odgovorov na vprašanje ali je pluralna vzgoja sploh možna. Tudi danes se z vseh strani ponujajo neki novi univerzalistični vzgojni modeli, ki se skušajo naslanjati na nove ideale obče človeškega, nespornega, za vse sprejemljivega, zgodovinsko preizkušenega in trajnega. Avtor se sprašuje, ali ni vse to le nova zabloda v iskanju enotnosti vzgojnega vplivanja, ki ga sodobna kultura in čas ne preneseta več. Kulturni pluralizem (ne pa politični pluralizem!) je osnova vzgoje, ki mora postati pluralistična in si postaviti realne cilje, naslovljene na nujnost človeškega sobivanja v različnosti.

Svojo serijo prispevkov o problemskem učenju nadaljuje dr. France Strmičnik z razpravo o vrstah in oblikah problemov. Z vrsto poimenuje temeljne kriterije za uvrstitev problema, z obliko pa modalitete vrst. Probleme klasificira glede na sestavljenost in težavnost, glede na problemsko metodološko in metodično izhodišče ter značaj učenčeve problemske aktivnosti, glede na življenjskost, glede na njihove vsebinske odnose, funkcije, povezave, nasprotja in logično strukturo, glede na različnost metodoloških reševalnih pristopov in na koncu glede na njihovo vsebinsko originalnost, koliko znanega vsebujejo, v kolikšni meri reševanje sami nakazujejo, koliko učenčeve ustvarjalnosti in samostojnosti predpostavljajo.

Dr. Drago Žagar poroča o raziskavi »Psihološki vidiki obremenjenosti učencev s šolskim delom«. Tokrat piše o psihosocialnem stanju in vedenju učencev. Glavna vprašanja, ki si jih zastavlja so: kakšne so razlike v psihosocialnem stanju in vedenju med učenci glede na leta šolanja (3., 5. in 7. razred), med različno uspešnimi učenci in med spoloma? Empirične podatke za odgovarjanje na ta vprašanja so zbirali s posebnim vprašalnikom v vzorcu 1250 učencev osnovnih šol. Raziskava je pokazala utemeljenost vseh treh glavnih vprašanj: 1. Z leti šolanja se na splošno povečujejo težave učencev. Starejši učenci težje navezujejo stike z novimi sošolci, pogosteje se počutijo osamljeni, večje težave imajo v odnosih z učitelji itd., 2. Učno uspešnejši učenci imajo nasplošno manj socialno emocionalnih težav in se bolj prilagojeno vedejo kot manj uspešni učenci. 3. Na čustvenem področju imajo občutno več težav deklice. O Herbartovem konceptu vzgoje razpravljata mag. Marija Javornik in mag. Mojca Šebart. V uvodu predstavita različne umestitve Herbarta in svoje poglede na to, kako ga obravnavati in analizirati. Pri Herbartu iščeta predvsem »travmatična« mesta za današnjo pedagogiko. V obravnavi Herbartovih del se osredotočita na dva vidika: v prvem delu na značilnosti, ki opredeljujejo vzgojo v družini, in v drugem na pouk.

O pomenu avtoritete v vzgoji razpravlja Robi Kroflič. Dosedanja teoretizacija avtoritete v vzgoji se giblje med zagovorniki permisivne vzgoje in kritiki permisivnosti. Ker je utemeljitev pomena avtoritete tesno povezana z novoveško utemeljitvijo subjektivitete, zagovarja avtor stališče, da je možnosti preseganja avtoritete potrebno iskati v kritiki filozofije subjektivitete in na njej utemeljenem postmodernem pojmovanju etosa, opredeljenega s sintagmo »(do)pustiti biti«.

V tej številki se zaključi poročilo o raziskavi Besedna in nebesedna komunikacija v srednješolskem razredu, mag. Dareta Kovačiča in Tatjane Kadunc.

Mag. Ivan Ferbežar z mariborske Pedagoške fakultete piše o vlogi staršev pri odkrivanju nadarjenih otrok v predšolski dobi. Pravi, da identifikacija predšolskih nadarjenih otrok postaja središčni izziv akademskih ustanov, vrtcev in staršev. Avtor na podlagi številne literature in lastnega raziskovalnega dela opisuje načine kako lahko starši sodelujejo pri identifikaciji teh otrok. Podrobno predstavi tudi tehnike identifikacije, še posebej vprašalnik Tannenbauma in Neumana.

Rubrika Vprašanja, pogledi in izkušnje iz prakse prinaša nekaj zelo zanimivih prispevkov. Mag. Ljudmila Rotar piše o skupinskem individualiziranem delu pri vadenju in ponavljanju pri matematiki v osnovni šoli; prispevek je opremljen s praktičnimi primeri. O ravnatelju kot pedagoškem vodji šole piše Angelca Likovič, sicer ravnateljica, ene osnovne šole v Ljubljani. V članku predstavi svoj način vodenja šole. O zanimivem eksperimentu pri pouku slovenske literature poroča šolska pedagoginja Jelka Mrvar. Na OŠ Žužemberk so izvedli eksperiment s Kosovelovo pesmijo Slutnja pri pouku slovenščine v dveh osmih razredih. Rubriko zaključi dr. Tatjana Ferjan s prispevkom o raziskovalnem delu učencev. Iz lastnih izkušenj in iz prakse, ki jo pozna, avtorica zaključi, da učenci radi in uspešno delajo, so pa potrebni pomoči in stalnega vodenja.

Revija prinaša tudi predstavitev knjige Silvija Pongraca »Inoviranje obrazovanja odraslih« izpod peresa dr. Jurija Juga. Revija je posvetila posebno pozornost izgubi treh naših šolnikov in pedagogov, ki so zapustili pomembno sled v naši pedagogiki: dr. Ivi Šeguli, profesorici Dragi Humek in Andreju Šavliju. V treh obsežnih nekrologih so predstavljene njihove življenjske poti in delo. Vsi trije so za svoje delo bili nagrajeni z Žagarjevo nagrado.

Čisto na koncu revija še prinaša zaključke posveta o položaju in perspektivi šolskega svetovalnega dela in pismo dr. Metoda Resmana in dr. Zdenka Medveša republiškemu sekretarju za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo v zvezi z letošnjimi Žagarjevimi nagradami.

B. K.

Življenje in tehnika 7/8

Izšla je poletna – dvojna številka revije Življenje in tehnika, ki jo Tehniška založba Slovenije izdaja že dvainštirideset let. Na sto šestdeset straneh je zbranih prek petindvajset prispevkov z najrazličnejših področij poljudne tehnike, znanosti in amaterstva.

Rubrika Iz sveta znanosti in tehnike, ki jo ureja Andrej Tavčar, je tokrat razširjena na dvanajst strani. Članek v prevodu Janeza Perka, ki sledi, govori o tem, ali bo potem, ko je dal Sadam Husein na začetku letošnjega leta zažgati kakih 500 od 743 naftnih vrelcev v Kuvajtu, še mogoče očistiti nebo in morje v Zalivu.

Nova svetišča spomina je naslov prevoda Irena Prosenc o knjižnicah prihodnosti. Ena prvih, ki bo zgrajena leta 1995, bo Bibliothèque de France v Parizu. Sprejela bo 10 milijonov knjig, od katerih jih bo desetina spravljenih na mikrofilmih in 300.000 na diskih. O tem, kako in kje so Rimljani pridobivali surovino za izdelavo mlinskih kamnov, ki so jih potem tovorili po vsem Sredozemlju, piše Marko Drenovec, epiptologa Jeana-François Champolliona, ki je septembra 1822 razkril skrivnost hieroglifov, pa opisuje Nika Stražišar.

S področja računalništva in informatike sta tokrat dva daljša prispevka: prvi, ki ga je napisal Davor Hvala, govori o multimedijskih sistemih – povezavi računalnika, grafike, animacije, zvoka in videa – drugi, ki ga je prevedel Sergej Gabršček, pa razlaga, kakšno je razmerje med prednostmi, ki jih prinaša računalnik, in tveganjem, ki se pojavi, ko kritični računalniški sistemi odpovedo ali pa ne izpolnijo pričakovanj.

Radko Osredkar je pripravil nekaj krajših člankov, ki predstavljajo prvo jekleno bojno ladjo Warrior, kemično zgradbo piva, vprašljivo patentno prijavo mikroračunalnika, 1660 km dolgo dirko s čolni po Missisipiju, in posebnosti čistokrvnih psov, ki jih skrbna reja pretirano poudarja, nesrečnim živalim pa bi bilo bolje brez njih.

Novo tehnologijo, ki omogoča opazovanje gibanja molekul in atomov med kemijsko reakcijo, opisuje Hubert Frohlich, vrtanje v horizontalni smeri – novo perspektivo v naftni industriji – Tomaž Verbič, različne tehnike avtomatske indentifikacije (črtna koda, magnetne kartice itd.) pa je zbral Joc Triglav. Kako živali rišejo, lahko preberete v prevodu Katje Grabnar z naslovom Umetnost divjine. Marko Hrovat je priredil esej Isaaca Asimova o angleškem dolgem loku – do pojavitve artilerije nepremagljivem orožju. Sašo Avsec je zbral podatke o nastanku in razvoju znane japonske tovarne Canon, poleg tega pa je tudi avtor četrtega nadaljevanja o satelitski tehniki. O skrivnostih Sredozemskega morja in zgodovini njegovega nastajanja piše Mitja Tavčar, navtično rubriko je spet pripravil Andrej Trefalt, navite svečaste filtre in njihov način delovanja pa opisuje Tomaž Pantar.

Med naštetimi je še precej krajših, a zato nič manj zanimivih prispevkov o odkrivanju ostankov potopljene ladje Titanik, smrčanju, prvem plastičnem tranzistorju, moči mineralov in fosilov, mačkah, ki preživijo padec z nebotičnika, poskusih s tridimenzionalnim reproduciranjem glasbe, napravah, ki kite odvračajo od smrtonosnih sipin, telefonskih četvorčkih in o vprašanju, ali nam je matematika potrebna ali ne. Na koncu je še daljša znanstveno fantastična zgodba Johna Varleya. Prevedel jo je Žiga Leskovšek, ki je napisal tudi avtorjev miniportret. – Kdor bo torej v teh počitniških dneh vzel v roke poletno številko revije Življenje in tehnika, bo v njej res našel veliko zanimivega branja.

M. P.

Podjetje in delo 3

Ta številka revije za gospodarsko, delovno in socialno pravo objavlja vsebino **znanstvenega simpozija: Normativno urejanje soupravljanja v svetu in pri nas,** ki sta ga organizirala Visoka pravna šola v Mariboru in Inštitut za delo pri Pravni fakulteti v Ljubljani. Uvodnik o vsebini simpozija in udeležencih je napisal **Zvone Vodovnik.**

Bogdan Kavčič piše o uspešnosti podjetij, v katerih je uvedena participacija. Oblike in vrste soupravljanja delavcev in obseg njihovega vpliva so zelo različne. Pogled v preteklost in prihodnost soupravljanja je v članku prikazal **Veljko Rus.** Navaja tudi model prihodnje industrijske, sindikalne in ekonomske demokracije v Sloveniji. **Rudi Kyovsky** je analiziral pravno ureditev soupravljanja na ravni obrata v Nemčiji. Ugotovil je visoko raven soupravljanja delavcev v navedeni državi. Ureditev soupravljanja v Španiji je obravnaval **Mitja Novak.** To vprašanje ureja predvsem Zakon o delavskem statutu iz leta 1980. **Polonca Končar** piše, da participacija delvcev v podjetju v Franciji poteka prek sindikalnega zastopstva, osebja izvoljenih predstavnikov, obravnava pa tudi pravice delavcev do izražanja. Upravljanje podjetij rudarstva, železarstva in jeklarstva v Nemčiji, tako imenovani MONTAN model soodločanja delavcev, obravnava **Zvonka Šarman.** Po ugotovitvah **Zvoneta Vodovnika** je za udeležbo delavcev pri upravljanju v Republiki Italiji na eni strani značilna visoka stopnja ustavne zajamčenosti pravic delavcev, na drugi strani pa sorazmerno nizka stopnja normativne dograjenosti tega instituta. Avstrijska pravna ureditev soudeležbe delavcev pri upravljanju podjetij v Avstriji se zelo približuje pravni ureditvi te problematike v Nemčiji ugotavlja **Ivan Žužek.** Udeležba pri upravljanju je nujna sestavina kolektivnega dogovarjanja. **Štefan Skledar** je napisal članek o soupravljanju na Švedskem in o tehnoloških spremembah. Soupravljanje se predvsem kaže v pravici pogajanja delavcev in pri sklepanju kolektivnih pogodb. **Drago Mežnar** je napisal članek z naslovom Instucionalnost in neformalnost delavske participacije. **Aleksander Radovan** ugotavlja, da ima Mednarodna organizacija dela pomembno vlogo pri sodelovanju delavcev pri upravljanju. Pravna ureditev, ki jo sprejema navedena organizacija, se nanaša predvsem na varstvo delavskih predstavnikov pri opravljanju njihovega dela v zvezi z nastopanjem in predstavljanjem delavcev.

J. N.

Novi tiski

Metod Pevec:

Carmen

Zaenkrat je tako, da filma o Carmen (slovenski, bolje, ljubljanski klateški punci, ki ste jo že prav gotovo srečali kje med Tromostovjem in kolodvorom, rahlo zapito in zdelano, a še vedno dovolj čedno) ne boste mogli videti, tudi zato ne, ker ministru za kulturo taka dekleta niso všeč (če malček poenostavimo). Toda, če še ne veste, razočaranje si lahko potolažite s knjižno, pravzaprav romanesko verzijo Carmen. Zanjo je kot založnica poskrbela **Prešernova družba,** zavihek pa je popisal Matej Bogataj. In avtor? Metod Pevec je ustvaril tekst, v katerem se križajo potepuški, socialni in eksistencialni trendi, žanrski mix torej, ki v naših krajih ni čisto nov, a tudi daleč od tega, da bi bil utrjen, zlasti pa ni v navadi, da bi bil podprt z »lublanščino« kot adekvatno veristično paralelo. Oprema: Mojca Dariš.

P. K.

Nadaljevanje s 5. strani

videli, te dni. Sovražni so nam v glavnem neo-fašisti, a tudi ti samo takrat, ko napadajo ali razgrajajo pri nas: ob raznih prilikah, obletnicah, volitvah itd.

Pri nas pa imamo bolj pester kaleidoskop. Tradicija zahteva, da nas ima tržaška »boljša« družba za kraško ljudstvo, za delavce – in zato nam je po vojni škodilo tisto trkanje na prsi, češ da smo proletarci – za nosače itd. Zato je za gosposki Trst absurd, da se jezik takih govornikov enači z italijanskim in celó zahteva, da bi se pojavil v sami občinski hiši! A vzet kot posameznik tržaški razumnik ni tako ekstremen, marsikdo bi bil pripravljen na drugačno odprtost, ko ga ne bi pogojevala malomeščanska skupnost. Isto velja za stranke: ko ne bi šlo za glasove, bi se vse drugače razvijalo, tako pa morajo na primer socialisti, da bi odvzeli glasove Listi za Trst, zabrenkati na nacionalistično struno. Pred dnevi so na primer trije socialisti v goriški Pokrajini glasovali proti temu, da bi v statut vnesli pravico Slovencev, da spregovorijo v svojem jeziku. Absurdno je pri tem to, da je povojno vodstvo – glavni dirigent je bil Boris Kraigher – določilo, da bodo naši levičarji volili italijansko socialistično in komunistično stranko – le-ta se je zdaj razklala, tako da bomo imeli nekakšen mikro-kominform pri naslednjih volitvah.

Hudo je torej bolj pri nas samih: ideologija nas je na pol ugonobila; zdaj je vse odvisno od tega, ali bo modrost prevladala v Ljubljani, ker bo namreč od zrelega ukrepanja celotne slovenske politike, tiste na vladi in tiste v opoziciji, odvisno, kaj nam bo dala prihodnost. To se pravi, edino če bomo znali nastopati kot država, nadstrankarsko, bomo lahko marsikaj zavoženega še rešili.

Če se ob koncu še enkrat povrneva k Zalivu, ki je izhajal od leta 1966: kakšni so vaši osebni občutki, ko ne izhaja več? Z njim ste vendar preživeli veliko razburljivih dogodkov in verjetno si spočetka niste mislili ali predstavljali, v kakšno »avanturo« se z njim spuščate?

Priznam, da se nekje iščem. Ker ni bila samo revija, ampak tudi stiki, dopisovanje, tudi študij. Kot v ljubezni se tudi taki problematiki, kot je narodna identiteta, človek razda scela. Tako zdaj počasi skušam najti razpoloženje za pripovedno delo: sprašujem se, ali bom znal zasnovati črtico. Glede dogodkov, ki so se nizali teh 25 let, bi rekel, da me niso presenetili, ker me po lagerski skušnji res težko kaj vrže s tira. Če pa je bilo kaj v omenjenih dogodkih, kar me je še posebej revoltiralo, je bilo spoznanje velike slovenske nesreče, ko je oblast, ki je tako umazano ravnala z Edvardom Kocbekom, v italijanski potni list slovenskega pisatelja iz Trsta vtisnila pečat s prepovedjo vstopa v Slovenijo.

JOŽE HORVAT

Vabilo v Bukvarno

Želite rabljene knjige prodati? Jih želite zamenjati, kupiti?

Bukvarna v galeriji Emonska vrata (nasproti Francoskega kulturnega centra na Titovi cesti) je redno odprta vsak torek in četrtek od 10. do 13. in od 15. do 19. ure in vsako soboto od 10. do 13. ure. Knjigoveznìške storitve. Vstop je prost.

SLOVENSKO BIBLIOFILSKO DRUŠTVO SBD LJUBLJANA

Ugovori in pripombe

Še o hipokriziji, tokrat večji

Odmev na spis Jolke Milič v Književnih listih, 25. julija; na čigavi strani je pravzaprav hipokrizija?

Jolka Milič, »ki pošteno misli, le dlake na jeziku nima in ne sodi čisto v nobene jasli« in ki ima poleg teh avtobiografskih kvalitet še mnogo drugih, je v zadnjih KL obsodila A. Rebulo hipokrizije, majčkene sicer, pa vendarle hipokrizije. In to zaradi tega, ker je v svojem dnevniškem zapisu Tarasa Kermaunerja označil le s T. K., v nasprotju z drugimi grešniki, ki jih poimenuje kar s celimi imeni. Najprej: ali ne pove tisti T. K. vse? Tisti, ki v zapisanem kontekstu v T. K. ni spoznal pravega avtorja, mu tudi celotni izpis imena ne bi ničesar povedal. Drugo in glavno pa tole: ob tolikih in tolikšnih hipokrizijah v današnjem slovenskem kulturnem in vsakršnem življenju, očitati hipokrizijo, čeprav majčkeno, prav A. Rebuli, se mi pa res zdi hipokrizija, in to ne čisto majčkena. A. Rebula je namreč avtor, ki je v uvodu v svoje eseje in predavanja, ki so mu jih pravkar izdala Obzorja (Na slovenskem poldnevniku), lahko upravičeno in ponosno zapisal: »Že natisnjene tekste sem izročil založbi, ne da bi spremenil karkoli, saj se mi v dneh DEMOSA ni treba sramovati ničesar, kar sem napisal v dneh tiranije«. Pri tem svojem očitku se ne bi skliceval, kot avtorica, na Kristusa, ampak kar na njene lastne avtobiografske podatke, ki jih je navedla v svojem članku in ki sem jih, upam, zvesto citiral in skromno dopolnil.

STANE GABROVEC

Knjige v tisku

Pripravlja Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani z UK v Mariboru

POZDRAVLJENA, Slovenija/(besedila so napisali: Razgled po Sloveniji Karel Natek in Drago Perko, poglavja o Sloveniji Stane Peterlin s sodelovanjem Davorina Vuge: uredil in uvod napisal Marjan Krušič; navpični letalski posnetki Geodetski zavod R Slovenije: preostali posnetki Dragan Arrigler et al.). – Posebna, prirejena in dopolnjena izd. dodatka k Atlasu Slovenije. – Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991
908(497.12)
779:908(497.12)

KIPLING, Rudyard
Knjiga o džungli/Rudyard Kipling: (prevedel Janez Gradišnik: spremna beseda Janez Gradišnik). – (Ljubljana): Založništvo slovenske knjige, 1991. – (Zbirka Svetovni klasiki; 7)
Prevod del: The jungle book; The second jungle book
820(02.053.2)-32

HEMINGWAY, Ernest
Zbogom, orožje / Ernest Hemingway: [prevedel, spremno študijo in pojasnila napisal Rado Bordon]. – 4., dopolnjena izd. – Maribor: Obzorja, 1991. – (Moj roman)
Prevod dela: A farewell to arms. – V kolofonu: Ernest Hemingway 1899–1961, ob tridesetletnici pisateljeve smrti
820(73)-31
ISBN 86-377-0583-9

HEMINGWAY, Ernest
Imaš in nimaš / Ernest Hemingway: [prevedel Janko Moder]. – 2. izd. – Maribor: Obzorja, 1991. – (Moj roman)
Prevod dela: To have and have not. – V kolofonu: Ernest Hemingway 1899–1961, ob tridesetletnici pisateljeve smrti
820(73)-31
ISBN 86-377-0584-7

HEMINGWAY, Ernest
Zeleni griči Afrike / Ernest Hemingway: [prevedel Frančišek Mlakar]. – 1. izd. – Maribor: Obzorja, 1991. – (Moj roman)
Prevod dela: Green hills of Africa. – V kolofonu: Ernest Hemingway 1899–1961, ob tridesetletnici pisateljeve smri
820(73)-31
ISBN 86-377-0585-5

BONAČIĆ, Davor
Delo z računalnikom VAX, operacijskim sistemom VAX/VMX / Davor Bonačić. – Maribor: Tehniška fakulteta, 1991
681. 3. 06
ISBN 86-435-0036-4

MIHALIČ, Robert
Windows 3.0 / Robert Mihalič. – Škofja Loka: Tanera, 1991
519.688

MACDOWELL, Bart
Vatikan / Bart McDowell: fotografije James L. Stanfield: [prevedel Janko Moder]. – Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1991
262-13
945.631

RIGUTTI, Mario
Astronomija / [Mario Rigutti s sodelavci: prevedla Savina Milić-Gospodjinački]. – Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991. – (Zbirka Naravoslovni atlasi)
Prevod dela: Astronomia. – Avtor naveden v kolofonu
521/525(035)

ENCIKLOPEDIJA vprašanj in odgovorov. Kdo? / [pisci Neil Ardley... [et al.]: ilustratorji: Norma Burgin... ([et al.]: uredila Marjana Hdnigsfeld Adamič: prevedla Andreja Peček: dodatke k slovenski izdaji pripravila Tončka Stanonik in Peter Krečič]. – Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991
Prevod dela: Question and answer encyclopedia. Who were they?
030.3=863 (02.053.2)

CANKAR, Ivan
Martin Kačur / Ivan Cankar. – Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991
886.3-311.2

PREŽIHOV Voranc
Samorastniki: koroške povesti / Prežihov Voranc. – Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991
Pravo avtorj. ime Lovro Kuhar
886.3-32

JURČIČ, Josip
Deseti brat / Josip Jurčič. – Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991
886.311.2

VRIŠER, Sergej
Uniforme v zgodovini. 2, Civilne uniforme na Slovenskem / Sergej Vrišer. – Ljubljana: Park, 1991
35.081(497.12)»17/20«

MENONI, Maks
Sanje otroka / Maks Menoni. – Ptuj: Sv. Ožbalt, Karitas, 1991
886.3-1

POKLICNO ŠOLSTVO

Obrtne šole se vračajo in vabijo, ker je še prostor

Obrtni šolski oddelki so letos v Mariboru, Domžalah, Škofji Loki in Novi Gorici – Še je prostor za mizarje, usnjarje-šivilje, kovinarje

Poklicno šolstvo je bilo nekoč v velikem delu namenjeno obrtnim dejavnostim. Usmerjeno izobraževanje je pred desetletjem izničilo to obliko šolanja in obrtna šola se vrača v naše šolstvo pravzaprav šele z letošnjim šolskim letom. Za Mariborom, ki je to obliko šolanja pogumno preizkušal zadnja tri leta (prvi učenci so ta program končali letos), se poklicno šolstvo za obrtne potrebe ponuja še v Škofji Loki, Domžalah in Novi Gorici, najbrž pa bo v prihodnje takih šol še več.

Gre za poseben program šolanja avtomehanikov, monterjev, mizarjev, usnjarjev in nekaterih drugih poklicev, ki se razlikuje od šolanja takih poklicev za industrijo. Predvsem je več praktičnega pouka, seveda zlasti v delavnici pri obrtnem mojstru. Če bi seštevali ure v delavnici in tisti pravi šolski pouk za učence v obrtnih oddelkih in v večinskih šolskih oddelkih za delo v industriji, je celotna obveznost učenca v obrtnem oddelku v celem šolskem letu večja. Kljub temu pa učenci v teh oddelkih nimajo pripomb glede tega. Narobe – pozdravljajo povečan obseg praktičnega pouka, ki ga prebijejo v delavnici pri mojstru. Njihovo praktično znanje – tako kažejo izkušnje – je nasploh občutno boljše, povečala se je odgovornost do dela, delovna samozavest je večja, bliže so novi tehnologiji.

Med mladino je zanimanje za posebne obrtne odeelke za zdaj dokaj neizenačeno, pretiranega zanimanja pa nasploh še ni. Po končanem junijskem vpisu je prostor za vpis še na večini teh šol. Na srednji kovinarski šoli v **Mariboru,** kjer je zadnja tri leta potekal že omenjeni eksperiment z obrtnim oddelkom, so zapolnjena razpisana mesta v obrtnih oddelkih za šolanje avtomehanikov, za avtokleparje je pa v 1. razredu še 51 mest. Prav tako ta šola še sprejme v obrtne oddelke 42 strojnih mehanikov, 11 finomehanikov, 10 monterjev. V Mariboru imajo posebne obrtne oddelke tudi na lesarski šoli, in sicer za poklic mizarja in tapetnika; po podatkih iz konca junija je oddelek poln. Tudi v **Škofji Loki** so bili razpisani obrtni oddelki za avtomehanike in kovinarje na kovinarski šoli ter za mizarje in tapetnike na lesarski šoli. Oddelka za avtomehanika sta polna, za kovinarje ni bilo prijav in takega oddelka za obrt ne bo, za mizarja in tapetnika se bo pa še našlo kakšno posamezno mesto. V **Novi Gorici** so letos ponudili pouk za mizarja in tapetnika-obrtnika v lesarski šoli, prijav pa zaenkrat ni bilo; čakajo na te učence. V **Domžalah** pri Ljubljani so obrtni oddelki za monterje in avtokleparje polni, več kot 50 mest je pa prostih v obrtnih oddelkih za usnjarskega konfekcionarja, kot je ravnateljica g. Lebingerjeva povedala minuli teden. Podatek je nekako nenavaden, mladina se je malo zanimala za to smer, ker najbrž ne ve, da je to pravzaprav šola za **šivilje,** ki se uče krojiti in šivati – če se nauče delati z usnjem, bodo znale tudi z blagom.

Zaželeno je, da si vsak učenec, ki gre v obrtno šolo, sam najde mojstra-obrtnika, kjer bo opravljal učno prakso. Učno prakso v obrtnikovi obratovalnici vsak učenec obrtne šole pač mora opraviti in bolje je, če si to že ob vpisu uredi sam, kot pa da je prepuščen šoli, da mu ona išče delovno prakso (če bo sploh uspela). Učenci, ki jih obrtne smeri šolanja zanimajo, dobijo potrebne informacije na šolah (tudi za druge smeri šolanja, kjer je še prostor – celotna slovenska ponudba še prostih mest v sedanjih šolah je bila objavljena v **Delu 18. junija).** Vpis je mogoč, dokler razpisana mesta ne bodo zasedena, najpozneje pa do konca avgusta. Učenci iz bolj oddaljenih krajev imajo možnost bivati v bližnjih dijaških domovih (enako kot pač vsak srednješolec), vendar bodo te stvari urejali sami – enako, kot se bodo morali tudi za štipendijo pobrigati sami, le da bo letos nasploh mnogo teže priti do štipendije, kot prejšnja leta – jih je mnogo manj.

JANKO SVETINA

DRAGO MEDVED

O svetósti življenja

Kadar so ogrožena življenja živih bitij, so ogroženi tudi spomeniki in vse, kar imenujemo naravna in kulturna dediščina. V trenutku, ko se zavemo tega, priznamo tudi, da nam ne gre torej le za živa bitja, ampak tudi za stvari. Na to so nas spomnili tudi izobešeni mednarodni znaki, ki opozarjajo na kulturne spomenike.

Mnogi spomeniki in objekti so te znake imeli že prej, toda bili so manj vidni, saj so bili vgrajeni ob vhodih v objekte in bili so namenjeni »normalnim« obiskovalcem. Zato jih mnogi tudi niso opazili: ker so prezrli tudi druge informacije ob vhodu ali pa ker kulturnih spomenikov in objektov sploh ne obiskujejo.

Vojno stanje nas je med drugimi zanimivostmi opozorilo torej tudi na to, da imamo kulturne spomenike, ki nas v svojem bistvu kar naprej spominjajo in opominjajo, da so del živega življenja, da so del človekove identitete, tako posameznika kot narodne skupnosti, civilizacije, človeštva . . . in da so predvsem del stvarstva.

Od tu dalje bi se moralo začeti razmišljanje o svetósti življenja in o odgovornosti človeka do vsega stvarstva, torej ne le do sočloveka, ki je nekakšen gospodar nad vsem. Ta odgovornost je nadvse potrebna, če se seveda zavedamo tega, kako je človek ogrozil naravno ravnotežje z nespametnim ravnanjem do naravnih bogastev, torej s svojo neodgovornostjo tudi do stvari, do nežive narave. Sem sodijo tudi kulturni spomeniki, človekova kulturna dediščina. Kajti spomeniki, kipi, stavbe, slike in druge umetnine in dragocenosti so v svojem bistvu »le« stvari, ki pa so žive le po človeku, z njegovo ustvarjalno močjo in zavestjo ter njegovim zgodovinskim spominom. Spomeniki niso le dokumenti o umetniškem slogu in estetski maniri, so tudi poosebljeno stanje generacije, ki zanje skrbi in v njih vidi ob tem, da so stvari, tudi to, da so hkrati pričevalci življenja, ki kontinuirano teče.

To potrjuje zgodovina sama. Tudi po požigu tako rekoč nenadomestljive aleksandrijske knjižnice, po uničenju velikih spomenikov zahodne ali vzhodne civilizacije na Bližnjem in Daljnem vzhodu, v severni Afriki, Latinski Ameriki in še kje, ta kontinuiteta traja ob novih pričevalcih, ki se v materialnih oblikah ohranjajo tako, da se njihov spomin »prevaja« v duhovno izročilo, ki so ga sposobni ohraniti stari in novi mediji.

Ohranitev materialnih dokazov o identiteti slovenskega naroda je zelo pomembna. Naša evropskost namreč, ki nam jo nekateri tako radi očitajo v pejorativnem pomenu ozkosti in nekakšnega kadila po avstroogrski nostalgiji, ali celo prikritih apetitih po Četrtem rajhu, je v materialnih dokazih naše kulture bivanja na teh slovenskih tleh, kjer živimo in delamo danes, če seveda ne upoštevamo mejá stare Karantanije. Vse kar imamo, je delo naših prednikov in rezultat dogajanja na naših tleh, ob čemer je seveda zanemarljivo to, ali so bili Celjski grofje, na primer, slovenskega ali nemškega rodu . . .

Polno razumevanja pojma svetósti življenja je pomembno tudi zaradi preseganja verskih in ideoloških meja, saj je razumevanje svetósti življenja brezmejno razumevanje odgovornosti do vsega stvarstva in te odgovornosti ni možno prelagati na druge generacije.

Če smo torej v vojnih dneh izobesili belo-modre zastave z mednarodnim simbolom kulturnega spomenika, ki je zaščiten po mednarodnih konvencijah, smo s tem izobesili znak, ki pomeni, da glasujemo za življenje. Spomeniki so sicer del njegove kontinuitete, a življenje sámo je zunaj njihove nujne statike, in ima svoja druga vitalna pravila preživetja v okvirih svobode in priznavaja enkratnosti vsakega bitja posebej, in seveda, tudi v spoštovanju sintagme o svetósti življenja.

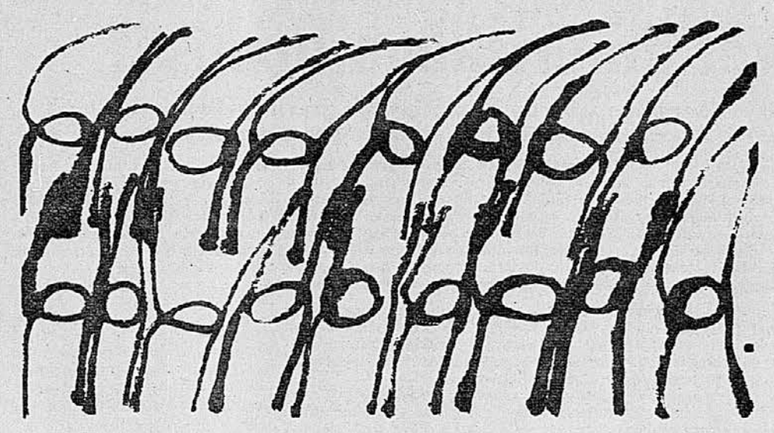

Sodobno korejsko slikarstvo v Jakopičevi galeriji

Danes, 1. avgusta, ob 18. uri bodo v Jakopičevi galeriji v Ljubljani odprli razstavo Sodobnega korejskega slikarstva, ki jo prireja Cankarjev dom. Razstava je prenešena iz Muzejskega galerijskega centra v Zagrebu. Na njej bo sodelovalo 25 korejskih slikarjev, vsak z dvema deloma velikega formata v različnih tehnikah, kot so črnilo na papirju, kombinirana tehnika na riževem papirju, tuš na riževem papirju in druge. Razstavo, ki bo na ogled do 29. avgusta, bo odprl direktor Narodnega muzeja sodobne umetnosti v Seoulu Lee Kyung Sungu. Na sliki: Suh, Se-ok, Skupina plesalcev II, 1989, tuš na riževem papirju. (A. Č.)

Lorenzi v Križankah

Danes, 1. avgusta, ob 20. uri bo v Križevniški cerkvi nastopil trio Lorenz. Bratje, violinist Tomaž, violončelist Matija in pianist Primož Lorenz, so se velikodušno odzvali ponudbi Festivala, na katerem spričo odpovedi do 5. avgusta ni prireditev, in pripravili koncert z deli Lucijana Marije Škerjanca (zadnji stavek – Maestoso lugubre-marcia funebre – iz obsežnega klavirskega tria), Dmitrija Šostakoviča (Klavirski trio v e-molu, op. 67) in Bedřicha Smetane (Klavirski trio v g-molu, op. 15).

Seveda ni treba posebej zapisovati, da je trio Lorenz ena izmed naših najreprezentativnejših komornih zasedb, preskušena skoz nekaj desetletij dela doma in v tujini. Če omenimo zgolj gostovanja v nedavnem času, potem naj povemo, da je bil trio Lorenz v Sovjetski zvezi in ZDA – tam se je predstavil v Pittsburgu, Clevelandu, New Yorku in Washingtonu. Koncert v slednjem mestu je kritik uglednega Washington Posta ocenil s samimi superlativi – živi posnetek je izšel pri Založbi kaset in plošč RTV Slovenije. Bratje Lorenz so nadalje predstavili slovensko ustvarjalnost za klavirski trio, in to v Berlinu, Parizu in na Dunaju, ter imeli številna gostovanja po Italiji, v Nemčiji pa so imeli tudi praznični koncert ob ustanovitvi združenja Antonín Dvořák, ki mu predseduje skladateljeva vnukinja Ana Dvořákova.

Z. M.

Izšel je Meteorološki terminološki slovar

Pripravila sta ga SAZU in Društvo meteorologov Slovenije – Enojezični razlagalni slovar

Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, sekcija za terminološke slovarje s Terminološko komisijo in Društvo meteorologov Slovenije so izdali Meteorološki terminološki slovar (glavna urednika sta Zdravko Petkovšek in Zvonka Leder, uredniki pa še Miran Borko, Andrej Hočevar, Jože Rakovec, Jelko Urbančič in Majda Vida).

Meteorološki slovar je enojezični razlagalni slovar, ki zajema meteorološke strokovne izraze ali termine. Pri izboru terminov, obravnavanih v slovarju, je v okviru posamezne besedne družine dana prednost samostalniku, druge besedne vrste pa so vključene samo po potrebi. Stari meteorološki izrazi so upoštevani samo izjemoma. Vsi v slovar sprejeti meteorološki izrazi pa so razloženi.

Kot povzemamo iz uvodnih besed k slovarju, smo dobili Slovenci prve slovenske zapisane izraze o vremenu in podnebju verjetno ob vremenskih ujmah in ljudskih vremenskih pravilih, ki so jih zapisali duhovniki, pesniki in zbiralci narodnega blaga. Stroka s tega področja je bila sprva opisna in tudi pri nas tesno povezana z zemljepisjem, pozneje (po prvi tretjini 20. stoletja) pa je prešla v fiziko atmosfere. V zadnjem času je meteorologija s svojimi potrebami pospešila razvoj nekaterih področij matematike in je z njo tesno povezana.

Potrebo po ureditvi meteoroloških strokovnih izrazov so slovenski meteorologi začutili že davno. Zato so le nekaj let po ustanovitvi Društva meteorologov Slovenije izdelali s sodelovanjem člana SAZU in kolegov iz Berlina Trijezični meteorološki slovar, ki je izšel že leta 1956. Pojmi v slovenščini, angleščini in nemščini so bili tedaj le navedeni, brez razlag. Trijezični slovar je obsegal 62 strani in je poleg okrog 2000 pojmov vseboval še skrajšano klasifikacijo oblakov in seznam najpogostejših meteoroloških instrumentov. Po tem so strokovnjaki delo nadaljevali.

Sedanje novo delo je sad skupinskega dela že omenjenih strokovnjakov, ki so najprej pregledali pred leti napravljen seznam meteorološkega strokovnega besedišča in ga dopolnili glede na ožje strokovno področje vsakega od sodelujočih. Besedilo slovarja je bilo od vsega začetka vpisovano v računalniški medij (Jelka Urbančič, Marija Djurović, Alenka Koren). Po slovarskem delu so še nekatere priloge, kot so klasifikacija oblakov, klasifikacija meteorjev, pregled kombinacij oblakov, vetrovi, meteorološki simboli . . . Slovar je izšel v nakladi 2000 izvodov.

N. D.

Dunajski večer slovenske lirike, proze in glasbe

Med kulturnimi prireditvami, prek katerih se dunajska publika seznanja s slovensko kulturo, velja vsekakor omeniti predvčerajšnji večer slovenske lirike, proze in glasbe v dunajskem Ensembletheatru.

Dunajska publika se je seznanila z originali in z nemškimi prevodi nekaterih del Leva Detele, Milene Merlak, Tomaža Šalamuna, Edvarda Kocbeka, Daneta Zajca, Kajetana Koviča, Srečka Kosovela, Mateja Bora, Ivana Cankarja, Svetlane Makarovič, Stanka Majcna, Gustava Januša, Franceta Balantiča in Gregorja Strniše. Brali so Lev Detela, Milena Merlak, Oda Thormayer, Magdalena Knapp, Menzel, in Blaženka Arnič.

V glasbenem delu je ob klavirski spremljavi Blaženka Arnič s svojim ekskvizitnim nastopom najprej požela aplavz sopranistka Ana Pusar, dolg aplavz pa je bilo slišati tudi po nastopu violistov Jerneja Brenceta in Kamerhana Turana, ki sta nastopila z deli Alojza Srebotnjaka, Mihaela Ložanca in Marka Mihevca.

Prireditev so obiskali številni člani slovensko-avstrijskega društva prijateljstva, med njimi tudi kanclerjev namestnik Erhard Busek. Večer slovenske lirike in proze, ki ga je režiral Otto Jekel, s posebno prizadevnostjo pa producirala Marjeta Greif, je bil pod egido avstrijske sekcije Svetovnega slovenskega kongresa. Sponzorirala so ga številna slovenska podjetja v Avstriji ter slovensko kulturno društvo Ivan Cankar.

B. G.

Dubravka Tomšič na dubrovniškem festivalu

V glasbenem delu 42. dubrovniškega poletnega festivala je bil predsinočnjim v frančiškanski cerkvi v Dubrovniku koncert svetovno znane slovenske pianistke Dubravke Tomšič in festivalskega orkestra pod vodstvom Rainerja Muhlbacha. Na programu so bila dela Jarnovića, Mozarta in Gounoda. Zanimivost koncerta je bila simfonija št. 2 v S-duru Charlesa Gounoda, ki je sicer na sporedih zelo redko. Izvajanje festivalskega orkestra Dubrovnik je bila dubrovniška praizvedba.

Novo v razstaviščih

Danes, 1. avgusta, ob 17.30 bo v prostorih **Moderne galerije v Ljubljani** vodeni ogled **19. mednarodnega grafičnega bienala,** ki ga prireja mednarodni grafični likovni center.

Galerija **Miklova hiša** iz **Ribnice** pa 2. avgusta ob 17. uri pripravlja uradni zaključek razstave **Bojana Gorenca.** (Spet ekrani, preizkušanje razmerij med svobodo in veljavo.)

A. Č.

SLIKARSTVO JANEZA BERNIKA

Boleče aktualna, brezčasna umetnost

Akrilno slikarstvo Janeza Bernika v ljubljanski galeriji Smelt nam spet odpira vpogled v resnično umetnost: osuplja nas z izrazno intenzivnostjo, četudi nas – odkar smo ob veliki razstavi v Moderni galeriji 1985. leta spoznali umetnikovo preusmeritev v poduhovljeno figuraliko – v bistvu ne preseneča. Predstavlja nam dela iz poznejših let, od katerih so vsaj nekatera najbrž že znana: figuralne podobe, krajine oziroma vedute in abstraktne slike, v katerih pa v glavnem razberemo tihožitja (»ikebane«) – torej klasično motiviko –, in še posebej izpostavljen sugestivni avtoportret, usmerjen skozi tipiko zunanjosti v individualnost zgroženega duhovnega izraza.

Bistveno za te slike je, da so obrnjene v izraz in da izžarevajo nelagodnost, tesnobo, stisko. Njihov glavni junak je »neindividualizirani individuum«, filozof in molivec, trpeče iščoča dejavna ter hkrati kontemplativna figura oziroma – kakorkoli ga že dojamemo – duhovni avtoportret umetnika, iskalca v neotipljivem in sovražno grozečem svetu. Njegove asketske figure v izrazito nelagodnih pozah, z nervoznimi brezupnimi kretnjami, ostre, gotske in krčevite, so zazrte v ontološka vprašanja, nebogljeno vpete v razprtost hlepenja po odrešitvi in v barvni sijaj brezupnega niča, ter zmagoslavne le, ker so dvignjene v umetnost. V njih jasno čutimo ostareli asketski odraz Gabrijela Stupice in obenem brezobličnì lik človeškega slehernika, vendar ne v egoistično življenjarjenje potopljenega brezbrižnega anonimneža, marveč osveščenega, občutljivega in v svoji duhovnosti in tegobi tudi vzvišeno človeškega iskalca.

Prav take so tudi razstavljene krajine: monumentalne, trpeče, temne in smrtonosne. Ljubljanska križevniška cerkev – kot bi jo slikar dojel v primarni pomanjkljivosti njenega imena – je polna mrliških križev, in podobno doživlja avtor tudi vaške pokopališke cerkvice, opustele dvorce in večje cerkve. Tudi v taki interpretaciji pa niso prav nič romantično morbidne, ker so preveč pretresljivo resnične: vpete v krajino, ki jo je že zasegla smrt.

Enako intonirana je abstrakcija – srhljiva rožna barva z ostro rumenim trikotniškim rezilom, ki se boleče zajeda v njeno živo tkivo – in podobno velja za v barvo odložene Bernikove rože: strupeno zeleno ali rumeno drobno cvetje je razžrto in suho gomazenje, ki je neznansko daleč od harmonične lepote in brezskrbnega cvetenja. V sama platna pa so ponekod zelo pomenljivo vpisane še velike zverižene črke kot vpis avtorjeve eksistence: ime in datum (človek in čas), pa tudi vpis vsebine, ki največkrat žari v grozečem znamenju mrtvaškega Moloha in metafizičnih dimenzij.

Vse to je v Bernikove slike vrisano z barvo, zlasti rožnato, ki ni srečna, ampak fosforescenčno neprijetna, z zeleno sivino – dihom mrtvega življenja ali žive smrti –, vsaj enkrat z onstransko modro, sicer pa, zlasti v mrtvaških Križankah, z žalobno črnino. In prav isto kot barvni izraz govori sama ostra črtna risba, zalomljena, boleče živa v bodikavi prepreženosti, nelagodnosti in askezi, s katero si podreja in preoblikuje svet: človeka in krajino, v kateri domujejo temà ter zverižènost in zvrnjenost brez perspektive, ki je le še duhovna. Vse v zamračeni krajini občutljive Bernikove duše je poševno, diagonalno, padajoče, ukrivljeno, torej dojeto na tipičen subjektivno izrazen način, kakršnega so vpeljali ekspresionisti, a izrazito individualno. Na način, ki se ga oprijemljejo številni, a je pri njih pogosto čutiti maniro ali le hotenje, tu pa resnično prizadetost.

Táko slikarstvo je potemtakem izrazit primer novodobnega ekspresionizma, eksistencializma ali, kakorkoli ga že poimenujemo, slikarstva biti (ali – po Brejcu – temnega modernizma). Poleg izraznih začutimo v njem tudi filozofske razsežnosti in zato ni nenavadno, da o tovrstnih Bernikovih delih najraje pišejo filozofi oziroma filozofsko usmerjeni umetnostni razlagalci. A ob tem je vendar nadvse pomembno in tudi hvalevredno dejstvo, da je táko umetnikovo dojemanje izraženo na izrazito in resnično likovno slikarski in zato najbrž trajen, ne le idejno konceptualen in zato le miselno dojemljiv način. Risba in barva, motiv in osebni rokopisni zamah ter še številke in črke so neločljivo združeni v asketsko tkivo slike, obenem podobo konstituiranja in razpadanja, iz kakršnih sestojijo človeško bitje, čas in življenje. Vse v njih je neločljivo zlito, v svoji jedki krčevitosti dognano in kljub skopi enovitosti brez sledu rutine, v načinu, ki ga posnemajo mnogi mojstrovi učenci, a je v resnici neposnemljiv.

Ko je Bernik tovrstne podobe pokazal prvič, je sprožil naklonjenost ocenjevalcev (da, celo nepričakovano, izrazito in pristno navdušenje svojega nekdanjega profesorja in bivšega ekspresionista Božidarja Jakca), toda tudi (sicer bolj izrečeno kot napisano) skepso ali odklonitev. Slednja je izhajala bodisi zaradi dvoma o pristnosti tedanje religiozne motivike – ki pa je pri Berniku v resnici le simbolna in še posebej avtentična v znamenju sočasnega pojmovanja »svetega« v miselnem krogu Nove revije – bodisi zaradi slikarskih odtenkov dekorativne utečenosti, ki naj bi po nekaterih mnenjih ponekod že načela ali celo pogoltnila izraz; to pa bi bilo končno toliko bolj razumljivo kot pri kom drugem prav pri slikarju, ki se je prebil v današnjo občutljivost skozi faze, v katerih so dominirale tudi do popolnosti čiste forme, nekakšne estetske podobe lepega niča, z lepotno, kolikor ne tudi duhovno polnostjo zvrhane praznine, ki so proizvajale same sebe kot prostor za vsebino prihodnosti, kakršno zdaj, v času nove duhovnosti in upanja, združenega z brezupom, tako intenzivno živimo.

Ne glede na táko ali drugačno obremenjenost v gledanju na znamenitega, da ne rečem razglašenega slikarja pa ob razstavljenih podobah tudi taki in sploh vsakršni podobni pomisleki, utemeljeni ali neutemeljeni, najbrž v bistvu odpadejo, kajti slike prežarja živa duhovna angažiranost, poleg tega pa presegajo vsakršen formalizem in težijo h globini spoznanja – četudi se taka želja zaganja v prostor, ki ga očitno lahko odpira le še simbolična, iracionalna molitev, na kakršno opozarjajo kretnje človeških rok; podpirajo pa ga simbolna znamenja duhovne dediščine stoletne preteklosti, ki ji v Bernikovem slikarstvu v figuralni vrsti pripadajo njegovi veliki človeški iskalci, v krajinah pa kulturna, z božjimi znamenji posuta pokrajina, skozi katero se šele vzpostavlja doživet in pogloblјen odnos do sodobnosti, ki ji ta umetnost tako izrazito pripada.

Gledano iz take perspektive je razumljivo, da Bernikovo slikarstvo presega naključja in kakršnokoli trenutno bežnost ali pridan odgovor, da smo velik korak bliže temu, za čemer so že naši predniki stremeli, si želeli, sanjali, o samostojni, neodvisni, svobodni Sloveniji.

JANEZ BERNIK, 1989, akril, 1989, 70 × 99 cm

Iz Doba sem bil predčasno izpuščen konec decembra 1990. V Mariboru sem imel kiparsko delavnico in pomožni prostor, v katerem je bil reprodukcijski material silikon, uvožen za izdelavo orodij. Kalupi in orodja za reprodukcijo, skice, zapiski, korespondenca. Gotovi izdelki, unikati, osebna garderoba, skoraj nova termoakumulacijska peč. V tem prostoru je bilo 30 let mojega uspešnega kiparskega dela. Prostor je bil zaklenjen in zapečaten.

Ko sem se vrnil v Maribor, nisem našel ničesar, izrôpan, okraden, prizadeta moja eksistenca. Onemogočeno mi je bilo, da bi s svojim orodjem, kalupi lahko pričel delati.

Prijavil sem ustno in pisno, prijavil Milici, na Vošnjakovi 2. Pisal ministrstvu za notranje zadeve v Ljubljani, do danes nobene reakcije, pomoči. Za zgradbo, v kateri so bile moje stvari, Lekarniška ul. 2, sta samo dva ključa.

Prejemam le socialno pomoč, in to 2.840,00 din. Sem brez sredstev, komaj se preživljam iz meseca v mesec, čakajoč pravico.

Prosim, da se zame zavzame pravna država, da se mi vrnejo osebna imovina, orodja, materiali ali da se mi odloči odškodnina, da bom znova lahko ustvarjal.

Prosim za Tvoje posredovanje, samo besedo. Tvojemu kolegu g. ministru I. Bavčarju.

Februarja 1991 sem od Višjega sodišča Maribor pod predsedstvom predsednika sodišča Branka Vizoviška s sodelov. sodnikov prejel sklep seje 21. 2. 1991; citiram: sklenilo, pritožbi Edvarda Kokovnika se ugodi in se sklep sodišča prve stopnje, to je temeljno sodišče v Mariboru, RAZVELJAVI. Sedaj se navaja, da je Temeljno sodišče očitno prezrlo zahtevo po obnovi postopka. Tudi za ta tri leta krivično odvzete svobode naj bi obstajala odškodnina. Kdaj?

Sem v jeseni življenja, 60 let, zdravstveno prizadet. Sedaj celo prosjačim za golo preživetje. Prodajam zadnje spomine matere, ki je od žalosti umrla in me pred letom dni zapustila.

Kako lepo bi bilo pisati o pomladi, poletu, o veselju do življenja, o svetli prihodnosti. Rad bi bil optimist, namesto da preklinjam sistem, ki mi je odvzel svobodo, dal negotovost, omejeval ustvarjalnost in pripravil lakoto. Obhajajo me misli, da bi končal to klavrno življenje. V upanju na to, kar se obljublja je še iskra moje nade.

Hvala Ti za Tvoje razumevanje, Tvojo pomoč, če se boš zavzel zame. Osebno Ti želim uspeha pri Tvojih prizadevanjih za svobodno samostojno Slovenijo, Tvoj kamen je velik in izpolnjuje mozaik naše Slovenije.

Lep pozdrav s spoštovanjem, kipar

EDVARD KOKOVNIK,
Gregorčičeva 16,
Maribor

PISMA BRALCEV

Suverenosti ni mogoče doseči na silo

V Delu smo 24. julija t. l. prebrali dopis iz Kopra, da sotamkajšnji delegati Demosa v občinski skupščini zahtevali oziroma predlagali predsedniku občinske skupščine Aureliju Juriju, naj odstopi s položaja, in sicer zato, ker se ni udeležil zgodovinskega zasedanja republiške skupščine 25. junija, nadalje ker je javno negodoval zaradi postavljanja mejnih objektov na Dragonji in ker da je izjavil, da novooblikovana država Slovenija ni na pravem tiru.

V nasprotju z očitki teh delegatov pa moramo, če hočemo biti objektivni in pošteni, dati vse priznanje županu, ki se je uprl sfanatiziranemu propagandnemu pritisku Demosa, ki skuša brez ustreznih priprav, tj. brez soglasja ostalega dela SFRJ in brez priznanja s strani drugih držav, na silo oziroma na horuk razglasili suvereno Slovenijo, čeprav za to ni nobenih pogojev.

Vsaka država na svetu, tudi tista z najvišjo stopnjo demokracije, bi se takšnemu arogantnemu ravnanju uprla z vsemi silami in tudi z vojaškimi posegi. ZDA, recimo, nikakor ne bi dovolile odcepitve Teksasa ali kakega drugega dela skupne države. Zato je razumljivo, da je tudi naša SFRJ ukrepala na razne načine in tudi z vojaško silo. Slovenska skupščina je z nepremišljenim, nerazumnim ravnanjem sprožila vojaško akcijo z namenom zasedbe državnih meja, torej akcijo z omejenim obsegom. Ker je teritorialna obramba – paravojaška organizacija – pod vodstvom ministrov Janše in Bavčarja začela zelo grobo obrambo, so nastale katastrofalne posledice. Od pripadnikov zakonite vojske JLA je bilo ubitih 39 oseb, od TO vsega 4 in od policajev 2, medtem ko je bilo ubitih še kakih 10 civilistov, ranjenih pa približno 300. Poleg tega je nastala velikanska materialna škoda. Naša republika ne more pričakovati, da bi ji to škodo kdorkoli povrnil in bi bilo naivno to pričakovati. Z izsiljeno deklaracijo o osamosvojitvi in z vojaško akcijo ni Slovenija prav nič bliže dejanski suverenosti, ta je za sedaj samo na papirju. Odgovorna za vse posledice pa je slovenska skupščina zaradi prenagljenega oziroma nerazumnega ravnanja, še posebej so pa odgovorni oni najbolj ekstremni agitatorji na vrhu.

Župan Aurelio Juri, je pravilno ocenil situacijo in je razumno odklonil sodelovanje v takšnem nesmiselnem poslovanju. Tudi postavljanje mejnih objektov na meji s Hrvšako je popolna norost, ki jo vsi ljudje obsojajo.

Osamosvojitev pa bo možna šele, ko bodo opravljene vse nujno potrebne akcije, ki sodijo k takšnemu razdruževanju.

Torej vsa čast in priznanje županu Aureliju Juriju.

ALOJZ HAFNER
Česnikova 10
Ljubljana

Bohinj – slovenski narodni park?

Sem reden gost slovenskega bisera Alp Bohinja in že vrsto let opažam spremembe, ki kažejo vedno večjo onesnaženost jezera in njegove najbližje okolice. Prav tako že nekaj let pričakujem odločne ukrepe, ki bi onesnaževanje ustavili in popravili stanje, v katerem se je znašlo naše največje jezero, vendar teh ni. Kot sem zvedel v sobotni prilogi (27. julija, Jure Dobravec: Kaj bo z Bohinjskim jezerom). Že obstajajo bio-kemijske raziskave, ki na žalost potrjujejo ogroženost jezera, vendar o ustrezni akciji, ki bi morala slediti, še ni sledu. Bomo počakali na smrt jezera in šele potem zavihali rokave? Je res treba zdraviti namesto preprečiti?

Glavni problemi so očitno trije:

1. Neurejena kanalizacija Ukanca in s tem povezane odplake iz čistilnice hotela Zlatorog.

2. Uporaba kemičnih sredstev pri kmetovanju v neposredni bližini jezera.

3. Množica enodnevnih turistov – kopalcev ob koncu tedna.

Jure Dobravec je v pismu sicer že omenil, da je treba pohvaliti nekatere posameznike. Res je, da posamezniki sestavljajo družbo, vendar družba ne sme prenesti vsega bremena na posameznike. Omenil je tudi nov prometni režim, ki naj bi pripomogel k omejitvi dnevnih turistov, vendar je ta režim po mojih izkušnjah neučinkovit, krivičen in predvsem nenadzorovan, saj nekateri redarji, če sploh so na svojem mestu, denar od parkirnin zvito spravljajo v svoje žepe.

Predlagam naslednje rešitve:

1. Čimprej bi morali urediti kanalizacijo Ukanca, ki bi potekala mimo jezera in preprečila izlivanje odplak v jezero.

2. Skupina strokovnjakov bi morala določiti območje, na katerem uporaba kemičnih sredstev pri obdelavi kmetijskih površin onesnažuje jezero, kmete, ki obdelujejo to območje, bi morali z ustreznim zakonom ali davčnimi olajšavami prisiliti oziroma spobuditi, naj prenehajo uporabljati umetna gnojila pesticide, itd. Ustrezna komisija bi morala ugotoviti primanjkljaj v dohodku kmeta in mu ta primanjkljaj nadomestiti v denarni ali blagovni obliki. Če bi se ta ukrep izvajal na dovolj širokem območju, bi ustrezne izdelke lahko označili kot biološko neoporečne in proizvedene brez uporabe kemičnih sredstev in jih, seveda dražje, ponudili trgu, ki je vedno bolj naklonjen takim izdelkom.

3. Bohinjsko jezero in njegovo bližnjo okolico, ki že tako pripada centralnemu delu Triglavskega narodnega parka, bi morali razglasiti za samostojno celoto. Pred vstopom v park bi morali zgraditi ustrezno velik parkirni prostor, ki bi zaustavil naval vozil dnevnih turistov k jezeru, in vzpostaviti ustrezne avtobusne povezave z jezerom, ki bi morale zagotovitói tudi prevoz opreme, kot so surfi, kanuji, kajaki . . . Dostop do jezera z motornimi vozili bi omogočili le prebivalcem Bohinja in ustrezno široke okolice, sorodnikom, lastnikom nepremičnin v Bohinju in gostom, ki so nastanjeni v turističnih objektih Bohinja. Ti gostje bi dobili posebno nalepko ‚Gost Bohinja', ki bi bila ustrezno časovno omejena, njena izdaja pa pogojena s potrjeno rezervacijo. Z izkupičkom, ki bi ga dobili s parkirninami, vstopninami ipd., bi financirali točki 1 in 2.

Morali bi omejiti širjenje turističnih zmogljivosti na obseg, ki ga Bohinj lahko prenese, prav tako bi morali tudi strogo nadzorovati vsako novo gradnjo ali kakršenkoli večji poseg v sedanji videz Bohinja.

Pozivam tudi vso slovensko javnost, naj s predlogi, dejanji in pritiski na odgovorne osebe pripomore k rešitvi Bohinja, kajti kaj nam bo svobodna in samostojna država z mrtvo naravo.

GREGA REPOVŠ
Černivčeva 23
Ljubljana

Odprto pismo Janezu Janši

Spoštovani Janez, obračam se osebno nate, upravičeno, Te prosim pomoči. Tvojo besedo. Želim si samo pravico, ki se mi je jemala in se mi jemlje.

Spomniš se Doba, bilo je na kapiji zapora, peljali so Te v Ljubljano, ko sva se spoznala, ko sem se predstavil: kipar, Edvard Kokovnik iz Maribora. Obsojen za nekaj, česar nisem storil. Po namišljenih obtožbah, sumih in zrežirano od takratne UNZ Maribor. Obsojen na 5 let. Tri leta so me držali med kriminalci ubijalci. Ker sem kupil, pošteno plačal, bilo naj bi odtujeno in prikrival naj bi. Kot Vllasi, da bi našli grešnega kozla; obširno je bilo objavljeno v Demokraciji 6. marca 1990.

Razumel boš moje besede, je redek ki jih razume, samota, ki na lastni koži to občuti, kot si Ti krivico.

Spominjam se besed, ki sem jih takrat Tebi namenil, Tvoji krivici, ki se Ti je godila, imenoval sem Te »Heroj Slovenije«.

Pa obdobje zadnjih mesecev, Tvoje vizije, sposobnost. Ko se je na veliko govorilo, razpravljalo, »kaj nam orožje, čemu, ki ga nabavlja Janša«. Vsem tem je bil Tvoj kamen je velik in izpolnjuje mozaik naše Slovenije.

Lep pozdrav s spoštovanjem, kipar

EDVARD KOKOVNIK,
Gregorčičeva 16,
Maribor

Sovjeti in mirovne sile

Kot je mogoče razbrati iz poročil, da bi Sovjetska zveza rada sodelovala v mirovnih silah, ki naj bi prišle v Jugoslavijo. Jaz bi Sovjetom svetoval, naj najprej razčistijo doma. Naj dajo svobodo in neodvisnost nekdaj svobodnim državam, ki so jih sporazumno s Hitlerjem okupirali in nato anektirali. Naj dajo svobodo in nacionalne pravice vsem drugim narodom v SZ. In ko bodo to naredili, potem bodo šele imeli moralno pravico delovati v mednarodnih mirovnih silah.

To velja tudi za nekatere »demokratične« zahodne države, v katerih zelo nedemokratično zatirajo narodne manjšine. Tudi te države nimajo nobene moralne pravice delovati v teh silah.

Upam, da bo Slovenija zastopala stališče, da lahko v mednarodnih mirovnih silah, ki naj bi prišle v Slovenijo in Jugoslavijo, sodelujejo le države, ki imajo doma urejeno nacionalno in manjšinsko vprašanje.

ŽARKO ŽBOGAR,
Grajska 18,
Piran

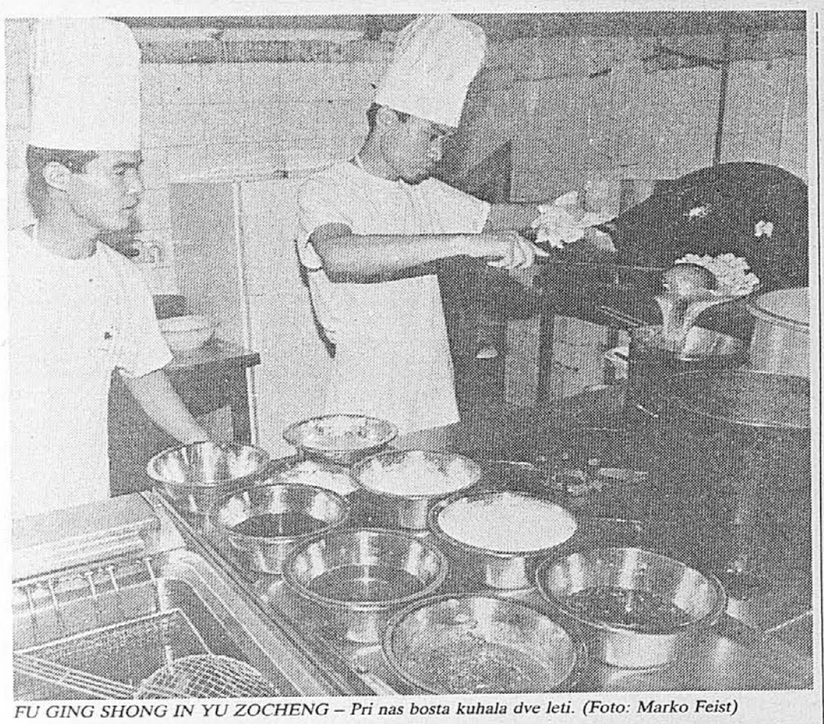

FU GING SHONG IN YU ZOCHENG – Pri nas bosta kuhala dve leti. (Foto: Marko Feist)

NOVA KITAJSKA RESTAVRACIJA

Nace se zdaj imenuje Mao Tai

Kuharja Fu Ging Shong in Yu Zocheng sta v Ljubljano prišla iz pobratenega Chengduja – Pikantna hrana, prilagojena našemu okusu

LJUBLJANA, 31. julija – V prostorih nekdanje gostilne Nace na Šmartinski 3, ki je kar nekaj desetletij privabljala Ljubljančane, se zdaj kuha drugačna hrana. Pred mesecem dni so namreč odprli restavracijo Mao Tai – sečuansko restavracijo.

Kot je povedala najemnica lokala Jasna Kovačič, so se za spremembo odločili predvsem zaradi pomanjkanja orientalske hrane v Ljubljani. Prek agencije so poiskali kuharja iz Sečuana in sicer iz glavnega mesta Chengdu, ki je pobrateno z Ljubljano. Ta kuharja sta po njenih besedah ena izmed najboljših sečuanskih kuharjev in vedno pripravljata jedi za najvišje predstavnike Kitajske, ki pridejo v Slovenijo.

Sečuanska hrana je pikantna, vendar pa jo v Mao Tai prilagajajo našemu okusu. Začimbe, ki so pomembna sestavina te hrane, kupujejo v Italiji in Avstriji, zelenjavo in meso pa tudi pri nas. Osnovna začimba je soja, v veliki meri pa uporabljajo tudi chili, ingver, sezamovo olje, česen . . .

Vsa hrana je tako kot v klasični restavraciji razdeljena na predjedi, glavne jedi in poobedek, seveda pa tudi juh in solat ne manjka. Od mesa največ uporabljajo svinjino, piščančje fileje, raco in govedino, za prilogo pa riž, pripravljen na več načinov, saj za zdaj kruha in krompirja ne ponujajo. Posebnost te kuhinje je meso, zrezano na koščke in pripravljeno z na hitro kuhano zelenjavo, ki tako obdrži več vitaminov.

Med tipičnimi sečuanskimi predjedmi so piščanec v česnovi omaki ali pa kitajski mesni žepki, med glavnimi jedmi pa piščanec s petimi okusi in kitajska jed iz drevesnih gob. Sladice so največkrat narejene s sadjem in medom, Mao Tai pa najbolj priporoča ocvrto banano z medom in ledeni desert yetti. Ob hrani postrežejo z vročim jasminovim čajem, žgano pijačo Mao Tai ali z belim vinom sake. Po želji postrežejo tudi z domačimi vini.

Notranjost lokala je opremljena s številnimi kitajskimi lestenci, sličicami in ornamenti, na mizah so pogrinjki s kitajskimi motivi, gostje pa poleg navadnega pribora lahko uporabljajo tudi kitajske palčke. Njihovo uporabo jim pokažeta naša kuharja in ljudje se zelo hitro učijo,« pove še Jasna Kovačič, ki je poskrbela tudi za posebna oblačila strežnega osebja in za pravo kitajsko glasbo, ki jo je ves čas slišati v jedilnici.

Veliko gostov poskusi več jedi, saj je ta hrana popolnoma drugačna od naše, hkrati pa je to nizkokalorična hrana, ki vsebuje veliko vitaminov. »Čeprav je restavracija dokaj velika, so zaželene rezervacije, saj se le tako na goste dobro pripravimo«, doda še osebje, ki se že nekaj ur prej pripravlja na kosilo in potem na večerjo. Restavracija je odprta vsak dan razen nedelje, od 13. do 22. ure zvečer, gostje pa si lahko hrano odnesejo tudi domov.

Kuharja, ki v celoti vodita kuhinjo, bosta v Sloveniji ostala približno dve leti, potem pa naj bi se vrnila v domovino.

TANJA SKOK

S HAVAJEV NA SONČNO STRAN ALP

Ali se bo v Logu prijel svet ameriškega biznisa?

»Nisva se rodila s srebrno žlico v ustih,« pravita zakonca Terstenjak, lastnika novega hotela Encijan – Tople kopeli na prostem

LOG POD MANGARTOM, julija – Ko hodiš po prostorih pravkar odprtega hotela Terstenjakovih, si ne moreš kaj, da ne bi lastnikoma, Boži in Niku Terstenjaku, ki sta se v Log pod Mangartom zaljubila v havajskem obdobju svoje uspešne ameriške poslovne »turneje«, odkritosrčno laskal z »lepo, zelo lepo«. Navdušenje raste, ko ti razlagata: »Tam bo smučišče z dvema vlečnicama, tam odbojkarsko, tam teniško igrišče. Zgradila bova gostilno z diskom, dokončujeva oder s toplimi kopelmi in vodno masažo . . .«

Pomisliš, kako perverzno lepo bi bilo prav tisti hip, ko se je naporen dan prevešal v noč, ko so se poslednji sončni žarki lovili v skalovje ložanskih hribov, zlesti v toplo brbotajočo vodo in uživati v razkošnih razgledih. Izostrenemu čutu ni ušlo, da se je tam na planem za hotelom Terstenjakovih med vonjave trav in gozdov prikradlo nekaj novega, vonj po eksotični cedrovini. Iz nje je namreč narejena kopalnica na prostem. Terstenjakova vabita: »Če vam je všeč pridite, kadarkoli, bomo kakšno rekli in si pod noč privoščili še tople kopeli.« Gostoljubna sta, prisrčno prijazna, tudi takrat, ko karata novinarje, ki so napak komentirali njuno poslovno odločitev, da se v Logu pod Mangartom lotita turizma na visoki ravni. Ne moreta prikriti, kako zelo sta se nalezla ameriške delovne živahnosti. Med obhodom hotela opozarjata na podrobnosti, napakice, ki jih je treba obvezno odpraviti. S ponosom razkazujeta, kako mehke in udobne so ameriške postelje, kako praktični so ameriški kosi pohištvene opreme, kako lepa so njuna umetniško oblikovana ogledala, kako nežne so domače čipke, kako spoštujeta akademsko in naivno umetnost, skratka, kako preprosto je biti posloven in prijazen hkrati. Pripovedujeta o načrtih, ki si jih še ne upata tehtati v zelenih bankovcih. Pripovedujeta o sebi. Sta kot tisti nenavadni vonj po cedrovini, ki se je prikradel med domače vonjave poletnega Loga pod Mangartom. Prihajajo domačini, sosedje, očarani nad prijaznostjo prišlekov. Nekaterim sta dala delo, drugim še bosta. »Gostinski lokal, ki ga bova za hotelom zgradila po predpisih Triglavskega narodnega parka, bova dala v najem. Na očeh že imava mlad gostinski par. Najprej ju popeljeva v Ameriko, da si ogledata malo sveta.«

»Midva sva delala biznis marsikje. Toda vselej sva se držala načela, da morava tam, kjer poslujeva, tudi domačinom dati možnost, da zaslužijo.« Spretno vijugata med delovnimi razvadami naših ljudi. Če delaš dve uri in pol, pač delaš dve uri in pol in ne tri ure. Če vmes malicaš, delaš toliko manj in si toliko manj zaslužiš. Natančno, korektno.

Zgodba njenega življenja? On je leta 1956 šel Ameriko okušat kot mladec. Ob študiju na newyorški univerzi se je spustil še v smučarske posle. V Montani je kupil smučišče. Potem je prišla ona. Vodila je smučarsko restavracijo. Za oba so bile odskočna deska Domžale, kjer sta doma. Z nje sta mehko pristala v svetu ameriškega biznisa in v zakonskem stanu. Potem je, po načelu v dvoje je lažje, šlo naprej z vrtoglavo hitrostjo. Poročila sta se v Coloradu, kjer sta imela verigo delikatesnih trgovin. Na Hawaje sta se odselila za osem let, ko sta ugotovila, da ju zime že dolgočasijo. Na otoku sta trgovala z evropskimi delikatesnimi izdelki in z lesom. Na vulkanskem štiritisočaku Mauna Kea sta imela smučarsko šolo. V tem času sta se na pobudo znanega goriškega vinogradnika Dušana Kristančiča lotila gradnje v Logu pod Mangartom. Sedaj zopet živita v Montani in po svetu trgujeta s toplimi kopelmi in brunaricami ameriške vrste.

»V Ameriki si človek lahko naredi veliko denarja. Biti je treba zelo delaven, pa malo 'dunsta' je treba imeti,« zaupata.

Sestavni del njune uspešnosti so njuni otroci. Študirajo in se hkrati uveljavljajo kot sposobni ljudje. Nicky je ameriški prvak v korejskem karateju tea kwon do, Mateja je smučarska učiteljica v utaškem Park Cityju, Lara je članica uspešne vokalno-plesne skupine v Los Angelesu. Svojo zgodbo komentirata: »Midva se zagotovo nisva rodila s srebrno žlico v ustih. Kaže pa, da se srebrna žlica drži ust najinih otrok.« Ameriki se nista še odpovedala. »S kruhom se pač ne gre skregati.«

KATJA ROŠ

Vedno znova neprijetne alge

PORTOROŽ, 31. julija – Nesnaga, žolici podobna grda sluz rjavo-rumene barve se občasno še vedno pojavlja na kopališčih na naši obali ali v njihovi bližini. Kot nam je danes povedala Patricia Mozetič, biologinja na Morski biološki postaji v Portorožu, je letos pojav alg spet bolj zaznaven, sluzasti agregati kremenčastih alg so pogostejši in za kopalce seveda neprijetni »gostje«. Kljub temu, pa je letos nesnage znatno manj kot pred dvema letoma, ko so alge povzročile pravi pretres v turizmu. Pri koprskem Hidru zelo pogosto dobivajo obvestila o »napadih« alg, a so, kot pravi Tomaž Bizajl, vodja službe za varstvo morja, bolj ali manj nemočni. Z eno samo ladjo, ki sploh ni namenjena čiščenju alg oziroma sluzi, ki se pojavlja na površini morja, ne morejo narediti praktično ničesar. Edina učinkovita zaščita so posebne mreže okrog kopališč ter posebne »lopate« z mrežami, s katerimi delavci na kopališčih ali v mandračih ročno pobirajo skupke umazanije. Seveda, če za to ne »poskrbi« veter, ki alge občasno »odpihne« na odprto morje, oziroma če alge ne odmrejo in potonijo.

D. G.

NOVI TEDNIK RADIO CELJE

NT&RC

Ne sprašujte, kaj je novega – poglejte v novi tednik:

- *Kislo jabolko privatizacije*
- *Poročena separatista, oboje na kvadrat*
- *Dvoboj pri voglajniškem koralu*
- *Teniška priloga – vse o tenisu na Celjskem*

POLETNA AKCIJA DELA

Sestavi! Ugani!

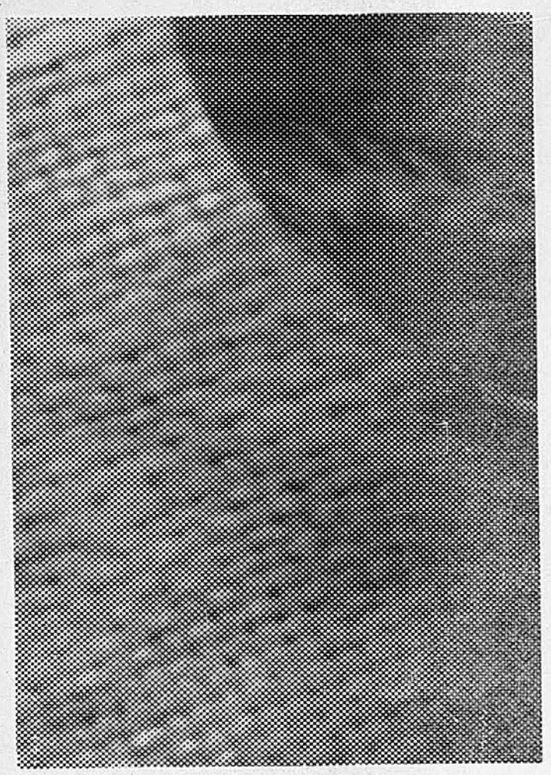

Naša prva poletna akcija je popolnoma uspela in samo želimo si lahko, da bo tudi druga vnesla med naše bralce toliko radovednosti, odzivnosti in drznega ugibanja. Kakor prvič gre tudi tokrat za slovenski kultni predmet – in tudi z njegovo fotografijo so nas prijazno oskrbeli sodelavci Slovenskega etnografskega muzeja.

Tokrat je treba zapisati natančno ime predmeta, pa tudi območje Slovenije, kjer je ta predmet predvsem doma.

Za nagrado se res splača potruditi in se odzvati na akcijo. Nagrajenec bo (v paru ali v družini) užival počitnice v prijetni kmečki hiši, ki je spremenjena v turistični objekt, in sicer prav v deželici, za katero je značilen skrivnostni predmet.

Kakor doslej pošiljajte odgovore na naslov: Delo, Stik, Titova 35, za »Ugani! Sestavi!«

Kupon za akcijo »Ugani! Sestavi!«

Priimek in ime: _____

Naslov: _____

Skrivnostni predmet je:

_____

NAŠE VISOKOGORSKE POSTOJANKE (6)

Lahko dostopna Klemenča

Na Klemenškovo planino na severni strani Ojstrice – domačini jo zaradi kotanjaste oblike imenujejo planino Klemenča jama – so dolga leta zahajali le pastirji. Že leta 1832 so tam postavili pastirsko kočo, po vojni pa so v njej uredili planinsko postojanko in jo odprli leta 1954. Kasneje so jo še enkrat obnovili, a ker je bila premajhna, je solčavsko planinsko društvo pred osmimi leti zgradilo večjo kočo, staro pa so kljub temu ohranili.

Koča na Klemenči jami je, vsaj zadnja leta, med najbolj obiskanimi planinskimi postojankami v tem delu Alp. Precej tudi zaradi lahkega dostopa, saj so uro dolgo pot brez težav zmogli tudi Zagrebčani, prejšnja leta pogosti obiskovalci Logarske doline, ki so ponavadi hribov nevajeni ljudje. Letos sicer Zagrebčanov ni več, obisk na Klemenči jami pa je, v primerjavi z drugimi kočami, še kar velik.

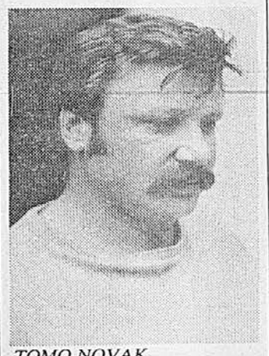

TOMO NOVAK

Po tradiciji so na Klemenči jami najmlajši oskrbniki. Tudi letos je tako; kočo je vzel v najem 34-letni Šentjurčan Tomo Novak, ki je v planine prišel iskat zdravje.

»Imel sem dobro službo; bil sem vodja kurilnic v Šentjurju. Potem pa sem zbolel na pljučih,« pravi. »Ker sem že prej rad hodil v planine in se nekaj malega ukvarjal tudi z alpinizmom, odločitev ni bila težka. Lani sem bil oskrbnik na Korošici, letos pa sem se odločil za Klemenčo jamo.«

● Od Doma planincev v Logarski dolini je do Klemenče jame ura hoda, prav toliko od Planinskega doma skozi Predor, čez Plesnikovo planino je dve uri hoda. V koči na Klemenči jami (1208 m) je 40 prenočišč.

Kar zadeva zdravje, se lahko pohvali, da se je dobro odločil, nekoliko manj, kar se tiče denarja. Letos sezona v hribih bolj slabo kaže: zgodaj poleti je bilo slabo vreme, potem vojna za vojno spet precej slabega vremena.

V kočo poleg planincev pogosto zahajajo tudi alpinisti, ki plezajo v bližnjih stenah Ojstrice, Škarij in Krofičke. Še posebej so dobrodošli gostje in Tomo se pohvali, da jim ponavadi ne zaračuna prenočišča, če le ni v koči prevelika gneča. Zato pa mu nikoli ne primanjkuje pridnih rok, ko je treba kaj postoriti okoli koče. Na pomoč prihajajo tudi drugi njegovi prijatelji in pa, seveda, njegova družina.

● Pod kočo si je Tomo Novak uredil tudi manjši ogradi, kjer redi tri prašiče in dve kozi. Trave je na Klemenškovi planini dovolj, pravi, čez teden, ko je manj planincev, pa je tudi potrebno kaj početi.

»Letos sem bolj vesel, kot lani, ko sem bil še na Korošici,« pravi. »Klemenča jama je pač laže dostopna, zato žena lahko pride že v petek, sin in hči pa tako imata poletne počitnice. Posebej sin, ki je starejši, mi je že v veliko pomoč, najraje pa streže za šankom.«

SREČKO ŠROT

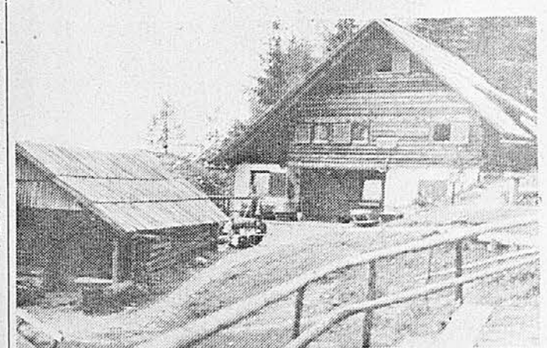

KOČA NA KLEMENČI JAMI – Na višini 1202 metra je ob njej prijeten občutek savinjskega sredogorja. (Foto: S. S.)

Akademija za življenje na Otočcu

Zanimiva poletna jezikovna in športna šola za osnovnošolce in dijake

OTOČEC, 31. julija – V organizaciji Hotela grad Otočec poteka jezikovna šola za mladino, ki so jo poimenovali Akademija za življenje. Zasnovana je na najsodobnejših metodah in dognanjih strokovnjakov Fakultete za šport in Filozofske fakultete iz Ljubljane.

Desetdnevni program za učence osnovnih in srednjih šol zajema osemdeset ur aktivnega izobraževanja in rekreacije, tako da je 36 ur intenzivnega učenja angleškega ali nemškega jezika in 24 ur šole tenisa.

»Julija končujemo prvi del Akademije za življenje, v kateri so sodelovali učenci od 1. do 5. in od 6. do 8. razreda osnovne šole, zdaj pa nadaljujemo s srednješolci. Udeležencem ponudimo poleg osnovnega programa še možnosti plavanja v zdravilišču Šmarješke Toplice, ježo na Bajnofu, vožnjo s kočijo, izlete . . .« je povedala organizatorka rekreacije na Otočcu Lili Šeruga.

SLAVKO DOKL

LEP DAN KLIČE

Čudovita prečenja nad Sorico

Zdaj ni več tako kot še pred dobrimi desetimi dnevi, ko mlada štajerska planinka od Doliča (pod Triglavom) do Voj ni srečala žive duše. Z mirom se vračajo tudi občudovalci naših lepih gora. Teh je v zadnjih julijskih dneh veliko v Spodnjih bohinjskih gorah, še zlasti na Soriški planini, ki je izhodišče za Travh, Lajnar, Slatnik in Možic.

Tik nad Bohinjskim sedlom stoji na Soriški planini Litostrojska koča že od leta 1957. Zgradilo jo je in še danes opravlja z njo PD Litostroj iz Ljubljane. Ima 39 postelj in 15 skupnih ležišč. Odprta je vse leto. Do nje se lahko pripeljete iz Bohinjske Bistrice čez Nemški rovt, od koder je čudovit razgled na gorske verige okrog bohinjske doline, ali iz Sorice. Zdaj ob smučarskih žičnicah na planini, kjer ob še tako skopih zimah ne zmanjka snega, pozvanjajo kravji zvonci. Samo z uro hoda so od tod lahko in hitro dostopni razgledni vrhovi, ki z južne strani v polkrogu obdajajo Soriško planino.

Od koče krenemo čez zložne travnike proti jugu in skozi strmejše korito na preval med Lajnarjem (1547 m) in Slatnikom (1518 m). Od tod ni daleč do vzhodneje ležečih Lajnarja in Travha (1540 m). Na desno se lahko povzpnemo na vrh Slatnika, do katerega je od Litostrojske koče vsega tri četrt ure hoda. Z njegovega vrha se spustimo proti zahodu mimo globoke kotanje, onstran katere stoji velikanska kasarna. V njej je letos našla zatočišče velika čreda ovac. Ob kasarni stoji v grobi skalnati vdolbini kip Matere božje; komaj 40 cm visok, pa se vidi že od daleč. S prevala med Lajnarjem in Slatnikom vodi do sem tudi mulatiera, ki obide vrh Slatnika po strmi primorski strani. Odtod je najlepši razgled na Črno prst, Porezen, vse do Ratitovca na vzhodu, čisto na dnu, kjer bi se komaj ustavil kamen, pa leži Podbrdo. Tu se odcepi pot proti jugu na bližnji vrh Možica, ki je med temi vzpetinami najvišji (1602 m). Označuje ga velik, železen bunker, ki ga dosežemo v nekaj minutah.

S travnatega slemena nad kasarno lahko hitro pridemo na sedlo Vrh Bače (1261 m), ki je pomembno križišče planinskih poti. Pred dograditvijo Bohinjskega predora je tod potekal ves tovorni promet med Bohinjem in Primorsko. Do sedla je s Soriške planine poldrugo uro. Po udobni poti lahko nadaljujete pot na Koblo (1499 m) in še naprej do doma Zorka Jelinčiča na Črni prsti (1844 m). Dom so preuredili v planinsko postojanko 1955. leta iz nekdanje italijanske vojašnice. Do doma, ki ga upravlja TD Podbrdo in je točka planinske transverzale, pa je z Vrha Bače že tri ure hoda.

Vendar so lepša grebenska prečenja teh hribov kot pa vzponi nanje. Vsi so povezani med seboj z mulatierami in dobro zaznamovanimi stezami, ki izvirajo večinoma iz obdobja, ko je tod potekala državna meja med Jugoslavijo in Italijo in jih še ni prerasel čas. Na nekdanjo državno mejo pa spominjajo tudi ostanki utrdb.

Proti vzhodu pa lahko s Soriške planine nadaljujete pot na dolgo travnato sleme Ratitovca. To pride v poštev za planince, ki se do Soriške planine niso pripeljali z avtomobilom. Moj oče, vnet planinec, se je včasih s Triglava vračal čez Komno, Vogel, Črno prst in nadaljeval pot vse do Ratitovca in slikovite vasice Prtovč pod njim naprej v Selško dolino in Škofjo Loko, da je bilo treba odšteti za železniško vozovnico do Ljubljane le nekaj dinarjev.

DANI VELKAVRH

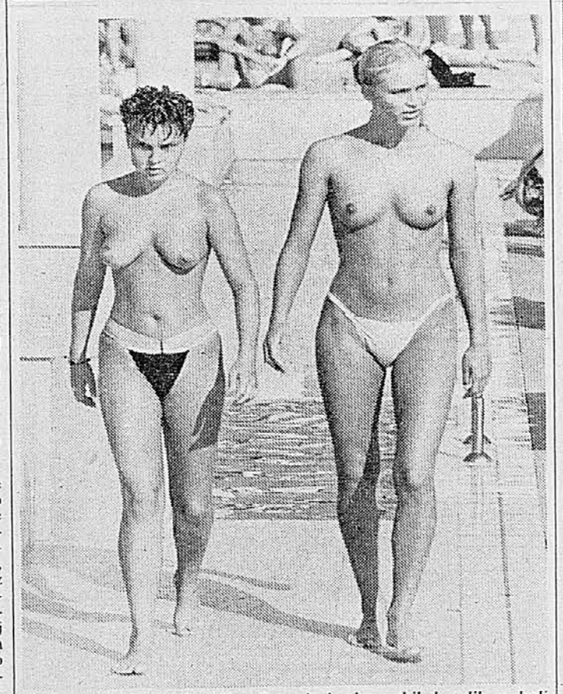

VARNI PRED ALGAMI – Bazeni ob obmorskih hotelih so bolj obljudeni kot plaže. (Foto: Igor Modic)

NOVICE plus

VSAK PETEK

GIORGIO SCERBANENCO

Izdajalci

11. nadaljevanje

S klešči je iz steklene posode vzel steriliziran skalpel. »Če vas bo bolelo, kar povejte.« Najprej se je je dotaknil s klešči, da je preizkusil občutljivost: ni reagirala, torej je anestezija prijela. »Ne, ne poznam teh krajev,« je še enkrat rekel, da bi jo spodbudil k pripovedovanju. Začel je z operacijo.

»Kako? Res ne poznate Ca'Tarina? Ne morem verjeti, da niste nikoli slišali za Romano Banco.« Umirila se je, le govorila je kot dež. Uporabljala je vedno bolj vulgarne besede in jih izgovarjala v vse tršem dialektu. Zato pa je postajala vse bolj iskrena. »V Ca'Tarino pridete, če se peljete proti Corsicu, in ko pridete do Ticinskih vrat, zavijete levo . . .« Umolknila je, ker je zgubila nit. »Nocoj se bom napila . . . Ah, kaj sem vam pripovedovala? Aha, spomnila sem se; torej, peljete po ulici Lodovico il Moro, veste, ob tistem smrdljivem kanalu, Naviglio Grande, in končno pridete v Romano Banco. Moj zaročenec ima tam mesnico, in v Ca'Tarinu ima še eno. Saj vam lahko zaupam, kajne?« je vprašala in ne da bi počakala na njegov odgovor, nadaljevala. »Poleg teh dveh ima še dve mesnici tukaj v Milanu. Poln denarja je, ker prodaja meso na črno, saj razumete, ne plačuje davkov. Doslej ga še niso prijeli . . . Ampak ima res srečo.«

»Vas boli?« je vprašal. Zelo slabo je videl, ker svetilka ni bila dovolj močna, pa ni imel druge.

»Ne, ničesar ne čutim. Rada bi še pila. Se lahko dvignem?«

»Ne, ne, čisto pri miru bodite! Pili boste kasneje, samo minuto še potrpite in konec bo.«

Roko je položila pod glavo, ker je bila blazina zelo trda. »Mar mi je tudi za pijačo. Ko pomislim, kaj me čaka, me vse mine. Najraje bi kar tukaj ostala, za zmeraj. Hm, ne morem verjeti, da bom končala prav v tisti zanikrni vasi, kot prava dama Ca'Tarina . . .« se je cinično nasmehnila. »Ali lahko vsaj kadim?«

»Ne! Ne premikajte se!«

»Prav, pa ne bom kadila, če tako želite. Hvala bogu, nocoj bom lahko še s Silvanom. Če ne bi bilo te bedaste operacije, bi se lahko ljubila.« Kljub anestetiku, ki pa je počasi popuščal, je imela močne erotične popadke. Vendar pa je anestetik še toliko deloval, da jo je silil govoriti.

»Kako grozno je pozimi v Ca'Tarinu. Megla se ne dvigne do pomladi. Človek začne znotraj gniti. Spomladi pa je še slabše: samo blato. Kot otrok sem se rada igrala v blatu, toda zdaj sem odrasla. Spomnim se, kako sem trpela, ko sem morala že punca hoditi v delavskih škornjih v Romano Banco. Kako me je bilo sram pred fanti, ki so s prstom kazali za mano. Takrat sem zasovražila tisti kraj. Vsak letni čas je bil slabši od prejšnjega. Še najlepše je bilo, ko je deževalo, da nisi mogel iz hiše. Sicer pa, kam bi šel? Zbrali smo se pred prvim televizorjem, ki ga je kupil moj zaročenec. Vsi iz Ca'Tarine so drli k njemu. Toda ni dovolil vsakemu v hišo. Izbiral je gledalce. Moji starši so bili počaščeni, ker so bili med izbranci. Niso dojeli, da jih vabi zaradi mene, da me je v temi, medtem ko so vsi zrli v ekran, otipaval. Držal me je za koleno, in ko se je ponudila priložnost, je šel tudi višje. Ni me motilo, da me je božal, le bala sem se, da bi mama opazila. Ko sva se nekoč sama znašla v sobi, me je vprašal, če imam fanta. Seveda ga nisem imela. Potem me je vprašal, če sem še devica. Hotela sem se ponorčevati iz njega, pa sem rekla, da sem. Prav njega bi čakala, bedaka. Ampak naredila sem veliko napako, ker je potem starše prosil za mojo roko. Staromodna gesta, toda mojim staršem je bil všeč in so pritiskali name, še posebno, ker mi je ponudil službo v eni od njegovih mesnic tukaj v Milanu.«

Špet je grdo zaklela. Operacija je bila končana, toda pripovedovala je zanimive stvari, pa je zavlačeval.

»Ne premikajte se, prosim.«

»Bila sem v pasti. Popolnoma sem bila odvisna od njega. Delala sem v njegovi mesnici in bila njegova zaročenka, zato si je jemal vso pravico nad mano. Pripeljal me je v službo in me zvečer spet odpeljal domov, ker veliko da na govorice. Sploh mu je veliko do tega, da bi ga ljudje imeli za poštenjaka. Kakšen hinavec! Pri vsem tem pa vam ne morem niti povedati, kakšne perverznosti je zahteval od mene v avtu na poti domov. Ni bilo stvari, da si je ni privoščil, razen seveda devištva, to si je prihranil za posladek kot češnjo na torti. Ampak ljudje niso smeli ničesar vedeti, zato me je pred deseto vedno predal staršem. Slepo mi je zaupal, zato mi je malo žal, da sem ga varala. Pravzaprav mi ni žal, da sem bila z drugim moškim, pač pa mi je žal, da sem kradla denar iz blagajne. Pri vseh kupih denarja se preprosto nisem mogla zadržati. Preden sem začela delati, sem se s sto lirami počutila bogato, potem sem se kmalu razvadila in iz blagajne jemala tudi po nekaj tisoč lir na dan, saj pravzaprav ni nihče vedel, koliko denarja pokasiram. Ampak če bi me zalotil, se mi ne bi dobro pisalo. Ta tip zna biti tudi zelo grob. Videla sem ga, kako je pretepel nekega fanta, da je bil ves krvav.

Helen Harris:

DVA SVETOVA

5. nadaljevanje

Sarah je rekla: »Je že v redu. Tako ali tako nisem mogla spati.« Nespečnost je bila eno od odkritij tistega obdobja – najprej so jo povzročili nevajeni zvoki užitkov Jacqueline Poliakoff, potem pa so jo utrjevale misli na tristo žensk, ki so ležale zraven nje in spale.

»Zakaj ne?« je vprašala Emily, ki je upala, da jo bo kaj raztreslo.

Zato si je Sarah izmislila razlog. Konec koncev ni hotela biti nenehno tista, ki posluša in tolaži in ki nikoli nima razloga za jok. Rekla je: »Srečala sem nekega moškega.« In Emily je poslušala. Moški – ki v resnici skoraj ni naredil vtisa na Sarah – je bil študent zgodovine, ki mu je bilo ime David Whitehead. (Ali pa je bilo Whitechurch? Ko se ga je leta kasneje spominjala, je nenadoma podvomila. Ne, ne, moral je biti Whitehead, zaradi svetlih las.) Srečala ga je na avdiciji za študentsko igralsko skupino: nameraval je pomagati pri razsvetljavi, Sarah pa je bila na preizkušnji za neko manjšo vlogo. Zato je rekla Emily, da je takoj začutila, da je nekaj med njima. Slišati je bilo verjetno. Vse si je izmislila, Emily pa jo je spodbujala. Vznemirjenje zaradi nesreče in možnost, da se bo tudi Sarah zapletla vanjo, ju je tolažila. Spila sta še kozarček šerija in kmalu se je Emily začela skozi solze hihitati. Ko se je Emily počutila dovolj samozavestno, da je lahko odšla, in je šla Sarah nazaj v posteljo, res ni mogla zaspati, ker se je spraševala, če morda konec koncev le ni kaj med njo in študentom zgodovine.

★ ★ ★

Zavrnjen in trpinčen se je moral Ravi soočati s krožniki hrustančastega angleškega mesa. Mesa ni jedel in njegovo grlo se je neprostovoljno krčilo nad peklenskim okusom. Vendar mu je nekaj popolnoma neumnega preprečilo, da ni šel k Bursarju in zahteval od polkovnika Webba, naj mu naroči vegetarijansko dieto. Ni se hotel izpostaviti med temi rožnatimi, mesojedimi angleškimi fantki; ni hotel zaigrati prefinjene vloge dobrega hindujca na tujem. Zato je mlel umazano vlaknasto stvar, in pustil večino svojih obedov na krožniku. In misel na pobožno grozo matere in tete ob pogledu nanj, ki je mesno ledvično pito, ga je perverzno gnala naprej.

★ ★ ★

Popoldne so bile čajanke. Vsako popoldne v vsaki sobi v Oxfordu. Med zmešnjavo skodelic za kavo in med ziječimi zavoji piškotov je Sarah Livingstone s prijatelji razpravljala o vprašanju umetnosti in znanosti in če naj zgradijo tunel pod Kanalom ali ne. Pozno popoldne so čaj zamenjali s šerijem in potem odšli na večerjo, pri tem pa načenjali velike probleme in tulili od smeha ob šalah, ki so trajale najdlje en semester. Prijateljstva so se začenjala in končevala na teh čajankah, ljubezenske zveze so se skrivnostno razvijale in enkrat – ker jo je zanesla toplota in intimnost srečanja – je Clarissa Rich obširno opisala, kako jo je kot otroka 'nadlegoval' lastni oče. V centru mesta, v sobi Davida Whiteheada, nad trgovino, kjer so prodajali čevlje za tek, nahrbtnike in kuhalnike za taborjenje, je Sarah jedla ingverjeve lešnike in pila čaj iz posebne keramične skodelice, ki jo je kasneje vedno povezovala z dolgočasjem.

Davidovi prijatelji so tvorili majhno, zaprto podskupino. Članstvo so izbirali glede na govorne navade in glede na duhovno sorodnost, vstop je bil dovoljen samo, če je član uporabljal prave besede na pravi način. Tam so bili Anthony – ki so ga poznani klicali Ant – in ki je pozneje postal znan odvetnik in se je neverjetno zredil; Nigel, ki je spil tolikšne količine, da so se njegovi najbližji prijatelji bali zanj; Simon, Tim in Christopher Lee-Drake. Občasno je prihajal Ali, ki so ga prenašali zaradi nekonvencionalnosti in drugačnega okusa, saj je bil Pakistanec; vendar jim nikoli ni v resnici pripadal.

Na čajankah pravzaprav niso dosti govorili, ker so bili drug drugemu sposobni prenesti vse, kar so hoteli, samo z eno ali dvema zasebnima besedama. Ležali so na tleh in okušali lastno ekskluzivnost. Sarah je sedela s hrbtom naslonjena na knjižno polico in dobila sloves, da je prepirljiva. Davidovi prijatelji so drug drugemu pripovedovali, kako težavna je, kadar so se oni, ogreti s čajem in čajnim pecivom, izgubljali v megli.

★ ★ ★

Ravi si nikoli ni predstavljal, da bo skupaj s krogom izbranih Indijcev z veseljem sedel k obedu iz zelenjave in riža, pripravljenem v umazani majhni kuhinji. Nikoli si ni predstavljal, da bo bahavo užival ob čapalah in kurtah samo zato, ker so indijske ali da bo v pogovor vnesel geografske nepomembnosti samo zato, da bi videl svojega brezhibno angleškega učitelja, profesorja Elstreeeja, kako se je prisilil k odgovoru z lažno vljudnostjo. Nameraval je raziskovati.

PIJAČA ZA MACHO DRUŽBO

Peneča rebula iz grozdja, ki so ga poznali že Rimljani

V Dobrovem vedo, da imajo ljudje različne okuse in različno globoke žepe – Peneča rebula je vino za tiste, ki iščejo nekaj posebnega

DOBROVO, julija – »Ko sem se pred štirinajstimi leti začel ukvarjati s prodajo vin, so ljudje razlikovali samo belo vino od rdečega. Zdaj je že precej drugače,« pravi Ivan Peršolja, komercialni direktor Goriških Brd iz Dobrovega. Pogovarjala sva se o skrbi, ki jo v tej vinski kleti posvečajo kvaliteti, in še posebej o peneči rebuli, ki jo prav zdaj začenjajo pridelovati v večjih količinah.

Najbrž bo minilo še precej časa, da bodo tudi v naših gostilnah pri kosilu k različnim jedem postregli tudi ustrezna vina, kot je to čisto običajno v Italiji ali Franciji, toda v Brdih so zanesenjaki in prepričani so, da bo tudi pri nas tako.

Poleg tega Ivan Peršolja in drugi v dobrovski vinski kleti vedo, da imajo ljudje različne okuse in tudi različno globoke žepe. Nekateri se zadovoljijo z namiznimi vini, drugi zahtevajo solidno kvaliteto, tretji spet iščejo nekaj posebnega. Tem je namenjena peneča rebula.

To vino prodajajo pod geslom »pijača za macho družbo«, ampak to najbrž niti ni tako bistveno. Bolj pomembno je, da ga delajo po metodi charmat, se pravi, da vino zori v posebnih vrelnih posodah in ne v steklenicah kot pri metodi champagne.

»Zorenje je pri penečih se vinih bistveno,« pravi Ivan Peršolja. O pravih glivicah, ki pri temperaturah okrog ničle in pri povišanem tlaku naredijo peneče se vino, piše v učbenikih, tistih dodatnih skrivnosti, ki dajo vinu individualnost, pa se je treba naučiti. V Brdih delajo peneča se vina že od leta 1967, torej postopke obvladajo. Novo je to, da so skupaj z italijanskim sovlagateljem nabavili novo opremo in so lahko povečali proizvodnjo.

Ivan Peršolja me je posebej opozoril: »Pa ne pišite, da delamo šampanjec! To ime pripada vinom iz Champagne. Mi delamo peneče se vino iz naše zlate rebule.«

Natančneje, iz skrbno izbranega grozdja te sorte, ki mu dodajo še nekaj malega grozdja drugih sort, da mu izpilijo okus. Sicer pa je rebula avtohtona sorta, ki raste v Goriških Brdih in še nekaj malega na Vipavskem. Peneča rebula pa je najplemenitejši končni izdelek iz tega grozdja, ki ga omenja že Santonin v antiki.

V Dobrovem se pohvalijo, da so njihova vina iz leta v leto boljša in za nejeverneže imajo tudi dokaze. »Glede na hektarski pridelek v Brdih nimamo možnosti za množično proizvodnjo, zato pa imamo podnebje in lego, ki omogočata kvaliteto. In zanjo skrbimo v vseh fazah, začenši s tem, da pri obnavljanju vinogradov za vsako sorto iščemo najustreznejšo lego. Pri prevzemanju grozdja posebej pazimo na kvaliteto in kvalitetno grozdje tudi bolje plačamo. Pri postopkih sledimo novostim v svetu in vsako leto kupujemo najsodobnejšo opremo – npr. stiskalnice, posode za hladno fermentiranje in drugo opremo. Vrh vsega posvečamo posebno pozornost usposabljanju strokovnjakov.«

In še nekaj: V Dobrovem delajo samo vina iz lastnega grozdja. »Mi ne kupujemo niti vina niti grozdja,« je poudaril Ivan Peršolja, ki je prepričan, da se jim bo skrb za kvaliteto še bogato obrestovala. In če upoštevamo le vino iz lastnega pridelka, je klet v Dobrovem največja slovenska tovarna vin. »Od vseh zaščitnih značk za vina v Sloveniji so jih lani tretjino porabili za naša vina,« pravi Ivan Peršolja. »To ni slab dosežek.«

Prav zares.

LOJZE JAVORNIK

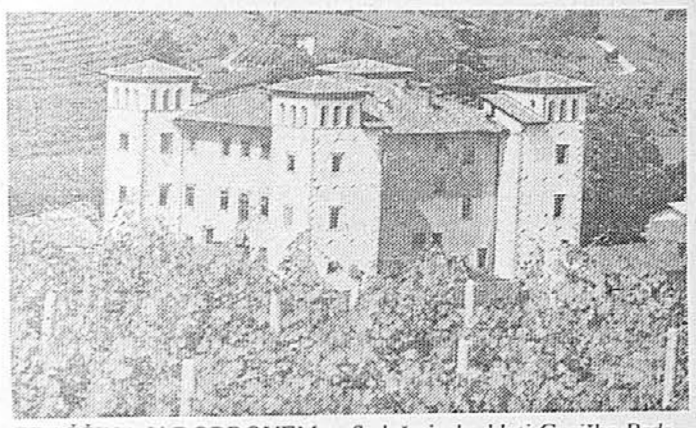

GRAŠČINA V DOBROVEM – Sedež vinske kleti Goriška Brda.

NOVI TEDNIK RADIO CELJE
NT&RC
Novi tednik poslej v prodaji tudi v Ljubljani, v Delovih kioskih na železniški in avtobusni postaji

DIALOGI Z GOSPODOM KOŽCO

Prihodnost s kraljem Tomislavom

Ko je gospod Kožca vstopil v lokal, je bilo, kot bi se sonce prikazalo izza oblakov. Kar sijal je od zadovoljstva in sreče.

»Oho, kaj pa to pomeni? In v teh časih. Ali ste zadeli na loteriji?«

»Vesel sem.«

»Kar tako, brez razloga?«

»O ne, moje veselje je utemeljeno. Obetajo se nam lepe reči.«

»O čem, gospod Kožca, govorite?«

»Slovenske perspektive so bleščeče. Kmalu bomo lahko izbirali med različnimi opcijami, kot se dandanes lepo reče. Podpredsednik zveznega izvršnega sveta in vojaški vrh nam ponujata četrti Reich, združili naj bi se z Nemčijo in Avstrijo. Menda tudi z Madžarsko, ampak o tem se moramo še dogovoriti. Tudi Slovaška bi rada v to federacijo, seveda če se bo pravočasno odcepila od Češke.«

»Pa vi verjamete v te govorice?«

»Ne gre za govorice, temveč za verodostojne izjave z najvišjih mest. A to še ni vse . . . Bral sem v tržaškem Piccolu članek izpod peresa nekega upokojenega častnika italijanske kraljeve mornarice, ki je pred vojno, ne pred našo slovensko vojno za osamosvojitev, ampak pred drugo svetovno vojno srečal nekje v Afriki kralja Tomislava. Njegovo veličanstvo se je takrat imenovalo še Duca od Spoleta, pozneje, med drugo svetovno vojno, pa so ga okronali za hrvaškega kralja. Možakar je bil tako pameten, da se ni nikoli usedel na hrvaški prestol, raje je ostal v Italiji, ki je kmalu nato kapitulirala . . .«

»In kaj ima ta kralj Tomislav opraviti s Slovenijo?«

»Počakajte, to še pride. Upokojeni morski volk se ob spominu na srečanje s kraljem Tomislavom spusti v napovedi za prihodnost. Želi si, da bi se Slovenija in Hrvaška združili z Julijsko krajino v enotno državo, v kateri bi bil Trst prestolnica. Odlična ideja, kaj! V Trst bi odhajali na nakupe, ne da bi morali čez mejo. Posel bi cvetel, kot še nikoli prej.«

»In kdo bi nam komandiral v novi državi, kralj Tomislav?«

»Njegovi potomci. Postali bi monarhija z vsem, kar gre zraven. Vsem pomembnejšim Slovencem bi kralj podelil grofovske naslove, najzaslužnejši bi bili povišani v vojvode, malo manj zaslužni pa v barone . . .

»Ponoreli ste, gospod Kožca!«

»V takšnih časih živimo, moj dragi prijatelj.«

ŽARKO PETAN

PRAVICE ŽIVALI

Ali Center ne mara društva?

Društvo proti mučenju živali se bo moralo izseliti – Iskanje zemljišča za zavetišče – Nova posvetovalnica za lastnike živali

LJUBLJANA, 31. julija – Medobčinsko društvo proti mučenju živali je pred kratkim od IS občine Center prejelo odlok, ki društvu nalaga, da se mora v enem letu izseliti iz svojih sedanjih prostorov na Trubarjevi 16. Člani društva so nad to odločitvijo ogorčeni, saj so jim v zameno za sedanje prostore ponudili neustrezno lokacijo.

»Odlok, ki smo ga prejeli, ni vseboval nikakršne utemeljitve. Kot smo izvedeli pozneje, IS občine Center v takšnih primerih ni dolžan dajati nobenih pojasnil. V zameno za sedanje prostore so nam ponudili novo lokacijo na Zarnikovi 3 ob Ambrožičevem trgu. Toda ta prostor je brez telefona in tudi zaradi prevelike oddaljenosti od mestnega središča ni primeren za našo dejavnost,« ugotavlja predsednik društva Matjaž Urleb.

Društvo zbira denar za svoj najpomembnejši projekt – gradnjo zavetišča za izgubljene pse in mačke – že približno pet let. Zapleti so tudi pri izbiri primernega zemljišča, ki ga morajo vseskozi iskati sami. »Menimo, da je gradnja zavetišča komunalni in zdravstveni problem vseh občanov Ljubljane. Opozoriti je namreč treba na nevarnost bolezni, ki jih prenašajo potepuške živali. Prizadevamo si, da bi se mesto Ljubljana bolj dejavno vključilo v ta projekt in da bi Mestna skupščina vendarle sprejela sklep o izbiri prostora za zavetišče,« je še povedal Matjaž Urleb.

Kljub težavam pa društvo tudi med počitnicami deluje po ustaljenem urniku. Ob sredah in petkih od 17. do 19. ure sprejemajo telefonske prijave o mučenju živali, izgubljenih in najdenih psih . . . Lastniki živali se v teh dneh odpravljajo na počitnice, zato je največje povpraševanje po pasjih hotelih oziroma začasnem varstvu živali.

Društvo je poskrbelo tudi za razširitev svoje dejavnosti, saj je poleg pasje posvetovalnice, ki jo ob četrtkih od 17. do 19. ure vodi dipl. veterinarka Sabina Stariha-Pipan, odprlo še posvetovalnico za lastnike drugih živali. Ta je odprta ob ponedeljkih od 17. do 19. ure, lastniki pa se lahko o vzgoji in lastnostih živali pogovorijo z dipl. veterinarjem Mihom Janežičem. Obe posvetovalnici sta brezplačni, obiskovalci pa prispevajo prostovoljne prispevke za zavetišče. Člani društva si želijo odpreti še majhno trgovinico, v kateri bi prodajali knjige o živalih, ovratnice, kozmetiko za živali in podobno. Vendar pa se IS občine Center s tem ne strinja, saj meni, da se humanitarna organizacija ne more ukvarjati s profitno dejavnostjo.

Predsednik društva je opozoril tudi na to, da v slovenski zakonodaji doslej še nimamo pravega zakona o zaščiti živali pred mučenjem. V manjšem delu so živali omenjene le v zakonu o javnem redu in miru in v zakonu o zdravstvenem varstvu živali. Zato je društvo pripravilo osnutek novega zakona, ki ga bo predložilo Republiški skupščini.

SIMONA GORŠE

● Vojaki na kolesih

Prevozno sredstvo švicarskih vojakov bo v prihodnje gorsko kolo (mountainbike). Poveljstvo vojske se je odločilo, da bo stara, črna vojaška kolesa, ki jih izdelujejo že od začetka tega stoletja, nadomestilo s sivozelenimi terenskimi kolesi. Odločitev je bila sprejeta predvsem zaradi varčnosti, kajti gorska kolesa stanejo 2000 frankov in so tako za polovico cenejša od tradicionalnih vojaških koles. Tudi velikost novih koles bolj ustreza švicarskim vojakom, ki so v povprečju večji kot njihovi predhodniki pred sto leti. Pri gorskem kolesu bodo obdržali le usnjeni sedež, ki so ga imela stara kolesa, kajti ta so se dobro izkazala pri vožnji čez drn in strn. Novo kolo bo imelo sedem prestav, hidravlične zavore, do leta 1993 pa naj bi jih tovarna Condor izdelala 5500.

SAMOSTOJNA SLOVENIJA 1991
Na sončni strani Alp

VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS

■ *Tifus na Haitiju*

Ministrstvo za zdravstvo na Haitiju je sporočilo, da so z bacilom tifusa okuženi praktično že vsi viri pitne vode v glavnem mestu Porte-au-Princeu. Ministrstvo natančnih podatkov o številu obolelih ni navedlo, sporočilo pa je, da je najhuje prizadeto predmestje Carrefour. Haiti je najrevnejša država zahodne poloble, v glavnem mestu, ki ima milijon in pol prebivalcev, pa ima manj kot deset odstotkov gospodinjstev tekočo vodo v hiši.

■ *Tekmeca, ki sta postala partnerja*

V svetu računalništva ni bilo hujših tekmecev: družba Apple iz kalifornijske Silikonske doline (leta 1990 je imela 5,6 milijarde dolarjev dohodka) je na drugi konec Amerike v New York družbi IBM (69 milijard dolarjev dohodka) pošiljala zmerljivke in jo napadala kot druščino neosebnih birokratov, v televizijskih propagandnih spotih pa jo je razglašala za Velikega brata. Tudi IBM Applu ni ostal dolžan, odpravil pa ga je z eno samo besedo: drhal. Vojskujoči se družbi sta uporabnike računalnikov silili, da so se morali opredeljevati za eno ali drugo stran, tako da so se včasih celo družinski člani zaradi tega sprli med sabo. Tisti, ki so si želeli lahko uporabno programsko opremo, so bili naklonjeni Applu, drugi pa so izbrali IBM, ker so bili njihovi osebni računalniki podprti z večjo izbiro programov.

Zdaj pa se je izkazalo, da imata sovražnika mnogo več skupnega. Pestijo ju namreč podobne težave: upadanje prodaje, neusmiljena konkurenca in tehnologija, ki se hitro stara. Zato sta se družbi pred kratkim odločili, da zakopljeta bojno sekiro, združila moči in tehnologijo. Če se bo to partnerstvo izkazalo za dovolj močno, bo morda preoblikovalo računalniško industrijo. Tako se bosta družbi lotili razvijanja izpopolnjenega ope-

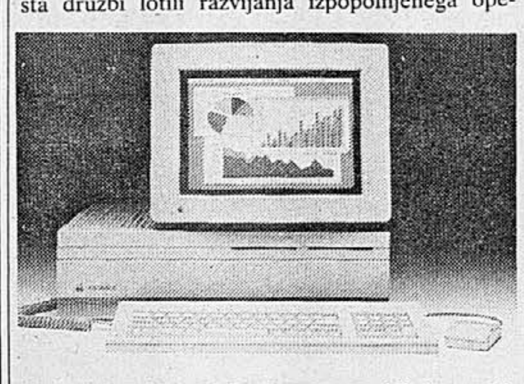

racijskega sistema, ki ga bosta uporabljali v svojih računalnikih in prodajali tudi drugim. Programsko opremo računalnikov Macintosh, ki jo je razvil Apple, in je »prijazna do uporabnikov«, bodo vključili v IBM-ove izdelke, tudi v največje računalnike, ki so srce računalniških sistemov v podjetjih. Applu pa bo omogočen dostop do IBM-ovih izpopolnjenih, hitrih mikroprocesorjev, ki jih bodo vgradili v prihodnje različice Macintosha in druge računalnike. Oba izdelovalca računalnikov pa bosta skušala razviti novo generacijo visoko zmogljivega hardwara in softwara, ki ga bosta na trg poslala pod obema blagovnima znamkama.

Sporazum pomeni za industrijo osebnih računalnikov veliko preusmeritev in če se bo načrt posrečil, se iz tega lahko izcimi najmogočnejša sila, ki se je bodo tekmeci resnično lahko bali. Pred desetimi leti o čem takem ni bilo mogoče niti sanjati. Ustanovitelja Appla Steven Jobs in Stephen Wozniak sta uživala v uspehih, ki jih je dosegal njun Apple IIe. IBM je svoj osebni računalnik poslal na trg leta 1981. Bil je drag, neroden, njegova uporaba pa zamotana. Vendar pa je v svet velikega »businessa« hitro prodrl, saj si je IBM vanj že prej utrl pot. Apple je prodal skoraj tri milijone svojih izdelkov, vendar predvsem za šolsko in domačo uporabo, velikega podjetja pa so se jih izogibala.

Ko je Apple leta 1984 razkril svoj revolucionarni Macintosh, je rivalstvo med obema družbama doseglo vrhunec. Računalnik je imel izredno grafiko in čedno zunanjost. Sredi osemdesetih let je IBM ponudil svoj PCjr, ki pa ni imel preveč uspeha, saj ni bil zmožen izvajati nekaterih težjih programov, narejenih za osebne računalnike. Kljub temu pa je IBM skoraj izrinil Apple iz trga pisarniške opreme, v glavnem zato, ker je bil IBM-ov operacijski software prirejen za 90 odstotkov vseh osebnih računalnikov, ki so zdaj v rabi. Pozneje pa se je pomen rivalitete med obema družbama zmanjšal. Uporabniki zahtevajo, da so računalniki zmožni delovati v omrežjih ne glede na model ali znamko. To je škodovalo Applu kajti njegov software ni najbolj kompatibilen. Pa tudi za IBM to ni bil blagoslov, kajti njegov operacijski sistem je tako kompatibilen, da uporabniki rajši kupujejo računalnike drugih znamk, ki delujejo kot IBM-ovi, stanejo pa manj. Zato sta se obe družbi trudili, da bi bili njuni izdelki manj različni od drugih in bolj kompatibilni z izdelki njunih tekmecev.

Kljub temu pa jima to ni dosti pomagalo in obema so začeli uhajati kupci. Apple bo moral za deset odstotkov zmanjšati število zaposlenih (odpustil jih bo 1500), IBM pa za štiri odstotke (14.000 odpuščenih). Vendar pa je tudi novo partnerstvo med IBM in Applom tvegano. Združiti bo moralo dve povsem različni podjetniški kulturi, kupci pa bodo morda sprva razočarani nad Applom, ki se je prodal ali pa nad IBM, ki se druži s svobodnimi duhovi na zahodni ameriški obali. Če pa se bo sodelovanje izkazalo za tako uspešno, kot je sedaj videti na papirju, bodo od tega največ imeli porabniki. Nič več jih ne bodo skrbeli nekompatibilni programi ali pa lojalnost temu ali onemu izdelovalcu računalnikov. Ne bodo namreč niti v Applovi orbiti niti v IBM-ovi, ampak v tistem, kar je najboljše od obeh računalniških svetov.

■ *Bo poslej čas drugače tekel?*

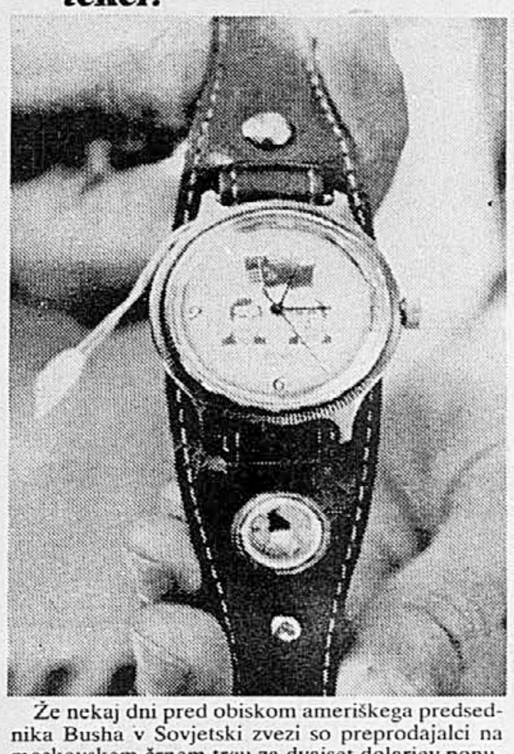

Že nekaj dni pred obiskom ameriškega predsednika Busha v Sovjetski zvezi so preprodajalci na moskovskem črnem trgu za dvajset dolarjev ponujali ameriške ure s portretoma predsednikov Busha in Gorbačova. Najverjetneje je, da je to njihova edina posebnost, saj bodo verjetno enako kazale čas, kot druge ure, če se seveda ne bodo takoj pokvarile.

■ *Kajenje pomirja?*

V nasprotju z doslej razširjenim mnenjem, da kajenje razburja, pa je raziskava, ki so jo opravili na inštitutu za psihologijo v Kölnu, pokazala, da lahko duhove tudi pomirja. Če škodljive cigarete kadimo na primer v okolju, ki smo ga vajeni, se število srčnih utripov sploh ne poveča, kar je bilo doslej običajno pri kadilskih eksperimentih v laboratorijskih razmerah. Strokovnjaki inštituta so šestnajst kadilcev opremili z zamotanim merilcem, ki hkrati zapisuje 19 telesnih funkcij. Naprava je težka 300 gramov in je žepnega formata. Znanstveniki so razvili tudi ustnik, ki zaznava, kdaj in kako močno kadilec potegne dim iz cigarete. Vzporedno s tem pa si merilec zapisuje telesne funkcije, na primer delovanje srca, napetost kožcali mišic. Tako napravo so kadilci ponesli s sabo v svoje domače okolje. Doslej so namreč povezavo med telesnim in duševnim dogajanjem merili le z velikimi in nerodnimi aparaturami v laboratorijih. Z njimi pa niso mogli izmeriti vpliva resničnega okolja in vseh psiholoških in fizioloških vplivov, ki prežijo na človeka v resničnem svetu.

■ *Film o zalivski vojni*

V puščavskih predelih ZDA so začeli snemati zunanje prizore filma Puščavski vihar, ki ga je navdihnila zalivska vojna. Vlogo ameriškega pilota, ki ga sestrelijo, bo igral Dennis Hayden. Na pomoč mu priskoči agentka izraelskega Mosada (igra jo Louise Hamilton), potem pa z uspešno izvedeno akcijo preprečita, da bi v iraške roke prišel del, ki je pomemben za izdelavo atomske bombe. Premiera filma bo oktobra.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1837 se je rodil francoski skladatelj in organist François Clement-Théodore Dubois, odličen glasbeni teoretik in pedagog (umrl 1924).

Nekoč je Dubois obljubil površnemu, nenadarjenemu pianistu, da bo prišel na njegov koncert. Nekoliko se je zamudil in ko je prišel, je vratar že stražil vhod v dvorano.

»Obljubim vam, da ne bom povzročil niti najmanjšega ropota!« mu je zašepetal Dubois.

»Saj ne gre za to,« je odvrnil vratar, »a če odprem vrata, jo bodo pobrisali vsi, ki so v dvorani!«

●

Dubois je kramljal z violončelistom, ki se je hvalil, da je v tujini mnogo zaslužil s svojimi koncerti.

»Uganite, koliko sem zaslužil,« je rekel.

»Polovico,« je odvrnil Dubois.

»Polovico česa?« je začudeno vprašal čelist.

»Oh,« je rekel Dubois, »polovico tistega, kar mi boste povedali.«

MODICOVA ČEŠNJA (PETIČ)

Varuj se »tvoje ruke male« . . .

Šelest Modicove češnje mi ves naslednji dan ni dal miru. Pretresen nad dogodki sem ves dan zbiral in obiskoval prijatelje, in skovali smo oster zaščitni načrt. Zmenili smo se, da mora, kdor bo šel poslej na Modicovo češnjo, prej pod njo zažvižgati kakšen napev Robičeve popevke in če bo v krošnji naš rabutar, naj se mu odzove z neko drugo Robičevo melodijo. Tako bomo vedeli, ali nam stari Modic ni spet pripravil kakšne pasti.

Zvečer smo šli spet na Modicovo češnjo, že zato, da preizkusimo sistem. Kakšnih osem mulcev se nas je zbralo pod drevesom v večernem mraku in zdelo se nam je, da je nekdo v krošnji. Požvižgal sem nekaj taktov Robičeve »Ta tvoja ruka mala . . .« Ko sem utihnil, je bilo z drevesa čuti nekakšno sopihanje, kot bi nekdo poskušal žvižgati s polnimi usti. Še enkrat sem požvižgal, z drevesa pa se je zaslišal nekakšen »fijufi«, vsekakor ne Robičev.

»Katra je,« smo soglasno sklenili, pobrali s tal kamne in češnjo zasuli s projektili. To je bilo sicer v nasprotju z nenasilnostjo rabutarjev, ampak češnja je bila »naša« in še grobo smo bili izzvani.

Ko smo se upehali, oziroma kot se vojaško reče, ko smo prekinili ogenj, je v češnji završalo. Nekdo je po opičje naglo skakljal z veje na vejo, skočil na tla in jo ucvrl po Novakovi solati, v Pogačnikovo čebulo, med Janeževim in Toplakovim vrtom, pa okrog vodnjaka, mimo Nahtigalove breskve ter izginil med bloki.

Bili smo pretreseni, saj nismo vedeli, kdo je. Bili smo celo tako pretreseni, da potem nismo šli na Modicovo češnjo, ampak smo šli raje v »folksgarten«. In ko smo potem ob vodnjaku počasi zobali češnje in že petindvajsetič premlevali čudno zgodbo, se je iz teme izvil Ciril.

»Madona, fantje,« je pretresen in zasopel pripovedoval, »ali veste, kaj se mi je zgodilo. Čisto normalno sem šel na Modicovo češnjo, in ko sem bil gor, začne nekdo žvižgati. Zažvižgam nazaj, potem pa se name vsuje kamenje. Stisnil sem se za deblo, saj so mi taki kamni,« je kazal s stisnjeno pestjo, »leteli mimo glave. Madona, jaz ne vem, ali se zdaj ne bo smelo več rabutat!?«

»To smo bili mi,« smo skrušeno priznali, kajti Cirilu ni nihče povedal za žvižgajoče geslo.

Kot vidite, res ni priporočljivo rabutati sam.

★ ★ ★

V začetku te zgodbe sem izrazil upanje, da bo zdajšnje povojno pomanjkanje spet porodilo novo generacijo rabutarjev, čeprav večina današnje mladeži ne loči češenj od sliv. A vseeno se bojim, da današnje računalniške generacije izza večernega televizijskega ekrana ne bi zvabilo niti vabeče pozvanjanje steklenic coca-cole v sosedovi krošnji. Žal je tak THE END!

BOGO SAJOVIC

BAHAJSKA VERA

Mir na svetu je neizbežen

Nastal bo z duhovnim razvojem človeštva, menijo bahajci – Predsodki so lahko usodni – Bahajska skupnost se razvija tudi v Ljubljani

LJUBLJANA, julija – Pred kratkim je bahajska skupnost iz Ljubljane predsedstvu Slovenije predstavila in izročila brošuro Napoved svetovnega miru. V njej bahajci sporočajo, da je svetovni mir neizbežen, vprašanje je le, ali bo dosegljiv šele po mnogih strahotah ali pa bo uresničen že danes, z dejanjem skupne svetovne odločitve.

Bahajska vera je nastala v Perziji pred dobrimi 150 leti, njen prerok Baha Ullah, ki so ga zaradi »krivoverstva« vse življenje preganjali, pa je učil, da svet nujno potrebuje kolektivno varnost, saj so vsi njegovi deli tesno povezani. Vse vojne v svetu izhajajo iz duševnih stisk ljudi, iz njihovega pohlepa in želje po moči. Zato se morajo ljudje znebiti svojih predsodkov, to pa je mogoče doseči samo z izobrazbo. Baha Ullah je v času, ko so se v Angliji, ki je bila tedaj najbolj razvita država na svetu, šele pogovarjali o uvedbi obveznega šolstva, govoril o nujnosti obveznega šolanja vseh otrok ter o enakopravnosti- med moškimi in ženskami. Učil je, da je izobrazba deklic še bolj pomembna od izobrazbe dečkov, saj deklice postanejo matere in svoje znanje prenašajo na svoje otroke.

Bahajska vera razglaša enotnost vseh svetovnih religij in edinost Boga. Kristus, Alah, Buda in drugi so namreč le podobe enega samega Boga. Bahajci učijo, da se morajo rasizem, nebrzdani nacionalizem ter verska nasprotja, ki vsa izhajajo iz predsodkov ljudi, umakniti medsebojnemu razumevanju in ljubezni do človeštva kot celote. Baha Ullah je dejal: »Ves svet je le ena država in vsi ljudje so njeni državljani.« Z duhovnimi vrednotami je mogoče poiskati rešitev za vsak družbeni problem in popeljati svet v mir. Bahajska vera, ki je danes razširjena po vsem svetu in ima že več kot pet milijonov članov, se ne ukvarja s politiko, išče pa odgovor na vprašanje: Kako spremeniti svet, da bi v njem zavladala sloga in sodelovanje?

Če želite prejeti brezplačni izvod brošure Napoved svetovnega miru, pišite na naslov: Bahajska vera, p. p. 65, 61117 Ljubljana.

MARJA NOVAK

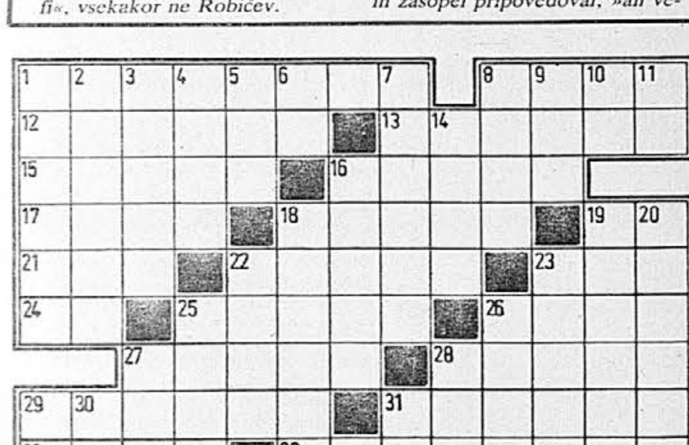

VODORAVNO: 1. popularna Verdijeva opera, 8. pritok Save pri Medvodah, 12. oblika japonske samoobrambe brez orožja, 13. pijača grških bogov, sladek cvetni sok, 15. industrijsko mesto v južni Turčiji, 16. razmerje, 17. obsežna kraška pokrajina v jugozahodni Hrvatski, slabo razvita, 18. garant, 19. avtomobilska oznaka Smedereva, 21. vrsta konjskega teka, 22. mesto v južni Franciji na začetku delte reke Rhône, 23. kratica Komunistične partije Italije, 24. avtomobilska oznaka Ancone, 25. Massenetova opera po romanu Anatola Francea, 26. sovjetski pisatelj, mojster pustolovske zvrsti (Aleksander, 1880-1932), 27. nemški surrealistični slikar, ki je živel od leta 1941 v Ameriki (Max), 28. grška pesnica iz 4. stol. pred. n. št., ki je umrla stara komaj 19 let, 29. drugo ime za užitno gobo šampinjon, 31. pomembni nemški kamnosek in graditelj iz 15. stol. (Niklas), 32. gora v vzhodni Tesaliji (1978 m), 33. kratka zgodbica iz življenja znane osebe.

NAVPIČNO: 1. delavka v tekstilni industriji, 2. krogov lok, enak polmeru, 3. mejna reka med SZ in Iranom, pritok Kure, 4. nekdanji češki namiznoteniški igralec, 5. del umetniškega imena Ide Kravanje (Rina), 6. začetnici nemškega fizika, očeta relativnostne teorije, 7. španski literarni zgodovinar in glasbeni pisec (Ivan, 1740-1817), 8. lahkoatletska disciplina, 9. že umrli estonsko-ruski estradni pevec (Georgij), 10. kemijski znak za radij, 11. površinska mera, 14. grški naziv za turško mesto ob ustju Marice, 16. ikrnik, zrast kristalov jajčaste oblike, 18. odrgnina, 19. stara oblika klavirja, 20. gorovje v Dalmaciji z najvišjim vrhom Troglav, 22. avstrijski violinist (Hermann Heinrich Karl de, 1835-1892), 23. ptičji organ za letanje, 25. svojeglavost, 26. telovadno orodje za ženske, 27. pivski vzklik, 28. reka v južni Škotski, 29. avtomobilska oznaka Kotora, 30. latinska kratica za »ut supra« (kot je napisano zgoraj), 31. enaka samoglasnika. (E. K.)

Rešitev prejšnje križanke

VODORAVNO: 1. Xinan, 6. šal, 9. Airolo, 10. Kreka, 13. Lasta, 14. krater, 15. inka, 16. Boas, 17. NZ, 18. aga, 19. Trst, 20. Ate, 21. N(ikola) T(esla), 22. Oona, 23. Stan, 24. Sandro, 26. krava, 27. Anart, 28. Daniel, 29. Mai, 30. Starr.

IZKUŠNJE TURISTIČNE VODNICE V AVSTRALIJI (4)

V Melbournu ni vseeno, kdo si in kaj si

Piše RENATA PICEJ

Razvpita Operna hiša, ki tega imena pravzaprav ne nosi povsem upravičeno, saj so v njenem trupu še gledališča, koncertne dvorane, restavracije in kino, stoji v zalivu, v katerem so zaradi izredne lepote, hkrati izgubili svoje srce arhitekti, umetniki in kapitani . . . Velike strešne školjke, visoke tudi do 67 metrov, so prekrite z več kot milijonom švedskih plošč, ki se ob dežju same čistijo in katerih teža znaša okrog 158.000 ton.

Lepotica se je v 50 letih najprej rodila v glavah takratne vlade New South Wellsa, ki je na tem mestu želela postaviti kulturni center. Internacionalni razpis je dobil Danec Jorn Utzon in pustil svoji fantaziji prosto pot. Po 16 letih gradnje, ko so vzplapolala kamnita jadra, ko so zrastle školjke, je veličastno poskočil tudi predračun: iz planiranih 7 milijonov AD je zrasel dolg v višini 103 milijonov AD. Zaradi projekta se je sprla vlada in so se kresala mnenja, predvsem kritike. Utzon se je naveličal in predčasno slekel in vrgel svojo čarobno rokavico. Delo je dokončal tim 4 avstralskih arhitektov, luknjo v mošnjičku zakrpala loterija, kraljica Elizabeta pa leta 1973 ta dragi in impozantni spomenik krstila.

V Sydneyu sem si končno malo odpočila. Skupina je že zjutraj odšla z lokalnim vodičem na lov za novimi vtisi. Ostala sem v svoji hotelski sobi, si naročila zajtrk v posteljo in okoli sebe namestila gradivo iz katerega sem črpala informacije za razlage svojim varovancem. Ob vrnitvi sem ga na letališču stehtala. Bilo ga je za 8 kilogramov. Zemljevidi, avtokarte – specialke, vodiči in knjige. Ena je bila celo iz ljubljanske mestne knjižnice. Letnica izdaje 1938 ni ravno rosna, je pa knjiga, sicer pisana v nemščini, polna izredno dobrih informacij.

Preštudiram še nekaj prospektov, ki sem jih nabrala na recepciji in se odločim, da skupino proti večeru odpeljem še v enega najlepših akvarijev na svetu: Sydney Aquarium v Darling Harbour. Tega v programu ni bilo, prav tako ne večerje v Towru, niti sprehoda po King Crossu – avstralski inačici Pigalla ali St. Paulija. Vsi razen Huga, ta je rekel, da je preveč utrujen, so bili za. In sploh so bili vedno za, ko sem v različnih mestih predlagala dodatne variante.

Nekaj uric dneva posvetim še sebi. Sydneyski zrak, nobenega gosta za petami, čisto moj čas! Kako se prileže! To je tudi edina priložnost, ko sem skupino naprtila na pleča lokalnega vodiča, po vseh drugih mestih: Melbournu, Adelaide, Brisbane . . . sem vodila sama in le tisti, ki je to kdaj že počel sam, ve, koliko energije je vloženo v to.

Po dveh dneh se z jutranjim vlakom »INTERCAPITAL DAYLIGHT EXPRESS« iz Sydneya zapeljemo v Melbourne.

Mesto blišča in gledališč

Da bi nazorno predstavili značaj posameznega mesta, kroži v Avstraliji naslednja zgodba: ko pride tujec v Perth, ga najprej vprašajo, od kod prihaja, v Adelaide ga vprašajo, kateri cerkvi pripada, v Sydneyu, koliko zasluži, v Brisbanu ga pobarajo ali pije pivo, v Melbournu pa se utegne zgoditi, da ga povprašajo, katero šolo je obiskoval . . .

Ja, v koridorju moči še zdaleč ni vseeno, od kod prihajaš in kakšne zveze imaš. Že dolgo pa je javna skrivnost, da je Melbourne prikrita prestolnica avstralskega establishmenta!

Pomembni advokati, bankirji, industrijski managerji . . . so zagotovo obiskovali eno od desetih vodilnih gimnazij in collegov v deželi, zdaj pa v tem štirimilijonskem »Queen City of teh South«, glavnem mestu Viktorije, zasedajo najpomembnejše stolčke.

Vse znamenite šole imajo čakalne liste bodočih učencev in študentov, ter so silno ponosne na auro tradicije, obešene nad šolskim portalom.

Zunanjost, kot stolpne ure, dvorišča v obliki kvadrata, temno modre šolske uniforme, športna igrišča, polja za cricket . . . vse to tako zelo spominja na angleške šole.

Melbourne uživa v avstralski javnosti image kultiviranega, konservativnega mesta. Če primerjajo Sydney z nebrušenim diamantom, je Melbourne biser.

V nasprotju s Sydneyom Melbourne nikoli ni bil kolonija kaznjencev; ne naključni trop izprijencev, temveč so svobodni možje, ki so hoteli novo, srečno eksistenco, osnovali prvo naselbino.

Potem ko je zlato v zadnjem stoletju prineslo blaginjo in bogastvo, je mesto spoznano kot mesto mode, gledališč, umetnostnih galerij, odličnih restavracij, trgovin, parkov in vodnjakov . . .

Na železniški postaji nas je pričakal Geoff, šofer, ki mi bo v naslednjih treh dneh, kolikor bomo ostali v Melbourneu, v veliko pomoč. Anglež je in že 20 let živi daleč od rodnega kraljestva. Razveselim se njegove angleščine, kjer e ni zamenjan z a-jem in ga razumem takoj, ne da bi poprej globoko razmišljala, kaj mi želi povedati. Prav hecen avtobus ima, sicer prihaja od Australian Pacific Tours, za katero že 10 let prevaža turiste. Vedno imamo na voljo velike, 50-sedežne avtobuse, čeprav smo tako majhna skupina in tudi ta avtobus ni manjši. Le dodatno opremo ima: gosto in močno kovinsko mrežo, ki sega skoraj do tretjine prednje šipe (zaradi srečanj z divjimi živalmi) in debelo anteno, spominja na nosoroga. Avtobus prihaja iz Severne Avstralije in se bo v naslednjih dneh tja tudi vrnil a trenutno bo najprej naš.

Geoff mi pove, da potnike iz Darwina v Melbourne zdaj že nekaj časa redno prevažajo z avtobusi, kajti piloti na domačih linijah stavkajo. Postanem pozorna, čez dober teden bomo tudi mi odvisni od njihove dobre volje, saj moramo iz Rdečega centra v Cairns leteti.

Tako dočakamo dan, ki ga končno, za spremembo, preživimo na avtobusu. Pred seboj imamo izlet na izredno zanimiv otok: Philipp Island, 100 km južno od Melbourna.

Phillip Island – koale? Tjulni? Pingvini in največji deževniki sveta

Avtobus mirno drsi po South Gippsland Highwayu proti jugu. Za nami je odlično kosilo v Sherbrooke Forest parku, globoko pod košatimi kronami evkaliptov in družbi raznobarvnih papagajev, ki so se kot vrabci pri nas nemoteno spreletavali nad nami.

Sedim na prvem sedežu za Geoffom, saj avstralski avtobusi vodniških sedežev poleg šoferja nimajo; prav hecno dejstvo, a se nanj navadiš prav tako hitro kot na vožnjo po levi. V roki mikrofon, na kolenih specialna avtokarta. Do otoka, ki je pri majhnem naselju, San Remu, z mostom povezan s kopnim, imamo še 50 kilometrov.

Zgodnje popoldne je za moje varovance čas kofetkanja, zato pri Bassu zapeljemo s ceste in si v pravkar prenovljenem lokalu, ki je mešanica prodajalne spominkov in restavracije z vnaprej pripravljeno hrano, za hip oddahnemo.

Tričlanska družina, ki dela po načelu, da je prijaznost alfa in omega turizma, nas razvaja z različnimi sladicami in toplimi in hladnimi napitki, Geoff pa sede za pianino. Ton za tonom iz znamenitih Claydermannovih melodij kaplja v prostor in mehča gube na obrazih.

Jutri: Pingvini prihajajo večer za večerom

1. avgust

***Ko je 1. avgusta 1944 Rdeča armada prodrla do Visle, se je glavno mesto Poljske Varšava uprlo Nemcem.** General Komorowski, poveljnik ilegalne domovinske armade, je iz svojega štaba v predmestju Varšave vsem svojim borcem poslal ukaz, naj odkrito napadejo nemške čete v mestu. Vstaja se je začela v dogovoru s poljsko izgnansko vlado v Londonu, katere predstavnik je bil v štabu v Varšavi. Ko je vstaja izbruhnila, je bilo v mestu samo 13.000 nemških vojakov in le 5.000 med njimi jih je imelo »pravo bojno moč«. Zato je rajhsfirer SS Himmler naglo, v nekaj dneh, povečal število vojakov na 21.500, za okrepitve pa je uporabil bližnje enote. SS je bila mnenja, da je to »njena vojna« in regularne nemške čete so se ves čas upora držale ob strani.*

Prve dni so imeli Poljaki v uličnih spopadih uspehe, zavzeli so pošto, plinarno, električno centralo. Četrtega avgusta pa so Nemci prešli v protinapad. V Varšavo so vkorakale tako imenovane Himmlerjeve čete, ki so jih v glavnem sestavljali kriminalci in izdajalci. Da bi zasejale strah, so 5. avgusta izvedle grozljiv pokol med prebivalstvom, ki se je do takrat še držalo ob strani. Pobitih je bilo 15.000 civilnih prebivalcev, mož, žensk in otrok, na desetine hiš je bilo uničenih. Po pokolu se je prebivalstvo v celoti postavilo na stran upornikov. Ko je Churchill izvedel za položaj v mestu, je takoj pozval Stalina, naj Poljakom priskoči na pomoč. Stalinov odgovor je bil negativen. Churchill je poskušal pri Rusih doseči vsaj to, da bi Poljakom pošiljali orožje in hrano, toda tudi to je bilo odbito. Toda Rosevelt je posredoval – brez uspeha. Poljaki so lahko slišali sovjetske topove iz predmestja, toda tam so se ustavili – pomoči ni bilo. Triinšestdeset dni je trajal junaški upor. Takoj po kapitulaciji je Himmler ukazal, naj mesto izpraznijo in ga uničijo. Evakuacija je za desetine tisočev Poljakov pomenila deportacijo v redna in koncentracijska taborišča. Iz mesta so med drugim kot plen odpeljali pet železniških vagonov »muzejskega blaga« in prav toliko dragocenih knjig. Varšava je izgubila 250.000 prebivalcev in vse svoje bogastvo.

Dogodki na današnji dan

*1771 Rodil se je francoski naravoslovec **Jean-Baptiste Lamarck** (umrl leta 1829), prvi znanstvenik, ki je izrazil pogumno trditev, da živalske vrste niso stalne, da se spreminjajo in razvijajo.*

*1819 Rodil se je ameriški književnik **Herman Melville** (umrl leta 1891), znan predvsem po romanu Moby Dick.*

*1834 V britanskem imperiju so z zakonom **ukinili suženjstvo.***

*1910 Rodil se je režiser, igralec, scenograf in gledališki pedagog **Bojan Stupica** (umrl leta 1979).*

*1914 Nemčija je napovedala **Rusiji vojno.***

*1936 V Berlinu so se začele **XI. poletne olimpijske igre.***

Ekspresna zmaga v uvodnem dvoboju

Monika Seleš je zelo dobro začela na turnirju v San Diegu, ki odloča o teniškem tronu

SAN DIEGO – Monika Seleš je dobro začela na teniškem turnirju, težkem 225.000 dolarjev, ki ga mora dobiti, če hoče ostati številka ena svetovnega tenisa. Gladko je odpravila ameriško veteranko Pam Shriver s 6:2, 6:2.

Pred uvodno partijo drugega kola (v prvem je bila prosta) je Monika Seleš pred novinarji ugibala, če je z njeno nogo že vse v redu. Tekma je nato pokazala, da se ji za zdaj težav ni bati in da je v izvrstni formi. Že od vsega začetka je z natančnimi udarci zadevala črte igrišča in tako tekmici povsem razbila igro, ki temelji predvsem na servisu in voleju na mreži. V prvem nizu je vodila že s 5:0 in nato v šesti igri zapravila tri žoge za zmago ter tako omogočila Američanki, da je nekoliko znižala rezultat. V drugem nizu sta najprej obe igralki dobili po dve igri na svoj servis, potem pa so naslednje štiri pripadle Seleševi, ki je tako brez večjih težav dobila uvodno partijo tega pomembnega turnirja. Prva igralka sveta je po tem dvoboju dejala, da je zadovoljna z igro in da je ves čas nadzorovala razvoj dogodkov: »Uspelo mi je nekaj zelo dobrih returnov in prav neverjetnih passingov.« S temi besedami se je strinjala tudi Pam Shriver, ki je dodala, da je Seleševa tokrat tudi zelo dobro in močno servirala. »Ne čutim več bolečin v nogi,« je dejala Monika Seleš. »Če pa se bodo težave ponovile, bom spet nehala igrati za nekaj časa, kajti ne želim tvegati hujše poškodbe.«

V zadnjih tekmah prvega kola so bili doseženi naslednji rezultati: Quentrec (Fra) : Kohde-Kilsch (Nem) 6:4, 5:7, 6:4, Po (ZDA) : Louie-Harper (ZDA) 6:3, 6:3, McNeil (ZDA) : Sawamatsu (Jap) 3:6, 6:1, 6:1, Graham (ZDA) : De Lone (ZDA) 6:1, 6:0, Kijimuta (Jap) : Emmons (ZDA) 6:4, 1:6, 6:4.

Chang v težavah

LOS ANGELES – Ni prav veliko manjkalo do precejšnjega presenečenja na teniškem turnirju z nagradnim skladom 250.000 dolarjev. Šved Michael Pernfors je imel že dve zaključni žogi za zmago proti tretjemu nosilcu Američanu Michaelu Changu, ki pa se je le rešil iz zagate v tie break in dobil dvoboj z 2:6, 6:2, 7:6 (7:0). Precej boljši vtis je zapustil drugi nosilec Pete Sampras, ki je odpravil Izraelca Gilada Blooma s 6:0, 6:2.

Drugi rezultati: Edberg (Šve) : Krishnan (Ind) 6:4, 6:3, Gilbert (ZDA) : Frana (Arg) 6:3, 7:5, Bryan (ZDA) : Pearce (ZDA) 1:6, 6:1, 6:1, Mansdorf (Izr) : Högstedt (Šve) 6:4, 6:3, Pozzi (Ita) : Kaplan (JA) 6:4, 6:2, Muller (JA) : Stark (ZDA) 7:5, 7:5.

Avstrijci zadovoljni

KITZBÜHEL – Horst Skoff je vsekakor zadovoljil kar številne avstrijske ljubitelje tenisa, ki spremljajo turnir z nagradnim skladom 375.000 dolarjev v Kitzbühlu. Gladko je odpravil Francoza Rodolpha Gilberta s 6:2, 6:1.

Drugi rezultati: Champion (Fra) : Buchmayr (Avs) 3:6, 6:4, 7:6, Jaite (Arg) : Jelen (Nem) 6:3, 6:7, 6:2, De la Pena (Arg) : Lopez (Špa) 6:3, 6:0, Novaček (ČSFR) : Braasch (Nem) 6:2, 6:3, Clavet (Špa) : Kühnen (Nem) 1:6, 6:4, 6:4.

Skakalci za tri dni v Berchtesgaden

V soboto naši najboljši tudi na mednarodnem tekmovanju v bavarskem središču

LJUBLJANA – Skakalci, člani reprezentanc A in mlade A, se po poldrugem tednu predaha, ki so ga izkoristili za kondicijsko vadbo v domačem okolju oziroma v klubih, vnovič vračajo na skakalnice s plastičnim pokrivalom. Do sobote, 3. t. m., bodo spet vadili v bavarskem poletnem skakalnem središču v Berchtesgadnu, za konec kratkega skupnega treninga pa se bodo še z nekaterimi domačimi in drugimi tujimi skakalci pomerili na tradicionalnem poletnem mednarodnem tekmovanju na 90-metrski skakalnici.

»Kar zadeva kakovost skokov, nisem bil nič preveč zadovoljen z reprezentanti na zadnjem treningu. Ker smo imeli ob sebi za primerjavo Avstrijce, lahko rečem, da sta le Primož Ulaga in Franci Petek občasno izvedla kak dober skok. Nadejam se, da bo tokrat bolje, kajti avgustovske priprave in nastopi na več mednarodnih tekmovanjih bi morali prinesti poletni vrhunec forme. Res je, da tudi intenzivne kondicijske priprave vplivajo na slabše skakanje, tolažiti pa se s tem ne kaže,« je pred odhodom dejal zvezni trener Jelko Gros. O. G.

Kolesarsko DP bo prekinilo mrtvilo

Jutri dirka posameznikov, v nedeljo pa ekipni kronometer v organizaciji KK Merx

LJUBLJANA – Tako kot je bilo predvideno s tekmovalnim koledarjem Kolesarske zveze Jugoslavije, bo Kolesarski klub Merx konec tega tedna izvedel letošnje državno prvenstvo v cestni vožnji. Kolikor je bilo mogoče zvedeti do zaključka redakcije, so se organizatorjem, organizacijski odbor vodi zagnani celjski kolesarski delavec Edo Kranjc, poleg vseh slovenskih klubov s kvalificiranimi tekmovalci prijavili tudi kolektivi iz Hrvaške ter BiH.

Za zdaj se za DP še niso prijavili srbski klubi, ki bodo, kot kaže po nekaterih nedavnih potezah predsednika KZJ Slobodana Barjaktarevića in vodje reprezentance na sredozemskih igrah Toma Milenkovića (oba sta iz Srbije), najbrž skušali prvenstvo razveljaviti. To pa v bistvu položaja ne bo spremenilo, saj lahko prireditev tudi Kolesarska zveza Slovenije kasneje razglasi za odprto prvenstvo naše republike. Bistvo je namreč, da se mrtvilo, ki je nastalo z vojno v Sloveniji, prekine in se na kar najboljši možni način izpeljejo zaključne priprave naših najboljših kolesarjev na cestno SP v Stuttgartu (21.–25., t. m.). Prireditev, ki jo bodo Celjani izpeljali na krožni progi Sl. Konjice–Barbara–Zreče–Sl. Konjice (vožnja posameznikov, jutri – v petek – od 16. ure dalje) in na Kozjanskem (ekipni kronometer, v nedeljo, 4. t. m., na progi Lesično–Kozje–Podsreda od 9.30 dalje) je bila pravzaprav edina prava motivacija, da so tekmovalci in tekmovalke v klubih vztrajali in se brez večjih prekinitev pripravljali tudi v minulih zelo negotovih tednih.

Na DP bodo tekmovali mlajši in starejši mladinci ter člani, ženske pa v enotni kategoriji. Krožna proga za jutrišnje tekmovanje posameznikov z vzponom na Barbaro je dovolj težka, da bo pokazala pravo razmerje moči. Člani bodo morali prevoziti kar 183 km, st. mladinci 122, ml. mladinci in ženske pa 61. (O. G.)

Slovesen sprejem Induraina

PAMPLONA – Zmagovalca letošnje kolesarske dirke Tour de France, Miguela Induraina, so slovesno sprejeli v Villavi, predmestju Pamplone. Ko je na nogometnem igrišču v Villavi stopi iz helikopterja, ga je pozdravilo 15.000 ljudi ob glasbi in ognjemetu. Zmagovalec Toura se je v odprtem avtomobilu zapeljal do cerkve San Andreas, kjer je zaščitnici Villave Devici Rosariji položil rumeno majico in cvetje, ki ga je dobil na slovesni razglasitvi zmagovalca v Parizu.

Lemond zmagovalec kriterija

CALLAC – Ameriški kolesar Greg Lemond je zmagal na mednarodnem kriteriju v Callacu pred Francozom Bernardom in Claveyrolatom. Na mednarodnem kriteriju v Lombronu pa je zmagal Italijan Claudio Chiappucci pred Lemondom.

Olimpija razpeta med I. ZNL in SNL

Združenje prvoligašev danes vnovič o nogometnem prvenstvu – NZS podpira odločitev NZH

LJUBLJANA – Razmere v športu, zlasti v nogometu, so na območju razpadajoče Jugoslavije vsak dan bolj zapletene. V zdajšnjih razmerah športa ni več mogoče ločevati od dnevne politike. Vojna na Hrvaškem zahteva tudi v nogometu odločne poteze. Za Hajdukom se je nastopanju v zveznem tekmovanju odreklo še preostalih 24 hrvaških nogometnih klubov.

Že pred odločitvijo hrvaških enajsteric, sodnikov, delegatov in drugih nogometnih delavcev, ki so se upravičeno odrekli zvezni konkurenci, saj je ta (vojni) čas nogomet krepko potisnjen v ozadje, so se razmere spremenile tudi v odnosih med NZS in NZJ. Začelo se je pravzaprav že s tem, ko je NZJ zavrnila predlog NZS in NZH po kasnejšem začetku prvenstva, in nadaljevalo z enostransko razrešitvijo dr. **Marka Ilešiča** s predsedniškega položaja NZJ.

Slovenski nogomet naj bi na zvezni ravni zastopala le še Olimpija, ki se je sama opredelila za nastopanje v I. ZNL. Sicer pa NZS vztraja pri postopku razdruževanja z NZJ, kar sicer ne pomeni popolnega izstopa iz NZJ, marveč gre le za minimum skupnih aktivnosti oziroma sodelovanja. V zadnjih dneh so se razmere z vso naglico obrnile, v zelo nezavidljivem položaju pa se je znašla predvsem Olimpija.

PODPORA ODLOČITVI NZH – Rudi Zavrl, predsednik NZS.

Rudi Zavrl, predsednik NZS, je dejal: »Hrvaško zvezo in hrvaške klube popolnoma razumemo in jih tudi podpiramo, kajti na Hrvaškem divja prava vojna. Nogomet je ta čas seveda drugotnega pomena, kar je tudi povsem razumljivo. Bistveno pri vsem tem pa je, da vzhodni del Jugoslavije gleda in razume položaj popolnoma drugače kot občutita Slovenija in Hrvaška.

Tako v politiki kot seveda tudi v športu in nogometu, ki je trenutno pač najbolj izpostavljen. Tudi odstavitev dr. Ilešiča je predvsem politično dejanje »terazijskih« funkcionarjev NZJ, ki je tako de facto ni več. Tudi Olimpija se bo po mojem mnenju prej ali slej znašla v slovenski ligi, kamor jo bomo sprejeli. Za zdaj je odločitev o nastopanju v I. ZNL še v njenih rokah. Razplet dogodkov pa kaže, da tudi bežigrajski ligaš ne bo mogel dolgo zdržati, ne politično, še manj pa finančno.«

Olimpija se je znašla v zapletenem položaju, razpeta med NZS in republiško konkurenco ter nastopanjem v I. ZNL, ki je pravzaprav že razpadla. Svoj bojkot v prvem kolu so napovedali še Vardar in bosansko-hercegovski klubi.

Pričakovati je, da bo danes združenje prve lige le preložilo začetek tekmovanja, vendar s tem zapletenega položaja ne bo rešilo. Hrvaški klubi svojih predstavnikov na današnji beograjski sestanek ne bodo poslali, medtem ko bo po besedah direktorja Olimpije **Petra Amerška** ljubljanski ligaš le imel svojega zastopnika na seji v Beogradu. Kot kaže, Ljubljančani pri svoji odločitvi za nastopanje v I. ZNL vztrajajo, vprašanje je le, kako dolgo, v kakšnih razmerah in s kakšno zasedbo. Nujno bi se moral sestati IO kluba in sprejeti ustrezno stališče do nastalih tekmovlanih in razmer nasploh, vendar se ta čas ni sposobna zbrati niti polovica članov IO. Predsednik kluba **Ivan Zidar** je podobno kot direktor Olimpije brez moči. Ukrepati pa je treba hitro in v korist kluba, ki živi od nogometa. Vprašanje je le, kje bi preživel bolje – v republiški ali zvezni konkurenci. Dejstvo je, da je politika že zdavnaj na vseh ravneh visoko premagala šport, ne da bi ji bilo treba zabijati golov...

JURE ZORČIČ

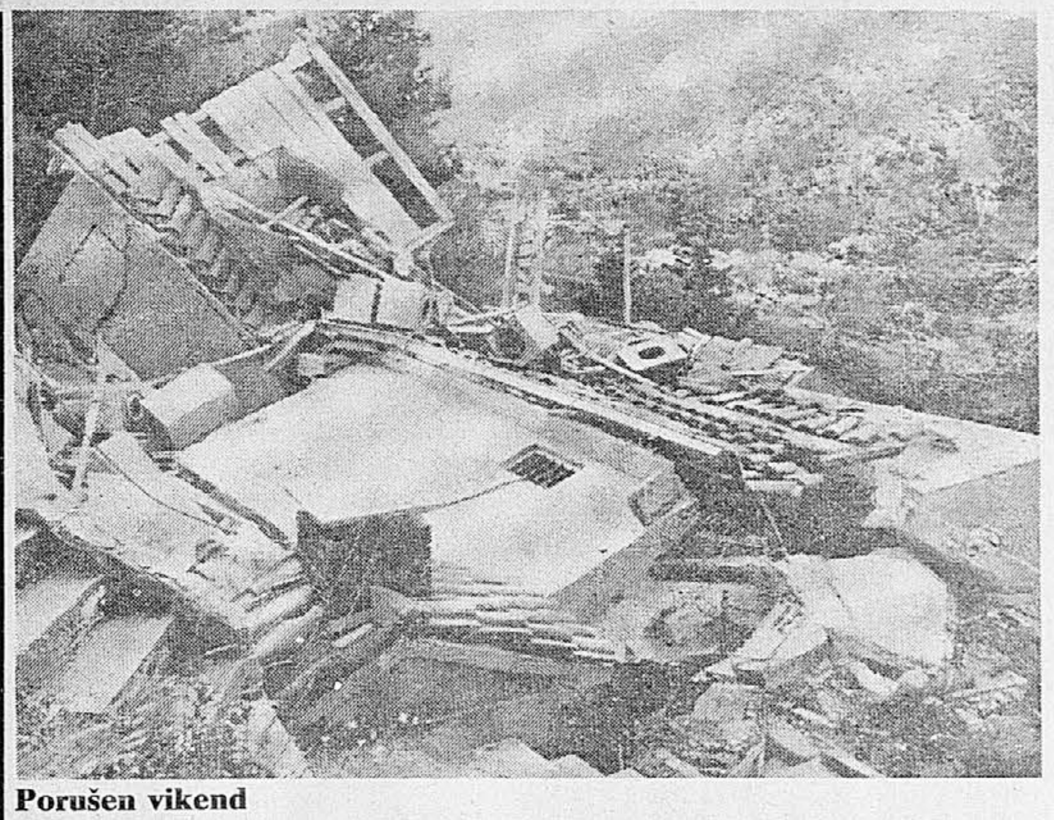

Porušen vikend

ŽRNOVNICA, 31. julija – V ponedeljek, okrog pol treh zjutraj, je neznanec z eksplozivom do tal porušil počitniško hišico Cede Miloševića, zdravnika v splitski vojaški bolnišnici. Škoda še ni ugotovljena, ker inšpektorji še niso našli niti storilca niti lastnika, ki je odsoten, tako da niti tega ne vedo, kaj je bilo v vikendu. (J. S.)

Odbojkarji tokrat ob zelenih bregovih Krke

Novomeščani prirejajo v soboto in nedeljo drugi turnir poletne lige v odbojki na plaži

LJUBLJANA – Drugi turnir poletne lige v odbojki na plaži bodo ob pomoči OZS pripravili novomeški odbojkarji že to soboto in nedeljo. Tekmovanje bo na dveh igriščih, ki so jih označili na zelenici ob gradu Otočec tik ob reki Krki, v neposredni bližini kampa, v katerem bodo igralci in gledalci lahko prenočili s sobote na nedeljo.

Tekmovalni sistem bo glede na prvi turnir v Izoli spremenjen. Ritem tekmovanja ne bo tako naporen, saj bodo najboljši za prvih osem mest igrali šele v nedeljo. Vse tekme bodo igrali na dva niza do 15 točk, zmagovalec pa bo tista ekipa, ki bo imela boljši točkovni seštevek.

V soboto bo ob 10. uri najprej predkolo, po katerem se bo nosilcem v glavnem tekmovanju priključilo še osem ekip. Zmagovalci prvega kola bodo potem prosti do nedelje, poražene ekipe pa bodo v popoldanskih urah igrale za razvrstitev od 9. mesta naprej.

● Finalne tekme bo posnela tudi Televizija Slovenija in jih združila v 40-minutno reportažo, ki bo na sporedu v ponedeljek, 5. avgusta, ob 22.30 uri, na prvem programu.

V nedeljskem sporedu bo sodelovalo tako le še najboljših osem ekip, ki bodo dobile tudi denarne nagrade. Po štirih tekmah bodo znani polfinalisti, ki bodo v popoldanskih urah nastopili pred televizijskimi kamerami, pred tem pa bodo tekme za razvrstitev od 5. do 8. mesta.

Prijavnina za ekipo je 780 dinarjev, če jo nakažete na ŽR.OZS: 50104-678-53370. Prijavnina tik pred tekmovanjem pa bo 900 din.

● Tekmovanje bo vodila tekmovalna komisija OZS in sodniška organizacija, ki bo poleg vrhovnega sodnika Rudija Klemenca delegirala še tri sodnike zveznega in mednarodnega razreda z območja Novega mesta.

Prvih osem ekip si bo razdelilo nagradni sklad 32.000 dinarjev. Zmagovalne ekipe si bodo razdelile 9.000, 7.000 in 5.000 dinarjev, poleg kolajn pa bodo odbojkarji prejeli še Diamondove majice, v katerih bodo v nedeljo tudi nastopali. M. R.

Poraz modrih

EDMONTON – Na evropskem mladinskem košarkarskem prvenstvu je Italija premagala Jugoslavijo z 72:63.

Lewis ni nastopil v skoku v daljavo

SESTRIERES – »Zadnji mesec sem imel težave s hrbtom in hladno vreme me je danes opozorilo, da ne kaže ničesar tvegati,« s temi besedami je štirikratni olimpijski zmagovalec leta 1984, sloviti ameriški šprinter in skakalec v daljavo Carl Lewis odklonil nastop na včerajšnjem mitingu atletskih zvezdnikov v znanem italijanskem zimskošportnem središču 2000 m nad morjem v Piemontu. V skoku v daljavo, kjer naj bi naskakoval sanjski rekord Boba Beamona 890 cm na OI leta 1968, je s sijajnim izidom 873 cm zmagal njegov rojak Mike Powell, doseženo pa je bilo še več odličnih rezultatov. Omeniti kaže zlasti 737 cm Heike Drechsler v skoku v daljavo, odličen izid 47,80 Zambijca Samuela Mateteja na 400 m ovire, 12,79 Grigorijeve (SZ) na 100 m z ovirami in 13,37 Nehemiaha (ZDA) na 110 m ovire, prav tako pa tudi dvojno zmago Merlene Ottey (Jamajka) na 100 (11,03) in 200 m (22,15), obakrat pred Irino Sergejevo (SZ).

V teku na 800 m se je z 2. mestom za Nemko Chrisitne Wachtel (2:04,13) presenetljivo dobro odrezala Snežana Pajkić (2:05,15), evropska prvakinja na 1500 m. V vetrovnem vremenu je povsem propadel naskok Sergeja Bubke (SZ) na nov svetovni rekord v skoku s palico. Ukrajinec je skakal povrh z vročino, s preskočenimi 570 cm pa je bil šele drugi za Madžarom Istvanom Bagyulo (isti izid). Na 400 m je Američan Valmon tekel odličnih 44,98.

JUDO

Brez Leščaka na SP

PTUJ – Judoist ptujske Drave Filip Leščak bi moral kot stalni član jugoslovanske reprezentance nastopiti na svetovnem prvenstvu v Barceloni, zaradi minulih dogodkov ob napadu na Slovenijo pa se je odpovedal udeležbi na sklepnih pripravah in s tem tudi na SP.

Leščak je z letošnjimi rezultati na največjih mednarodnih tekmovanjih v Parizu, Sofiji in Pragi ter z dobrim nastopom na evropskem prvenstvu v Pragi ponovno potrdil, da spada med najboljše tekmovalce na svetu v svoji kategoriji. Na svetovnem prvenstvu je načrtoval uvrstitev med peterico najboljših, s tem pa bi si zagotovil tudi izpolnitev olimpijske norme. (S. Č.)

Vozila : Olimpija 0:1 (0:0)

NOVA GORICA – V prijateljski nogometni tekmi se je moral ljubljanski prvoligaš potruditi, da je dosegel tesno zmago. Odločilni zadetek je deset minut pred koncem dinamične tekme dosegel Ubavič. E. Č.

Britanec selektor JAR

JOHANNESBURG – Britanec Geoff Butler (50) je novi trener oziroma selektor nogometne reprezentance Južnoafriške republike. Butler je igral pri angleškem prvoligašu Countyju, potem pa kot trener deloval v Zambiji, Keniji, Egiptu in na Cipru.

JADRANJE

Četrta regata najslabša

KOPER, 31. julja – V nadaljevanju predolimpijske jadralne regate v Barceloni so bili naši jadralci v četrti regati najslabši doslej. Koprčana Kosmina – Sodeč sta se prevrnila, Antonaz – Glavina pa pristala na 43. mestu. Izolanka Vesna Dekleva je bila v razredu Evropa 45. in če bi Mariborčan Stojan Vidakovič v drugi regati ne odstopil, bi s 15. mestom, ki ga je dosegel v prvi, svojo uvrstitev močno izboljšal, čeprav je z 28. mestom v skupni uvrstitvi najuspešnejši slovenski jadralec. Vsi drugi se bodo morali za uvrstitev pod 30. mestom v zadnjih treh regatah bolj potruditi.

Paraplegiki spet aktivni kot nekdaj

Prvenstvo v ribolovu, Hrovatinov memorial, maraton v Košicah in še naj

LJUBLJANA – Športna aktivnost invalidov – paraplegikov, ki je med vojno zastala, se je sedaj spet razmahnila na staro raven. Društvo paraplegikov mariborske regije in Zveza paraplegikov Slovenije pripravljata 17. avgusta v Mariboru 1. državno prvenstvo Republike Slovenije v športnem ribolovu. To je panoga, ki med paraplegiki vse bolj priljubljena in množična. V avgustu (31.) bo v Ljubljani tudi tradicionalni 22. Hrovatinov memorial v altetiki, hkrati tudi prvo državno prvenstvo. Spet, že osemnajstič, bodo sodelovali tudi atleti iz ČSFR (v okviru rednih izmenjav), Hrvatske, Avstrije in zamejci iz Italije.

Od 4. do 7. oktobra bo tradicionalni maraton z vozički v Košicah (ČSFR) Slovenske barve bodo zastopali Jože Zajc (Krka), Tone Kanc (Maribor) in Andrej Klemenčič (Maribor), najboljši vozičkar Ivan Gaberšek (Sl. G.) pa je za nekaj časa – zaradi poškodbe ramena – prekinil aktivnosti. Sicer je po društvih redna vadba. (H. Ü.)

Se bodo pogajanja z AZJ res dobro iztekla?

AZS si prizadeva za vključitev Matjaža Petana med udeležence MEP – Bukovčeva na seznamu A za SP?

LJUBLJANA – Glede na to, da so po beograjski seji strokovnega sveta AZJ ostala nerešena še nekatera vprašanja v zvezi s potniki na mladinsko EP v Solun in s seznamom evidentiranih kandidatov za SP v Tokiju, so včeraj domala ves dan potekala intenzivna posvetovanja vodilnih funkcionarjev in strokovnih delavcev AZS. Čez dan so potekali tudi pogovori na relaciji AZS-AZJ, poglaviten motiv, okrog katerega so se sukala pogajanja, pa je bila udeležba nekaterih slovenskih atletov in atletinj v jugoslovanski reprezentanci.

Po posvetovanju sekretarja AZS **Franca Mikca** s predsednikom AZS **Vladimirjem Slejkom**, predsednikom strokovnega sveta **Milanom Lorencijem** ter **Juretom Kastelicem**, v.d. strokovnega vodje, je bilo sprejeto enotno stališče, ki jih bodo posredovali AZJ.

»V zvezi s člansko reprezentanco zahtevamo, da **Britigo Bukovec** uvrstijo na seznam A za SP, ker nesporno izpolnjuje vsa merila. Letos je dosegla državni rekord, s tem tudi normo, pri njej je viden napredek in verjamemo, da bo tudi v Tokiju sposobna doseči visoko uvrstitev,« je povedal Franc Mikec. Poleg tega se slovenska zveza ne strinja z uvrstitvijo štafete 4×400 m na seznam A, kajti štafeta je še brez norme, posamezniki, ki jo sestavljajo, razen Brankovića, pa so prav tako brez norm v svojih individualnih disciplinah. Zato AZS zahteva naj te atlete postavijo na seznam B. »Po nerodni situaciji v zvezi z mladinskim reprezentantom **Matjažem Petanom** smo se pogovarjali s trenerji in tudi z zveznim trenerjem **Draganom Životićem**, ki je tudi sam povedal, da dogodka v Solunu ni razumel kot eksces. Zavzeli smo se, da bi Petana prijavili za nastop na MEP. Doslej ni bilo z njim nobenih težav, Matjaž velja za prizadevnega mladeniča, to pa potrjujejo tudi rezultati. Menimo, da je šlo zgolj za mladostniško reakcijo,« je še povedal Mikec in dodal: »Težje bo z Petrom Lobodo, ki je sicer letos že šestkrat sunil kroglo čez normo, dosegel republiški mladinski rekord 16,81 m, a je prav na mladinskih balkanskih igrah imel slab dan. Kot smo izvedeli, je prišlo do nesporazuma glede začetka tekmovanja, tako da se je Loboda začel prezgodaj ogrevati. Upamo na ugodno rešitev naših zahtev in v možnost, da bodo oba mladinca le uvrstili na preliminarni seznam. AZS je pripravljena kriti vse stroške za oba.« L. Č.

Vojni zločini pred novomeškim sodiščem

Uprava za notranje zadeve iz Novega mesta je vložila več kazenskih ovadb proti pripadnikom JA

NOVO MESTO, 31. julija – Novomeška UNZ je vložila 7 kazenskih ovadb zoper več pripadnikov JA, ki so osumljeni vojnih zločinov, vohunsta in poskusa uboja.

Kaznivega dejanja vojnega hudodelstva zoper civilno prebivalstvo so utemeljeno osumljeni piloti letal JA, ki so 28. junija letos med 9.45 in 14.10 z letalskimi raketami, bombani in mitraljezi napadli civilne cilje na območju Velikega Gabra in Medvedjeka in pri tem ubili 8 civilistov, najmanj 4 pa ranili.

Podpolkovnik Ratko Radaković in starejši vodnik Radojko Ćosić, pripadnika vojnega letalstva in protizračne obrambe JA, pa sta utemeljeno osumljena vohunstva. Na območju Slovenije naj bi bila zbirala zaupne vojaške in druge podatke, da bi jih posredovala tuji državi SFRJ oziroma njeni vojski. Ob pripetju so v njunem službenem golfu našli snemalno napravo z miniaturnim kasetofonom in dvema kasetama, prenosni računalnik s tiskalnikom, več naslovov civilnih oseb v Sloveniji, avtomatski pištoli »škorpijon« z naboji, za avto sta imela registrski tablici SK 257-011 in BG 923-479, povrhu pa še vojaško JNA T-1253.

Zoper 31-letnega poročnika Dragosava Grujevića iz Rožne ulice 1, v Mokronogu je vložena ovadba za dve kaznivi dejanji. Osumljen je poskusa umora, ki naj bi ga storil 29. junija ob 19.30. Njegov nadrejeni, kapitan Branimir Furlan se je tistega večera, potem ko je bilo že vse dogovorjeno, da se bo enota JA predala slovenskim teritorialcem, v družbi vojakov zadrževal na dvorišču vojaškega skladišča v Puščavi. Naenkrat je iz pisarne skladišča s pištolo v roki planil takrat še starejši vodnik Grujević, nameril orožje v Furlana in ustrelil. Ko je Furlan, zadet v predel dimelj, padel na tla, je Grujević nanj streljal še enkrat, vendar zgrešil. Zdravniki pravijo, da ima Furlan veliko srečo, da je preživel.

V drugi ovadbi zoper Grujevića piše, da je 29. junija prevzel poveljevanje v enoti v Puščavi in z resno grožnjo, da bo razstrelil rezervoarje s 7,5 milijona litri naftnih derivatov, spravljal v nevarnost krajane Mokronoga in okolice.

Sodni epilog bo dobilo tudi skrivnostno nočno streljanje izza ograje vojaških skladišč v Cešči vasi in Prečni pri Novem mestu, ki je močno vznemirilo Novomeščane. Kriminalisti novomeške UNZ so v zvezi s tem vložili tri kazenske ovadbe.

MARJAN BAUER

Lepo oblečeni vlomilec

LJUBLJANA, 31. julija – Nocoj je neznanec vlomil v blagovnico Manufakture v Trubarjevi ulici. Poslej bo dobro oblečen, saj si je nagrabil raznih oblačil v vrednosti približno 98.000 dinarjev. (M. S.)

Sojenje v Skadru

SKADAR, 31. julija – Včeraj dopoldne se je v Skadru začelo sojenje trem delavcem oddelka za notranje zadeve v Skadru. Na zatožno klop bodo sedli šef oddelka notranjih zadev v Skadru, šef policije in njegov namestnik. Policija je 2. aprila letos streljala na mirne demonstrante in pri tem ubila štiri, ranila pa 57 ljudi.

V poplavah izgubilo življenje 500 ljudi

NEW DELHI, 31. julija – Okrog 500 ljudi je izgubilo življenje, ko je narasla reka preplavila nasipe in poplavila vas Mohad v zahodni indijski državi Maharaštri. Preverjenih podatkov za zdaj še ni, ker so z vasjo prekinjene vse komunikacije, reševalne ekipe pa se še niso vrnile. (J. S.)

Prijeli so ju na meji

LANGEGG, 31. julija – Na mejnem prehodu Langegg-Jurij so avstrijski policisti prijeli dva mlada fanta, stara 18 in 17 let iz Jugoslavije. V njunem avtomobilu so odkrili ukradeno blago v vrednosti okoli 10.000 šilingov. Ugotovili so, da sta blago nakradla v trgovinah v Gradcu in Lipnici. Svoje potovanje sta končala v zaporu. (N. S.)

Ilegalno čez mejo

VRŠAC, 31. julija – V času od 22. do 29. julija so prek jugoslovansko-romunske meje vrnili 125 tujih državljanov, med njimi največ Romunov. Pred tem so v Vršcu odkrili 25 Filipincev, med katerimi je bilo sedem žensk in trije otroci. Tudi oni so se morali vrniti domov. V zadnjih dneh je vse več primerov, da tuji državljani ilegalno prihajajo v našo državo. Najpogostejši motiv za ilegalni prehod meje so ekonomske narave in iskanje zaposlitve. Prek Jugoslavije želijo v zahodno Evropo, kjer pričakujejo, da bodo našli zaposlitev. Niso pa izključeni tudi drugi motivi. Nekateri med njimi se želijo vključiti v plačano vojsko jugoslovanskih severozahodnih secesionistov, kot poroča Tanjug.

Maščevanje ni bilo uspešno

CIPER, 31. julija (Tanjug) – Charalambos Spyrou, nekdanji šef policije v mestu Paphos, na zahodni obali Cipra, je odkril eksploziv, ki je bil pritrjen pod njegovim avtomobilom. Hladnokrvno je izvlekel detonator, odstranil bombo in jo dal v prtljažnik. Vse skupaj je odpeljal na policijsko postajo in predal nekdanjim kolegom, ki so napravo demontirali in sprožili preiskavo za neuspešnim atentatorjem. Do sedaj še ni znano, komu se je Spyrou v času svoje kariere tako zameril. (J. S.)

Dogovor o skupnem varovanju zelene meje

Poveljnik milice P. Čelik se je srečal s H. Gesierichom, svetovalcem varnostne direkcije Koroške

DRAVOGRAD, 31. julija – Uveljavljanje evropskih standardov pri varovanju zelene meje ter sodelovanje s sosedi sta bili osrednji temi današnjega srečanja predstavnikov ministrstva za notranje zadeve Slovenije ter varnostne direkcije dežele Koroške iz Celovca na mejni stražnici na Viču pri Dravogradu.

Z naše strani so se pogovora na Viču udeležili poveljnik slovenske milice Pavle Čelik, načelnik oddelka za mejne zadeve in tujce Brane Celar, načelnik UNZ Slovenj Gradec Zvone Ulcej ter drugi strokovni delavci, z avstrijske pa svetovalec varnostne direkcije iz Celovca Heinrich Gesierich, predstavnik koroške finančne direkcije dr. Edvard Gratzer, polkovnik Egon Ebner, namestnik komandanta koroške žandarmerije in drugi.

Srečanje na Viču je potekalo v prijateljskem ozračju. Predstavniki slovenskega ministrstva za notranje zadeve so koroškim varnostnim organom predstavili novo slovensko zakonodajo s področja mejnih zadev in tujcev, posebej pa praktične rešitve novega nadzora državne meje.

Poveljnik slovenske milice Pavle Čelik je rekel, da so avstrijskim varnostnim organom ponudili tudi več oblik sodelovanja pri varovanju meje, tukajšnjih ljudi in premoženja. Po Čelikovih besedah so se Avstrijci s takšnimi predlogi strinjali.

Svetovalec varnostne direkcije dežele Koroške dr. Heinrich Gesierich je rekel, da je bilo sodelovanje varnostnih organov Slovenije in Koroške že doslej zelo dobro, in izrazil upanje, da tudi poslej ne bo nobenih težav.

Predstavniki UNZ Slovenj Gradec so gostom pokazali tudi opremo in oborožitev posebne enote milice ter novo poligonsko vadbeno središče milice na Viču, Pavle Čelik pa je Marku Pogorevcu z UNZ Slovenj Gradec izročil odločbo o povišanju v inšpektorja prvega razreda.

IVAN PRAPROTNIK

KAM, KAJ, KJE

Izleti v naravo

PD PTT LJUBLJANA vabi v nedeljo, 4. t. m., na pianinski izlet iz Golnika preko Kriške gore do Doma pod Storžičem in v Tržič. Izlet je visokogorskega značaja, vodil bo Stanko Dolenc, redni avtobus pa odpelje iz Ljubljane ob 7.45 in zanj si mora karto kupiti vsakdo sam.

PD INTEGRAL vabi v soboto, 3. t. m., na Mangrt. Zbor udeležencev je ob 6. uri pred poslovno stavbo, Celovška 166. Na pot bodo šli z osebnimi avtomobili, zato prijave zbira Marija Janša, tel. 557-021/int. 233. Izlet vodi Miha Primc

PD RAŠICA vabi v soboto, 3. t. m., na Bogatin. Prijavljenci se bodo v Bohinj odpeljali z osebnimi avtomobili, zato se je treba predhodno prijaviti po tel. 51-826 – Borisu Kapusu. Vodil bo Stojan Ilič, na pot pa gredo ob 6. uri izpred gostilne Jelen v Vižmarjih.

Triatlon Lisca '91

SEVNICA – Športna zveza v Sevnici vabi na triatlon Lisca '91. Troboj bo 17. avgusta ob 9. uri. Štart bo na kopališču v Sevnici. Panoge: plavanje 1000 m (v bazenu), kolesarjenje 25 km, tek 10 km. Kategorije za moške: do 22 let, od 23 do 30, od 31 do 40, od 41 do 50, od 51 do 60 in nad 60 let, za ženske: do 35 let in nad 35 let. Zmagovalec triatlona bo vsak, ki bo nalogo opravil v štirih urah. Vsak bo dobil plaketo in spominsko majico, najboljši v posameznih kategorijah pa posebno priznanje, praktične in denarne nagrade. Okrepčevalnice in topel obrok, zdravstvena pomoč in varstvo koles. Zaščitne čelade so obvezne. Prijave: Športna zveza Sevnica, Glavni trg 19 a, 68290 Sevnica. Prijavnina 200,00 din na TR 51610-678-66295. Še to: traso za tek so letos spremenili, speljali so jo samo po asfaltni cesti. H. Ü.

Triatlon Kamnik '91

KAMNIK – Troboj Kamnik '91 bo 10. avgusta. Panoge: 700 m plavanja v bazenu, 27 km kolesarjenja in 8 km teka. Zbor udeležencev ob 13.30 pri bazenu. Prijave: Andrej Lanišek, Kersnikova 7, 61240 Kamnik, najpozneje do 5. avgusta; prijave in informacije po telefonu (061) 811-907.

V nedeljo plavalni maraton na Bledu

BLED – Organizacijski odbor akcije Brazde vzdržljivosti RTV in Zavarovalnice Triglav obvešča vse kandidate za lovoriki korenina in kaveljc, da bo plavalni maraton 4. avgusta na Bledu. Prijave bo odbor zbiral od osme ure naprej pod hotelom Park. Prijavnina je 200 dinarjev. Proga bo zavarovana in na njej bo 25 reševalcev – potapljačev. Tako kot vsako leto bo na progi vodja reševalne službe Miha Potočnik, v neposredni bližini pa tudi ekipa prve pomoči iz Zdravstvenega doma Bled.

Štart bo ob 10. uri v Zaki, turističnega maratona pa letos ne bo.

Za pokal hotela Šport

POKLJUKA – Drugo tekmovanje z gorskimi kolesi za pokal hotela Šport na Pokljuki bo v nedeljo, 4. avgusta, ob 11. uri. Proga bo krožna, v bližini hotela (25 km), kjer bo tudi cilj. Prijave: eno uro pred štartom, štartnina 100,00 din za vse starejše od 18 let. Najboljši v absolutni konkurenci bo dobil pokal in praktično nagrado v vrednosti 4.000,00 din, zmagovalci v posameznih kategorijah praktične nagrade v vrednosti 750,00 din, najstarejši in najmlajši udeleženec dobita praktično nagrado (500,00 din), vsak udeleženec pa po tekmi tudi malico. Kategorije-ženske: enotna; moški do 18 let in nad 19 let, rekreativci do 30 let, od 30 do 40 let in nad 40 let. Prijave in informacije: po telefonu (064) 77-027 (hotel), (064) 211-235 ali 211-176 (ZTKO Kranj, Lampret) in (064) 215-750 (Žagar). H. Ü.

Stari vrh '91

ŠKOFJA LOKA – Kolesarski klub Janez Peternel prireja kolesarsko dirko Stari vrh '91 v nedeljo, 4. avgusta, ob 9. uri s štartom na Mestnem trgu v Škofji Loki, kjer bodo prijave zbirali do 8.30. Kategorije: R, R 1, R 2, ženske A, B, veterani A, B, C, D in F. Najprej bo zaprta vožnja do Poljan nad Škofjo Loko, nato pa gorska dirka do Prevala (10 km). Prvi trije v vsaki kategoriji bodo dobili kolajne. Še to: vsak tekmuje na svojo odgovornost, zaščitne čelade so obvezne.

Vseslovenski turnir v Šmarjeških Toplicah

ŠMARJEŠKE TOPLICE – Krkino zdravilišče Šmarješke Toplice organizira od 3. do 8. avgusta vseslovenski amaterski teniški turnir, kjer bodo lahko sodelovali samo nekategorizirani teniški igralci. Žrebanje bo v soboto, 3. avgusta, ob 9. uri na teniških igriščih v Smarjeških Toplicah. Tekmovalci pa bodo tekmovali v petih kategorijah (moški in ženske posamezno, moški pari, mešani pari in družinski pari). Prijavnina znaša za posameznike 490 in 590 dinarjev za dvojice.

Odprto teniško prevenstvo Tržiča

TRŽIČ – Tržiški teniški klub pripravlja na igriščih kriške šole v čast občinskemu prazniku v soboto in nedeljo, 3. in 4. avgusta, odprto teniško prevenstvo. V nagradnem skladu bo 15.000 dinarjev, pripravljenih pa imajo tudi veliko praktičnih nagrad. Prijave zbira do konca tedna Dušan Košir, Na Pristavški 32, lahko pa se prijavite dopoldne na telefon (064) 74-092, popoldne pa na (064) 57-527. Žrebanje bo v petek zvečer, prijavnina za turnir pa je 300 din. M. K.

Teniške dvojice v Medvodah

MEDVODE – Teniški klub Medvode organizira teniški turnir dvojic v soboto, 3. avgusta, ob 8. uri. Prijave po telefonu 612-618 ali osebno na igrišču v Medvodah do petka do 19. ure. Nagradni sklad: 10.000,00 din in 10.000,00 din praktičnih nagrad. Glavna sponzorja turnirja sta Empor (Lj) in restavracija Cirman (Medno).

Tenis ob občinskem prazniku

JESENICE – TK Jesenice prireja tradicionalni teniški turnir ob občinskem prazniku. Začetek turnirja bo v soboto, 3. avgusta, ob 8. uri na igriščih v športnem parku Podmežakla.

ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH

Kiti Grosar šesta

NOVA GORICA – V brazilskem mestu Guarapuava se je končalo svetovno prvenstvo v šahu za igralke in igralce do 16 in 18 let. Po pričakovanju so največ uspeha imeli predstavniki SZ, saj so kar v dveh kategorijah osvojili prva tri mesta.

Beograjčanka Nataša Strižak je v konkurenci igralk do 18 let osvojila naslov svetovne prvakinje. Tudi nastop edine slovenske predstavnice na tem prvenstvu, 15-letne novogoriške šahistke Kiti Grosar, je bil uspešen. Potem ko je v zadnjem kolu remizirala z novo prvakinjo, predstavnico SZ Khurtzidzejevo, se je s 6,5 točke prebila na šesto mesto. Kiti je v 11. kolih štirikrat zmagala, petkrat remizirala in le dvakrat izgubila. Sicer pa je v tej kategoriji nastopalo 29 igralk iz 24 držav.

Končni vrstni red: igralke – do 16 let: 1. Khurtzidze 9,5, 2. Kadimova 9,5, 3. Dubinka (vse SZ) 8, 4. Segal (Izrael) 8, 5. Halcubkova (ČSFR) 7,5, **6. Grosar 6,5,** 7. Gatine (Francija) 6, itd.: do 18 let: 1. Strižak (Jugoslavija) 8,5, 2. Repkova (ČSFR) 8, 3. Zak (SZ) 7,5; igralci – do 16 let: 1. Kumaran (Velika Britanija) 8, 2. Oniscak (SZ) 7,5, 3. Almasi (Madžarska) 7,5 ... 11. Matijevič (Jug) 6,5; do 18 let: 1. Kramnik 8,5, 2. Sakaev 8, 3. Aleksandrov 8, ... 9. Sofia Polgar (Madžarska) 6 itd.

ERVIN ČURLIČ

Para na vrhu

KUŠEVO – Po 7. kolu mladinskega šahovskega prvenstva Jugoslavije pri šahistih vodita Smolović in Brenjo, pri šahistkah pa Sekulovska in Paraminski.

Vrstni red – mladinci: Smolović in Brenjo po 6, Golubović 5 (1), Miladinović in Marković po 5, Ostojić 4 itd.: mladinke: Sekulovska in Paraminski po 5,5, Djeno 5, Rakić, Ujhazi N. Pajkić po 4,5, Ličina in Reljić po 4 itd.

Tenis v Trzinu

TRZIN – Taubi tenis Trzin vabi na rekreativni teniški turnir, ki bo v soboto in nedeljo, 3. in 4. avgusta, z začetkom ob 9. uri. Prijave po tel. 738-545.

Nočni nogometni turnir

KOSTANJEVICA NA KRKI – Športno društvo Podbočje vabi na velik nočni turnir v malem nogometu v soboto, 3. avgusta, ob 19. uri na igrišču pred OŠ Podbočje. Prijave uro pred začetkom ali popej po telefonu (0608) 60-123. Nagrade: 15.000 in pokal (1.), 6.000 din, pokal in 10 večerij (2.), 3.000 din, pokal in 10 večerij (3.), 10 pizz in zaboj piva (4.), 10 pizz (5.) in narezek za 10 oseb (6.). Za jedačo in pijačo bo poskrbljeno, program bodo popestrili z družabnimi igrami.

ŠTIRIINDVAJSET UR

Umrl pod traktorjem

NOVA GORICA, 31. julija – Včeraj okoli 11.15 je 45-letni Zvonko Kristančič iz Merljakov, v kraju Dimišče nad Merljaki s traktorjem obračal na koncu vinograda. Zaradi nerodne vožnje na strmem pobočju se je vozilo prevrnilo in pod seboj pokopalo Kristančiča, ki je bil takoj mrtev. (J. S.)

Podrl pešca

ŽALEC, 31. julija – Včeraj, ob 6.20 je iz Pariželj proti Polzeli vozil osebni avto 23-letni Iztok Cemperman. Ko je pripeljal v bližino stanovanjske hiše, Polzela št. 51, mu je z desne strani cesto prečkal pešec Alojz Belaj, star 59 let, doma s Polzele. Cempermanu, kljub zaviranju ni uspelo pravočasno ustaviti, tako da je z vozilom zadel pešca in ga zbil po vozišču. Pri tem je ostal pešec hudo telesno poškodovan, v celjski bolnišnici se zdravniki borijo za njegovo življenje. (Mi. K.)

Trčila pred semaforjem

NOVA GORICA, 31. julija – Triindvajsetletni Hasan Keserović iz Velike Kladuše je včeraj, ob 17.30 vozil osebni avto iz Vipave proti Novi Gorici. V Ajdovščini je pred semaforiziranim križiščem kljub zaviranju treščil v pred njim stoječi osebni avto, ki ga je vozil 54-letni Jožef Makovec iz Branika. Huje ranjenega Keserovića so odpeljali v šempetrsko bolnišnico, Makovčeva sopotnica, 49-letna Silvana Makovec iz Branika pa je bila laže ranjena. Škode je za 200.000 dinarjev. (J. S.)

Med na cesti

PODLEHNIK, 31. julija – Včeraj se je ob 16. uri na lokalni cesti izven naselja Podlehnik prevrnil Medexov tovornjak, ki ga je vozil Franc B. iz Ljubljane. V ovinku je zapeljal na skrajni desni rob cestišča in ustavil, da bi spustil mimo nasproti vozeče vozilo. Ko je hotel nadaljevati pot, se je vozišče vdrlo. Tovornjak je začel drseti po strmini, se prevrnil in pristal na desnem boku. Pri tem so se iz prikolice vsuli kovinski sodi, iz katerih se je razlilo okoli 2400 kg medu. Materialna škoda je za približno 400.000 din. Voznik jo je odnesel le z odrgninami. (M. L.)

Otrok skočil pred avto

VELENJE, 31. julija – Večeraj, nekaj po 13. uri, se je na lokalni cesti v naselju Škale pri Velenju zgodila prometna nesreča v kateri se je hudo telesno poškodovala 5-letna P. G. iz Škal.

25-letni Jože Kotnik je vozil osebni avtomobil po lokalni cesti iz Plešivca proti Gaberkam. V Škalah je dohitel skupino otrok, ki je hodila v smeri njegove vožnje. Ko je vozil mimo njih, je iz skupine nenadoma stopila deklica P. G., ki jo je Kotnik zadel in zbil po vozišču. Deklico so hudo poškodovano prepeljali v celjsko bolnico. (Mi. K.)

Goljuf s Starega trga

LJUBLJANA, 31. julija – Občanka je besna prihitela na postajo milice in povedala, kako so jo ogoljufali. Pa ni bilo nič posebnega, tako so jo, kot mnoge druge, ki se spravijo v biznis s sumljivimi tipi s tržnice ali drugje, kjer »ugodno« prodajajo vse mogoče devize.

Že nekaj časa se dogaja biznis s paketom mark, v katerem sta samo na zunanji strani dva prava bankovca, vmes pa narezan papir. Očitno pa je rezanje papirja postalo pretežko in dolgočasno delo, pa so fantje izumili nov »zahvat«.

Ženska se je torej s tipom dogovorila za 2000 mark. Pohitela je domov po denar in mu ga prinesla. Dogajalo se je na Starem trgu.

Možak jo je, kot je bilo dogovorjeno, pošteno počakal, preštel denar, ga spravil v kuverto in jo zalepil, nato pa je odkril, da nima dovolj deviz pri sebi. Ženski je porinil kuverto v roke, ji dejal, naj počaka nekaj minut, ker se bo takoj vrnil z devizami. Pa ga ni bilo nazaj. Ženski je bilo to sumljivo in je odprla kuverto, denar pa še enkrat preštela. Odkrila je, da je kuverta čisto v redu zalepljena in da je njen denar sicer v njej, le da manjka, k sreči, samo, 2000 dinarjev.

Počasi se ovce derejo, dinar na dinar... in tako naprej. Še dobro jo je odnesla, mnogi so jo slabše. (M. S.)

Obvestilo čebelarjem

Krim – Iška vas, 30. 7. 91, tehtnica izravnana – gozdna podrast; Topolšica – Topolšica, 29. 7. 91 – 0,40 kg; Pohorje – Lovrenc, 29. 7. 91, tehtnica izravnana; Gorski Kotar – Skrad, 27. 7. 91 – 0,70 kg; Ravnik – Laze, 27. 7. 91 – 0,20 kg, sporoča pospeševalna služba čebelarstva Medex

STIKOVA VROČA LINIJA

ZVEDELI VČERAJ – VELJA DANES!

Naročila za objavo oglasov v STIKOVI VROČI LINIJI sprejemamo po telefonu oz. faksu 061/329-559 in na naslov DELO STIK, Ljubljana, Titova 35 od 8. do 12. ure za objavo za naslednji dan.

STIKOVA VROČA LINIJA ODSLEJ TUDI NA DISPLAYU!!!
(display na gostišču Šestica v Ljubljani)
** Vse informacije in naročila po tel./faksu 061/3 2 9 - 5 5 9* *

JANSON RENT A CAR konkurenčne cene — **Kombinirani kombiji, jaguar, peugeot 309, regata, jetta, R 21, R 5, R 4, AX.** Vozimo poroke in poslovne partnerje. **Tel. 061/721-741 — NON-STOP 061/341-378.**

PRILJUBLJENI COMMODORI ŠE NIKOLI TAKO POCENI! — **V computer shopu Mladinske knjige na Titovi 3 v Ljubljani** so znova – **po izjemno ugodnih cenah** – naprodaj priljubljeni računalniki **COMMODORE C 64** in **AMIGA** ter **kasetofoni, disketne enote, barvni monitorji** in atraktivni **igralni kompleti** zanje. Posebna ponudba: **C 64 GAME SYSTEM** za samo **2931 din!** Prepričajte se – »v živo« ali po telefonu: 061/224-925.

GOLF HOTEL BLED tel. (064) 77-591 — Ponujamo vam izredno ugodne možnosti dopusta v hotelu in apartmajih GOLF. Cene polpenziona od 550 din dalje, najem v apartmajih od 150 do 200 din za osebo. Družinska kosila po 150 din za osebo. **POPUSTI ZA OTROKE: do 5 let brezplačno, od 5 do 14 let 50%.** Uporaba zunanjega in notranjega bazena s termalno vodo vključena v ceno. Popust na gotovinsko plačilo. Vabljeni!

PARK HOTEL BLED tel. (064) 77-945 — Hotel PARK s svojimi lokali vam ob obisku Bleda nudi storitve po zelo ugodnih cenah. Polpenzion z uporabo bazena že od 450 din dalje, družinska kosila v Kavarni in restavraciji Union 100–120 din po osebi. Seveda pa vedno velja povabilo na kremne rezine na terasi in v Kavarni ob glasbeni spremljavi Mihe Kralja. Popusti za otroke do 14 let in na gotovinsko plačilo. Dobrodošli!

HOTELI KOPER ŽUSTERNA–TRIGLAV — Najbližji stik z morjem, priznano dobra hrana, rekreacija in zabava, zanimiva okolica za izlete. **Polpenzion že za 358 din.** Inf. in rez. **tel. (066) 34-112 ali 23-771.**

BOHINJ OAZA ALP BOHINJ OAZA ALP BOHINJ OAZA ALP — Mir, narava, sprostitev, športni programi, dietni program. **Bohinj ponuja več** – hoteli, apartmaji, avtokamp, 7-dnevni polpenzion v B kat. od 2.380 din dalje. **Pokličite ALPINUM, (064) 723-441.**

SUZUKI MARUTI ŠKODA FAVORIT — Zajamčena cena in način prodaje staro za novo. Na voljo je omejeno število izredno priročnih vozil suzuki maruti in škoda favorit. Informacije v Slovenija avtu, Podjetje Trg, Celovška 150, II. nadstropje, soba 211. Telefon (061) 557-351, int. 256 in 261.

AKADEMIJA ZA ŽIVLJENJE NA OTOČCU — **Poletna šola angleščine ali nemščine, tenisa in zdravega življenja za mladino** v neponovljivem okolju Otočca. Poleg učenja jezika in tenisa še jahanje, plavanje, pohodništvo, izleti, rafting. Omogočite svojim otrokim, da se srečajo z ljudmi istih kriterijev in dogradijo svoje zanimanje. Termini: 1. 8.–11. 8. in 12. 8.–22. 8. Možnost plačila v petih obrokih.
Rezervacije: Hotel Grad Otočec, (068) 85-150 ali 21-911.

POLETNI GLEDALIŠKI TABOR ŠTUDENTOV SLOVENSKIH UNIVERZ — Ankaran od 10. 8. do 24. 8. 1991. Cena 3.000 din (polni penzion, bivanje, strokovno vodstvo). Priprave: Ljubljana od 6. 8.–9. 8. 91, Kersnikova 4, Ljubljana. Končni cilj je gledališka uprizoritev! Vabimo vse študente, katere zanima katerikoli del gledališke uprizoritve (tehnični, igralski, novinarski, glasbeni, scenski oz. likovni, režijski...). Možnost prijave ima tudi omejeno število dijakov. Vodita režiserja Jaša Jamnik in Zdravko Zupančič. Prijave: ŠOU v Ljubljani, Kersnikova 4, Ljubljana, vsak dan od 10. do 13. ure do petka, 2. 8. 1991. Informacije po telefonu 318-454.

RAČUNALNIKI AT 286 — za 35.200 din, **tiskalniki,** notebook, laptop, HITTRADE, tel. (061) 448-562.

POSEZONSKO ZNIŽANJE CEN DO 50% — Posezonsko znižanje cen metrskega blaga **STILTEKS,** Jeranova 5 in Levstikov trg 2, Ljubljana.

PULJ – LOŠINJ – KORNATI – SUSAK – PULJ LETOVANJE

PRINCE OF VENICE — Križarjenje z jadrnico »DALMATIA«, odhodi: 12. 8. in 21. 8. Cena: 3.990, 8 dni polpenzion.

FRATARSKI OTOK – VERUDA – PULJ. Kamp prikolica za 3–4 osebe. Cena najema = 1 dan/390 din.
ponedeljek PORTOROŽ Istracrusing 280 DIN
tc./čet./sob. PORTOROŽ/POREČ/BENETKE 680 DIN
sreda PORTOROŽ–POREČ–RIMINI 590 DIN.
Vse informacije v vseh poslovalnicah »KOMPAS« in »KOMPAS ADRIA« – 053/351-200.

HALLO – PIZZA 210-331 — Ste si zaželeli dobro, slastno pizzo? Pokličite nas in izbirajte med 13 različnimi vrstami pizz, ki vam jih sveže pečene dostavimo na dom ali v službo. DOBER TEK!

POCENI DOPUST NA GORENJSKEM — **DOM UPOKOJENCEV – GOSTILNA OSVALD**, Selo 17, Žirovnica, polni penzion 300 din za osebo. Inf. **tel. (064) 801-128.**

BELINKA–AVP, d.o.o. AVTOMATIZACIJA PROCESOV TEL. (061) 371-322 int. 337 FAKS (061) 371-695 — Možnost nakupa omejene količine kvalitetnih računalniških sistemov tipa AT 386-25 s TAKOJŠNJO DOBAVO; možne konfiguracije: MB 386-25ABC ali NEAT, 2 MB RAM, MINI TOWER, VGA kartica, VGA monitor PHILIPS ali INTRA (1024X768), HD FUJITSU 45 MB ali CONNER 120 MB ATR BUS, itd.
Zahtevajte predračun!

UGODNO LETOVANJE PORTOROŽ–PIRAN — Ponujamo počitnice v zasebnih sobah in stanovanjih v Portorožu in Piranu. Cena ležišča na osebo od 170,00 din, polpenzion že od 340,00 din naprej. Informacije: **TA MAESTRAL PORTOROŽ,** telefon: (066) 75-860, od 9.–12. in 17.–20. ure.

slovenske NOVICE

Komunalno podjetje Postojna

Po pooblastilu IS občine Postojna

Upravni odbor Komunalnega podjetja Postojna
razpisuje
prosto delovno mesto

direktorja Komunalnega podjetja Postojna

Kandidat mora izpolnjevati splošne in naslednje pogoje:
– da ima visoko izobrazbo tehnične ali družboslovne smeri
– da ima vsaj štiri leta delovnih izkušenj
– da ima potrebne organizacijske in poslovne sposobnosti ter da predstavi koncept razvoja podjetja.

Direktor bo imenovan za štiri leta.
Kandidate vabimo, da pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Komunalno podjetje Postojna, Jeršice 3, Postojna. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

5949

STUDIO PUBLIKUM

KORAK NAPREJ

Za kakovost telefonskega prometa so potrebne hitre in uspešno vzpostavljene zveze.
Veliki tehnično-tehnološki posegi v območni skupini 061 bodo že letos zagotovili kakovostnejši telefonski promet.
V okviru teh posegov bo Ptt podjetje Ljubljana moralo poleti spremeniti številke 15 tisoč telefonskim naročnikom v Ljubljani in še v nekaterih krajih območne skupine 061.

Vse naročnike, katerih številke bodo spremenjene, že obveščamo o načrtovanih spremembah.

Od poletja se bomo poslovili z novimi številkami in novo kakovostjo!

DNEVNA OBVESTILA

FESTIVAL LJUBLJANA

Četrtek, 1. avgusta, ob 20. uri – Križanke
TRIO LORENZ
Primož Lorenz, klavir
Tomaž Lorenz, violina
Matija Lorenz, violončelo
Škerjanc, Šostakovič, Smetana

39. MEDNARODNI POLETNI FESTIVAL
Vokalni recitali
Cerkev Svetega Duha v Bohinju
Ponedeljek, 5. avgusta, ob 20.30
Ivan URBAS, bas
Thomas HANS, klavir

Sreda, 7. avgusta, ob 20.30 – Ana PUSAR-JERIČ, sopran
Thomas HANS, klavir

Petek, 9. avgusta, ob 20.30
Glenys LINOS, alt
Thomas HANS, klavir
Organizirani prevozi!

Informacije: Festival Ljubljana, tel. 221-948, blagajna 226-544 (11–13, 18–19)

CANKARJEV DOM

Od 1. avgusta ponovno odprt v celoti!

19. MEDNARODNI GRAFIČNI BIENALE

MODERNA GALERIJA
Uradni tekmovalni del bienala
CANKARJEV DOM
Retrospektiva enciklopedista sodobne likovne umetnosti
MAXA BILLA
Nagrajenci 18. bienala
Haydee LANDING, Patrick MAHON, Petar WALDEGG
MEDNARODNI GRAFIČNI LIKOVNI CENTER TIVOLSKI GRAD
Razstava dobitnika velika častne nagrade
JANEZA BERNIKA
Razstave so odprte vsak dan (razen ponedeljka) od 10. do 19. ure, ob nedeljah pa od 10. do 13. ure.
Vstopnica za vsa razstavišča je 90 din in velja, dokler ne porabite vseh treh kuponov.

SODOBNO KOREJSKO SLIKARSTVO

Jakopičeva galerija
Od 1. do 29. avgusta
Otvoritev danes ob 18. uri
Razstava je odprta vsak dan od 10. do 14. in od 15. do 18. ure, ob nedeljah od 10. do 13. ure.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINOTEKA: MATT DILLON MINI FEST: krim. drama DRUGSTORE KAVBOJ, 1989, ob 19. in 21. uri.
V AVGUSTU NI KINOTEČNIH PREDSTAV.
KOMUNA: kom. FANT IZ KLUBA FLAMINGO, ob 10. uri.
Glasb. erot. V POSTELJI Z MADONNO, ob 16.30, 18.45 in 21. uri.
UNION: kom. MOŠKI ZA ŽENITEV, ob 16. in 18.15.
21. REVIJA PREDPREMIER: FANTJE IZ SOSEŠČINE, krim., SH podnaslovi.
MINI: thriller drama MISERY, ob 17., 19. in 21.15.
VIČ: kom. PRIZORI IZ ZAKONSKEGA ŽIVLJENJA, ob 17., 19. in 21. uri.
BEŽIGRAD: thriller KO JAGENJČKI OBMOLKNEJO, ob 16.30, 18.45 in 21. uri. Nepreklicno zadnjič!
ŠIŠKA: vestern NAJBOLJŠI STRELEC, ob 16.30, 18.30 in 20.30.
TRIGLAV: akcij. kom. MLADOLETNI VOHUN, ob 18. in 20. uri.
MOJCA: ZAPRTO!
SLOGA: NAJBOLJŠA UČITELJICA, ob 10. in 12. uri.
NEBEŠKE LISIČKE, ob 14., 16., 18. in 20. uri.
OGNJEMET STRASTI, ob 22. uri.
DOMŽALE: četrtkova predpremiera: akcij. PENTAGRAM, ob 18. in 20. uri.
Prodaja vstopnic uro pred prvo predstavo.
ZA REVIJO PREDPREMIER KINO JOKER NE VELJA!
DVORANE SO KLIMATSKO HLAJENE!

SORA – ŠKOFJA LOKA: špan. ŽENSKE NA ROBU ŽIVČNEGA ZLOMA, ob 20.30.
CENTER – KRANJ: amer. ČEDNO DEKLE, ob 19. uri.
LETNI KINO STADION – KRANJ: amer. ČEDNO DEKLE, ob 21.15. Če bo slabo vreme, bo predstava ob 21. uri v kinu Center Kranj!
ŽELEZAR – JESENICE: amer. RULETA POŽELENJA (trda erotika), ob 20. uri. Mladini do 18. leta ne dovolimo ogleda filma!
DUPLICA: avstral. KROKODIL DUNDEE (I. del), ob 20. uri.
RADOVLJICA: amer. ROCK'N'ROLL DETEKTIV, ob 20. uri.
BLED: amer. PREBUJENJA, ob 20. uri.
BOHINJ: amer. HENRY IN JUNE, ob 20. uri.
DELAVSKI DOM – ZAGORJE: amer. MRAČNI ANGEL, ob 18. uri.
Amer. POHOTNI BRATJE (trda erotika), ob 20. uri. Samo za gledalce nad 18. letom!
DELAVSKI DOM – TRBOVLJE: amer.-franc. ZELENA KARTA, ob 18. uri.
KRŠKO: amer. PREHOD SKOZI PAMELO (trda erotika), ob 21. uri.
NOVO MESTO: amer. DOVOLJENJE ZA UBIJANJE, ob 10. uri.
Amer. Z MADONNO V POSTELJI, ob 19. in 21. uri.

MARIBOR
PARTIZAN: amer. DICK TRACY, ob 10. uri.
Amer. KO JAGENJČKI OBMOLKNEJO, ob 17., 19. in 21. uri.
Amer. erot. GLOBOKO MODRO, ob 12. uri.
GLEDALIŠČE: amer. AVTO SANJ, ob 17. in 19. uri.
Erot. BORDEL – HIŠA VZHAJAJOČEGA SONCA, ob 21. uri.
UNION: amer. BATMAN, ob 18. in 20.30.
LETNI KINO LENT (Mariborski sejem, pod šotorom): amer. AVTO SANJ, ob 21. uri.
PRESENEČENJE: v avgustu, vsak ponedeljek, ogled predstav v letnem kinu brezplačen!

KINOPODJETJE CELJE

UNION: amer. RAČJE ZGODBE, ob 10., 16.30 in 18.30.
Amer. ODPADNIKI, ob 20.30.
MALI UNION: amer. NEVARNE ZVEZE, ob 18. uri.
METROPOL: amer. KRVAVI ŠPORT, ob 18.30.
Erot. KARIN IN BARBARA SUPERZVEZDI, ob 20.30.
LETNI KINO UNION: amer. BELI LOVEC – ČRNO SRCE, ob 21.30.

OBVESTILA

LJUBLJANSKI KOMORNI VEČERI 91

2. 8. 1991, ob 21. uri – atrij Magistrata
Vokalni kvartet BIG-BEN Nova Gorica
(koncert narodnih in umetnih ter črnskih duhovnih pesmi)
Prodaja vstopnic uro pred koncertom v atriju Magistrata.

»FOTO DEMŠAR« – Ljubljana, Stari trg 8 – tel. 221-679 od 1. 8. dalje spet redno posluje. Fotografije za dokumente naredimo TAKOJ!

806195-O

Black Jade Club

Nocoj nastop popularnega Massima Savića.

Telefon ZATE – ZAUPNI TELEFON za otroke, ženske, družino, žrtve nasilja in vse nemočne 323-353 vsak dan od 16.–21. ure

DEŽURNI ZDRAVNIK

LJUBLJANA

1. Nujna ambulantno-medicinska pomoč v Ljubljani za odrasle neprekinjeno v Urgentnem bloku Univerzitetnega kliničnega centra (vhod iz Bohoričeve ulice): za otroke in mladino do 15. leta starosti – ob delavnikih čez dan v otroških in šolskih dispanzerjih Zdravstvenega doma Ljubljana; – ponoči od 19. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih v pediatrični dežurni ambulanti – dispanzer za otroke Center, Ulica stare pravde 2, tel. 327-942.
2. Za nujno zdravniško pomoč na domu kličite po tel. 323-060. V primeru življenjske nevarnosti ali ogroženosti pa po tel. št. 94. Za otroke in mladino do 18. leta starosti se ob delavnikih od 7. do 19. ure obračajte na otroške in šolske dispanzerje Zdravstvenega doma Ljubljana. Pediatrična dežurna ambulanta od 19. do 7. ure; ob nedeljah in praznikih pa bo zagotavljala le v izjemnih primerih prevoz otrok z reševalnim vozilom v ambulanto. V takem primeru kličite po tel. 327-942.
3. Prebivalci občine Grosuplje – Ivančna Gorica naj kličejo za nujno zdravniško pomoč na domu podnevi v redne ambulante. Ponoči od 19. do 7. ure zjutraj in ob nedeljah ter praznikih ves dan pa na telefonsko številko 783-039 ali 783-006. Če se zdravnik ne javi, ker je na terenu, naročite obisk na Reševalno postajo Ljubljana, telefonska številka 94, ki ga bo preko radio-zveze posredovala zdravniku na teren.
4. Nujna zobozdravstvena pomoč je ob nedeljah in praznikih v prostorih Zdravstvenega doma Ljubljana – enota Center, Metelkova 9, pritličje, soba št. 50.
Ambulanta nudi pomoč v nujnih primerih in sicer ob nedeljah in praznikih od 7. do 19. ure.
Ob delavnikih med 7. in 19. uro nudijo zobozdravstveno prvo pomoč dispanzerji za zobozdravstveno varstvo Zdravstvenega doma Ljubljana.
»Klic v duševni stiski« deluje od 19. do 7. ure naslednjega dne. Kličite po tel. (061) 313-715. Telefonski številki za nujno zdravniško pomoč za vojaške zavarovance sta 331-142 in 224-903.

DNEVNIK »DELO«, IZDAJA ČZP DELO, D.O.O. • USTANOVITELJ DELO D.O.O. • NASLOV UREDNIŠTVA: LJUBLJANA, TITOVA 35, TELEFONA N. C. 318-255, 319-255 • MALOPRODAJA – KOLPORTAŽA • YU DELO 31-255 • POŠTNI PREDAL 29, 61001 LJUBLJANA • TISK DRUŽBENO PODJETJE DELO – TISK ČASOPISOV IN REVIJ, P. O. LJUBLJANA, TITOVA 35 • NAROČNINA TEL. 315-366, **REKLAMACIJSKI ODD. DOSTAVE DNEVNIKA »DELO« ZA LJUBLJANO TEL. 318-880, LJUBLJANA, TITOVA 35, NON STOP OB DELAVNIKIH IN SOBOTAH** • POSAMIČNA ŠTEVILKA STANE 16,00 DINARJEV, PETKOVA IN SOBOTNA ŠTEVILKA 20,00 DINARJEV • **NAROČNINA ZA AVGUST 1991:** 486,00 DINARJEV, ZNIŽANA NAROČNINA ZA UPOKOJENCE 437,40 DINARJA • ZA PLAČNIKE PO BANKI (TRAJNI NALOGI) ŠE 5% POPUST • NAKAZILA NAROČNINE NA TEKOČI RAČUN: ČZP DELO, D.O.O., ŠTEVILKA 50102-603-48909 • POLLETNA NAROČNINA ZA TUJINO JE 468 DEM (ZA LETALSKO DOSTAVO DODATNO ZARAČUNAVAMO PO TARIFI) • PLAČILA NA DEVIZ. RAČUN PRI LB, ŠTEVILKA 50100-620-107-257300-27822/0 • NOVO – ZA LJUBLJANO: MESEČNA NAROČNINA ZA VEČERNO IZDAJO ZA MESEC AVGUST 437,40 DIN • NAROČILA NA DNEVNIK DELO SPREJEMAMO VSAK DAN IN ZAGOTAVLJAMO DOSTAVO NA DOM V PETIH DNEH OD NAROČILA • ODPOVEDI LAHKO UPOŠTEVAMO OB KONCU MESECA • STIK – SPREJEM MALIH OGLASOV PO TELEFONU 318-866 ALI OSEBNO NA BLAGAJNI V ŠUBIČEVI 1 ALI TITOVI 35 OD 7. DO 19. URE • SPREJEM OSMRTNIC: OB DELAVNIKIH OD 7. DO 16. URE OZ. OB SOBOTAH OD 7. DO 11. URE OSEBNO (ŠUBIČEVA 1 IN TITOVA 35), PO TELEKSU YU DELO ST 31-633, S TELEGRAMOM ALI PO TELEFONU 318-866 (OD 14. DO 16. URE) ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE • OGLASNO TRŽENJE, LJUBLJANA, TITOVA 35, 61001 LJUBLJANA, TELEFON 318-570, TELEFAX 302-414 • OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH SPREJEMA OSMRTNICE (DO 16. URE) NEPOSREDNO CENTRALNA REDAKCIJA »DELA«, LJUBLJANA, TITOVA 35, OSEBNO ALI PO TELEFONU 315-366 ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE • ROKOPISOV NE VRAČAMO

TELEFON DEŽURNEGA UREDNIKA 318-252, TELEKS YU DELO 31-255, TELEFAKS 311-871.

STIKOVA VROČA LINIJA

ZVEDELI VČERAJ – VELJA DANES!

Naročila za objavo oglasov v STIKOVI VROČI LINIJI sprejemamo po telefonu oz. faksu 061/329-559 in na naslov DELO STIK, Ljubljana, Titova 35 od 8. do 12. ure za objavo za naslednji dan.

VIATOR – trgovina z gradbenim materialom Dolenjska c. 244 — Po skrajno ugodnih cenah nudimo hladilnike in zamrzovalne skrinje znamke OBOD po licenci Bauknecht

MIK LINE BOUTIQUE — Prihranite si pot v tujino – izbrana oblačila iz uvoza po sezonsko znižanih cenah vam ponujamo na Vojkovi 48 (galerija boutiqua DINOS). Odprto od 12.–19. ure.

AGROSTROJ Ljubljana, Draga 15 — Nudimo prodajo dieselskih motorjev M-34/i (34,5 kW/2000 o/min), primernih za vgradnjo v traktorje, viličarje...
V zalogi pa imamo tudi traktorske gume 12,4/11-32 (Ursus) in 14,9-24, različne elektromotorje, brezšivne aluminijaste cevi premerov 50 do 250 mm, primerne za transprot raznih medijev.
Delovni čas od 7. do 14. ure, vse informacije po telefonu 555-366, int. štev. 46.

OVOMALTINE IN ISOSTAR DOBITE V MAXIJU! — V Maxijevi zeliščni lekarni v pasaži lahko tudi vam ponudijo izvrsten naravni krepilni napitek OVOMALTINE, ki ga priporočamo predvsem otrokom, ostarelim in športnikom. Izotoničnega napitka ISOSTAR za hitro potešitev žeje in uravnavo ravnotežja vode v organizmu pa boste veseli aktivni športniki in rekreativci.
Oba izdelka vam bo uvoznik SALUS iz Ljubljane ponudil na pokušino od 1. do 3. avgusta v Maxijevi živilski etaži (po 10. in 15. uri, v soboto samo po 10. uri).
Dobimo se v Maxiju!

RAČUNALNIKI — **Računalniki NOTEBOOK**-286, samo 2,8 kg, v zalogi, **C. O. F.**, (061) 301-905.

ŠTORKLJA d.o.o. Taborska 8, Domžale — **BOUTIQUE ZA BODOČE MAME** in njihove najmlajše. Ugodne cene! **ŠTORKLJA VABI! TEL. (061) 721-679.**

POČITNICE V BOVCU, TRENTI, ČEZSOČI — Apartmaji v dolini reke Soče. Cene najema: 1/3–4 APP – 600,00/dan; 1/4–5 APP – 750,00/dan; 1/6 APP – 923,00/dan. Informacije: **GOTOUR, tel./faks: (065) 81-166.**

RIBIŠKI PRAZNIK V POSTOJNI Inf. tel. (067) 21-383, 21-071 — **V soboto, 3. 8. od 20.–23. ure tekmovanje v lovu na največjo ščuko, v nedeljo, 4. 8. tekmovanje v lovu na male ribe s plovcem, v nedeljo popoldne na parkirišču pred Postojnsko jamo dan ribjih specialitet.**

ASTRA VELETRGOVINA Ljubljana obvešča cenjene kupce, da odpira tri nove maloprodajne enote, in sicer: — – v Javnih skladiščih Hala VII, **1. 8. 1991** DISKONTNO TRGOVINO z bogato izbiro vseh vrst pijač in živil po zelo ugodnih cenah. Diskont bo odprt od ponedeljka do petka od 9. do 19. ure, ob sobotah od 8. do 12. ure.
– istega dne v Javnih skladiščih Hala 18, Tehnično trgovino s kompletnim programom Astra Veletrgovine. Trgovina bo odprta od ponedeljka do petka od 7. do 15. ure.
– **in 2. 8. 1991** v Jabljah pri Trzinu novo DISKONTNO TRGOVINO z bogato izbiro vseh vrst pijač po zelo ugodnih cenah. Diskont bo odprt od 8. do 19 ure, ob sobotah pa od 8. do 12. ure.
OBIŠČITE NAS!

KOMPAS HOTEL BLED tel. (064) 77-531 faks (064) 77-368 — Vabimo na počitnice! **Polni penzion 450 din, polpenzion 380 din (3 dni ali več)**, otroci do 6. leta brezplačno, do 10 leta 50% popusta. **Obiščite tudi pizzerio – cena pizze 65 din!**

AVTOŠOLA Opravite tečaj prometnih predpisov med počitnicami — **Poceni in brez čakanja.** Študentje in dijaki imajo popust. Poučujemo na vozilih jugo in R5. **Tečaj CPP je brezplačen.** Začetek tečaja CPP 5. 8. ob 19.30, naslednji tečaj 20. 8. Prijave **AMD ZVEZDA**, Trg osvoboditve 1, (Kazina), **tel. 214-340** ali Kavadarska 21 (Šiška), **tel. 572-519.**

IZJEMEN DOPUST BREZ ALG — – v novih družinskih apartmajih z lastnim **bazenom** – COUNTRY CLUB ROVINJSKO SELO (samo pet minut od Rovinja). Tel. (052) 828-383 ali (052) 828-039.

SOPOTNIK TRADE MAZDA IN FORD — Prodajamo vse modele MAZDA in FORD FIESTE. Dobava takoj. Možnost dinarskega plačila. Sopotnik Trade, Tržaška c. 547, (061) 653-718.

MULTICOM, p.o. Dvoržakova 8, Lj. — **ZAKAJ ŠELE JESENI?**
Najhitrejši in najučinkovitejši tečaji angleškega, nemškega in italijanskega jezika.
5. in 12. AVGUSTA 1991 – V NAJOŽJEM SREDIŠČU LJUBLJANE!

POLETNI JEZIKOVNI TEČAJ 5. in 12. avgusta

tel.: (061) 301-487 (061) 324-347

– SUPERINTENZIVNI ENO- DO TRITEDENSKI TEČAJ ZA ODRASLE
– INTENZIVNI TRITEDENSKI ZA MLAJŠE KANDIDATE (10–18 let)
– SUPERINTENZIVNI PROGRAM ZA POPRAVNE IZPITE
Izkoristite ugodnejše cene v avgustu – prijavite se že danes
Inf. in prijave: Podjetje MULTICOM, p.o., Dvoržakova 8, Ljubljana (pri Bavarskem dvoru), 3. nad., tel. (061) 301-487 ali (061) 324-347 vsak dan od 10.–17. ure.
MULTICOM – DA VAŠE ZNANJE TUJIH JEZIKOV NE BO VEČ PREPUŠČENO NAKLJUČJU.

VABIMO VAS NA IZLET V POSTOJNO — V avgustu so obiski **Postojnske jame** vsak dan od 9.30–18. ure, **Predjamski grad** pa je odprt od 10.–19. ure. Inf. **tel. (067) 23-041.**

RIVIERA OPATIJA ŠE NI PREPOZNO — Izredne počitnice ob morju, tokrat tudi za Vas. **Hotel »Kvarner« Opatija (051) 271-233** in **hotel »Excelsior« Lovran (051) 712-233** ob morju – lastna kopališča – bazeni – prijetno okolje – sprehodi – zabave, **polpenzion že od 400,00 din**

ARIS d. d. VELETRGOVINA Jožeta Jame 16 61000 Ljubljana Tel. 557-141 in 555-680 — Izredna ponudba bele tehnike in akustike »GORENJE« in iz uvoza. Ponujamo vam posebne pogoje po tovarniški ceni in z obročnim odplačilom.

Večja zaloga zamrzovalnih omar 120 l in 235 l.

HOBBY MARKET SAM 3 d. o. o. — Razrežemo in prodamo vam več vrst polic, vrat in stranic za pohištvo, balkonskih ali vrtnih ograj, talnih in zaključnih letvic itd. Prodajamo tudi vijake, vložke in orodje Black and Decker. Javna skladišča/Hala II. tel. (061) 440-517.

KOMPAS HOLLIDAYS OMIŠALJ — **Za vsakega, ki išče svoj otok... OMIŠALJ.** Hoteli B kat., 7-dnevni penzion 2.400 din, polpenzion 1.800 din, vikend paketi 690 din.

AGENCIJA CARMELO KOPER (tržnica) tel. (066) 24-918 — Preživljajte svoj dopust in se pustite presenetiti v:
– zdraviliščih
– na turističnih kmetijah
– turno jahanje
– raftingi
– panoramski izleti z ladjo
UGODNE CENE

MEDENINASTE PALICE PRODAJA METEX, d. o. o., MARIBOR, Ul. D. Mravljaka 8, tel. – faks (062) 37-911 — **OBRTNIKI – PODJETNIKI!** Na zalogi imamo stalno okrogle in šestoglate **medeninaste palice** različnih dimenzij. Za večja naročila možnost prednaročila po zelo ugodnih cenah. Del. čas: PO–PE od 8. do 15. ure.

LINDEN SHOP V NOVIH PROSTORIH — **rolke** 599 din ● **teniške superge L. A. Gear** 1.190 din ● **otr. superge** 199 din ● **sok Bravo** 25,99 din ● **Persil** 3 kg 214 din ● **Hi-Fi stolp** 4.549 din. **LINDEN SHOP, Šmartinska 152, hala A/9, tel. 440-379.**

AKTIVNE POČITNICE V MOJSTRANI, ATIDA, Prešernova 26 — 10-dnevni počitniški programi tujega jezika, izleti, piknik, razvedrilni program, mnogo zabave. Odhoda: 9. in 19. 8., cene med 3.500 in 4.500 din. **Tel. (061) 324-891.** Vabljeni!

ŠPANIJA – dežela fieste in sieste — odhodi od 24. 8., 8 dni, 5 polnih penzionov, samo 340 DEM. Inf. A&B Agencija, tel. (061) 341-436.

POČITNICE V KRANJSKI GORI OTROCI ZASTONJ — Dnevni penzion za osebo v hotelu LARIX 370 din, hotel Prisank 340 din, GARNI SLAVEC 315 din. En otrok do 12. leta v spremstvu dveh odraslih brezplačno, drugi otrok 50% popusta.
Apartmani v Kranjski Gori 150 din na dan za osebo. Prijave in inf. **T. A. MERIDIAN, tel. (064) 84-195, od 8. do 12. in od 15. do 17. ure.**

TENIŠKI TEČAJI — **TENIŠKA ŠOLA SONCE Iztok Bombač, Slovenčeva 19,. tel. 214-172.**

POČITNICE NA KOLPI GOSTIŠČE LUKA — Nudimo 10 ležišč, dobro hrano in pijačo, gorska kolesa, kanuje, ribolov ter kopanje v čudovitem okolju. **Tel. (061) 225-791, 802-173.**

Posojilo za študij LJUBLJANSKA BANKA d. d. LJUBLJANA — Naj denarni problemi ne zapirajo poti do znanja!
Posojilo je namenjeno za plačilo vpisanine za izredni študij na višjih in visokih šolah ter za nakup študijskih knjig.
★ brez pologa
★ po najugodnejših in fiksnih obrestnih merah
★ z odplačilno dobo 3 – 12 mesecev
★ tudi za povračilo že plačanih obveznosti
Posojilo lahko najamejo študenti ali za njih njihovi starši.

KAM, KAKO IN KDAJ, PO DOMOVINI IN PO SVETU

SLOVENIJATURIST
Hej, pojdite z nami!

POČITNICE BLIZU DOMA
- SLOVENSKA OBALA, GORE, ZDRAVILIŠČA, KMEČKI TURIZEM

POLETNI IZLETI
- ŠVICA – JUBILEJNA ALPSKA TURA, odhod 29. 8., s kuponom DELA VIKEND MAGAZINA – 500 din ceneje!
- SLOVENSKA ALPSKA TURA, 4 dni, odhod 22. 8. (FOTO TURA)
- VERONA – ogled opere TURANDOT, odhod 21. 8.
- PARIZ, odhod 22. in 29. 8.
- RIM, odhod 22. in 29. 8.
- SIBIRIJA, odhod 22. 8., še 4 mesta!
- AVSTRALIJA, odhod 25. 10.

MUZEJSKI VLAK
- KAMNIK, praznik narodnih noš, odhod 8. 9.
- DOLINA REKE SOČE, odhod 24. 8. in 14. 9. 91
- KOČEVJE, odhod 28. 9.

INFORMACIJE IN PRIJAVE
SLOVENIJATURIST Ljubljana, (061) 325-646, 325-651; Maribor (062) 28-990, 28-851; Celje (063) 24-719, 26-010; Murska sobota (069) 21-189; Nova Gorica (065) 26-012, 26-554; Koper (066) 21-358; Portorož (066) 75-670; Pula (052) 42-496, 42-497; Bohinjska Bistrica (064) 721-032; Kranj (064) 211-946; Poreč (053) 34-644, 34-804

ODDIH '91

ponovno redni poleti tedensko!
pri odhodu 19. avgusta
MALLORCA
7 dni od 9070 din
IZBIZA
7 dni od 8570 din
COSTA BRAVA
7 dni od 6760 din
TUNIS
7 dni od 7690 din
RODOS
7 dni od 9660 din
DRUŽINSKE POČITNICE v UMAGU
7 polpenzionov za 3 člane; 6900 din
za 4 člane: 8400 din

Ljubljana: 061/222-741, 222-711
Portorož: 066/73-264, 74-496
Bled: 064/78-985
(238, 237)

ATLAS air tours yugoslavia

Yugotours
Ljubljana, Titova 36, IX, tel. (061) 321-794, 321-795

ISTRA in KVARNER – POCENI!!!
3., 10., 17. avgusta UMAG–POREČ–VRSAR–ROVINJ–PULJ–RABAC–LOŠINJ–KRK–RAB
Posebno nizke cene od 24. 8. dalje
6-dnevne MALE POČITNICE 24., 31. avg., 6. sept.
10-dnevne počitnice 24. avg.
OTROCI TUDI DO 50% popusta.

OPATIJA – hoteli B kategorije, 7 polpenzionov = 1.960,00 din. Rezervacije: TOURS, Rijeka, tel. 051/214-915, 214-791.

ZAČASNI VOZNI RED POLETOV
mednarodnih in domačih linij

	ODHOD
PONEDELJEK	
LJUBLJANA–LONDON–PARIZ–LJUBLJANA	14.15
LJUBLJANA–FRANKFURT–LJUBLJANA	15.15
LJUBLJANA–ZAGREB–SPLIT–SKOPJE	21.50
LJUBLJANA–SARAJEVO	21.55
TOREK	
LJUBLJANA–FRANKFURT–LJUBLJANA	15.15
LJUBLJANA–LONDON–LJUBLJANA	14.15
LJUBLJANA–SARAJEVO–SKOPJE–SARAJEVO–LJUBLJANA	06.55
LJUBLJANA–ZAGREB–SPLIT–SKOPJE	20.15
SREDA	
LJUBLJANA–LONDON–PARIZ–LJUBLJANA	14.15
LJUBLJANA–SARAJEVO–SKOPJE–LJUBLJANA	06.55
LJUBLJANA–SPLIT	21.50
ČETRTEK	
LJUBLJANA–MOSKVA–LJUBLJANA	09.00
LJUBLJANA–ZAGREB–TEL AVIV–ZAGREB–LJUBLJANA	19.15
LJUBLJANA–LONDON–LJUBLJANA	14.15
LJUBLJANA–FRANKFURT–LJUBLJANA	15.15
LJUBLJANA–DUBROVNIK–SPLIT–LJUBLJANA	06.00
LJUBLJANA–SARAJEVO	20.20
LJUBLJANA–SPLIT	20.10
PETEK	
LJUBLJANA–LONDON–LJUBLJANA	10.30
LJUBLJANA–FRANKFURT–LJUBLJANA	15.15
LJUBLJANA–SARAJEVO	15.10
LJUBLJANA–SPLIT	20.30
LJUBLJANA–SARAJEVO–SKOPJE	19.20
SOBOTA	
LJUBLJANA–LONDON–LJUBLJANA	14.15
NEDELJA	
LJUBLJANA–PARIZ–LJUBLJANA	14.40
LJUBLJANA–BEIRUT–LJUBLJANA	20.20
LJUBLJANA–MOSKVA–LJUBLJANA	16.00
LJUBLJANA–LONDON–LJUBLJANA	14.15
LJUBLJANA–DUBROVNIK–LJUBLJANA	06.00
LJUBLJANA–SPLIT	20.15

Spremembe voznega reda bomo objavili pravočasno. Informacije o poletih, rezervacijah in nakupih vozovnic dobite po tel. (061) 313-312 in 318-944.

ADRIA AIRWAYS

Prebivalci občine Idrija vas vabimo na obisk

»Od globine rudnika do višav«

Idrija je bila več stoletij središče strokovnih, tehničnih, znanstvenih in kulturnih, proti koncu 19. stoletja pa tudi političnih dogajanj pri nas. Ogromno podzemeljsko bogastvo je dolga stoletja odtekalo drugam – na Dunaj, v Trst in na Reko, v Rim, po drugi svetovni vojni pa je bil pomemben vir sredstev za Beograd. Idriji je od vsega tega ostalo le malo. Tradicija, tehnična in kulturna dediščina, zgodovinski spomin – vse to

pa ostaja naše in bolj kot kdaj koli doslej smo prežeti z željo po spoznavanju svoje identitete. Skušamo se je zavedati in želimo jo posredovati tudi drugim – močneje, kot si to lahko predstavljamo z gibanjem in naglico življenja. Zato vam bo življenje ali preživetje delčka tega življenja stran od ponorelega sveta, od sodobnih obremenitev, stresov in naglice življenjskega tempa v čistem in naravnem okolju dobrodošla (in osvobajoča) sprememba. Spoznajte ta biser na zahodnem delu naše Slovenije.

– »Šelštvo« z letnico nastanka 1500 in Antonijevim rovom,
– Sv. Trojica na mestu odkritja prvega samorodnega živega srebra,
– Idrijski škafar,
– Sv. Anton iz leta 1678 in Kalvarija,
– Rudniško žitno skladišče »Magazin« iz časa Marije Terezije,
– Prva zidana stavba filmskega gledališča na Slovenskem,
– Idrijski grad z muzejskimi zbirkami o rudniku in idrijski čipki,
– Čipkarski festival – tradicionalna prireditev, ki poteka zadnjo soboto in nedeljo v avgustu,
– Tehnična dediščina rudarjenja – rudniški stroji,
– »Kamšt« stara vodna črpalka, velikansko leseno kolo s premerom 14 m,
– Slovenske piramide »Klavže« na Idrijci in Belci,
– 150 km rovov rudnika živega srebra, ki se zapira in urejuje za turistične oglede,
– Muzej v naravi »Divje jezero« (65 m dolgo, 30 m široko, 15 m globoko),
– Najkrajša površinska reka – 40 m dolga Jezernica,
– Ravenska jama z aragonitnimi ježki,
– Partizanska bolnica Franja pri Cerknem,
– Medvojna tiskarna Slovenija na Vojskem,
– Bevkova domačija v vasici Zakojca,
– Idrijski žlikrofi – kulinarična posebnost Idrije,
– »Geruš« – pijača rudarjev,
– Planinski vrhovi Javornik (1240 m), Jelenk (1107 m), Porezen (1630 m),
– Sprehajalne poti – kolesarstvo – ribolov in lov – tenis – alpinizem – kmečki turizem, konjeniški turizem.

Tu si boste kot popotnik ali izletnik, raziskovalec ali poslovnež, strokovnjak ali športnik, sami ali z družino nabrali potrebno novo energijo za nadaljnje delo in premagovanje vsakokratnih tegob. Pot vas lahko popelje v osrčje Idrijskega gozda mimo Divjega jezera in Klavž na Krekovše in Vojsko; lahko greste od bolnice Franja do aragonitne Ravenske jame in v Zakojco; obiščete lahko Idrijsko podzemlje ali v Idrijci lovite ribe, se peljete z gorskim kolesom po poteh Bloudkovega maratona (Črni vrh) ali maratona Pavla, lahko naredite gorski vzpon na Hleviše, Porezen, Javornik ali Jelenk, itd. Pridite in bodite z nami. Idrija je lahko vaše izhodišče in pribežališče v neokrnjeno naravo.

O Idriji razmišljamo kot o organizmu, ki se je začel razvijati pred 500 leti. V davnem letu 1490 naj bi legendarni »Škafar« opazil na dnu svojega škafa skrivnostno in bleščečo se tekočo kovino.

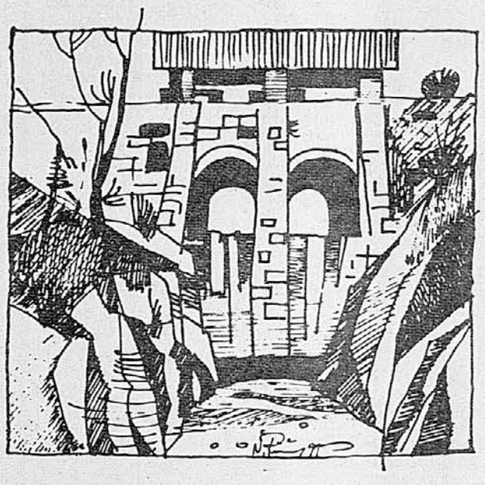

Novica je hitro odmevala po svetu. Neizmerni skladi rdeče cinobaritne rude v plasteh tektonske prelomnice pa so privabili v te kraje furlanske in nemške rudarje. Prodirali so vedno globlje, odpirali vedno nove jaške, iz rovov pa so na površino dvigali na tone živosrebrne rude. Rudnik je zrasel vse do globine 385 metrov, življenje na površini pa je utripalo z njim.

Danes se rudnik počasi zapira, vendar pa bo Idrija še naprej ostala naše najstarejše rudarsko mesto – saj smo dolžni delček tega bisera pustiti živeti dalje za naše zanamce in turiste.

CARMELO d.o.o.

AGENCIJA CARMELO VABI
Preživljajte svoj dopust in se pustite presenetiti v:
– zdraviliščih
– na turističnih kmetijah
– turno jahanje
– raftingi
– panoramski izleti z ladjo
UGODNE CENE

Turistična agencija CARMELO Cesta JLA 2, Koper telefon: 24-918

terme čatež d. d.
POLETNI ODDIH, DRUŽINSKE POČITNICE

Vabljeni na **TERMALNO RIVIERO v TERME ČATEŽ.**
Preživite aktivne počitnice v Termah Čatež v okviru rekreativnih in zdravstveno preventivnih programov.
Organizirana šola tenisa.
Večerne prireditve.
Izleti.
UGODNO – 50% popust za otroke do 14. leta starosti v hotelu Terme.
OBROČNO ODPLAČEVANJE.
TERME ČATEŽ vas pričakujejo!

Informacije in rezervacije po telefonu: 0608-62-110, teleks: 35795 terme, telefaks: 0608-62-721.

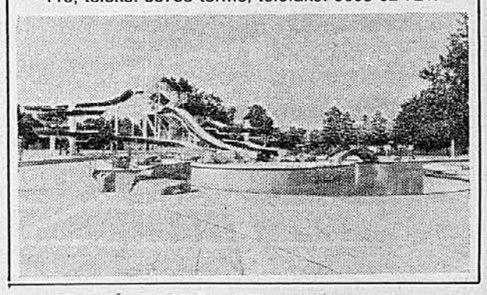

Radenska
ZDRAVILIŠČE
RADENCI

POČITNICE TOKRAT NEKOLIKO DRUGAČE v najlepše urejenem slovenskem turističnem kraju
– **aktivne počitnice s posebnimi programi za otroke in odrasle, z bogatim animacijskim in športnim programom ter pestro dodatno ponudbo**
– **posebni popusti za otroke in upokojence** (en otrok do 7. leta starosti **zastonj,** drugi otrok do 7. leta starosti ima **70% popusta,** vsi drugi otroci do 15. leta pa **30% popusta)**
– **možnost obročnega odplačevanja**
– na voljo so vam tudi vsi drugi zdravstveni programi.
CENE počitniških aranžmajev že od **3.365,00 din** naprej.
POKLIČITE NAS, PRIČAKUJEMO VAS!
Zdravilišče RADENCI, hotel RADIN, tel.: (069) 65-331 in 65-006, telefaks (069) 65-054.

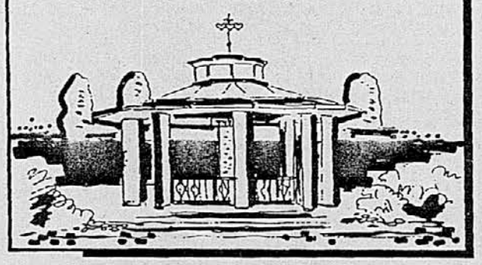

Hotelsko-gost. podjetje Hoteli Haludovo – Malinska, Malinska

Počitnice v Malinski, otok Krk
Le tri ure vožnje od Zagreba

Hoteli Haludovo – Malinska vam ponujajo:
– sedemdnevni aranžma za domače goste
hotel PALACE, polni penzion na osebo v 1/2 sobi stane 4.480 din
– vikend aranžmaji za domače goste (dvodnevni)
hotel PALACE, polni penzion na osebo v 1/2 sobi stane 1.440 din

Popusti za otroke:
– otroci do 6. leta starosti v 1/3 sobi prebivajo brezplačno
– otroci od 6. do 12. leta starosti v 1/3 sobi imajo 50% popusta
– družinski apartmaji LAVANDA, Ribarsko selo
– s kuhinjo, za 4 osebe
– dnevni najem samo 780 din

Možnost za šport: tenis, kegljanje, jadranje na deski, smučanje, najem čolna, ribarjenje

Odlična kuhinja, zabava

Naš naslov: Hoteli HALUDOVO – MALINSKA, 51511 Malinska, tel. 0532/259-111, 259-326, faks 0532/259-330.

PUTNIK
Miklošičeva 17
telefon 311-542, 314-889

NEW YORK letalo, 29. 8.
BAI BABA INDIJA letalo, 20. 9.
KENIJA SAFARI, 12 dni, 18. 8., 15. 9.
TUNIS 13 in 27. 8.
POT V DEŽELO FARAONOV S KRIŽARJENEM in FURGADA odhod 13. 8.

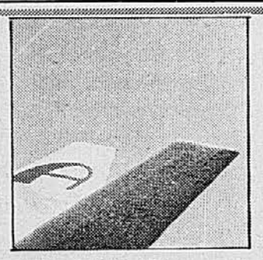

CIPER

Še je čas, da preživite počitnice v sredozemski oazi miru.
Od 14. avgusta dalje letimo vsako sredo na Ciper.
- Že od 355 USD dalje
- za otroke do 12 leta 50% popust
- za otroke do 6 leta brezplačne hotelske storitve.

Informacije o poletih in rezervacije Adria Airways, tel. (061) 302-030 in 318-657.

ADRIA AIRWAYS

globtour

EMONA GLOBTOUR, LJUBLJANA
TRAVEL AGENCY –
61000 LJUBLJANA ŠMARTINSKA 130
JUGOSLAVIJA

VABIMO VAS NA POČNITCE V:
PORTOROŽ že za 3.300 din polpenzion za osebo za teden
UMAG že za 4.550 din tedenski najem apartmaja za 3 osebe
POREČ že za 2.500 din polpenzion za osebo za teden
ROVINJ že za 3.200 din polpenzion za osebo za teden
POČITNICE V TUJINI:
CIPER že za 446 USD za teden dni
TURČIJA že za 352 USD za teden dni
TUNIS že za 480 USD za teden dni
IZLETI V TUJINO:
KOROŠKA 17. avgusta
BENETKE 24. avgusta
GROSSGLOCKNER 24. avgusta
GARDALAND 24. in 31. avgusta
SAN MARINO 7. septembra
Organiziramo avtobusne prevoze po ugodnih cenah.
INFORMACIJE IN REZERVACIJE po tel. 327-743, 329-771, 311-164 in vse poslovalnice GLOBTOURA.

GOLFTURIST
TURIZEM IN RENT AGENCIJA
61000 Ljubljana, Trdinova 3
tel.: (061) 314-544, 310-933, teleks: 31541 YU VATOUR

SINGAPUR – MALEZIJA – TAJSKA – FIGO – Svetovni kongres ginekologov 15 dni, 13. 9.
VELIKA MALEZIJSKA TURA 14 dni, 26. 9.
SINGAPUR ZA POSLOVNEŽE 16 dni, 16. 8.
JORDANIJA – ŠRILANKA – IZRAEL 15 dni, 20. 8.
ŠPANIJA – Loret de Mar 7 dni, 24. 8., 30. 8., avtobus/letalo
GRADOVI LUDVIKA BAVARSKEGA 3 dni, 21., 28. 9., 5. 10., avtobus
KAPADOKIJA 8 dni, 25. 9., avtobus
BENETKE 1 dan, 24. 8., avtobus
GROSSGLOCKER 1 dan, 10. 8., avtobus
EGIPT – križarjenje po NILU 11 dni, 15., 29. 9.
SLOVENSKO PRIMORJE – še nekaj prostih mest!!!
NIŽJE CENE V ISTRI!!!
Poslovalnice: KAMNIK tel.: 061/831-249, VRHNIKA tel.: 061/751-084, DOMŽALE tel.: 061/711-587, LJUBLJANA tel.: 314-544 in 316-871.

ZDRAVILIŠČE LAŠKO
DRUŽINSKE POČITNICE
za 7 ali večdnevne zdraviliške programe v juliju in avgustu
V spremstvu dveh odraslih oseb Vam nudimo:
GRATIS bivanje za prvega otroka do 10 let starosti oz. 50% popust za prvega otroka od 11 do 15 let starosti ter vsakega naslednjega otroka do 15 let in 3% popusta ob takojšnjem plačilu celotne storitve na dan prihoda.
Trenutna cena polnega penziona (brez popusta): 550 din/osebo v dvoposteljni sobi na dan s prostim vstopom v termalni bazen.
INFORMACIJE IN REZERVACIJE: Zdravilišče Laško, 63270 Laško, telefon: 063/731-312, faks: 063/731-347.

KOMPAS HOLIDAYS

*** POČITNICE ***
plačilo na obroke
ISTRA
* posebna ponudba *
UMAG
– BUNGALOVI KANEGRA (4–6 oseb), APP. STELLA MARIS (4 osebe), POLYNESIA–HAWAI (3 osebe): najem že od 720 din/dan dalje (od 7. 9. 570 din/dan)
– HOTELI A IN B KAT.: od 2.700 din na teden dalje
POREČ
– HOTELI A IN B KAT.: že od 2.500 din/teden dalje
– APARTMAJI za 2–6 oseb
VRSAR
– HOTELI IN APARTMAJI, htl. že od 2.400 din dalje
ROVINJ
– TN VILE RUBIN: polni penzion – 388 din/dan
polpenzion – 338 din/dan
otroci do 12. leta – 50% popust
PULJ–MEDULIN
– HOTELI B KAT. že od 2.330 din dalje
OPATIJA
– HTL. DE LUX, A IN B KAT.: že od 3060 din/teden dalje

*** Kompasov klub ***
DRUŽINSKI KLUB NOVIGRAD, 10 DNI, HTL. MAESTRAL
SAMO 4.500 DIN (polpenzion)
šole tenisa, jadranja na deski, plavanja za otroke, športne igre, najem gorskih koles MTB CARRERA, zabava in izleti

KOMPASOVO ŠPORTNO POLETJE
– MLADINSKI TENIŠKI KAMP BLED, veslaški center Zaka, polni penzion, odhoda 18. in 25. 8., 6 dni
– TENIŠKI KAMP ROGLA, 31. 8., 7 dni
– NAJEM JADRNIC
– DVOJAMBORNICE – KRIŽARJENJE: vsako soboto, 7 dni
KAPETAN LUKA (Reka–Kornati)
DALMATIA (Portorož–Mali Lošinj)

PRODAJA FANATIC ALPHA/ART OPREME
Modeli 91 – ugodne cene
Informacije/vplačila: KOMPAS HOLIDAYS, Titova 12, Ljubljana, tel.: (061) 221-765, 222-340.

SREDNJE-DALMATINSKI OTOKI BRAČ, HVAR, VIS, IDR.
s trajekti z Reke – sreda, četrtek, petek, sobota (odhod ob 18. uri).
BRAČ – APP. BLATO in BORAK, htl. ELAPHUSA, BOL
– APP. KAKTUS, SUPETAR
POSEBNA PONUDBA:
BIVATE 21 DNI – PLAČATE LE 14
BIVATE 14 DNI – PLAČATE LE 10 itd.

OMIŠALJ/KRK
HOTELI ŽE OD 1.800 DIN DALJE

KRANJSKA GORA
APP. KOMPAS za 4 osebe, 3.000 din/teden (od 14. 9. dalje še 500 din ceneje)

ROGLA
POSEBNA PONUDBA za vikend pakete, družinske pakete itd.

*** POČITNICE '91 – TUJINA ***
ŠPANIJA
PALMA DE MALLORCA, IBIZA (vsak četrtek)
SUPER KOMPASOV AS: PALMA DE MALLORCA
8. 8. 91, hoteli ***, polpenzion, 7 dni, letalski prevoz – .cw 24, samo 13.900 din

PORTUGALSKA
FARO, MADEIRA (vsak torek iz Celovca)

TUNIZIJA
HAMMAMET, NABEUL (od 5. 8. 91 dalje vsak teden).

SUPER KOMPASOV AS
5. 8. 91, hotel ***, polpenzion, 7 dni, letalski prevoz – .cw 24, samo 13.900 din
plačilo na obroke

*** TEČAJI TUJIH JEZIKOV ***
ANGLIJA, ZDA, NEMČIJA, FRANCIJA, ITALIJA, AVSTRIJA, ŠPANIJA, JAPONSKA
KATALOG V VSEH KOMPASOVIH POSLOVALNICAH IN POOBLAŠČENIH AGENCIJAH

*** POTOVANJA V TUJINO ***
POLETJE NA COSTA BRAVI
10 dni, 23. 8. (avtobus)
FORMULA 1 – BUDIMPEŠTA
1 ali 2 dni, odhoda 10. in 11. 8.

ŠKOTSKA
5 dni, 23. 8., 18. 9.

LONDON
5 dni, 23. 8., 11. 9.
4 dni, 20. in 27. 9.

AMSTERDAM
4 dni, 19. in 26. 9

*** STROKOVNA POTOVANJA ***
* AMSTERDAM – XII. EVROP. KARDIOLOŠKI KONGRES, letalo, 5 dni, 18. 8.
* AMSTERDAM – XX. SVET. KONGRES KARDIOVASKULARNE KIRURGIJE, 8 dni, 31. 8.
* KRAKOV – IX. EVROP. KONGRES KLINIČNE KEMIJE, vlak, 5 dni, 8. 9.
* SINGAPUR (BANGKOK–PATAJA), 13 DNI, 9. 9. SVETOVNI KONGRES GINEKOLOGIJE IN PORODNIŠTVA
* KYOTO (BANGKOK–PATAJA–HONKONG–KYOTO–TOKIO), 19. dni, 4. 10, MEDN. KONGRES ALERGOLOGIJE IN KLINIČNE IMUNOLOGIJE
* KITAJSKA (PEKING–XIAN–KUNMING–GVILIN–HONGKONG), 15 dni, 17. 10. MEDN. KONGRES TRADICIONALNE MEDICINE
* MÜNCHEN–OKTOBERFEST, 2 dni, avtobus, 25., 26., 27. 9. MOŽNOST ENODNEVNIH OBISKOV!
* MÜNCHEN–CERAMITEC, 3 dni, avtobus, 19. 9.
* ESSEN–ENTSORGA, 4 dni, letalo/avtobus, 3. 9.

NAROČILA AVTOBUSNIH PREVOZOV – MODERNI TURISTIČNI AVTOBUSI
Prometna služba, Ljubljana, Pražakova 4, tel. 061/326-159

GALERIJA KOMPAS
PRODAJNA RAZSTAVA »LETO INDONEZIJE«

ljubljanska banka

POSOJILO
ZA VSAKO OD VAŠIH ŽELJA

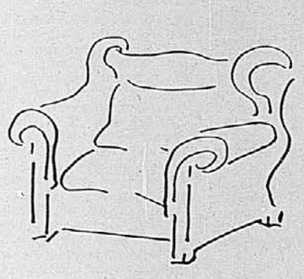

Posojilo si lahko zagotovite s pologom deviz v gotovini in prodajo teh deviz banki.
ZA PRODANE DEVIZE VELJA TEČAJ LJUBLJANSKE BORZE!

Posojilni pogoji:

ugodne obrestne mere

do 500 % glede na delež lastnih sredstev

odplačilna doba do 10 let

posebna ugodnost: fiksna obrestna mera na dan sklenitve pogodbe in s tem nespremenjena mesečna anuiteta pri posojilu z odplačilno dobo do 6 mesecev.

In če med najrazličnejšimi možnostmi, ki jih zajemajo namenska posojila na podlagi prodaje deviz pri Ljubljanski banki d.d., morda le ne bi mogli najti rešitve za vaš problem, se lahko odločite za POSOJILO V GOTOVINI.

Zelo blizu vaših želja

Ljubljanska banka d.d. Ljubljana

En teden dobrih novic zastonj!

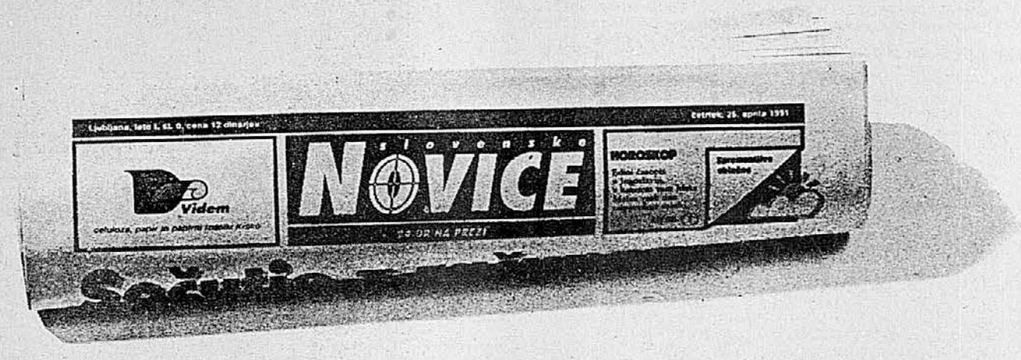

Slovenske novice so edini dnevnik, ki izhaja v barvah. Dobesedno in v polnem pomenu besede.
Saj res ne gre, da nam bi vzeli vse veselje do življenja.

Izpolnite tale kupon in prihranite 86 din!

Morda so vaša pričakovanja drugačna. Nič hudega, saj se lahko prepričate. Izpolnite tale kupon in v treh dneh po tem, ko ga bomo prejeli, vam bomo teden dni brezplačno pošiljali naš časnik. Peti dan prejemanja vas bomo povprašali po vašem mnenju o vsebini časopisa in o tem ali se boste nanj morda naročili.

Pošiljajte mi teden dni brezplačno in brez obveznosti Slovenske novice.

slovenske NOVICE 24 UR NA PREŽI

DELO ,

Ime in priimek _____
Ulica in hišna številka _____
Poštna številka in kraj _____
Telefon doma _____
Letnica rojstva _____
Izobrazba: osnovna srednja višja visoka
Katerega od dnevnih časopisov berete ?
DELO LJUBLJANSKI DNEVNIK VEČER
Podpis:

STIK - razvojno trženje, Titova 35, 61000 Ljubljana

P.S. Dovoljujem, da na moj naslov občasno pošiljate neobvezno propagandno gradivo: DA NE

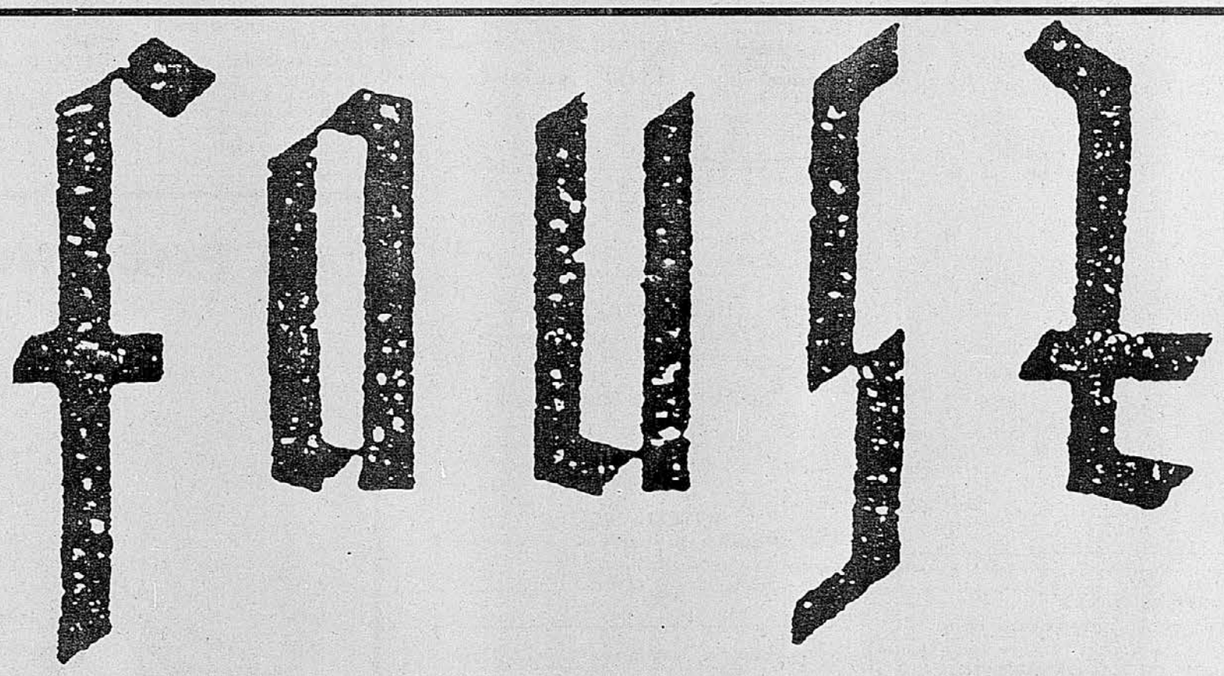

V Mehiki je ponovno, po nareku tisočletij, zadrhtela ločnica med nebom in zemljo, čeprav je tam nebo zelo gosto in zemlja polna magije. Na novo se je odigral svet v svoji univerzalni govorici: razmejitev duha, zarezovanje gibov, drhtenje zvokov in besed. Slovenski gledališčniki so uprizorili Goethejevega Fausta.
Tako pravijo poročila. In ni razloga, da jim ne bi verjeli.

Veseli nas, da smo pripomogli k prvemu čezoceanskemu uspehu Drame Slovenskega narodnega gledališča iz Maribora na TRETJEM MEDNARODNEM GRAN FESTIVALU v CIUDAD DE MEXICU.
Tomažu Pandurju in mariborskim gledališčnikom s ponosom čestitamo.

SKB BANKA D.D.

SKB - PODJETJE Z NEPREMIČNINAMI, d. o. o
SKB - INVESTICIJSKO PODJETJE, d. o. o.

EUROSPEKTER

TELEVIZIJA

SLOVENIJA I

8.35–10.20 IN 16.30–1.15 TELETEKST TV SLOVENIJA
8.50 VIDEO STRANI
9.00 BENJI (10/13 del ameriške nanizanke)
9.20 V CITYJU (CAPITAL CITY – ponovitev 8/13 dela angleške nadaljevanke, 1989)
10.10 VIDEO STRANI
16.45 VIDEO STRANI
17.00 SOVA, ponovitev
PRINCESA DAISY (PRINCESS DAISY – 4., zadnji del ameriške nadaljevanke, 1985)
18.00 TV DNEVNIK I
18.05 TUNGUŠKA KATASTROFA (ponovitev 4., zadnjega dela poljudnoznanstvene oddaje HTV)
18.35 ALF (39. del ameriške humoristične nanizanke, 1987/88)
BALADA O GILLIGANOVEM OTOKU
19.00 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK II
20.00 ELIZABETIN DVOR (ALŽBETIN DVOR – 3/6 del slovaške nadaljevanke) po romanih Elizabetin dvor in Klic vetra Hane Zelinkove
21.20 SOVA
SAMO BEDAKI IN KONJI (ONLY FOOLS AND HORSES – 2. del angleške humoristične nanizanke)
22.10 TV DNEVNIK III
22.30 SOVA, nadaljevanje
STRAST POD BRESTI (DESIRE UNDER THE ELMS – ameriški barvni film, 1958)
POLNOČNI KLICI (MIDNIGHT CALLER – 11/21 del ameriške nanizanke, 1990)
1.05 VIDEO STRANI

TELETEKST TVS

336 TRIČ TRAČ
Travolta pred poroko?
Uspavano kariero Johna Travolte je prebudil film »Look who's talking« s katerim so dosegli velik komercialni uspeh. Poleg poklicnega uspeha pravijo, da je John uspešen tudi na intimnem področju. Pravijo, da je končno našel žensko svojih sanj . . .

SLOVENIJA II

18.30 SATELITSKI PROGRAMI – POSKUSNI PRENOSI
19.30 TV DNEVNIK
20.00 ŽARIŠČE
20.30 REGIONALNI PROGRAMI TV SLOVENIJA
STUDIO LJUBLJANA
21.30 PROSTOZIDARSTVO OD BLIZU (INSIDE THE BROTHERHOOD – 6., zadnji del angleške dokumentarne serije)
21.55 MALI KONCERT
TROBILNI KVARTET SGBŠ LJUBLJANA
22.05 SATELITSKI PROGRAMI – POSKUSNI PRENOSI
23.00 YUTEL, eksperimentalni program (do 23.50)

A KANAL

20.00 NARAVA V GLOBINAH (11/13 del španske dokumentarne serije)
20.30 INFORMATIVNO DOKUMENTARNI PROGRAM
21.00 BUMERANG (COMME UN BOOMERANG – francosko/italijanska film)

HRVAŠKA I

8.50 TV KOLEDAR
9.00 ZASEDANJE SABORA REPUBLIKE HRVAŠKE, prenos
19.15 RISANKA
19.30 DNEVNIK I
20.05 SPEKTER
21.10 SRCE MESTA (THE HEART OF THE CITY – 5/12 del ameriške nadaljevanke, 1986)
21.55 DNEVNIK II
22.25 GLASBENA SCENA
23.25 TV IZBOIR

HRVAŠKA II

19.20 VIDEO STRANI
19.30 DNEVNIK TVS
20.05 RISANKA
20.20 HIŠNI LJUBLJENCI (PRIMETIME PETS – 3/13 del angleške humoristične nanizanke)
20.50 POTOPISNA RAZGLEDNICA: WASHINGTON
21.25 OD MAJA DO DECEMBRA (MAY TO DECEMBER – 7/12 del angleške humoristične nadaljevanke)
21.55 LETA MORE (THE NIGHTMARE YEARS – 4/8 del ameriško/avstralske nadaljevanke, 1989)
22.50 ADVENTURE IN THE SKIN TRADE (Dokumentarni film)
23.35 KRONIKA PULJSKEGA FILMSKEGA FESTIVALA

KOPER

17.30 ŠPORTNE ODDAJE
18.30 RISANKE
18.50 ODPRTA MEJA
19.00 TV DNEVNIK
19.30 ČAROBNA SVETILKA, otroški program
TISOČLETNA KRALJICA (risana serija)
20.10 SUPERPASS (glasbena oddaja)
20.40 LUCYJIN SHOW (LUCY SHOW – ameriška humoristična nanizanka)
21.10 TUTTI FRUTTI (glasbena oddaja)
22.10 TV DNEVNIK
22.20 V SVETU FANTAZIJE
23.10 ŠPORTNA RUBRIKA

AVSTRIJA I

9.00 JUTRANJI PROGRAM: Čas v sliki/9.05 Pravica do ljubezni, pon. 65. dela/9.30 Zemlja in ljudje, pon./10.00 Mi, pon./10.30 Bingo Bongo, pon. italijanskega filma (1982)/Risanke/12.15 Klub za seniorje, pon./13.00 Čas v sliki
13.10 NJEGOVO ZADNJE IZDAJSTVO (Tha Last Outpost – ameriški vestern, 1951)
14.35 RAJI ŽIVALI, Obramba ali beg
15.00 FRAČJI DOL, z lutkami Jima Hensona
15.25 OSTRŽEK, Izlet z balonom, risanka
15.50 LJUDJE, SANJE, VELIKA DEJANJA, Frederick Albert Cook
16.00 LEO IN FRED, risanka
16.10 OČE MURPHY, Šolski zvonec
17.00 MINI ČAS V SLIKI
17.10 WURLITZER
18.00 ČAS V SLIKI
18.05 LADJA ZALJUBLJENCEV, Zamenjava za kapitana Stubbinga?
19.21 ZNANOST DANES
19.30 ČAS V SLIKI
19.53 VREME
20.00 ŠPORT
20.15 HARALD JUHNKE: DOBRODOŠLI V KLUBU
21.20 POGLEDI S STRANI
21.30 KAČA (Le serpent – nemško-francosko-italijanski film, 1972)
23.15 ŠPORT
23.35 ŽENSKE (The Women – ameriški film, 1939)
1.45 ČAS V SLIKI

AVSTRIJA II

8.30 VREMENSKA PANORAMA
13.25 NEKOČ
13.30 ŠPORT
TENIS: POKAL PHILIPA HEADA, iz Kitzbühla
17.30 SMRTNE MREŽE
18.00 PRAVICA DO LJUBEZNI, 66. del
18.30 POVEJ RESNICO
19.00 LOKALNI PROGRAM
19.30 ČAS V SLIKI
19.53 VREME
20.0 ŠVICA PRAZNUJE ROJSTNI DAN, prenos ob praznovanju 700-obletnice iz Schwyza
22.15 ČAS V SLIKI
22.30 NOČ FESTIVAL, prenos iz Salzburga
POROČILA

RAI 1

7.30 Nepozabni Chaplin/8.40 Jutranji koncert/9.20 Davinia, serija/10.00 Zakopana pištola, film/11.55 Vreme/12.00 Poročila/12.05 Pazite na kartico/12.30 Gospa v rumenem, serija/13.30 TV dnevnik/Tri minute za . . .
14.00 NEIZPROSNI, film z Robertom Mitchumom
15.50 POLETNI BIG
17.20 DANES V PARLAMENTU
17.25 NENAVADNA ITALIJANSKA ZGODOVINA
18.45 SOBA ZA GOSPE, nadaljevanka
19.40 ALMANAH
19.50 VREME
20.00 TV DNEVNIK
20.40 IGRE BREZ MEJA
22.45 TV DNEVNIK
23.00 EVROPSKI DNEVNIK
0.00 NOČNI TVD
0.30 DANES V PARLAMENTU
0.35 OPOLNOČI
0.55 FILM

RAI 2

7.30 Otroški program/9.35 Oddaja o vrtnarstvu/11.40 Lassie, nadaljevanka/12.05 Schwarzwaldska klinika, serija/13.00 Ob trinajstih/13.30 Gospodarstvo/13.45 Kadar se ljubi, serija/14.15 Santa Barbara/15.05 Gazebo
16.30 DVOBOJ V EL DIABLU, film z Jamesom Garnerjem
18.30 ŠPORT
18.45 HILL STREET, serija
19.45 TV DNEVNIK
20.15 ŠPORT
20.30 SILVIJA JE SAMA
22.15 MANON
23.15 TV DNEVNIK
SMRTONOSNI POLJUB, film

MADŽARSKA I

5.45 DOBRO JUTRO, MADŽARSKA, magazin, vmes Vaška TV
8.30 LAJNA, madžarska lahka glasba dandanes
9.00 JOGA, dr. Antal Weninger
9.20 VIDEO STRANI, in ob 16.24
16.25 ECRANUL NOSTRU, narodnostni magazin v romunščini
16.50 VIDEO STRANI
16.55 SUŽENJSTVO, 10. del telenovele
17.30 GALA, ekološke novice
18.05 SVET DENARJA
18.15 OTROŠKI KOTIČEK – O veri – Večerna pravljica – Telefonska igra
19.15 VIDEOKLIPI
19.30 TV DNEVNIK
20.00 TELEŠPORT
20.15 ZDRAVJE VSAKOMUR, zdravstveno predavanje
20.50 NEVARNO ŽIVLJENJE, 3. del avstralske nadaljevanke
22.25 BERN, glavno mesto konfederacije
22.55 MAGAZIN ZA MENEŽERJE
23.40 POZNI DNEVNIK
23.45 DNEVNIK BBC

MADŽARSKA II

6.00 DOBRO JUTRO, jutranji informativni magazin (do 6.00)
16.20 PRIJETEN POPOLDAN – Poročila – Napoved programa – Vreme
16.30 OD PET DO ŠEST, zabavni informativni magazin
17.30 DOMINO, telefonska igra
17.45 ZA OTROKE, Družina Jetson, risanka
18.15 TELEŠPORT
18.35 DOBER VEČER – Napoved programa – Večerni potpuri
19.00 LETALIŠČE, 1. del nemškega filma
20.00 REGIONALNI PROGRAMI, IZ STUDIEV Budimpešta, Pécs in Szeged
21.05 PETDESET MINUT . . ., o kinu
22.00 TV DNEVNIK
22.35 PRED ZAKLJUČKOM DNEVA
23.00 MADŽARSKA FILMSKA UMETNOST ŠESTDESETIH LET, Tišina in krik, madžarski film iz leta 1968

NOVICE plus VSAK PETEK

SATELITSKA TV

SUPER CHANNEL

6.30 Zmaga z Morrisom Cerullom; **7.00** Ob zori; **7.10** The Mix; **9.00** The Kids Hour, risanke; **10.00** The Mix; **12.30** Unesco File; **13.00** Poslovna poročila z Japonske; **13.30** The Mix; **16.00** The Kids Hour; **17.00** Oddajamo; **19.00** The Mix Special; **20.00** Focus; **20.25** Super Sport News; **21.00** The 80's Relived, Belle Stars; **22.00** Poročila; **22.10** The Little Princess, angleški film; **0.20** Poročila; **0.30** The 80's Relived: Blubebells; **1.30** The Mix Special; **2.30** Mix All Night

3SAT

14.30 La Sonnambula, opera; **15.45** Kako lepa je glasba; **16.15** Dan mladosti; **18.00** Šport; **19.00** Danes; **19.20** Sveta Ivana; **20.05** Prenos iz Schwyza; **22.05** Kupljena sreča, nem./švic. film; **23.25** Koncert za alpski rog; **0.00** Kratki film; **0.05** Poročila

SAT 1

6.00 Dobro jutro s sat1; **8.35** Sosedi; **9.05** Splošna bolnišnica; **9.50** Teleshop; **10.10** Drzni fantje, angleški film; **12.05** Kolo sreče; **12.45** Tv borza iz Frankfurta; **13.35** Bingo; **14.00** Thunder Cats; **14.25** Splošna bolnišnica; **15.10** Sosedi; **15.35** Teleshop; **15.50** Duke redko pride sam; **16.45** Make-up in pištole; **17.50** Tri dekleta in trije fantje; **18.15** Bingo, nagradna igra; **18.45** Dober večer, Nemčija; **19.15** Kolo sreče; **20.00** Lepotica in zver; **21.00** Policaj z Beverly Hilsa, ameriški film; **22.50** Poročila; **23.05** Osumljen umora, ameriški film; **0.25** Dediči prekletstva; **1.15** Tenis in Pregled programa

RTL PLUS

6.00 Halo Evropa; **9.15** Izdani, ameriški film; **11.25** Wells Fargo; **12.25** Buck Rogers; **13.05** Hammer; **13.30** Kalifornijski klan; **14.25** Springfieldova zgodba; **15.10** Klic srca; **15.55** Chips; **16.45** Tvegano; **17.10** Cena je vroča; **17.45** Sterntaler; **18.00** Ženska za sedem milijonov dolarjev, serija; **18.45** Poročila; **19.20** 21 Jump Street; **20.15** Nihče ne joče večno, nemški film; **22.00** Otok brez tabujev, am. er. film; **23.30** Hell's Angels 70, ameriški film in Catch Up

MUSIC TELEVISION

7.00 Awake on the Wildside; **10.00** MTV v kinu; **10.30** Video, Paul King; **15.00** Afternoon Mix; **17.00** Cola Cola Report; **17.15** Poročila; **17.30** Greatest Hits; **18.30** MTV Prime; **19.30** Dial MTV; **20.00** Video, Ray Cokes; **22.30** MTV v kinu; **23.00** Saturday Night Live; **23.30** Cola Cola Report; **23.45** Poročila; **0.00** Greatest Hits; **1.00** Video, Pip Dann; **3.00** Nočni video

RADIO

PRVI PROGRAM

(UKV 88,5; 90,0; 90,9; 91,8; 92,9; 94,1; 96,4 MHz, od 16.00 SV 918 kHz)
4.30 Jutranji program; **5.50** Jutranja gimnastika; **6.50** Dobro jutro, otroci; **8.05** Zabavna in narodnozabavna glasba; **8.30** Dnevnikov odmev; **10.00** Informativno politični in servisni program z izbrano glasbo; **12.30** Kmetijski nasveti; **13.00** Danes do 13.00-ih; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Obvestila; **17.00** Studio ob 17.00; **19.00** Radijski dnevnik; **19.45** Lahko noč, otroci; **20.00** Četrtkov večer domačih pesmi in napevov; **21.05** Literarni večer – Slavko Grum: Ob 90 – letnici; **21.45** Lepe melodije; **22.00** Zrcalo dneva; **22.30** Večerna podoknica; **23.05** Literarni nokturno – Javier Tomio: Mrtve številke; **23.15** Nočni program

DRUGI PROGRAM

(UKV 87,8; 92,4; 93,5; 95,3; 96,9; 97,7; 98,9; 99,9 MHz)
5.30 Val 202 – jutro; **8.00** Val 202 – dopoldan; **13.00** Val 202 – popoldan; **13.00** Danes do 13.00-ih; **15.30** Dogodki in odmevi; **19.00** Radijski dnevnik; **19.30** Jazz na II. programu; **21.00** Največje glasbene uspešnice; **22.00** Zrcalo dneva; **22.20** Pesmi svobodnih oblik

TRETJI PROGRAM

(UKV96,5; 101,4; 102,0; 103,9 MHz, od 19.30 88,6; 93,1; 100,3; 100,6; do 16.00 SV 918 kHz)
8.00 Napoved sporeda in poročila; **8.05** Znanja široka cesta; **8.35** Mladina poje; **9.00** Poročila; **9.05** Z glasbo v dober dan; **10.00** Poročila; **10.05** Za ljubitelje lahke glasbe; **11.00** Poročila; **11.05** Izbrali smo . . .; **12.00** Poročila; **12.05** Pojemo in igramo; **13.00** Poročila; **13.05** Komedija; **14.00** Poročila; **14.05** Vedre note; **14.25** Iz glasbene tradicije; **14.40** Naš radio; **15.00** Iz baletov; **15.30** dogodki in odmevi; **16.00** Predstavitev popoldanskega programa; **16.05** Pojeta Sonja Hočevar in Ljubo Kobal; **16.30** Znanja široka cesta; **17.00** Spoznavajmo glasbeno umetnost – R. Wagner, S. Rahmaninov, A. Skrjabin; spored – R. Wagner: Mojstri pevci nürnberški, predigra k prvemu dejanju opere. S. Rahmaninov: Koncert za klavir in orkester št. 4 v g-molu, opus 40. A. Skrjabin: Prometej – Poem ognja, opus 60; **18.00** Poročila; **18.05** Svetovna reportaža; **18.25** Komorni koncert (W. A. Mozart, G. Ph. Telemann, I. Finne); **19.30** Predstavitev večernega programa; **19.32** Slovenska in svetovna zborovska glasba – V oddaji lahko poslušate zborovske skladbe Janka Ravnika in Bele Bartoka; **20.00** Iz arhiva Simfonikov RTV Slovenija; **22.00** Vprašanja znanosti; **22.15** Glasbene miniature; **22.20** Žive misli; **22.40** Stoletje improvizirane glasbe (Casandra Wilson, Steve Coleman); **23.50** Napoved sporeda za petek; **23.55** Lirični utrinek

RADIO GLAS LJUBLJANA

(Krim stereo 100,2 MHz, Grad stereo 102,4 MHz)
6.00 Dobro jutro. Ljubljana; **6.15** Prve novice; **7.00** Horoskop; **7.15** Novice; **7.20** Naj naj; **7.30** Vremenska napoved; **8.00** Jutro je lahko tudi takšno; **8.15** Novice; **9.15** Novice; **9.25** Kam danes v Ljubljani; **10.15** Novice; **11.15** Novice; **11.25** Naj naj; **11.30** Power play; **12.00** BBC novice; **12.15** RGL novinarska oddaja; **13.15** Novice; **14.00** Pasji radio; **14.30** Glasbena oddaja; **15.15** RGL komentira in obvešča; **15.30** Naj naj; **15.35** Power play; **16.00** Vse o Ljubljani; **16.10** Spoznajmo se s CD; **16.30** Nagradna uganka **17.15** Novice; **18.15** Novice; **19.15** Novice; **19.25** Vremenska napoved; **20.00** Glasba do jutra

RADIO MARIBOR

(UKV 93,1 in 90,4 MHz, SV 558 kHz)
0.00 Nočni program (Radio Maribor); **4.30** Prenos I. programa Radia Slovenija; **5.40** Jutranji program Radia Maribor; **7.00** Jutranja kronika Radia Slovenija; **7.15** Dobro jutro; **8.00** Poročila, osmrtnice, objave; **8.20** Dobro jutro; **9.00** Marjanca; **10.05** Mali oglasi. **11.00** Portret – reportaža; **11.30** P.p. 121; **12.00** Poročila; **12.05** Zabavna glasba; **13.00** Marjanca; **14.30** Poročila, osmrtnice, objave, glasba; **15.00** Nove note; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Želeli ste, poslušajte; **16.30** Dnevnik Radia Maribor; **16.45** Osmrtnice, obvestila in zabavna glasba; **17.00** Točno ob 17-tih; **18.00** Mladi mladim; **19.00** Večerni radijski dnevnik; **19.30** Prenos III. programa Radia Slovenija; **24.00** Prenos I. programa Radia Slovenija

RADIO KOPER

(SV 549 kHz, UKV 88,6 – 93,8 – 100,3 – 100,6 – 104,3 – 107,6 MHz)
6.00 Otvoritev – glasba za dobro jutro; **6.05** Na današnji dan; **6.10** Vreme, prometni servis; **6.30** Jutranjik in cestne informacije; **7.00** Druga jutranja kronika – prenos R. Sl.; **7.30** Poročila in pregled tiska; **7.35** Kulturni servis; **8.00** Prenos II. programa Radia Slovenija; **10.35** Val 202; **13.00** Otvoritev – danes na valu Radia Koper; **13.15** Od enih do treh; **13.30** Dnevnik Radia Koper; **14.30** Poročila; **14.35** Pesem tedna; **15.30** Dogodki in odmevi – prenos R. Sl.; **16.00** Glasba po željah; **16.30** Poročila; **17.30** Primorski dnevnik; **18.00** Počitniški vrtiljak; **18.30** J. S. Digital predstavlja NEW AGE; **19.00** Radijski dnevnik – prenos R. Sl.

Naši razgledi, vam v premislek

STOP

V novem STOPU pred magnetofonom Vlado Kreslin in Beltinška banda. Marsikaj o puljskem filmskem festivalu. STOP ima novo rubriko: SUPERPASS. Kaj se bo zgodilo, če Monika Seleš in Tom Cruise postaneta starša? Monika zagotovo ne bo nikoli več številka ena! STOPOVA osebnost tega tedna je Mihail Gorbačov. Za ljubitelje risank objavljamo članek o priljubljenih Simpsonovih. Nagradna igra STOPA in Ljubljanskih kinematografov se nadaljuje!
STOP – OGLEDALO MEDIJEV!

STIKOV ČASOPISNI KIOSK
Utrip današnjega tiska

Naša žena
Poletna, dvojna številka – obširnejša in pestrejša
Kar dve prilogi sta v njej – prva govori, kako se lotiti podjetništva, kaj storiti, če ostanemo brez dela, kje dobiti začetni kapital, če imamo idejo za ustanovitev podjetja.
Druga pa govori o tem, da je tudi dan lepši, če smo urejeni in negovani.
Čez poletje bomo odšli tudi kam na izlet ali na počitnice. V poletni Naši ženi vam predstavljamo turistične kmetije na Slovenskem, kako se pripravimo na izlet, med praktičnimi nasveti pa tudi, kako pravilno pečemo nad žerjavico. Če bomo imeli čas in voljo, si bomo s pomočjo Naše žene lahko šivali za poletje in jesen, pripravili ozimnico . . .
Poleg tega bomo pobližje spoznali mariborsko županjo Magdo Tovornik, deželo Sirijo in tudi zabave in branja za poletne mesece ne manjka.
Naša žena – revija po meri vaše družine!

GOSPODARSKI VESTNIK
Kam greš, Slovenija? – Dokument na dobrih šestih straneh, naslovljen Ekonomska politika v naslednjih treh mesecih, zagotovo ni tisto, kar so v gospodarstvu terjali in pričakovali
Mirta namesto topov – armada je v Sloveniji lani kupila za več kot 220 milijonov dolarjev izdelkov – kako bomo preživeli mir
Vsake firme ni možno privatizirati – dr. Hugo M. Sekyra: »Izraz privatizacija je nekakšen modni trend, in kolikor opažam v deželah v reformah, to ni nikakršno vsestransko zdravilo«

V Stikov časopisni kiosk lahko oddate napoved po telefonu: (061) 329-559 ali telefaksu (061) 302-414 ali teleprinterju 31 633 in na naslov ČGP Delo Stik, Ljubljana, Titova 35. Kiosk je odprt vsak dan do 11. ure za objavo naslednjega dne.

BENASSI

Parkovne kosilnice
– motor: 3,5 in 4 KM
– rez: 40 in 47 cm

KÄRCHER

Visokotlačni aparati
za pranje z mrzlo in toplo vodo ter paro
– temperatura: do 145° C
– pritisk: do 180 barov
– pretok: do 1500 l/h
– motor: enofazni
trofazni
bencin
dizl

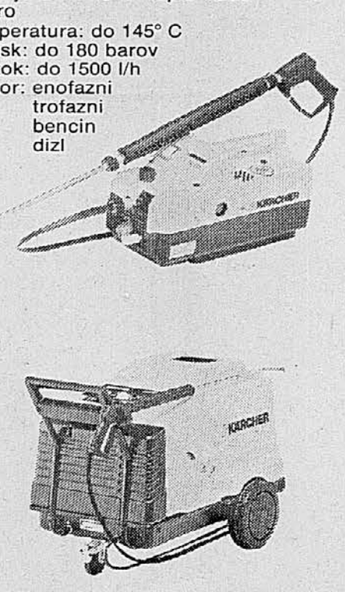

zastopniški program
najnižje cene
dobava takoj

Mercator
Mednarodna trgovina, d.d.
Ljubljana, Titova 137

tel. 061 371-235 (182-439), 371-537 (182-462)
371-282 (182-282), int. 662, 664

VEGRAD
Prešernova 9 a, Velenje

PRODAJA ZELO UGODNO POSLOVNE PROSTORE V I.O.C. TRZIN

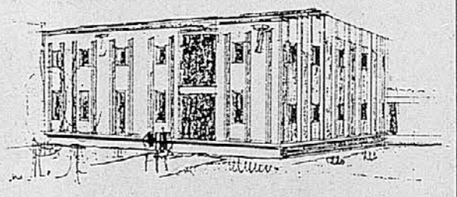

Prostori so zgrajeni do III. gradbene faze. V objektu 3 in 4 so na voljo poslovni prostori, velikosti od 58 m² do 141 m² in več.

INFORMACIJE:
GIP »VEGRAD« Velenje, Prešernova 9 a, telefon: (063) 855-933 in (063) 856-712, int. 36.

APARTMAJE V DOBRNI
V Dobrni pri Celju gradimo apartmaje, velikosti od 18,20 m² do 39,20 m². Apartmaje je mogoče po dogovoru z upravo Zdravilišča oddajati v prostih terminih.

INFORMACIJE:
GIP »VEGRAD« Velenje, telefon: 063/856-712, int. 29 ali 063/855-917 ali 063/853-743,
IRA Ljubljana, telefon 061/212-917.

VIZ Osnovna šola Louisa Adamiča Grosuplje, Tovarniška 14 objavlja
prosto delovno mesto
– **učitelja angleškega jezika**
za določen, poln delovni čas, od 1. 9. 1991 do 31. 8. 1992
Pogoj je ustrezna izobrazba v skladu s 96. členom Zakona o osnovni šoli.
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 10 dneh po objavi. Prijavljene kandidate bomo obvestili v 15 dneh po izbiri.
5947

»KONČAR – ELEKTRIČNI ROTACIJSKI STROJI«
51000 RIJEKA, Kukuljanovo
ELEKTRIČNO ENERGIJO LAHKO PROIZVAJATE TUDI SAMI

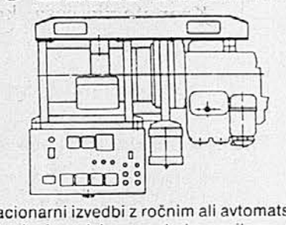

– kot osnovni, nadomestni ali dopolnilni vir za gradbišča, terenske objekte, industrijske naprave, kmetijsko-prehrambene kombinate, turistične in športne objekte – TO VAM OMOGOČAJO
ELEKTROAGREGATSKE NAPRAVE
moči 15 in 31 kVA, 3×400/230 V, 50 Hz, v stacionarni izvedbi z ročnim ali avtomatskih upravljanjem in premični na prikolici, prilagojeni za vleko z osebnim vozilom.
Informacije in prodaja: 51000 RIJEKA, Vodovodna 5, ∗ tel. 051/32-511 (c), 30-307 in 212-307 ∗ telefaks 051/39-198

NA POČITNICE GREMO Z VAMI

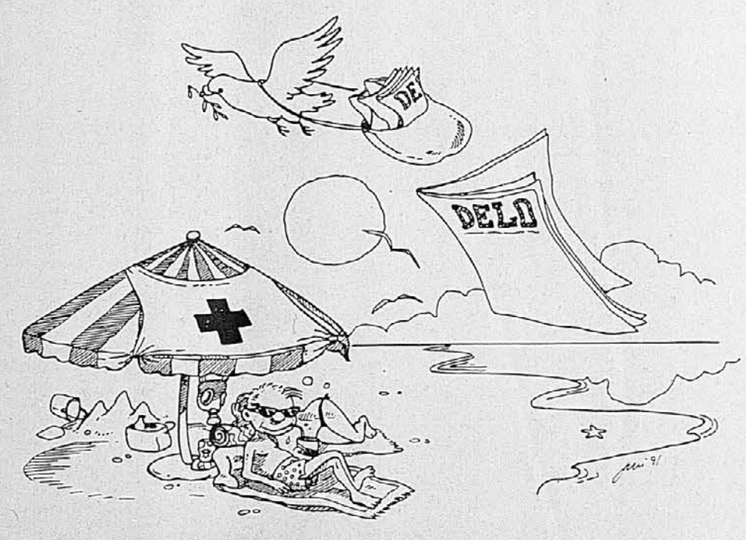

Letošnje počitnice bodo drugačne. Dopustovali bomo predvsem v Slovenskem primorju in Istri, v naših toplicah, turističnih krajih na Gorenjskem in drugod po Sloveniji. Kjerkoli že boste preživeli svoje počitnice, naši časopisi bodo z vami: **povsod po Sloveniji, v istrskih krajih, Kvarnerju in na otokih.**
V sosednji Hrvaški jih boste lahko kupovali v kioskih TISAK in BORBA v Umagu, Savudriji, Koversadi, Novigradu, Dajli, Karigadorju, Sv. Ivanu, Crikvenici, Malinski, Omišalju, Njivicah, Punatu, Krku, Labinu, Cresu, Malem in Velikem Lošinju, Nerezinah, Novalji, Poreču, Červarju, Lanterni, Solarisu, Vrsarju, Pulju, Banjolah, Premanturi, Fažani, Medulinu, Rabu, Reki, Kraljevici, Rovinju in Jablancu.

Če si boste privoščili najmanj **deset** dni dopusta, nam najmanj **sedem** dni pred odhodom sporočite svoj **počitniški naslov** in poštarji vam bodo nanj dostavljali **DELO** oziroma **SLOVENSKE NOVICE** vsak dan tudi med počitnicami.

Oglasite se nam na naslov **DELO – PRODAJA, Titova 35, Ljubljana, tel. (061) 315-366, int. 27-60, 27-61** in pomagali vam bomo urediti vse za dopustniško prenaročilo.

Na svoj počitniški naslov pa boste lahko prejemali tudi **revije JANA, LADY, STOP, AVTOMAGAZIN, KIH, DR. ROMAN IN ZGODBE SRCA.**
Spremembo naslova sporočite sedem dni pred odhodom na letovanje na naslov **DELO-REVIJE (naročnina), tel. (061) 315-366, int. 27-27.**
Prenaročite se lahko za najmanj 14 dni!

BREZ ČASOPISA JE DOLGČAS!

Srednja šola za elektroniko (Gimnazija Šentvid) Ljubljana, Prušnikova 98, 61210 Ljubljana Šentvid, tel. 51-859
razpisuje
naslednja delovna mesta:
– **pomočnika ravnatelja**
s polovično učno obveznostjo s polnim delovnim časom za štiriletni mandat
– **učitelja matematike**
s polnim delovnim časom za nedoločen čas
– **učitelja slovenskega in angleškega jezika**
s polnim delovnim časom za določen čas
– **učitelja biologije**
s polnim delovnim časom za določen čas
– **učitelja zgodovine**
s tretjinskim delovnim časom za poučevanje in pedagoško koordiniranje dela v športnih oddelkih za nedoločen čas
– **učitelja športne vzgoje**
s polnim delovnim časom za poučevanje in športno koordiniranje dela v športnih oddelkih za nedoločen čas

Pogoj je visoka izobrazba ustreznih smeri in dodatno:
– za pomočnika ravnatelja 3 leta delovnih izkušenj v šoli
– za športno koordiniranje v športnih oddelkih 2 leti delovnih izkušenj v šoli in za poučevanje športne vzgoje v športnih oddelkih trenerska specializacija
– za pedagoško koordiniranje dela v športnih oddelkih 2 leti delovnih izkušenj

Nastop dela 1. 9. 1991.

Prijave z ustrezno dokumentacijo pošljite v 8 dneh po objavi na zgornji naslov.
5946

Mestna geodetska uprava
želi zaposliti delavca za opravljanje del in nalog

geodetska dela na zbirnem katastru komunalnih naprav

Pogoji: višja strokovna izobrazba geodetske smeri in 2 leti delovnih izkušenj.

Kandidat bo delovno razmerje sklenil za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Kandidati morajo izpolnjevati splošne in posebne pogoje, določene v aktu o sistemizaciji del in nalog Mestne geodetske uprave.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh na naslov: Služba za kadrovske zadeve, Prešernov trg 2, 61000 Ljubljana.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.
5950

Srednja šola tehniških strok Litostroj, Ljubljana, Djakovičeva 53
ponovno razpisuje prosta dela in naloge

4 učiteljev matematike

Dela in naloge razpisujemo za določen čas, s polnim delovnim časom.
Poskusno delo traja 90 dni. Prevzem del in nalog je 1. 9. 1991.
Kandidati morajo izpolnjevati splošne pogoje po Zakonu o usmerjenem izobraževanju.
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa.
Kandidate bomo obvestili o izidu razpisa v 30 dneh po izbiri.
5941

KOVINSKA OPREMA MOJSTRANA – SLOVENIJA
Kovinska oprema Mojstrana razpisuje v skladu s sklepom delavskega sveta z dne 23. 7. 1991 prosto delovno mesto delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

direktorja finančno računovodske službe za štiriletni mandat

Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, mora kandidat izpolnjevati še naslednje:
– izobrazba I. stopnja ekonomske fakultete ali visoko ekonomske komercialne šole
– pet let delovnih izkušenj v finančni stroki.

Kandidati naj se prijavijo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Kovinska oprema Mojstrana, Alojza Rabiča 58, 64281 Mojstrana.
Prijavi naj priložijo dokazila o izpolnjevanju pogojev.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.
5951

Vzgojni zavod Frana Milčinskega v Smledniku
objavlja prosta dela

1. vzgojitelja–specialnega pedagoga MVO
delo v turnusih, delno tudi ob sobotah, nedeljah in ponoči

2. kuharja
Dela so razpisana za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Pogoja: končana ustrezna šola, 2 leti delovnih izkušenj. Poskusno delo traja 3 mesece. Prijave skupaj s dokumentacijo o izpolnjevanju pogojev sprejemamo v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Vzgojni zavod, 61216 Smlednik.
5940

Zavarujte se pred pomanjkanjem električne energije – kupite še danes

MINI SOLARNI SISTEM

ki zadostuje za nujno osvetljavo in delovanje radio in TV sprejemnika, kar je zlasti v teh negotovih časih zelo pomembno. Sistem je avtonomen in lahko prenosen.

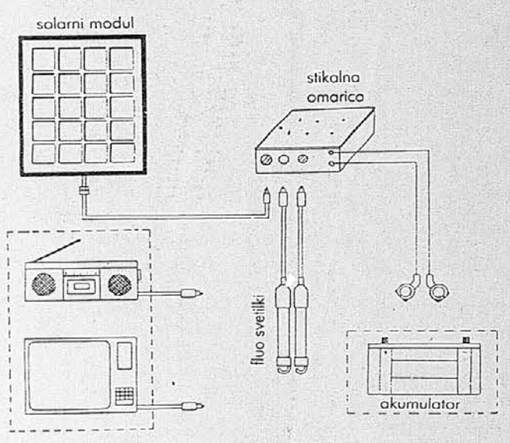

Za:
ZAKLONIŠČA
STANOVANJA
HIŠE
POČITNIŠKE HIŠE
KAMP HIŠICE
LADJE...

Sestavljen je iz:
– solarnega polikristalnega modula (AEG 20 W/12 V, nezlomljiv, rok trajanja 70 let)
– stikalne omarice za uravnavo in kontrolo obratovanja sistema
– dveh fluorescentnih svetilk
– potrebnih kablov, prižemnikov in vtičev
Sistem je prilagojen za hitro in enostavno spravljanje v funkcijo. Potrebujete le še akumulator.

EDIS Tovarna solarne opreme in elektronike
41210 Zabok, K. Š. Đalskog 4,
regeneracija tel. 049-23255; faks: 049-21418, teleks: 23119 regist yu

EDIS daje ENOLETNO JAMSTVO ZA CELOTNI SISTEM.

Maloprodaja:
ZABOK, K. Š. Đalskog 4, **ZAGREB,** Gajeva 23, **SPLIT,** Sutjeska 162a, **LJUBLJANA,** Celovška 149a, **TOMISLAVGRAD,** Prve prol. brigade 67, **TESLIĆ,** Dobojski put bb

MINI SOLARNI SISTEM pošiljamo tudi na domači naslov.
Cena 17.690 din + poštnina. Rok dobave: TAKOJ
Ime in priimek _____
Ulica in hišna št. _____
Kraj in poštna številka _____
Datum _____ Lastnoročni podpis _____
Cene so določene na podlagi tečaja 1 DEM = 13 din. Količine so omejene.

RIMAT MARIBOR

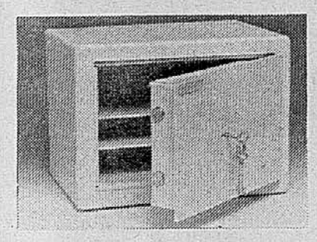

POTREBUJETE

zidne in pohištvene trezorje na ključ ali šifrirko KROMER,

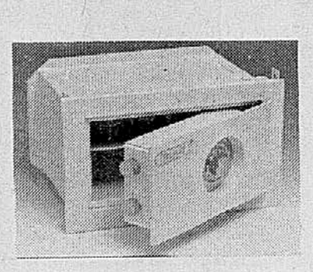

obiščite nas

- **METALKA** – Commerce NT, odd. 49 tel. (061) 327-580
- **METALKA** – Discont Celovška 492 tel. (061) 52-261
- **PRIMAT** – Prodaja Maribor Industrijska ul. 22 tel. (062) 28-535

NAKUP VAM OMOGOČA ZAVAROVANJE VREDNOSTI IN DENARJA PRI ZAVAROVALNI SKUPNOSTI.

RIMAT MARIBOR

NOVICE PLUS VSAK PETEK

Gimnazija Josip Jurčič in Srednja tehniška šola Ivančna Gorica

razpisuje prosta dela in naloge

– učitelja slovenskega jezika s književnostjo

polovična zaposlitev za določen čas – od 1. 9. 1991 do 31. 8. 1992
Pogoj: profesor slovenskega jezika

– učitelja telesne vzgoje

polovična zaposlitev za določen čas – od 1. 9. 1991 do 31. 8. 1992
Pogoj: profesor telesne vzgoje

Prijave o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 8 dni po objavi. Kandidate bomo pisno obvestili v 15 dneh po izbiri.

5942

Delavski svet

družbenega podjetja UNIS TOS, Transportna oprema in sistemi, p. o., Ljubljana, Brnčičeva 31,

razpisuje skladno z določili Statuta prosto delovno mesto

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA
– generalnega direktorja podjetja

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:
– da imajo visoko strokovno izobrazbo tehnične, ekonomske ali družboslovne smeri;

– 5 let delovnih izkušenj, zaželeno v gospodarstvu na delih in nalogah, pri katerih so imeli posebna pooblastila in odgovornosti;

– da izpolnjujejo pogoje za zunanjetrgovinsko registracijo in da obvladajo aktivno najmanj 1 tuj jezik;

– da imajo sposobnost za uspešno gospodarjenje in potrebne organizacijske sposobnosti.

Kandidati morajo k prijavi s podatki o dosedanjem delu in dokazili o izpolnjevanju pogojev priložiti še program dela.

Prijave naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov:
UNIS TOS, Transportna oprema in sistemi, p. o. Ljubljana, Brnčičeva 31, s pripisom »za razpisno komisijo«.

5893

Danilo Slivnik

STO OSAMOSVOJITVENIH DNI

Dokument zgodovinskih trenutkov, ki smo jih ravnokar doživljali. Zakulisje slovenskega osamosvajanja.

Knjiga o slovenskem raziskovalnem novinarstvu, o skritih in odkritih informacijah, o tajnih sestankih in zavajanju javnosti, o ministrih, ki so hoteli strmoglaviti slovenskega premiera, o Kučanu in njegovih osamosvojitvenih dilemah . . .

Kronologija časa, kot ga je doživel, videl in dojel novinar, ki je dogajanja na odru in za njim spremljal iz prve roke.

Knjiga, ki jo preprosto morate imeti.

10. SEPTEMBER – VEČ KOT 200 STRANI – BOGATO ILUSTRIRANA – ITALIJANSKA VEZAVA: 480 DIN – V PREDNAROČILU (ČE TAKOJ IZPOLNITE IN ODPOŠLJETE NAROČILNICO): **SAMO 390 DIN.**
DODATNE UGODNOSTI ZA NAROČNIKE DELA.

Če kupite le eno knjigo na leto, potem naj bo to knjiga, ki je zanimivo in razburljivo branje, ki odkriva igre in usodo zgodovine, ki smo ji bili priče, in ki bo trajen dokument našega časa.

Če kupite več kot eno knjigo na leto, med njimi ne more manjkati knjiga, ki bo zagotovo najbolj razburila slovensko javnost v usodnem letu 1991.

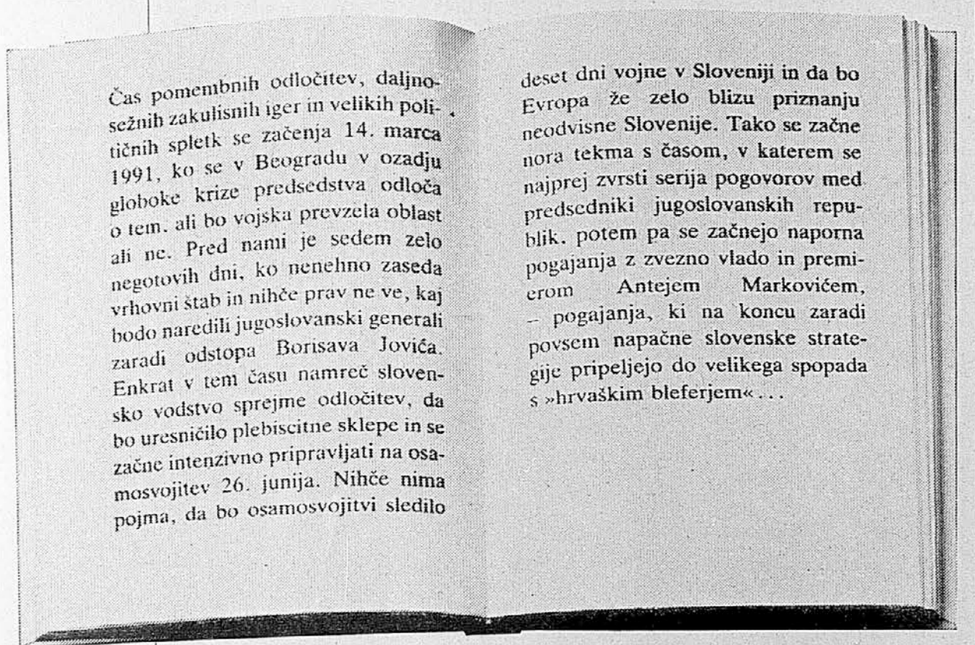

Čas pomembnih odločitev, daljnosežnih zakulisnih iger in velikih političnih spletk se začenja 14. marca 1991, ko se v Beogradu v ozadju globoke krize predsedstva odloča o tem, ali bo vojska prevzela oblast ali ne. Pred nami je sedem zelo negotovih dni, ko nenehno zaseda vrhovni štab in nihče prav ne ve, kaj bodo naredili jugoslovanski generali zaradi odstopa Borisava Jovića. Enkrat v tem času namreč slovensko vodstvo sprejme odločitev, da bo uresničilo plebiscitne sklepe in se začne intenzivno pripravljati na osamosvojitev 26. junija. Nihče nima pojma, da bo osamosvojitvi sledilo deset dni vojne v Sloveniji in da bo Evropa že zelo blizu priznanju neodvisne Slovenije. Tako se začne nora tekma s časom, v katerem se najprej zvrsti serija pogovorov med predsedniki jugoslovanskih republik, potem pa se začnejo naporna pogajanja z zvezno vlado in premierom Antejem Markovićem, – pogajanja, ki na koncu zaradi povsem napačne slovenske strategije pripeljejo do velikega spopada s »hrvaškim bleferjem« . . .

ČZP DELO – STIK
Ljubljana, Titova 35

Naročam knjigo Danila Slivnika **STO OSAMOSVOJITVENIH DNI** v trdi italijanski vezavi po prednaročniški ceni 390 din, ki jih bom poravnal takoj po prejemu položnice.

Ime in priimek: . . . . . .

Naslov: . . . . . .

Sem – nisem naročen na DELO (obkrožite)

Datum: . . . . . Podpis: . . . . . .

GPG 3, Dolenjgrad d. d.
Podjetje za izvajanje gradbenih del
Taborska c. 32 a
Grosuplje

Objavljamo prosta delovna mesta:

1. samostojno vodenje gradbišča
Razpisni pogoji:
– srednja, višja ali visoka izobrazba gradbene smeri
– 3 leta ustreznih delovnih izkušenj pri samostojnem vodenju gradbišč
– strokovni izpit

2. poslovodja trgovine z gradbenim materialom
Razpisni pogoji:
– 3 do 4 letna izobrazba trgovinske smeri
– delovne izkušnje pri vodenju trgovine

3. gradbenega tehnika, gradbenega inženirja – pripravnika
Razpisni pogoji:
– končana srednja, višja ali visoka izobrazba gradbene smeri

Delovno razmerje pod točko 1. in 2. sklenemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom in poskusnim delom.

Delovno razmerje pod točko 3. pa sklenemo za določen čas, to je čas pripravništva s polnim delovnim časom.

Kandidati naj pošljejo pisne vloge z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev oz. opisom dosedanjih del v 8 dneh po objavi na naslov GPG, Gradbeni obrati, Kadrovska služba, C. dveh cesarjev 393, 61000 Ljubljana.

5887

KOT

KOT« Tovarna kovinskega okovja Kajakaška c. 40 61211 Ljubljana-Šmartno

objavlja prosto delovno mesto

vodja kadrovske službe

Pogoji:
VI. ali VII. stopnja izobrazbe pravne ali upravne smeri
najmanj 5 let delovnih izkušenj pri podobnih delih
znanje najmanj enega od svetovnih jezikov
Rok za prijave 8 dni.

Interesenti naj vloge pošljejo v tajništvo podjetja v 8 dneh.

5911

Sprejem osmrtnic:

ob delavnikih od 7. do 16. ure. Po teleksu YU DELO ST 31633, s telegramom ali po tel. 318-866 (od 14. do 16. ure) za naročnike izven Ljubljane. Ob nedeljah in praznikih sprejema osmrtnice (do 16. ure) neposredno centralna redakcija »Dela«, Ljubljana, Titova 35 osebno ali po telefonu 315-366 za naročnike izven Ljubljane. Rokopisov ne vračamo.

Nepričakovano nas je zapustil

VILI KOS
strojni ključavničar

Od njega se bomo poslovili v četrtek, 1. avgusta 1991, ob 17. uri v Preski pri Medvodah

Žalujoči vsi njegovi

V 92. letu je umrla naša dobra mama, babica in prababica

JOŽICA KOBILICA
ROJENA KADUNEC

Od nje smo se poslovili v ožjem družinskem krogu v sredo, 31. julija 1991, na ljubljanskih Žalah

Sin Janez, hči Tanja z družinama

Ljubljana, 31. julija 1991

1555

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega moža, očeta in brata

BRANETA ŽUGLJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje in nam izrekli sožalje. Posebej se zahvaljujemo dr. Vincencu Logarju in osebju Doma upokojencev Kolezija za topel odnos ter skrb in nego med njegovo boleznijo.

Vsi njegovi

1551

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš sodelavec

BORIVOJ VARDJAN
dipl. ing.
glavni inženir
v Službi za vleko

Ohranili ga bomo v trajnem in lepem spominu

Železniško gospodarstvo, Ljubljana

Zapustila nas je naša draga mami

SLAVKA POPIT

Pogreb bo v petek, 2. avgusta 1991, ob 17. uri na pokopališču na Logu pri Brezovici

Žalujoči: hčerka Anica z družino in drugo sorodstvo

Log pri Brezovici, 31. julija 1991

Nenadoma nas je zapustil

JOŽE HROVAT

Od dragega pokojnika se bomo poslovili v petek, 2. avgusta 1991, ob 15. uri iz petnajste vežice na ljubljanskih Žalah

PTT Podjetje Ljubljana, Cigaletova 15, Ljubljana

Dotrpel je ljubljeni mož, atek in brat

BORIVOJ VARDJAN
dipl. ing. strojništva

Od njega se bomo poslovili v petek, 2. avgusta 1991, ob 16. uri v njegovem Črnomlju, na pokopališču v Vojni vasi

Za njim žalujejo žena Kristina, sinova Sašo in Boris z Eriko, brat Vlado s Tončko in drugi sorodniki

Ljubljana, 30. julija 1991

Dotrpel je moj dragi mož, oče, dedek, stric, zet in svak

ALOJZ REPNIK

Od njega se bomo poslovili v petek, 2. avgusta 1991, ob 11. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo žara v enajsti mrliški vežici

Vsi njegovi

Ljubljana, Murska Sobota, Hrušica, Studenec, Sp. Kašelj, 31. julija 1991

1554

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem sporočamo žalostno vest, da je po krajši in hudi bolezni v 51. letu starosti preminil

JOŽE HROVAT
po domače Pavličkov Jože iz Reber

Od njega se bomo poslovili v petek, 2. avgusta 1991, ob 15. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo ležal v petnajsti mrliški vežici

V globoki žalosti: žena Marica s sinom Mitjem, starši, brat, sestre z družinami in drugo sorodstvo

Ljubljana, Reber, Žužemberk, 30. julija 1991

1553

UMRL JE DOLGOLETNI SODELAVEC

JOŽE MAVRIČ
ZIDAR V POKOJU

OHRANILI GA BOMO V TRAJNEM SPOMINU

ZAVOD ZA RAZISKAVO MATERIALA IN KONSTRUKCIJ LJUBLJANA

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA JE UMRL

IVAN KNIFIC
ROJEN 1905, UPOKOJENEC

POGREB BO V ČETRTEK, 1. AVGUSTA 1991, OB 17. URI NA POKOPALIŠČU SORA PRI MEDVODAH

KOLEKTIV GORIČANE – TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA MEDVODE

1552

V napadu na litovsko carinarnico 7 mrtvih

Stražarje na mejnem prehodu Medinikaji so napadli neznanci z avtomatskim orožjem

MOSKVA, 31. julija (AFP) – V sinočnjem napadu na mejni prehod med Litvo in Belrusijo so s strelnim orožjem ubili šest in ranili dva pripadnika litovskega ministrstva za notranje zadeve, od katerih je eden pozneje umrl v bolnišnici. To sta davi sporočila litovski radio in televizija.

TASS je potrdil vest o napadu, ni pa objavil podrobnosti. Šest trupel in dva ranjenca sta davi odkrila voznika iz Rusije, ki sta, presenečena, da pred poslopjem ne vidita nikogar, vstopila v carinarnico. Po prvih podatkih litovskih predstavnikov v Moskvi so bili trije umrli pripadniki litovske teritorialne obrambe, trije pa cariniki. V prvih sporočilih litovskega radia je bilo rečeno, da so jih na straži na mejnem prehodu Medinikaji napadli ljudje, »oboroženi z avtomatskim orožjem«.

● Predsednik litovskega parlamenta Landsbergis je na današnji tiskovni konferenci v Vilniusu izjavil, da po sinočnjem napadu na carinarnico pričakuje »mednarodno podporo, pa tudi mednarodno preiskavo«.

Posebne enote sovjetskega ministrstva za notranje zadeve (OMON) so že izvedle več operacij na baltskih mejnih prehodih, odprtih v letu 1990, ki jih je Moskva razglasila za protizakonite. Vsakič so carinarnice opustošili, baltske carinike pa pretepali in poniževali, vendar v teh akcijah doslej ni nihče izgubil življenja.

Davi je blizu vojašnice v Vilniusu, v kateri je poveljstvo Rdeče armade za Litvo, odjeknila eksplozija. Načelnik oddelka posebnih enot sovjetskega notranjega ministrstva (OMON) s sedežem v Vilniusu pa je sporočil, da njegova enota ni bila vpletena v napad na litovsko carinarnico.

Uradni predstavnik sovjetskega zunanjega ministrstva pa je sinočnji dogodek na mejnem prehodu med Litvo in Belorusijo opisal kot provokaciio

TO JE PAVAROTTI, GRANDISSIMO... – Edini operni pevec na svetu, ki lahko kljub dežju in mrazu napolni Hyde Park, je zapisal ugledni kritik v Daily Mailu, Reuterjeva fotografija pa njegove besede potrjuje.

Do kože mokri poslušalci navdušeni

Pavarottijev koncert v Londonu je bil popoln uspeh, čeprav je lilo kot iz škafa

OD NAŠE SODELAVKE

LONDON, 31. julija – Premočena, nasmejana princesa, zadovoljen, čeprav moker premier in navdušena, z dežniki oborožena množica v londonskem Hyde Parku – to je podoba, ki jo danes prenašajo britanski mediji. Sporočajo, da je bil sinočnji koncert Luciana Pavarottija nedvomen in popoln uspeh. Koncert je bil brezplačen, z njim pa je znameniti italijanski tenorist v londonskem parku proslavljal 30. obletnico nastopanja na svetovnih odrih. London pa si je izbral zato, ker je v tukajšnjem Covent Gardnu začel svojo kariero in ker ima mesto, kot je dejal, od vseh najraje.

Koncert so pripravljali 9 mesecev in organizatorji so si predstavljali, da bodo zadnjo julijsko noč luna in zvezde prijazno sijale na Hyde Park, ko bo Pavarottijev glas prevzemal navdušeno množico. Pričakovali so več kot 250.000 ljudi in si zaradi tega tudi delali skrbi; zagotoviti je bilo namreč treba, da bi se množica po koncertu varno razšla.

Toda vreme je scenarij spremenilo. V torek je v Londonu deževalo in tako se je v Hyde Parku zbralo »le« nekaj več kot 100.000 ljudi. Točno ob 19. uri, ko so zazveneli prvi takti Verdijeve uverture, se je vlilo kot iz škafa, množica ljubiteljev Pavarottija in opere pa je dokazala, da jo je angleško vreme prekalilo in se lahko imenitno zabava tudi v dežju. In ljudje so zares uživali, ko je Pavarotti prepeval operne arije in znane napolitanske pesmi. Neka gospa je po koncertu razlagala, da so vsa njena pričakovanja izpolnjena; na koncert je priletela kar iz Avstralije. Druga, v invalidskem vozičku, do kože premočena, s strgano obleko, ker so jo po nesreči prevrnili, je zatrdila, da bi vse z veseljem še enkrat doživela. Podobno so razlagali tudi gospodje.

Še najmanj zadovoljni so bili videti bogati izbranci, ki so za nepokrite sedeže (pred pokritim odrom za orkester, zbor in Pavarottija) plačali do 400 funtov (takih sedežev je bilo 3500), da bi se v dragih večernjih oblekah po koncertu gostili in zabavali naprej. Da pa ne bi drug drugemu zakrivali pogleda niso mogli razpeti dežnikov. Organizatorji pravijo, da bodo pokrili stroške koncerta (okrog 900.000 funtov),

ALJA KOŠAK

OGLEDALO

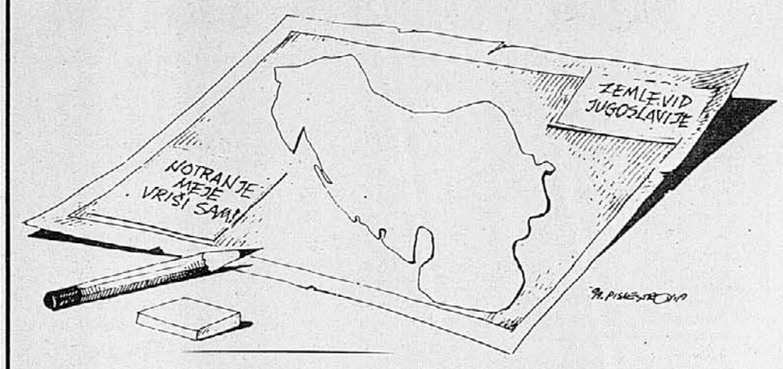

PETAR PISMESTROVIĆ, Vjesnik

SVET SO LJUDJE

Skoraj priznanje

Prijateljske mreže v politiki, policiji, gospodarstvu in podobnih usodnih zadevah so skoraj izključno moškega spola, saj moški zasedajo večino položajev, ki pomenijo realno moč. Zaradi tega (a ne samo zaradi tega) kaže objaviti vest, ki je že zelo zastarela, a vojna v Zalivu ji je prepričala večjo publiciteto. Islandija je edina država, ki je bila pripravljena priznati neodvisno Litvo. **VIGDIS FINNBOGADOTTIR,** ki že enajsto leto predseduje islandski republiki, je januarja letos, po tankovskem masakru sredi Vilniusa, napovedala priznanje Litve. Razlog je skrit v dvojnih simpatijah, najprej do litovske premierke **KAZIMIERE PRUNSKIENE,** ki si je skoraj obrusila pete, da bi našla kaj simpatij v hladnem velikem svetu, nato pa tudi v zgodovinskih paralelah. Islandija se je leta 1944 ločila od Danske in kljub svoji neznatnosti (250.000 prebivalcev) dokazala, da je zmožna preživeti.

In kaj se je zgodilo, da Vigdis Finnbogadottir ni mogla držati besede? Mihail Gorbačov je poskočil do stropa. Pri priči je poklical sovjetskega veleposlanika v Islandiji v Moskvo in sprožil mehanizem zastraševanja. Kaj vse je obsegal, se še ne ve, dobro, a deloval je. Islandija in Vigdis sta klonili. Kdo ve, za koliko časa...? (A. P.)

Roke brez starosti

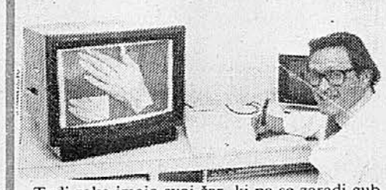

Tudi roke imajo svoj čar, ki pa se zaradi gub in starostnih peg pri starejših ljudeh izgubi. **JAN BROWN**, lepotni kirurg v kalifornijski kliniki Beverly Hills Cosmetic, je dokazal, da je čar rok mogoče ohraniti. S sodobnimi tehnikami se da odstraniti tako gube kot tudi starostne pege.

Gube na rokah odstranjuje tako, da pod kožo vbrizgava maščobne celice, ki jih je predtem izsrkal iz drugih delov telesa. Jan Brown pravi, da je poseg zelo enostaven, nadaljnja terapija pa je vsakdanje masiranje rok s posebno kremo. Starostnih peg pa ne odstranjujejo s kirurškim posegom, temveč z lasersko tehniko. V desetih do dvajsetih minutah pod laserskim žarkom in ob minimalnem občutku bolečine te neestetske pege postanejo skoraj popolnoma svetle.

Tako Jan Brown rešuje iz zagate ljudi, pri katerih imajo roke zelo pomembno vlogo. To so v glavnem oblikovalci, menedžerji, igralci in direktorji luksuznih trgovin. O ceni, ki so jo za pomladitev rok ti pripravljeni plačati, pa Brown ne daje nobenih izjav.

Zelene čelade

Znani francoski oceanograf, enainosemdesetletni **JACQUES COUSTEAU,** je predlagal, naj bi pod okriljem Združenih narodov ustanovili tako imenovane »zelene čelade«, ki bi po vsem svetu varovale naravno okolje. Cousteau je prepričan, da bi morali »Združeni narodi, ki so po zalivski vojni postali močnejši, sprejeti listino o varstvu naravnega okolja, ki bi jo morale podpisati vse države tega sveta«, zelene čelade pa bi skrbele za izvajanje te listine. Ena največjih ovir za sprejetje takšne listine je po njegovem mnenju togost, kakršno večina držav kaže pri obrambi svoje državne suverenosti. Za varovanje naravnega okolja pa bi bilo nujno treba sprejeti nekaj skupnih pravil in ustanoviti mednarodni organ, pa tudi policijo, ki bi nadzorovala njihovo izvajanje.

Federalist

Angleškega igralca **PETRA USTINOVA,** ki je dobil oskarja za epizodni vlogi v filmih Spartak in Topkapi, napisal veliko uspešnih gledaliških del, od konca šestdesetih let pa je tudi ambasador dobre volje Unicefa, so izvolili za predsednika svetovnega federalističnega gibanja, združenja, v katero je včlanjeno 35 mednarodnih federalističnih organizacij. Izvršni komite tega gibanja, ki ima sedež v Amsterdamu, je sporočil, da so Ustinova na ta položaj izvolili zato, ker se že več let zavzema za idejo globalnega federalizma, pa tudi zato, »ker je zelo znan kot odlični estradni umetnik«. Ustinov federalistično načelo podpira in se zavzema za obliko centralizirane oblasti, ki bi reševala svetovna vprašanja in spore.

Neutrudni beatle

Nekdanji član ansambla The Beatles **PAUL McCARTNEY** in njegova žena **LINDA** sta pred kratkim kupila trideset hektarjev zemljišča na jugozahodu Anglije, ki ga nameravata spremeniti v rezervat za jelene, da bi tako preprečila lov na te živali. Zakonca sta za posestvo, obraslo z gozdom, odštela 160.000 dolarjev. Zamisel za ustanovitev pribežališča za jelene jima je dala liga proti krutim športom, ki ima posestvo v bližini njunega. Območje okoli mesta Skillgate v Somersetu, kjer bodo odslej živeli zavarovani jeleni, je bilo eno najpogostejših zbirališč britanskih lovcev.

NA KRATKO

Amnesty International obtožuje Izrael

JERUZALEM, 31. julija (Tanjug) – Amnesty International je v nedavno objavljenem letnem poročilu obtožila izraelsko vlado, da »muči in ponižuje palestinske zapornike na zasedenih ozemljih ter ravna z njimi nehumano in protizakonito«. Palestinci, kot dodaja, nimajo niti teoretičnih možnosti, da bi jim izraelska vojaška sodišča sodila pravično in legalno. Mučenje in poniževanje Palestincev je postalo rutinski postopek izraelske armade in policije med preiskavami in zasliševanji, pri čemer tudi razne surove metode niso izključene. Amnesty International posebej poudarja, da na mučenje ne vpliva posameznik, ker je to pravilo, ki ga je uvedla izraelska vlada že leta 1987, ko se je začela intifada, in to v okviru sklepa tako imenovane Landauove preiskovalne komisije, ki priporoča mučenje kot način, kako izsiliti priznanje.

Imelda Marcos lahko pride domov

MANILA, 31. julija – Filipinska vlada je sklenila, da bo Imeldi Marcos, vdovi po bivšem diktatorju Ferdinandu Marcosu, po petih letih izgnanstva v ZDA dovolila vrnitev v domovino, medtem ko prepoved prevoza posmrtnih ostankov bivšega diktatorja, ki je umrl leta 1989, še vedno velja. Proti nekdanji prvi dami in trem otrokom diktatorskega zakonskega para bodo vložili obtožnico zaradi utaje davkov, ki bo hkrati prva obtožnica filipinskih oblasti proti tej družini, odkar je bil Ferdinand Marcos leta 1986 strmoglavljen z revolucijo, po kateri je prevzela vodstvo države Corazon Aquino.

Orožje iz Ploč naročeno še pred vojno

PRAGA, 31. julija (Tanjug) – Češkoslovaški izvoznik orožja Omnipol je vnovič potrdil, da v njegovi pošiljki za naročnika v tretji državi, uskladiščeni v jugoslovanskem pristanišču Ploče, »ni pištol, je pa 2000 avtomatov in 112 ton streliva«. Neimenovani predstavnik tovarne je za časopis Prace povedal, da je pošiljka orožja »popolnoma legalna« in naročena že nekaj mesecev pred začetkom državljanske vojne v Jugoslaviji«. Češkoslovaško je zapustila 17. junija in prispela tri dni kasneje prek Madžarske v Ploče kot »konvoj pod stražo«, in sicer na podlagi »tranzitnega dovoljenja jugoslovanske strani«, ker so ji bili predloženi dokumenti, ki »ustrezajo vrsti izdelkov«.

Scotlanda bodo še enkrat obducirali

BONN, 31. julija (Tanjug) – Posmrtne ostanke Egona Scotlanda, nemškega novinarja, ki so ga v petek ubili blizu Gline, so danes prepeljali v München. Sporočili so, da bodo tam znova opravili obdukcijo. Münchenski Süddeutsche Zeitung, za katerega je delal Scotland, danes piše, da sta zvezni premier Marković in zvezni sekretar za zunanje zadeve Lončar v Bruslju obljubila nemškemu zunanjemu ministru Genscherju, da bo, brž ko bo mogoče, dobil poročilo o preiskavi.

Deklaracija o afganistanski krizi

TEHERAN, 31. julija (Tanjug) – Iranski zunanji minister Velajati se je danes vrnil v Teheran očitno zadovoljen z izidom štiristranske konference o Afganistanu, ki se je sinoči končala v Islamabadu. Na njej so sprejeli dovolj splošneno deklaracijo, da lahko ustreza vsem interesom različnih organizacij mudžahidov. Podpira namreč pozitivne vidike načrta Združenih narodov o miroljubni rešitvi afganistanske krize, hkrati pa poudarja pomembnost svete islamske vojne (džihada) za konec državljanske vojne, ki se vleče v tej državi že 12 let. S tem, da je omenjen džihad, so očitno zadovoljni zagovorniki radikalnejših rešitev.

Egiptovski predlog o palestinski delegaciji

JERUZALEM, 31. julija (Tanjug) – Egiptovski zunanji minister Amr Musa je predlagal kompromisni obrazec za sestavo palestinske delegacije na mirovnih pogajanjih. Omogočila bi njihov začetek, s tem pa tudi začetek arabsko-izraelskega dogovarjanja. V posebnem intervjuju za izraelski Jerusalem Post je Musa povedal, da osebnosti iz vzhodnega Jeruzalema na začetku mirovnih pogajanj ne bo v palestinski delegaciji. Če bi se Izrael strinjal, bi jih po možnosti vključili kasneje, ko bi prišla na vrsto pogajanja o končni rešitvi problema, ki zadeva zasedena ozemlja. Musa je izrazil tudi upanje, da bo izraelska vlada sprejela ta predlog, ki ji ga bo posredoval izraelski zunanji minister David Levi, ko se bo danes z obiska v Egiptu vrnil v Jeruzalem.

Moskva zavrača litovsko priznanje

MOSKVA, 31. julija (AFP) – Sovjetski zunanji minister Aleksander Besmertnih je danes v uradnem sporočilu zavrnil včeraj v Litvi sprejeto resolucijo, ki priznava neodvisnost Slovenije in Hrvaške. Litovski parlament je z njo razglasil za zakonite zahteve obeh jugoslovanskih republik po suverenosti in naložil vladi v Vilniusu, naj se s hrvaško in slovensko vlado poveže zaradi vzpostavitve diplomatskih stikov. »Ta deklaracija ne more imeti mednarodnopravne veljavnosti, ker tudi sama Litva ni subjekt mednarodnega prava,« je izjavil predstavnik sovjetskega zunanjega ministrstva.

Bomba v vlaku

MOSKVA, 31. julija (Tanjug) – V davišnji eksploziji v vlaku, ki je vozil iz Moskve v Baku, glavno mesto Azerbajdžana, je umrlo 15 ljudi, trije pa so bili ranjeni. Po podatkih, ki so jih sporočili v Moskvi, je bila v enem izmed vagonov podtaknjena eksplozivna naprava.

ISKRICE

Na svoj račun prideš, ko zaračunaješ nekomu drugemu.

VELKO S. RUS

Za zgled Beneluks

Zanimiv predlog ministrstva za zunanje zadeve o prihodnji ureditvi Jugoslavije – Rupel: Vlado je treba prevetriti – V Washington gre Petrič

LJUBLJANA, 31. julija – Te dni res potekajo intenzivni pogovori o tem, kako bi izboljšali učinkovitost vlade, in sicer z istim mandatarjem, toda s sodelovanjem vrste sposobnih gospodarskih strokovnjakov, je na današnji tiskovni konferenci v ministrstvu za zunanje zadeve na vprašanje o rekonstrukciji vlade odgovoril zunanji minister dr. Dimitrij Rupel. Sicer pa je predstavil zelo zanimiva izhodišča za pogajanja med Slovenijo in Jugoslavijo.

Dr. Rupel je tudi povedal, da z Janševim predlogom vnaprej ni bil v celoti seznanjen, tako da ga ni mogoče povezovati z njim kot predsednikom SDZ, vendar se strinja, da je treba vlado prevetriti, »saj prihaja usodno obdobje našega vladanja«.

V Bruslju je bila pred kratkim ustanovljena delovna skupina, ki bo izdelala predlog prihodnje ureditve Jugoslavije. Ker si Slovenija želi položaj aktivne sodelavke v tem snovanju, so na ministrstvu pohiteli s štirimi strankami izhodišč za pogajanja med Slovenijo in Jugoslavijo z upoštevanjem vloge Evropske skupnosti, pri čemer so po Ruplovih besedah upoštevali številne izjave in resolucije tujih držav in mednarodnih organizacij. Izhodiščna pogajalska točka je dejstvo, da je Slovenija že dosegla bistvene elemente državne samostojnosti, od katerih ne bo odstopila.

● Zunanji minister je opozoril na Markovićevo izjavo v Bruslju, da jugoslovanske republike ne bodo mogle rešiti problema dodatnega tujega kapitala brez posredovanja federacije; svojo pomoč je premier pogojeval z zahtevo, da se republike vrnejo v naročje federacije. Takšno pogojevanje je za nas nesprejemljivo, je pribil dr. Rupel.

V predlogu modela prihodnje ureditve odnosov med bivšimi republikami so se snovalci izhodišč zgledovali po Beneluksu. V izhodiščih so med drugim zapisali: »Prostor bivše Jugoslavije si predstavljamo razdeljen na različne pasove, ki ustrezajo dosedanjim predlogom jugoslovanskih republik in pričakovanjem mednarodne skupnosti. Slovenija svoje samostojnosti ne želi uresničiti na račun dezintegracije preostale Jugoslavije. Če koncept ureditve odnosov med Slovenijo in Jugoslavijo primerjamo s konceptom ES v njenem začetku (rimska pogodba), moramo ugotoviti, da gre za podobnosti in bistvene razlike. ES je bila na svojem začetku od vseh strani obdana z manj razvitimi, vključevala je partnerje na približno enaki ravni razvitosti. Slovenija ima na svojem severozahodu razvitejše, na jugovzhodu pa manj razvite sosede, ki so sami v podobnem položaju. Pasovi, ki jih predlagamo, so v funkciji razmejitve nezdružljivih narodnih skupnosti in postopnega zmanjševanja teh nezdružljivosti. Med republikami naj bi bile mogoče različne stopnje povezanosti: od enotne države in federacije do konfederacije in radikalne razmejenosti oziroma samostojnosti. Če vzamemo za primerjavo, sicer ne povsem ustrezno, Beneluks, lahko rečemo, da je »jugovzhod« (Srbija, Črna gora, Makedonija, BiH) podoben Belgiji, ki je znana kot izredno zapletena federalna struktura; Hrvaška je podobna Nizozemski, Slovenija pa Luksemburgu. Ureditev odnosov na tem območju si predstavljamo kot sosledje treh pasov, od katerih ima vsak svojo neizbrisno individualnost in ki na robovih prehajajo drug v drugega. To seveda velja predvsem za ‚jugovzhod' in Hrvaško, ki imata skupne sestavine.«

R. D. Š.

● Končno je tudi javno znan vladni kandidat za slovenskega predstavnika v Washingtonu. To je dr. Ernest Petrič, trenutno še vedno jugoslovanski veleposlanik v Indiji. Sicer pa ministrstvo za zunanje zadeve pripravlja odprtje ali razširitev delovanja petih svojih predstavništev.

Dražji bencin

LJUBLJANA, 31. julija – Na podlagi 4. člena zakona o cenah in 271. člena zakona o sistemu državne uprave in o izvršnem svetu skupščine R Slovenije je izvršni svet Skupščine Republike Slovenije dal soglasje k zvišanju cen naftnih derivatov.

Nove drobnoprodajne cene motornih bencinov in kurilnega olja so od danes: MB 86 22,10, MB 98 22,70, NMB 91 21,20, NMB 95 21,50, kurilno olje 10,70, PLO-D1 19,00.

Irak ima več orožja, kot ga prizna

Inšpektorji OZN so odkrili štirikrat večje zaloge kemičnih bomb, raket in min

NEW YORK, 31. julija (Reuter) – Inšpektorji Združenih narodov so v Iraku odkrili okoli 46.000 kosov kemičnega orožja. Iraške oblasti so jih prijavile le 11.000 do 12.000. Omenjene podatke je navedel predsednik komisije OZN za posebno orožje Rolf Ekeus. Kot je povedal, so med iraškim kemičnim orožjem našli bombe, rakete, granate in mine. Irak ima poleg tega tudi okoli 3000 ton tako imenovanih »predhodnikov« – tako imenujejo kemikalije, ki se uporabljajo pri izdelavi kemičnega orožja – prijavili pa so jih le 650 ton. Ekeus in generalni direktor mednarodne agencije za jedrsko energijo Hans Blix sta imela tiskovno konferenco po dogovoru s člani varnostnega sveta o tem, koliko so napredovali pri odkrivanju iraškega orožja za množično uničenje. Ekeus je še povedal, da se bo skupina 70 inšpektorjev sredi avgusta vrnila v Irak.

Zvezni vladi se toži po slovenskih carinah

BEOGRAD, 31. julija (Tanjug) – Zvezni izvršni svet je na današnji seji pod predsedstvom Anteja Markovića sprejel informacijo o sestanku Pentagonale v Dubrovniku ter o obisku zveznega premiera in zveznega sekretarja za zunanje zadeve v Bruslju.

Nadalje je sprejel izhodišče za jutrišnji obisk zveznega premiera v ZSSR, ki bi utegnil biti odločilnega pomena za reševanje gospodarskih težav v odnosih med državama.

Še posebej je ZIS proučil razmere v prometu po državi in pristojnim organom naložil, naj v sodelovanju z republiškimi vladami ukrenejo vse za vzpostavitev rednega letalskega prometa. Kar zadeva železniški promet, pa je vlada priporočila izredni sestanek predstavnikov vlad Srbije in Hrvaške, skupnosti Jugoslovanskih železnic in zvezne vlade, da bi se dogovorili o ureditvi železniškega prometa, še zlasti na magistralnih smereh, kakršna je Beograd–Zagreb.

● »Že te dni moramo pristojnim organom predlagati ponovno vzpostavitev jugoslovanske carinske meje,« je izjavil danes direktor zvezne carinske uprave dr. Radisav Sekulić, »kajti to, kar se dogaja na slovenskem ozemlju, ni samo anomalija, kakršne svet ne pozna, temveč hkrati povsem onemogoča delo državne carinske službe in z vsakim dnem stopnjuje težave tako na finančnem kot na mnogih drugih, še veliko bolj nevarnih področjih.«

Da bi spet začel normalno delovati elektroenergetski sistem, je bilo sklenjeno, da je treba nemudoma vzpostaviti stike med predstavniki vlad Srbije in Hrvaške, skupnosti elektrogospodarstva in ZIS ter poskrbeti za delovanje in varnost elektroenergetskega sistema.

Zvezni izvršni svet se je seznanil tudi s težavami, ki se pojavljajo pri spoštovanju brionskega protokola. Kot je bilo sklenjeno, morajo organi v Sloveniji spoštovati to listino ter še zlasti zagotoviti normalno delovanje zveznih in inšpekcijskih služb na mejnih prehodih.

PA ŠE TO

ČLOVEŠKI NAMIG – Iz Padove v Italiji je prišlo spodbudno sporočilo. Mednarodna organizacija za zaščito živali pozdravlja rojstvo samostojne Republike Slovenije in izraža upanje, da bo v mladi državi praktično in znanstveno poskrbljeno za vse živalske vrste.

Namig prenavljajoči se vladi: nemara bi kazalo za kakšnega surovo odstreljenega ministra ustanoviti ministrstvo za živalske zadeve.

NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista št. 147 z dne 31. julija 1991

za devize, efektivo, čeke, kreditna pisma in poštne nakaznice

država	valuta	tečaj velja za	nakupni	srednji	prodajni	nakupni za čeke in kred. pisma	nakupni za efektive in medn. pošt. nakazn.
Avstralija	a. dolar	1	17,5932	17,6461	17,6990	16,8894	16,8015
Avstrija	šiling	100	184,1261	184,6801	185,2341	180,4435	179,5229
Belgija	frank/C	100	62,8713	63,0605	63,2497	61,4566	61,1423
Kanada	dolar	1	19,6388	19,6979	19,7570	18,8532	18,7550
Danska	krona	100	334,6694	335,6764	336,6834	327,1393	325,4659
Finska	marka	100	537,6175	539,2352	540,8529	525,5211	522,8330
Francija	frank	100	380,9424	382,0887	383,2350	372,3711	370,4664
Nemčija	marka	100	1296,1000	1300,0000	1303,9000	1270,1780	1263,6975
Grčija	drahma	100	–	11,8151	11,8505	11,3085	11,2496
Irska	funt	1	–	34,7564	34,8607	33,2660	33,0927
Italija	lira	100	1,7334	1,7386	1,7438	1,6987	1,6900
Japonska	jen	100	16,4190	16,4684	16,5178	15,7622	15,6801
Kuvajt	kv. dinar	1	–	–	–	–	–
Nizozemska	gulden	100	1149,7939	1153,2537	1156,7135	1123,9235	1118,1745
Norveška	krona	100	331,8723	332,8709	333,8695	324,4051	322,7458
Portugalska	escudo	100	15,0941	15,1395	15,1849	14,4903	14,4148
Švedska	krona	100	357,2575	358,3325	359,4075	349,2192	347,4329
Švica	frank	100	1483,9822	1488,4475	1492,9128	1454,3025	1446,8826
V. Britanija	funt	1	38,1105	38,2252	38,3399	37,2530	37,0624
ZDA	dolar	1	22,6337	22,7018	22,7699	22,1244	22,0112
	ECU	1	26,5946	26,6746	26,7546	26,0627	–
Španija	pezeta	100	20,6983	20,7606	20,8229	19,8703	19,7668

Tečaj dinarja za obračunski dolar je 22,7018 dinarja. Tečaji za obračunski dolar začno veljati 31. julija 1991 ob 14.00 uri. Tečaji s te tečajne liste veljajo od 1. avgusta 1991. Tečaji za grško drahmo in irski funt veljajo samo za efektivo in čeke. Tečaji za britanski funt veljajo tudi za škotski funt, vendar le za efektivo in čeke. – Najvišji zajamčeni znesek evročeka je 5.000 dinarjev – velja od 13. maja 1991. Povprečna mesečna obrestna mera 30. julija 1991: letna 95,50, mesečna 5,86.

ljubljanska banka Pravi naslov za denarne zadeve

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda Slovenije

Prognostična karta za 1. veliki srpan 1991

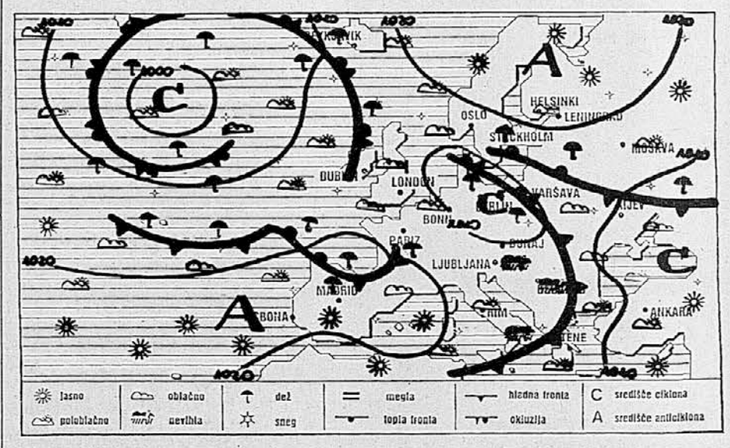

SLOVENIJA

Na Primorskem bo delno jasno, drugod spremenljivo oblačno, popoldne bodo krajevne nevihte. Najnižje jutranje temperature bodo od 13 do 18, ob morju 22, najvišje dnevne temperature od 19 do 24, na Primorskem do 26 stopinj Celzija.

SOSEDNJE POKRAJINE

V večjem delu Italije, ob Jadranu in v južni Jugoslaviji bo precej jasno, drugod spremenljivo do pretežno oblačno, popoldne bodo krajevne nevihte.

VREMENSKA SLIKA

Nad srednjo Evropo bo plitvo območje nizkega zračnega pritiska, hladna fronta se bo pomaknila nad vzhodni Balkan. Ob zahodnih vetrovih bo dotekal nad naše kraje hladen in vlažen zrak.

KAKO KAŽE?

V petek bo pretežno oblačno, vendar suho. V soboto se bo delno razjasnilo.

TEMPERATURE MORJA

Portorož 23,6, Hvar 20,4, Vis – Komiža 21,3, Dubrovnik 23,0, Igalo 23,2, Bar 22,0, Ulcinj 20,9.

VREME IN TEMPERATURE
31. MALEGA SRPANA 1991
OB 14. URI

kraj	vreme	°C
LJUBLJANA	pret. oblačno	25
BRNIK	pret. oblačno	24
PLANICA	oblačno	20
KREDARICA	oblačno	8
CELJE	zmerno oblačno	25
SL. GRADEC	pret. oblačno	25
MARIBOR	zmerno oblačno	26
M. SOBOTA	pret. oblačno	26
N. MESTO	pret. oblačno	26
LISCA	delno oblačno	19
NOVA GORICA	pret. oblačno	25
PORTOROŽ	oblačno	25
REKA	oblačno	25
PULJ	oblačno	23
SPLIT	pret. oblačno	25
DUBROVNIK	oblačno	24
ZAGREB	pret. oblačno	27
NOVI SAD	–	–
BEOGRAD	pret. jasno	29
SARAJEVO	delno oblačno	28
TITOGRAD	zmerno oblačno	28
PRIŠTINA	pret. oblačno	27
SKOPJE	zmerno oblačno	29
CELOVEC	pret. oblačno	25
GRADEC	pret. oblačno	25
DUNAJ	pret. oblačno	22
BUDIMPEŠTA	delno oblačno	25
BENETKE	–	–
MILANO	zmerno oblačno	26
RIM	zmerno oblačno	24
MÜNCHEN	–	–
ZÜRICH	zmerno oblačno	19
BERLIN	delno oblačno	27
PARIZ	zmerno oblačno	21
LONDON	pret. oblačno	23
ATENE	delno oblačno	29
MADRID	jasno	23
STOCKHOLM	delno oblačno	25
MOSKVA	jasno	26

Stanje voda 31. julija 1991 ob 7. uri

Pretok v m^3/s: Mura Gornja Radgona 393, Drava HE Dravograd 430, Sava Radovljica 57,1, Sava HE Moste 15,0, Sava HE Mavčiče 50,0, Sava Šentjakob 38,9, Sava Radeče 140, Sora Medvode 15,2, Ljubljanica Moste 9,7, Savinja Nazarje 17,0 Savinja Laško 47,9, Krka Podbočje 18,7,

Človek in strela

Strela, grom in blisk so pri nas nekaj domačega, vsakdanjega. Poznamo jih kot spremljevalce neviht. Vedno znova občudujemo njihovo lepoto – bleščečo svetlobo ob sočasni rezki, oglušujoči zvočni spremljavi ali pa včasih zamolklem, jeznem godrnjanju. Seveda se strele tudi bojimo, saj lahko ruši, zažiga in ubija, kar vsi prav dobro vemo in poznamo. Mnogo manj pa je znanega o tem, kako strela nastane in kako se ji izognemo. Pa vendar – prav o tem bi morali razmišljati vsi tisti, ki se radi in pogosto podajajo v naravo, na polje in v gozd in posebno v gorski svet. Navsezadnje tudi ne gre samo za nevarnost – pojavi in svet, v katerem živimo, nas morajo zanimati.

Za nevihto so potrebni oblaki, v katerih je mnogo vode in ledenih kristalov. Tej zahtevi ustrezajo kopasti oblaki, kumulonimbusi – bujne in nestabilne tvorbe toplega letnega obdobja. V naših krajih jih ne manjka med marcem in koncem septembra.

Njihov nastanek je tesno povezan z vročino, neenakomernim ogrevanjem zemeljske površine in dviganjem vlažnih segretih gmot zraka. Za razmere v oblaku te vrste so zelo značilne in bistvene velike temperaturne razlike. Medtem ko je spodnji del oblaka ponavadi ogret do +5°C, je njegovo teme šest do dvanajst tisoč metrov nad tlemi podhlajeno na –40°C ali še manj.

MIP
NOSILEC KAKOVOSTI – GORNJA RADGONA 1991

★★ DELO

ČETRTEK, 1. AVGUSTA 1991 ● LJUBLJANA
LETO XXXIII ● ŠT. 178 ● CENA 16 DINARJEV
2,60 DEM, 18 ATS, 2,50 CHF, 2000 ITL

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK TIT DOBERŠEK

Samostojen časnik za samostojno Slovenijo

Književni listi: Zaliv je umolknil, pogovor z Borisom Pahorjem – Vpliv zadnje vojne na slovensko poezijo – Iskreni pesnik Istre

Milan Kučan pri Craxiju in De Michelisu

Osrednja točka pogovorov normalizacija ekonomskih odnosov med Italijo in Slovenijo

RIM, 31. julija – Slovenski predsednik Milan Kučan se je med današnjim kratkim delovnim obiskom v Rimu sestal s predsednikom italijanske socialistične stranke Bettinom Craxijem in italijanskim zunanjim ministrom Giannijem De Michelisom, tudi socialistom.

Pogovor je imel informativni namen, zlasti o vseh vidikih slovenske samostojnosti in pogledih na krizo v Jugoslaviji. Ker se je pokazalo, da ima Bettino Craxi obsežno in poglobljeno predznanje o političnih, zgodovinskih in ustavnopravnih vidikih krize, se je pogovor lahko hitro osredotočil okoli najbolj bistvenega. Craxi je predsedniku Kučanu na primer zagotovil, da razume občutke posameznih delov jugoslovanske federacije (tudi Slovenije), ki se jim zdi, da jim je v skupni državi suverenost na silo odvzeta, kar je bistveno drugače kot pri dvanajsterici evropskih držav, ki prostovoljno oddajajo dele suverenosti, da bi se povezale v enotno tržišče in v perspektivi v federacijo. Craxi vidi možnosti samo še v zelo ohlapni konfederaciji z veliko stopnjo samostojnosti sestavnih delov.

Na pogovoru sta sogovornika načela tudi konkretna vprašanja možne pomoči Italije, da bi se normalizirali finančni in blagovni tokovi, ki jih je pretrgala vojna. Ta za Slovenijo v tem času najpomembnejša tema je obvladovala pogovor predsednika Kučana z zunanjim ministrom De Michelisom.

Zunanji minister De Michelis je obljubil pomoč, da bi našli poti za normalizacijo poslovanja med slovenskim in italijanskim gospodarstvom, kar je v interesu obeh strani. Takoj pa je določil tudi pristojne visoke uradnike iz ekonomskega oddelka italijanskega zunanjega ministrstva, da bi se pogovarjali z italijanskimi finančnimi oblastmi za vsaj začasno – do dokončnih rešitev – sprostitev dela denarnih in blagovnih tokov med Italijo in Slovenijo.

M. D. M.

Ameriška pomoč za republike

Senat je sprejel amandma senatorja Boba Dola o neposredni pomoči demokratičnim republikam

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 31. julija – Ameriški senat je na razpravi o zakonu o ameriški pomoči tujini v celoti in soglasno sprejel amandma senatorja in voditelja republikanske frakcije Boba Dola o neposredni pomoči posamičnim republikam v Jugoslaviji in SZ.

Bistvo zadnjega amandmaja je v tem, da naj bi v zakonu o pomoči ZDA tujini stal tudi odstavek o tem, da morajo ZDA pomagati demokratičnim vladam posamičnih republik znotraj Jugoslavije in Sovjetske zveze in z njimi tudi razširjati in utrjevati trgovanje. »Bistveni cilj ameriške pomoči tujini je v utrjevanju demokratičnih institucij in svobodnega podjetništva,« je rečeno v amandmaju.

● **Senatni amandma se načelno dopolnjuje s političnimi izhodišči ZDA, ki jih je konec maja obrazložil zunanji minister Baker in v katerih je tudi dopuščena možnost selektivnega pristopa ZDA do posamičnih republik v Jugoslaviji.**

Kot je v komentarju k amandmaju dejal senator Dole, gre za to, da ZDA še vedno poslujejo in trgujejo samo z zveznimi oziroma centralnimi vladami v Jugoslaviji in SZ. »Za zdaj imamo na izbiro samo dvoje: ali podpirati zvezne oblasti ali pa jim podporo umakniti. Doslej nismo imeli na izbiro še tretjega: neposredno podporo svobodno izvoljenim in demokratičnim vladam na republiški ravni znotraj SZ in Jugoslavije. Kot lahko vidimo, zvezne oziroma centralne vlade s silo nastopajo zoper demokratične republike in njihove državljane. Tako je bilo v Pribaltiku, na Kosovu, v zadnjem času pa v Sloveniji in na Hrvaškem,« je dejal senator Dole in menil, da je treba nujno podpreti demokratične republike, če naj zmaga demokracija.

MITJA MERŠOL

Jugoslavija pred Združenimi narodi

NEW YORK, 31. julija (Tanjug) – Varnostni svet Združenih narodov je danes povsem podprl popolno suverenost, neodvisnost, ozemeljsko celovitost in nacionalno enotnost Libanona v njegovih mednarodno priznanih mejah. Obenem je novi predsedujoči VS ekvadorski veleposlanik Jose Ayala Lasso napovedal, da bodo pred varnostni svet postavili problem Jugoslavije. To kaže, da je jugoslovanska kriza presegla meje države in da bo verjetno kmalu postala tudi problem Združenih narodov.

TEMA DNEVA

Orožje diplomacije

Danes je pravzaprav prvi dan, ko tudi formalno začne veljati brionska deklaracija, v kateri je na vidnem mestu zapisano, da se morajo sprte strani lotiti pogajanj. Na Hrvaškem streljanje in mrtvi, zvezno predsedstvo »kolektivne nemoči« se sestaja, da bi razpadalo, mrhovinarji balkanske krčme pa računajo na to, da bodo s pogorišč odnesli kar največ. Ali je v takšni noriji sploh še kaj prostora za orožje, ki mu pravimo diplomacija, pogajanje in dogovarjanje?

Več kot očitno je, da ni malo tistih, ki bi se nevšečne Slovenije radi znebili tako, da bi ji naprtili enostransko odcepitev z vsemi političnimi in gospodarskimi posledicami vred. In bi ji za to potezo »dobre volje« zaračunali še za pripadajoči del federalnega premoženja. Že zdaj se srbski krogi zelo trudijo, da bi nam naprtili kršitve brionske deklaracije in nas Evropi predstavili kot zavoro pri miroljubnem razreševanju jugoslovanske krize. Markovićeva vlada nas z ekonomskimi ukrepi sili v nove enostranske korake – zdaj nam poleg denarne blokade grozi še z blokadami deviznih računov v tujini. V posameznih delih države ropajo in plenijo naše premoženje, vse to pa počenjajo zato, da bi nas izvrgli gole in bose ali pa nas prisilili, da se po kolenih priplazimo »nazaj« v federacijo.

Časi za pogajanja so zdaj vse prej kot dobri in včasih so naša prizadevanja videti brezupna in celo nesmiselna. Še posebej, ker je očitno, da niti sami ne vemo, kako bi se zadev lotili in zlasti ne s kom. Zato ne presenečajo medstrankarski prepiri o sestavi 12-članske parlamentarne delegacije in njenih (ne)pristojnostih, s tem, da nismo opredelili niti, čemu jo bomo imeli, s kom in o čem se bo sploh pogajala . . .

»Diplomacija je orožje civilizacije,« je že pred davnimi desetletji spoznal Winston Churchill.

VINKO VASLE

Zvezno predsedstvo išče ključ premirja

Ustavitev ognja na Hrvaškem si predstavlja srbska stran po svoje – Kostićeva komisija ne želi tujih opazovalcev – Predlog usklajujejo

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 31. julija – Z veliko zamudo se je danes nekaj po 18. uri vendarle začela seja jugoslovanskega predsedstva. V trenutku, ko to poročamo, sestanek še vedno traja in to ne ravno najbolj uspešno, saj je delitev takšna kot ponavadi: srbska stran in na drugi hrvaško-slovenska stran. Jedro nesporazumov pa je očitno v tem, kako si kdo predstavlja ustavitev ognja na Hrvaškem in poznejši nadzor nad njim.

Današnji sestanek je nadaljevanje včerajšnje, prekinjene seje državnega predsedstva, na kateri so sklenili, da posebna državna komisija, pod vodstvom podpredsednika predsedstva SFRJ Branka Kostića pripravi predlog za ustavitev ognja na Hrvaškem. Seja bi se morala začeti že ob 15. uri, a je bila najprej preložena na 17. uro, nato pa se je začela šele dobro uro kasneje. Tokrat ni bil vzrok v zamudi kakšnega od članov, temveč v tem, da je prišla v Beograd delegacija visokih funkcionarjev Evropske skupnosti, ki so nekakšna predhodnica obisku ministrske trojke. Najprej jih je sprejel podpredsednik predsedstva Kostić, zanimivo pa je, da do svojega prihoda v Beograd zanje sploh ni bil obveščen predsednik Mesić. Seveda jih je sprejel še pred sejo predsedstva, ki se je zaradi tega tudi tokrat začela kasneje.

Že na samem začetku je bil sporen predlog takoimenovane državne komisije o prekinitvi ognja, saj je, med drugim, povsem enakopravno obravnavala Republiko Hrvaško in SAO Krajino, pa tudi hrvaško ustavo in dokumente o samostojnosti Krajine. V dokumentu so sestavljalci (Kostić, Gračanin, Brovet in ustrezne službe) predlagali naj bi premirje nadzorovala JA in zvezni organi za notranje zadeve. Zanimivo je, da naj bi po njihovem predlogu, poklicali evropske opazovalce oziroma monitorje, kot se jim pravi v tej fazi, samo, če bi to omenjena komisija predlagala predsedstvu. Konflikt v zvezi s tem vprašanjem se je torej

● **Poleg članov predsedstva, premiera Markovića in zveznih ministrov, ki običajno sodelujejo na sejah predsedstva, sta se današnje seje udeležila tudi novi mandatar hrvaške vlade Franjo Gregurić in Josip Manolić, ki je zdaj vodja hrvaškega kriznega štaba.**

nadaljeval še z včerajšnje seje, ko je srbska stran (enako kot danes) vztrajala pri tem, da ne potrebujemo opazovalcev iz tujine, medtem ko so Hrvati sami predlagali, naj pridejo tuji opazovalci na njihovo ozemlje. Enako stališče je zastopal tudi slovenski predstavnik Janez Drnovšek, ki je zahteval prihod tujih nadzorovalskih skupin in opozoril, da je predlog, ki ga je pripravila Kostićeva komisija, zelo pristranski.

Okoli 21. uri je predsedstvo sejo prekinilo in posebna komisija, v kateri so bili Kostić, Tupurkovski, Kambovski in Gregurić, je skušala pripraviti spremenjen predlog, ki bi bil sprejemljiv za obe strani.

Na seji je dr. Drnovšek odgovarjal tudi na nekatere očitke Sloveniji, da ne spoštuje Brionskih sporazumov. Dejal je, da to ni res in da je za zdaj ostalo odprto samo vprašanje carin, ker zvezna vlada ni točno določila način nadzora plačila, pa tudi Narodna banka Jugoslavije je brez pravega razloga zamrznila denarne odnose s Slovenijo, pa tudi s Hrvaško.

JANJA KLASINC

DANES V DELU

● **Po nakupih v Dravlje, ne v Avstrijo**
V ulici Bratov Babnik v Dravljah so odprli mešano trgovino Spar-Mercator
stran 2

● **Makedonijo ogrožajo šovinisti**
Srbski ekstremisti bi radi ustvarili še eno Krajino
stran 2

● **Odnesejo vse, kar ni pribito**
Brežiški izvršni svet opozarja na škodo, ki jo povzročajo vojaki pri umiku iz Slovenije

● **Podražitev na železnici**
Tudi današnja podražitev Železniškega gospodarstva Ljubljana ne bo rešila pred izgubami
stran 3

● **Obrtne šole vabijo učence**
Oddelki so v Mariboru, Domžalah, Škofji Loki in Novi Gorici
stran 7

● **Vojni zločini pred novomeškim sodiščem**
UNZ vložila več kazenskih ovadb proti pripadnikom JA
stran 10

Z novimi davščinami nad posledice vojne

Dnevni red zasedanja parlamenta razširjen z razpravo o zakonu o delni nadomestitvi vojne škode

LJUBLJANA, 31. julija – Današnje zasedanje vseh treh zborov slovenskega parlamenta je zaznamovalo na eni strani veliko število vloženih amandmajev k posameznim zakonom, na drugi pa, vsaj do trenutka, ko to poročamo, tudi neusklajenost v fazah obravnaanja teh zakonov.

Veliko besed je bilo namenjenih predlogu zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja. Z amandmaji so zakon podprli v vseh treh zborih; pri tem so liberalni demokrati menili, da je z zakonom očitno nekaj narobe, če se je nabralo toliko dopolnil. Po njihovem mnenju zakon vsebuje terminološke in konceptualne nejasnosti, ki jih ni mogoče urediti z amandmaji. Pri zakonu o raziskovalni dejavnosti je bilo v ospredju vprašanje, kakšne pristojnosti lahko imajo zavodi v zvezi s podiplomskim študijem.

V vseh treh zborih so danes govorili še o predlogih za izdajo zakonov o prenehanju veljavnosti zakona o skladih skupnih rezerv, zakona o davku od prometa proizvodov in storitev in zakona o igrah na srečo. Davek od prometa proizvodov in storitev ni bil deležen pripomb samo zato, ker predvideva poenostavitev in znižanje davčnih stopenj, ampak tudi zato, ker odpravijo veliko davčnih oprostitev, ki so jih bili prej deležni nekateri davčni zavezanci.

V zboru združenega dela so danes sprejeli še sklepe – dolg z včerajšnjega zasedanja – o ukrepih v gospodarstvu. Z njimi so vladi naložili več nalog, med drugim, naj skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije spodbudi stike z institucijami v drugih jugoslovanskih republikah, da bi v gospodarskih povezavah presegli politične konflikte.

● **Poslanci vseh treh zborov so danes razširili dnevni red z obravnavo zakona o delnem povračilu škode, ki jo je povzročila agresija na Republiko Slovenijo; zakon naj bi sprejeli danes, vendar so do trenutka, ko to poročamo, razpravo opravili samo v zboru združenega dela. Po tem zakonu naj bi v avgustu, septembru in novembru plačevali davek po stopnji 2,5 odstotka od BOD, posebni prispevki pa se bodo plačevali ob ceni določenih monopolnih artiklov: naftnih derivatov (razen propana in butana), zavitkov cigaret in močnih alkoholnih pijač (razen piva).**

Ta zbor pa je tudi, čeprav je bilo dogovorjeno, da bodo to opravili na skupni seji, sprejel izjavo o dogajanju v Republiki Hrvaški, v kateri se »z osuplostjo ugotavlja, da dejanja, v katerih aktivno sodeluje ta jugoslovanska armada in velikosrbska politika, dobivajo razsežnosti osvajalne vojne, za kakršne je doslej v Evropi veljalo, da so presežene in stvar preteklosti.«

● **Ob 20.15 so na skupni seji zborov razglasili rezultate volitev za direktorja Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani in za sestavo delegacije slovenske skupščine, ki bo sodelovala v pogajanjih o razdružitvi Jugoslavije. Za direktorja UKC je bil izvoljen dr. Primož Rode. Pogajalsko delegacijo sestavljajo: predsednik Vitodrag Pukl, člani iz vrst Demosa Ervin Anton Schwarzbartl, Matjaž Šinkovec, Anton Tomažič, dr. Božidar Voljč, Janez Lukač in dr. Franc Zagožen, člani iz vrst LDS, SDP, SSS in neodvisnih poslancev pa so Tone Anderlič, Miran Potrč, Mile Šetinc, Zdravko Zabukovec in Viktor Žakelj. Nista pa bila izvoljena Vitomir Gros (Liberalna stranka) in dr. Ciril Ribičič (SDP).**

Družbenopolitični zbor in zbor občin bosta delo nadaljevala jutri dopoldne.

Zvečer je bila še skupna seja, na kateri so najprej tajno volili novega direktorja Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana (kandidata sta dr. Dušan Keber in dr. Primož Rode) in dvanajstčlansko delegacijo skupščine za sodelovanje v skupščini SFRJ v pogajanjih za izvedbo postopka razdružitve dosedanje SFRJ.

Ministrski predsednik Lojze Peterle je predstavil pogajalska izhodišča: Slovenija se ne šteje več za del Jugoslavije, pripravljena pa je prispevati k reševanju jugoslovanske krize – pripravljena se je pogovarjati kot suveren subjekt. Prav tako je pripravljena prepustiti polno rabo imena Jugoslavija tistim, ki bi se želeli povezati pod tem imenom. Več na 3. strani.

DARJA VERBIČ

Se bo Hrvaška odcepila?

Poslanci HDZ napovedujejo, da bodo v saboru zahtevali odcepitev kot odgovor na agresijo – Nove reke beguncev, premiki vojske, bombardiranja

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 31. julija – Ker je ob zagrebški mestni skupščini več poslancev HDZ napovedalo, da bodo na jutrišnjem izrednem zasedanju hrvaškega sabora zahtevali odcepitev Hrvaške od Jugoslavije oziroma uresničitev zamrznjenih saborskih sklepov ob razglasitvi neodvisnosti Hrvaške 25. junija, se je na Hrvaškem povečala napetost med ljudmi zlasti zunaj bojišč, in to spričo prepričanja, da Hrvaška nima ustrezne obrambe pred velikosrbskimi terorističnimi napadi in vojaško agresijo.

To je v imenu vseh opozicijskih strank na današnjem pogovoru v hrvaškem saboru poudarila tudi predsednica Hrvaške ljudske stranke dr. Savka Dabčević-Kučar. »V tem izjemno dramatičnem trenutku za Hrvaško mora legitimna oblast računati na vso pomoč opozicije, kajti Hrvaška je v vojni, agresorji pa so JA in srbski teroristi,« je poudarila dr. Kučarjeva, ki je zamerila oblastem med drugim tudi to, da ne zna ne domači ne tuji javnosti predstaviti bistvo vojne, spor dveh zasnov, boljševiško-dogmatske (Srbija) in demokratične. Poleg tega je vprašanje dobre obrambe z najsposobnejšimi ljudmi zadeva vsega hrvaškega naroda in drugih državljanov Hrvaške. Hrvaški vrh s Tudmanom na čelu je od vsega začetka skušal vzpostaviti nekakšen dialog s teroristi, s katerimi bi se lahko tolkli na bojiščih, s pogovori z Miloševičem pa je še izgubil zaveznike v demokratičnih delih države. Predvidena obnova vlade, v kateri naj bi bili tudi strokovnjaki iz opozicije, lahko samo podaljša agonijo, ker brez uveljavljanja parlamentarne demokracije ne bo mogoče priti na zeleno vejo.

● **Na 19. seji vrhovnega državnega sveta Hrvaške so prvič imenovali »prek četniškega terorizma in JLA« vsiljeno vojno Hrvaški, kritizirali pa so tudi podpredsednika državnega predsedstva dr. Branka Kostića, ki je pred dvema dnevoma obiskal Borovo selo in srbske teroriste spodbudil, naj gredo do konca. Na kriznih območjih Hrvaške bodo uvedli splošno mobilizacijo. S posebnim pismom bodo obvestili predsednike vlad držav, ki so stalne članice varnostnega sveta OZN o vsiljeni vojni Hrvaški. Hkrati so izrekli priznanje hrvaškim oboroženim silam za junaštvo v bojih s sovražnikom, čeprav so policisti in gardisti opremljeni le z lahkim orožjem.**

● **VUKOVAR, 31. julija (Hina) – Včeraj je bilo v okolici Vukovarja opaziti večje premike vojaških vozil, popoldne pa so vzhodni del občine in mesta pogosto preletavala vojaška letala.**

● **BEOGRAD, 31. julija (Tanjug) – Skupina visokih funkcionarjev Evropske skupnosti, ki jo vodi nizozemski veleposlanik v Parizu Henry Wynaendts, je danes pripotovala v Beograd kot predhodnica »trojke« ES, ki naj bi k nam prispela v petek. Neuradno se je zvedelo, da bo »trojka« najprej odpotovala v Zagreb, v soboto pa bo v Beogradu. Pričakovati je mogoče, da bodo zunanji ministri Nizozemske, Portugalske in Luksemburga med ponovnim obiskom poskušali doseči tisto, kar se jim med prejšnjimi tremi obiski ni posrečilo. Posebno pozornost zbuja predlog ES o ustanovitvi skupnih patrulj, ki naj bi delovale na Hrvaškem. V tej misiji naj bi sodelovalo kar 500 opazovalcev iz ES. Predvidevajo, da bodo med njimi tudi predstavniki Poljske, Češkoslovaške in Kanade.**

● **PRINCIPOVAC, 31. julija (Tanjug) – Otroško okrevališče na Principovcu na meji med Hrvaško in Srbijo so dokončno izpraznili, je danes izjavila za Tanjug direktorica novosadskega inštituta za varstvo mater in otrok dr. Vera Kanazir.**

S temi predlogi se je strinjal tudi predsednik sabora dr. Žarko Domljan, ki tudi ni mogel prikriti nekakšnega strahu pred jutrišnjim zasedanjem, ko se bo hrvaška oblast morala soočiti s posledicami svoje katastrofalne politike: s povsem ohromljenim ali uničenim gospodarstvom, prometno izoliranostjo (zdaj je nemogoč promet celo po Donavi, ki jo nadzoruje vojska), terorizmom, bombardiranjem hrvaških vasi in mest, z izgnanstvom Hrvatov v lastni domovini in še z marsičim.

Letala nad Reko in Dubrovnikom

● **DUBROVNIK, 31. julija (Hina) – Letala jugoslovanskega letalstva, ki so v nizkem letu (eno ob 11.30 in dva ob 13.10) krožila nad Dubrovnikom, so vznemirila Dubrovčane, pa tudi redke goste, ki preživljajo oddih na dubrovniški rivieri. Tudi z Reke poročajo, da so letala v nizkem letu preletavala Reko in okoliške turistične kraje.**

Tudi danes so četniški napadi na hrvaške vasi, eksplozije podtaknjenih min od vzhodne Slavonije do morja, nove skupine beguncev, izgnancev z lastne zemlje in iz domov, ki se vrtoglavo bližajo številu 30.000, premiki JA in grožnje zaznamovale hrvaški dan, ki se je še lani meril po zasedenosti turističnih zmogljivosti, danes pa po številu mrtvih, ranjenih, po porušenih domovih in nemoči, da bi hrvaška država začela normalno delovati.

Več na 2. strani.

PETER POTOČNIK

ZDRAV DUH V . . .

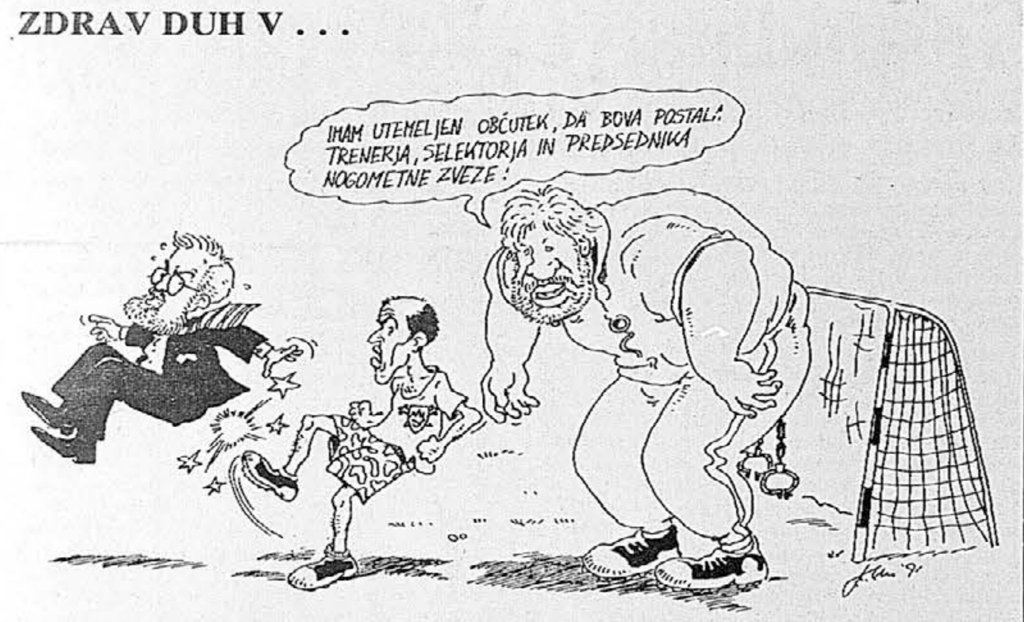

Karikatura: Franco Juri

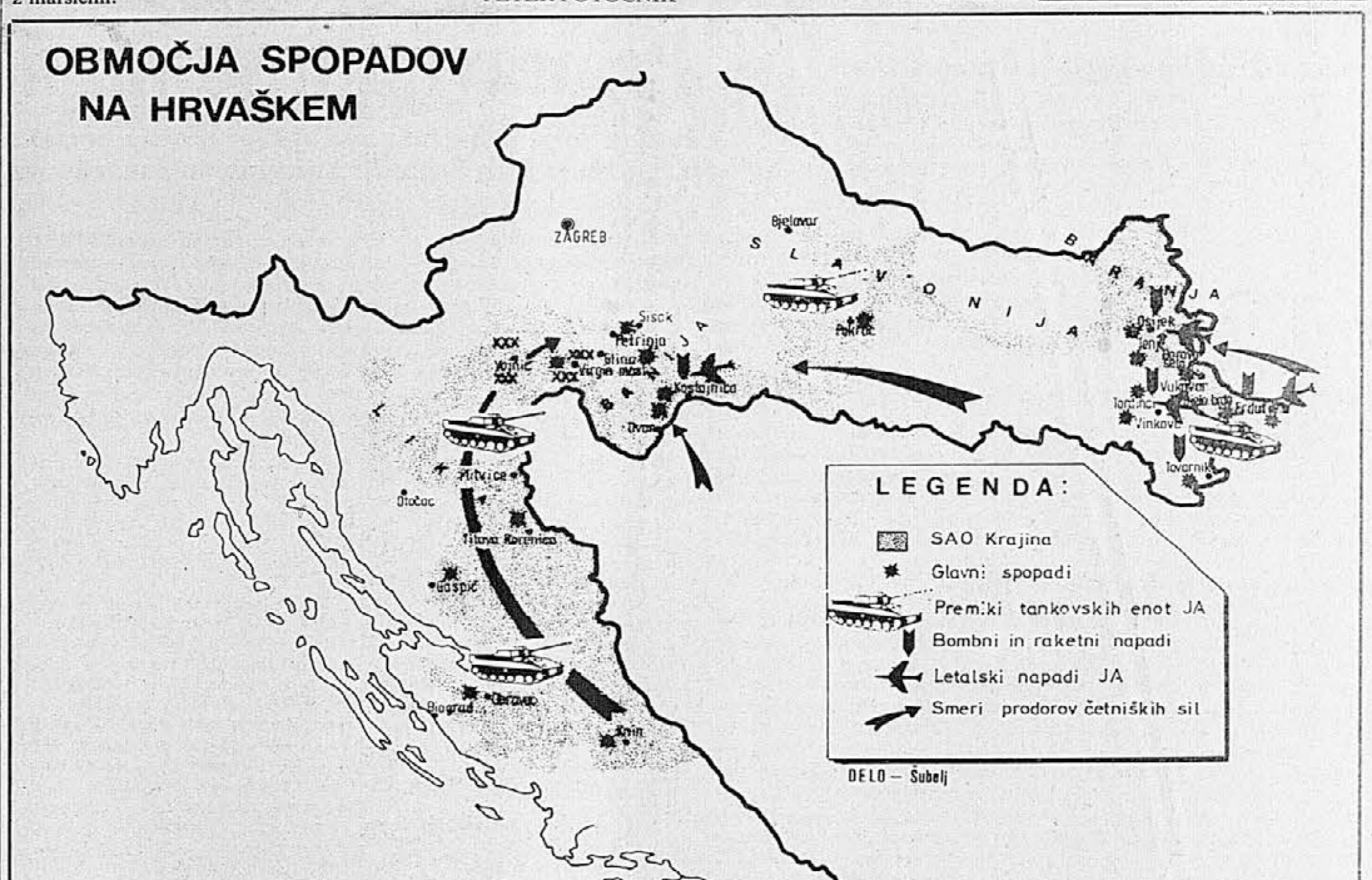

Sporazum o manj orožja

Bush in Gorbačov sta slovesno podpisala dokument o zmanjšanju zalog jedrskega orožja za tretjino – Skupna izjava o Jugoslaviji

OD NAŠEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 31. julija – Mihail Gorbačov je na sklepni tiskovni konferenci obeh predsednikov dejal, da sta z Georgeom Bushom posebej govorila tudi o jugoslovanski krizi. Državi sta v zvezi s tem sprejeli skupno izjavo, v kateri izražata globoko zaskrbljenost zaradi dramatičnega razvoja razmer v Jugoslaviji. Predsednika sta popoldne v Kremlju slovesno podpisala tudi sporazum o 30-odstotnem zmanjšanju strateške jedrske oborožitve, pretežni del dneva pa sta preživela v vladni rezidenci v Novo Ogarjevu, kjer sta končala še drugi krog razgovorov.

Gorbačov je povzel bistvo skupne sovjetsko-ameriške izjave o razmerah v Evropi in jugoslovanske krize. ZDA in ZSSR sta nadvse zaskrbljeni nad dramatičnim razvojem dogodkov v SFRJ. Zavzemata pa se, da bi se sprte strani izognile uporabi sile. Vse udeleženke poziv, naj spoštujejo dogovor o prekinitvi ognja. Moskva in Washington izhajata iz tega, da morajo rešitev problemov poiskati sami narodi Jugoslavije, in sicer na temelju demokratičnih načel, z mirnimi pogajanji in konstruktivnim dialogom.

Gorbačov je, povzemajoč bistvo skupne izjave, dejal, da je treba spoštovati temeljna načela sklepnega helsinškega dokumenta in pariške listine za novo Evropo.

George Bush in Mihail Gorbačov sta večino drugega kroga pogovorov na najvišji ravni imela v vladni rezidenci v Novo Ogarjevu (sovjetski Camp David), popoldne pa sta v Kremlju slovesno podpisala sporazum o zmanjšanju strateškega jedrskega orožja za eno tretjino. Ameriški predsednik je dejal, da sporazum dokazuje novo raven odnosov med državama, koristi pa ne bodo imeli samo mladi ljudje v ZDA in ZSSR, temveč po vsem svetu.

Jutri bo na povabilo sovjetske vlade v Moskvo dopotoval predsednik jugoslovanske vlade Ante Marković, ki se bo najprej sešel s sovjetskim premierom Valentinom Pavlovom, opazovalci pa ne izključujejo tudi sestanka z Mihailom Gorbačovom.

● **Predsednika sta na skupni popoldanski tiskovni konferenci med drugim zelo visoko ocenila celoten vrhunski sestanek, ki ne bo vplival le na dvostranske odnose, temveč na vso svetovno politiko. Med drugim sta poudarila, da sta podpisala tudi posebno dokument za Bližnji vzhod in da je to »pomemben rezultat« skupnega dela. Bush je poudaril zgodovinsko priložnost za razplet bližnjevzhodne krize, ki ne sme biti izpuščena.**

Več na 4. strani.

MIHA LAMPREHT

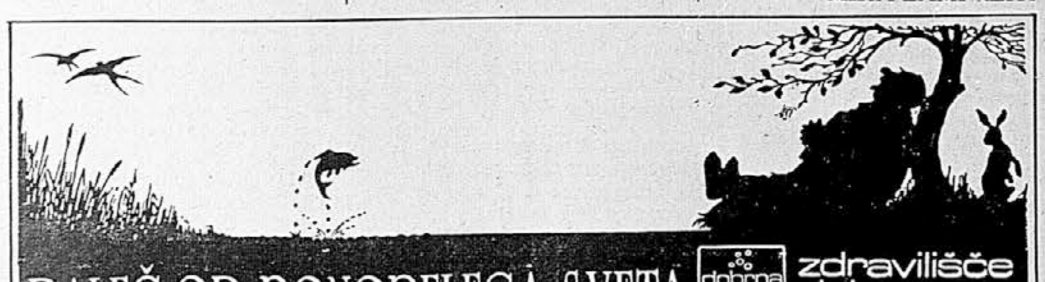

PARTNER

Radlje: faks: 0602/71-224 tel: 0602/73-020 ali 73-021
Ljubljana: tel: 061/210-331, int. 48 ali 52

IZJEMNA PONUDBA:

NOTE BOOK 286/21/1 MB/40 MB HD/1,44 FD/VGA	YU=79.000 DIN
	A=24.990 ATS
NOTE BOOK 386/SX/2 MB/80 MB HD/1,44 FD/VGA	YU=99.000 DIN
	A=31.990 ATS
EX286/21/1 MB/40 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA MONO	YU=38.023 DIN
EX386/25/2 MB/80 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU=82.955 DIN
EX386/33/4 MB/120 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU=104.095 DIN
EX386/33/4 MB/200 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU=117.904 DIN

DEALERJI VABLJENI!

Težave v poslovanju s tujino

Zmanjšani devizni prilivi LB, d. d., se le nekoliko povečujejo – Izguba ob polletju

LJUBLJANA, 31. julija – Ljubljanska banka d.d. ima že dober mesec dni precejšnje težave pri zagotavljanju devizne likvidnosti in pri poslovanju s tujino. V času vojaških operacij so se zmanjšali devizni prilivi iz tujine. Ti so se v zadnjem času sicer povečali in se gibljejo od 7 do 8 milijonov dolarjev na dan, še vedno pa so precej manjši, kot so bili v aprilu, ko jih je bilo od 12 do 13 milijonov dolarjev na dan. Banka ima veliko težav pri pridobivanju kratkoročnih posojil v tujini, je na današnji tiskovni konferenci povedal generalni direktor Anton Slapernik.

Banka je prvo polletje končala z 1,67 milijarde dinarjev izgube, s prvim avgustom pa pripravlja tudi spremembo obrestnih mer. Več na 2. strani.

M. J.

Doseči sporazum med dejanskimi gospodarji

V skupščini Jugoslavije poudarjajo, da je nujen dogovor o delovanju države v času moratorija

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 31. julija – Današnje seje odborov za kreditnomonetarni sistem, gospodarske odnose s tujino in finance, na katerih so predstavniki zvezne vlade in centralne banke spregovorili o delovanju države v času moratorija, še posebej na monetarnem in deviznem področju in področju kreditnih odnosov s tujino, so bile predvsem svojevrsten preizkus pripravljenosti, da bi v kratkem pripravili sejo zbora republik in pokrajin o omenjenih temah.

Na delegatsko vprašanje na skupni seji treh odborov je zvezni sekretar za razvoj Božidar Marendić odgovoril, da ne bi delovali mimo zvezne skupščine, ker pa se jim letos ni posrečilo sprejeti ne prvega ne drugega gospodarskega programa, ki ju je ponujala zvezna vlada, je na dlani, da je treba za zadnji poskus preprečitve naglega razpada najprej doseči sporazum dejanskih »političnih gospodarjev« v državi in na tej podlagi (če bo ta sporazum uspešen) aktivirati tudi zvezni parlament. V mislih je imel seveda delovanje, ki bi imelo realen in praktičen pomen. Zato je nujen dogovor o delovanju države v obdobju moratorija, da bi v tem času rešili vprašanja, zaradi katerih se jugoslovansko gospodarstvo brez regionalnih izjem bliža neizogibnemu propadu. Po Marendiću so to predvsem vprašanja, ki izvirajo iz motenj v plačilni bilanci države. Trimesečno obdobje naj bi po mnenju ZIS začeli šteti od sprejetja in podpisa tega dogovora, hkrati naj bi imeli možnost za podaljšanje tega obdobja.

Če bi se to posrečilo, bi utegnili že septembra dobiti finančno pomoč ES, brez katere kratko in malo nimamo nikakršne možnosti za normalno življenje. Ker so se devizni dohodki iz vseh virov zaradi zaostrenih razmer močno zmanjšali, bi bili, če se nič ne bi spremenilo, kmalu prisiljeni razglasiti enostranski moratorij, ker ne bi več mogli poravnati obveznosti do tujine. Več na 2. strani.

BOJANA JAGER

Vlaka s tanki danes iz Logatca?

Na ŽG Ljubljana slednjič dobili soglasje za odhod tankov iz vrhniške vojašnice

LJUBLJANA, LOGATEC, 31. julija – Vlaka s tanki in drugo vojaško opremo iz vrhniške vojašnice, ki že tretji dan čakata na odhod z logaške železniške postaje, naj bi po informacijah iz ŽG Ljubljana proti Banjaluki odpeljala jutri.

Kot vse kaže, pa je ŽG Ljubljana uspelo pridobiti poleg soglasja iz Zagreba za odhod teh dveh vlakov tudi zagotovilo, da bodo v Slovenijo pripeljali dodatne vagone za prevoz tankov. Za zdaj pa še niso dobili nikakršnega novega naročila za nove posebne vlake, ki naj bi opravili vojaški transport.

Na vprašanje, kaj nameravajo storiti, če zaradi nastalih razmer na Hrvaškem v Dobovi hrvaški železničarji ne bi hoteli prevzeti obeh vlakov ali pa bi preklicali soglasje, so v ŽG Ljubljana odgovorili, da je dogovor dovolj trden. Več o umiku JA iz Slovenije na 3. strani.

J. P.

MIP
NOSILEC KAKOVOSTI – GORNJA RADGONA 1991

DELO

ČETRTEK, 1. AVGUSTA 1991 ● LJUBLJANA
LETO XXXIII ● ŠT. 178 ● CENA 16 DINARJEV
2,60 DEM, 18 ATS, 2,50 CHF, 2000 ITL

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK
TIT DOBERŠEK

Samostojen časnik za samostojno Slovenijo

Književni listi: Zaliv je umolknil, pogovor z Borisom Pahorjem – Vpliv zadnje vojne na slovensko poezijo – Iskreni pesnik Istre

Milan Kučan v gosteh pri Craxiju

Slovenski predsednik se je šel pogovarjat v Rim – Srečal se bo tudi z De Michelisom

RIM, 31. julija – Danes je odpotoval na pogovore v Rim predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan. Kot je objavilo ministrstvo za informiranje, se bo v italijanskem glavnem mestu sestal s predsednikom Socialistične stranke Italije in enim najvplivnejših italijanskih politikov Bettinom Craxijem. Med svojim krajšim delov-

nim obiskom se bo Kučan ponovno srečal z italijanskim zunanjim ministrom Gianniem De Michelisom; tudi z njim je napovedan delovni pogovor.

Delovno srečanje z Bettinom Craxijem je bilo predvideno že v programu obiska predsednika Kučana v Rimu, ko se je tam mudil julija, vendar so takrat ti pogovori odpadli, ker je bil predsednik socialistične stranke odsoten. Ob tisti priložnosti je bilo še dogovorjeno, da bo sestanek potekal, brž ko bo to mogoče, za kar je izrazil interes tudi sam Craxi.

Včeraj je v Rim prispela tudi delegacija slovenske liberalnodemokratske stranke, njen predsednik Jožef Školč in poslanec Franco Juri, da bi se z italijanskimi politiki pogovorila predvsem o ukrepih, kako preprečiti gospodarsko osamitev Slovenije.

Ameriška pomoč za republike

Senat je sprejel amandma senatorja Boba Dola o neposredni pomoči demokratičnim republikam

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 31. julija – Ameriški senat je na razpravi o zakonu o ameriški pomoči tujini v celoti in soglasno sprejel amandma senatorja in voditelja republikanske frakcije Boba Dola o neposredni pomoči posamičnim republikam v Jugoslaviji in SZ.

Bistvo zadnjega amandmaja je v tem, da naj bi v zakonu o pomoči ZDA tujini stal tudi odstavek o tem, da morajo ZDA pomagati demokratičnim vladam posamičnih republik znotraj Jugoslavije in Sovjetske zveze in z njimi tudi razširjati in utrjevati trgovanje. »Bistveni cilj ameriške pomoči tujini je v utrjevanju demokratičnih institucij in svobodnega podjetništva,« je rečeno v amandmaju. »Trdna gospodarska rast in svobodna menjava pa sta tudi pomembni za razvoj demokratičnih institucij.«

● Senatni amandma se načelno dopolnjuje s političnimi izhodišči ZDA, ki jih je konec maja obrazložil zunanji minister Baker in v katerih je tudi dopuščena možnost selektivnega pristopa ZDA do posamičnih republik v Jugoslaviji.

Kot je v komentarju k amandmaju dejal senator Dole, gre za to, da ZDA še vedno poslujejo in trgujejo samo z zveznimi oziroma centralnimi vladami v Jugoslaviji in SZ. »Za zdaj imamo na izbiro samo dvoje: ali podpirati zvezne oblasti ali pa jim podporo umakniti. Doslej nismo imeli na izbiro še tretjega: neposredno podporo svobodno izvoljenim in demokratičnim vladam na republiški ravni znotraj SZ in Jugoslavije. Kot lahko vidimo, zvezne oziroma centralne vlade s silo nastopajo zoper demokratične republike in njihove državljane. Tako je bilo v Pribaltiku, na Kosovu, v zadnjem času pa v Sloveniji in na Hrvaškem,« je dejal senator Dole in menil, da je treba nujno podpreti demokratične republike, če naj zmaga demokracija. »ZDA morajo pomagati in spodbujati trgovanje z demokratičnimi vladami na republiški ravni znotraj tistih držav, ki imajo na zvezni ravni še vedno komunistično usmerjeno oblast.«

MITJA MERŠOL

Albanci se vračajo

OHRID, ATENE, 31. julija (Tanjug) – V albansko pristanišče Drač se je včeraj s trajektom iz Trsta vrnilo še 400 Albancev, ki so že marca prebegnili v Italijo, od koder se je doslej vrnilo okrog 8000 od vsega skupaj 25.000 beguncev, kolikor jih je v to državo emigriralo v zadnjih mesecih.

TEMA DNEVA

Orožje diplomacije

Danes je pravzaprav prvi dan, ko tudi formalno začne veljati brionska deklaracija, v kateri je na vidnem mestu zapisano, da se morajo sprte strani lotiti pogajanj. Na Hrvaškem streljanje in mrtvi, zvezno predsedstvo »kolektivne nemoči« se sestaja, da bi razpadalo, mrhovinarji balkanske krčme pa računajo na to, da bodo s pogorišč odnesli kar največ. Ali je v takšni noriji sploh še kaj prostora za orožje, ki mu pravimo diplomacija, pogajanje in dogovarjanje?

Več kot očitno je, da ni malo tistih, ki bi se nevšečne Slovenije radi znebili tako, da bi ji naprtili enostransko odcepitev z vsemi političnimi in gospodarskimi posledicami vred. In bi ji za to potezo »dobre volje« zaračunali še za pripadajoči del federalnega premoženja. Že zdaj se srbski krogi zelo trudijo, da bi nam naprtili kršitve brionske deklaracije in nas Evropi predstavili kot zavoro pri miroljubnem razreševanju jugoslovanske krize. Markovićeva vlada nas z ekonomskimi ukrepi sili v nove enostranske korake – zdaj nam poleg denarne blokade grozi še z blokadami deviznih računov v tujini. V posameznih delih države ropajo in plenijo naše premoženje, vse to pa počenjajo zato, da bi nas izvrgli gole in bose ali pa nas prisilili, da se po kolenih priplazimo »nazaj« v federacijo.

Časi za pogajanja so zdaj vse prej kot dobri in včasih so naša prizadevanja videti brezupna in celo nesmiselna. Še posebej, ker je očitno, da niti sami ne vemo, kako bi se zadev lotili in zlasti ne s kom. Zato ne presenečajo medstrankarski prepiri o sestavi 12-članske parlamentarne delegacije in njenih (ne)pristojnostih, s tem, da nismo opredelili niti, čemu jo bomo imeli, s kom in o čem se bo sploh pogajala . . .

»Diplomacija je orožje civilizacije,« je že pred davnimi desetletji spoznal Winston Churchill.

VINKO VASLE

V PRIČAKOVANJU POVELJA – Močna tankovska enota, sestavljena iz aktivnih vojakov in rezervistov, čaka nekje v okolici Sremske Mitrovice (Telefoto: Tanjug).

DANES V DELU

● **Po nakupih v Dravlje, ne v Avstrijo**
V ulici Bratov Babnik v Dravljah so odprli mešano trgovino Spar-Mercator

● **Makedonijo ogrožajo šovinisti**
Srbski ekstremisti bi radi ustvarili še eno Krajino
stran 2

● **Odnesejo vse, kar ni pribito**
Brežiški izvršni svet opozarja na škodo, ki jo povzročajo vojaki pri umiku iz Slovenije

● **Podražitev na železnici**
Tudi današnja podražitev Železniškega gospodarstva Ljubljana ne bo rešila pred izgubami
stran 3

● **Obrtne šole vabijo učence**
Oddelki so v Mariboru, Domžalah, Škofji Loki in Novi Gorici
stran 7

● **Vojni zločini pred novomeškim sodiščem**
UNZ vložila več kazenskih ovadb proti pripadnikom JA
stran 10

Z novimi davščinami nad posledice vojne

Dnevni red zasedanja parlamenta razširjen z razpravo o zakonu o delni nadomestitvi vojne škode

LJUBLJANA, 31. julija – Današnje zasedanje vseh treh zborov slovenskega parlamenta je zaznamovalo na eni strani veliko število vloženih amandmajev k posameznim zakonom, na drugi pa, vsaj do trenutka, ko to poročamo, tudi neusklajenost v fazah obravnaanja teh zakonov.

Veliko besed je bilo namenjenih predlogu zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja. Z amandmaji so zakon podprli v vseh treh zborih; pri tem so liberalni demokrati menili, da je z zakonom očitno nekaj narobe, če se je nabralo toliko dopolnil. Po njihovem mnenju zakon vsebuje terminološke in konceptualne nejasnosti, ki jih ni mogoče urediti z amandmaji. Pri zakonu o raziskovalni dejavnosti je bilo v ospredju vprašanje, kakšne pristojnosti lahko imajo zavodi v zvezi s podiplomskim študijem.

V vseh treh zborih so danes govorili še o predlogih za izdajo zakonov o prenehanju veljavnosti zakona o skladih skupnih rezerv, zakona o davku od prometa proizvodov in storitev in zakona o igrah na srečo. Davek od prometa proizvodov in storitev ni bil deležen pripomb samo zato, ker predvideva poenostavitev in znižanje davčnih stopenj, ampak tudi zato, ker odpravijo veliko davčnih oprostitev, ki so jih bili prej deležni nekateri davčni zavezanci.

V zboru združenega dela so danes sprejeli še sklepe – dolg z včerajšnjega zasedanja – o ukrepih v gospodarstvu. Z njimi so vladi naložili več nalog, med drugim, naj skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije spodbudi stike z institucijami v drugih jugoslovanskih republikah, da bi v gospodarskih povezavah presegli politične konflikte.

● Poslanci vseh treh zborov so danes razširili dnevni red z obravnavo zakona o delnem povračilu škode, ki jo je povzročila agresija na Republiko Slovenijo; zakon naj bi sprejeli danes, vendar so do trenutka, ko to poročamo, razpravo opravili samo v zboru združenega dela. Po tem zakonu naj bi v avgustu, septembru in novembru plačevali davek po stopnji 2,5 odstotka od BOD, posebni prispevki pa se bodo plačevali ob ceni določenih monopolnih artiklov: naftnih derivatov (razen propana in butana), zavitkov cigaret in močnih alkoholnih pijač (razen piva).

Ta zbor pa je tudi, čeprav je bilo dogovorjeno, da bodo to opravili na skupni seji, sprejel izjavo o dogajanju v Republiki Hrvaški, v kateri se »z osuplostjo ugotavlja, da dejanja, v katerih aktivno sodeluje jugoslovanska armada in velikosrbska politika, dobivajo razsežnosti osvajalne vojne, za kakršne je doslej v Evropi veljalo, da so presežene in stvar preteklosti.«

● Ob 20.15 so na skupni seji zborov razglasili rezultate volitev za direktorja Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani in za sestavo delegacije slovenske skupščine, ki bo sodelovala v pogajanjih o razdružitvi Jugoslavije. Za direktorja UKC je bil izvoljen dr. Primož Rode. Pogajalsko delegacijo sestavljajo: predsednik Vitodrag Pukl, člani iz vrst Demosa Ervin Anton Schwarzbartl, Matjaž Šinkovec, Anton Tomažič, dr. Božidar Voljč, Janez Lukač in dr. Franc Zagožen, člani iz vrst LDS, SDP, SSS in neodvisnih poslancev pa so Tone Anderlič, Miran Potrč, Mile Šetinc, Zdravko Zabukovec in Viktor Žakelj. Nista pa bila izvoljena Vitomir Gros (Liberalna stranka) in dr. Ciril Ribičič (SDP).

Družbenopolitični zbor in zbor občin bosta delo nadaljevala jutri dopoldne.

Zvečer je bila še skupna seja, na kateri so najprej tajno volili novega direktorja Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana (kandidata sta dr. Dušan Keber in dr. Primož Rode) in dvanajstčlansko delegacijo skupščine za sodelovanje v skupščini SFRJ v pogajanjih za izvedbo postopka razdružitve dosedanje SFRJ.

Ministrski predsednik Lojze Peterle je predstavil pogajalska izhodišča: Slovenija se ne šteje več za del Jugoslavije, pripravljena pa je prispevati k reševanju jugoslovanske krize – pripravljena se je pogovarjati kot suveren subjekt. Prav tako je pripravljena prepustiti polno rabo imena Jugoslavija tistim, ki bi se želeli povezati pod tem imenom. Več na 3. strani.

DARJA VERBIČ

Se bo Hrvaška odcepila?

Poslanci HDZ napovedujejo, da bodo v saboru zahtevali odcepitev kot odgovor na agresijo – Nove reke beguncev, premiki vojske, bombardiranja

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 31. julija – Ker je ob zagrebški mestni skupščini več poslancev HDZ napovedalo, da bodo na jutrišnjem izrednem zasedanju hrvaškega sabora zahtevali odcepitev Hrvaške od Jugoslavije oziroma uresničitev zamrznjenih saborskih sklepov ob razglasitvi neodvisnosti Hrvaške 25. junija, se je na Hrvaškem povečala napetost med ljudmi zlasti zunaj bojišč, in to spričo prepričanja, da Hrvaška nima ustrezne obrambe pred velikosrbskimi terorističnimi napadi in vojaško agresijo.

To je v imenu vseh opozicijskih strank na današnjem pogovoru v hrvaškem saboru poudarila tudi predsednica Hrvaške ljudske stranke dr. Savka Dabčević-Kučar. »V tem izjemno dramatičnem trenutku za Hrvaško mora legitimna oblast računati na vso pomoč opozicije, kajti Hrvaška je v vojni, agresorji pa so JA in srbski teroristi,« je poudarila dr. Kučarjeva, ki je zamerila oblastem med drugim tudi to, da ne zna ne domači ne tuji javnosti predstaviti bistvo vojne, spor dveh zasnov, boljševiško-dogmatske (Srbija) in demokratične. Poleg tega je vprašanje dobre obrambe z najsposobnejšimi ljudmi zadeva vsega hrvaškega naroda in drugih državljanov Hrvaške. Hrvaški vrh s Tudmanom na čelu je od vsega začetka skušal vzpostaviti nekakšen dialog s teroristi, s katerimi bi se lahko tolkli na bojiščih, s pogovori z Miloševićem pa je še izgubil zaveznike v demokratičnih delih držav. Predvidena obnova vlade, v kateri naj bi bili tudi strokovnjaki iz opozicije, lahko samo podaljša agonijo, ker brez uveljavljanja parlamentarne demokracije ne bo mogoče priti na zeleno vejo.

S temi predlogi se je strinjal tudi predsednik sabora dr. Žarko Domljan, ki tudi ni mogel prikriti nekakšnega strahu pred jutrišnjim zasedanjem, ko se bo hrvaška oblast morala soočiti s posledicami svoje katastrofalne politike: s povsem ohromljenim ali uničenim gospodarstvom, prometno izoliranostjo (zdaj je nemogoč promet celo po Donavi, ki jo nadzoruje vojska), terorizmom, bombardiranjem hrvaških vasi in mest, z izgnanstvom Hrvatov v lastni domovini in še z marsičim.

● Na 19. seji vrhovnega državnega sveta Hrvaške so prvič imenovali »prek četniškega terorizma in JLA« vsiljeno vojno Hrvaški, kritizirali pa so tudi podpredsednika državnega predsedstva dr. Branka Kostića, ki je pred dvema dnevoma obiskal Borovo selo in srbske teroriste spodbudil, naj gredo do konca. Na kriznih območjih Hrvaške bodo uvedli splošno mobilizacijo. S posebnim pismom bodo obvestili predsednike vlad držav, ki so stalne članice varnostnega sveta OZN o vsiljeni vojni Hrvaški. Hkrati so izrekli priznanje hrvaškim oboroženim silam za junaštvo v bojih s sovražnikom, čeprav so policisti in gardisti opremljeni le z lahkim orožjem.

● VUKOVAR, 31. julija (Hina) – Včeraj je bilo v okolici Vukovarja opaziti večje premike vojaških vozil, popoldne pa so vzhodni del občine in mesta pogosto preletavala vojaška letala.

● BEOGRAD, 31. julija (Tanjug) – Skupina visokih funkcionarjev Evropske skupnosti, ki jo vodi nizozemski veleposlanik v Parizu Henry Wynaendts, je danes pripotovala v Beograd kot predhodnica »trojke« ES, ki naj bi k nam prispela v petek. Neuradno se je zvedelo, da bo »trojka« najprej odpotovala v Zagreb, v soboto pa bo v Beogradu. Pričakovati je mogoče, da bodo zunanji ministri Nizozemske, Portugalske in Luksemburga med ponovnim obiskom poskušali doseči tisto, kar se jim med prejšnjimi tremi obiski ni posrečilo. Posebno pozornost zbuja predlog ES o ustanovitvi skupnih patrulj, ki naj bi delovale na Hrvaškem. V tej misiji naj bi sodelovalo kar 500 opazovalcev iz ES. Predvidevajo, da bodo med njimi tudi predstavniki Poljske, Češkoslovaške in Kanade.

● PRINCIPOVAC, 31. julija (Tanjug) – Otroško okrevališče na Principovcu na meji med Hrvaško in Srbijo so dokončno izpraznili, je danes izjavila za Tanjug direktorica novosadskega inštituta za varstvo mater in otrok dr. Vera Kanazir.

Letala nad Reko in Dubrovnikom

● DUBROVNIK, 31. julija (Hina) – Letala jugoslovanskega letalstva, ki so v nizkem letu (eno ob 11.30 in dva ob 13.10) krožila nad Dubrovnikom, so vznemirila Dubrovčane, pa tudi redke goste, ki preživljajo oddih na dubrovniški rivieri. Tudi z Reke poročajo, da so letala v nizkem letu preletavala Reko in okoliške turistične kraje.

Tudi danes so četniški napadi na hrvaške vasi, eksplozije podtaknjenih min od vzhodne Slavonije do morja, nove skupine beguncev, izgnancev z lastne zemlje in iz domov, ki se vrtoglavo bližajo številu 30.000, premiki JA in grožnje zaznamovale hrvaški dan, ki se je še lani meril po zasedenosti turističnih zmogljivosti, danes pa po številu mrtvih, ranjenih, po porušenih domovih in nemoči, da bi hrvaška država začela normalno delovati.

Več na 2. strani.

PETER POTOČNIK

Težave v poslovanju s tujino

Zmanjšani devizni prilivi LB, d. d., se le nekoliko povečujejo – Izguba ob polletju

LJUBLJANA, 31. julija – Ljubljanska banka d.d. ima že dober mesec dni precejšnje težave pri zagotavljanju devizne likvidnosti in pri poslovanju s tujino. V času vojaških operacij so se zmanjšali devizni prilivi iz tujine. Ti so se v zadnjem času sicer povečali in se gibljejo od 7 do 8 milijonov dolarjev na dan, še vedno pa so precej manjši, kot so bili v aprilu, ko jih je bilo od 12 do 13 milijonov dolarjev na dan. Banka ima veliko težav pri pridobivanju kratkoročnih posojil v tujini, je na današnji tiskovni konferenci povedal generalni direktor Anton Slapernik.

Banka je prvo polletje končala z 1,67 milijarde dinarjev izgube, s prvim avgustom pa pripravlja tudi spremembo obrestnih mer. Več na 2. strani.

M. J.

ZDRAV DUH V . . .

Karikatura: Franco Juri

Sporazum o manj orožja

Bush in Gorbačov sta slovesno podpisala dokument o zmanjšanju zalog jedrskega orožja za tretjino – Skupna izjava o Jugoslaviji

OD NAŠEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 31. julija – Mihail Gorbačov je na sklepni tiskovni konferenci obeh predsednikov dejal, da sta z Georgeom Bushom posebej govorila tudi o jugoslovanski krizi. Državi sta v zvezi s tem sprejeli skupno izjavo, v kateri izražata globoko zaskrbljenost zaradi dramatičnega razvoja razmer v Jugoslaviji. Predsednika sta popoldne v Kremlju slovesno podpisala tudi sporazum o 30-odstotnem zmanjšanju strateške jedrske oborožitve, pretežni del dneva pa sta preživela v vladni rezidenci v Novo Ogarjevu, kjer sta končala še drugi krog razgovorov.

Gorbačov je povzel bistvo skupne sovjetsko-ameriške izjave o razmerah v Evropi in jugoslovanske krize. ZDA in ZSSR sta nadvse zaskrbljeni nad dramatičnim razvojem dogodkov v SFRJ. Zavzemata pa se, da bi se sprte strani izognile uporabi sile. Vse udeležence poziv, naj spoštujejo dogovor o prekinitvi ognja. Moskva in Washington izhajata iz tega, da morajo rešitev problemov poiskati sami narodi Jugoslavije, in sicer na temelju demokratičnih načel, z mirnimi pogajanji in konstruktivnim dialogom.

Gorbačov je, povzemajoč bistvo skupne izjave, dejal, da je treba spoštovati temeljna načela sklepnega helsinškega dokumenta in pariške listine za novo Evropo.

George Bush in Mihail Gorbačov sta večino drugega kroga pogovorov na najvišji ravni imela v vladni rezidenci v Novo Ogarjevu (sovjetski Camp David), popoldne pa sta v Kremlju slovesno podpisala sporazum o zmanjšanju strateškega jedrskega orožja za eno tretjino. Ameriški predsednik je dejal, da sporazum dokazuje novo raven odnosov med državama, koristi pa ne bodo imeli samo mladi ljudje v ZDA in ZSSR, temveč po vsem svetu.

Jutri bo na povabilo sovjetske vlade v Moskvo dopotoval predsednik jugoslovanske vlade Ante Marković, ki se bo najprej sešel s sovjetskim premierom Valentinom Pavlovom, opazovalci pa ne izključujejo tudi sestanka z Mihailom Gorbačovom.

● Predsednika sta na skupni popoldanski tiskovni konferenci med drugim zelo visoko ocenila celoten vrhunski sestanek, ki ne bo vplival le na dvostranske odnose, temveč na vso svetovno politiko. Med drugim sta poudarila, da sta podpisala tudi poseben dokument za Bližnji vzhod in da je to »pomemben rezultat« skupnega dela. Bush je poudaril zgodovinsko priložnost za razplet bližnjevzhodne krize, ki ne sme biti izpuščena.

Več na 4. strani.

MIHA LAMPRETH

Predsedstvo išče ključ do premirja

Člani predsedstva SFRJ so se še pred sejo sestali s predstavniki ES

BEOGRAD, 31. julija – Čeprav bi se moralo današnje nadaljevanje včeraj prekinjene seje državnega predsedstva nadaljevati že okoli 15. ure, je zazdaj njen začetek še prestavljen. Predvidoma naj bi se začelo ob 17. uri, govori pa se še o novih preložitvah. Vzrok naj bi bil v menda še nepripravljenem predlogu sklepov tako imenovane komisije nekaterih ministrov pod vodstvom podpredsednika Branka Kostića. Hkrati je v Beogradu tudi skupina predstavnikov Evropske skupnosti, s katero so se člani predsedstva sestali še pred sejo.

Spomnimo naj, da je predsedstvo na včerajšnji seji naložilo omenjeni komisiji, naj pripravi predlog sklepov o tem, kako bi udejanili odločitev državnega predsedstva o premirju na Hrvaškem. Zato sta na današnji sestanek prišla iz Zagreba tudi novi hrvaški premier Franjo Gregurić in pa Josip Manolić, ki je zdaj vodja hrvaškega kriznega štaba.

J. K.

Doseči sporazum med dejanskimi gospodarji

V skupščini Jugoslavije poudarjajo, da je nujen dogovor o delovanju države v času moratorija

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 31. julija – Današnje seje odborov za kreditno-monetarni sistem, gospodarske odnose s tujino in finance, na katerih so predstavniki zvezne vlade in centralne banke spregovorili o delovanju države v času moratorija, še posebej na monetarnem in deviznem področju in področju kreditnih odnosov s tujino, so bile predvsem svojevrsten preizkus pripravljenosti, da bi v kratkem pripravili sejo zbora republik in pokrajin o omenjenih temah.

Na delegatsko vprašanje na skupni seji treh odborov je zvezni sekretar za razvoj Božidar Marendić odgovoril, da ne bi delovali mimo zvezne skupščine, ker pa se jim letos ni posrečilo sprejeti ne prvega ne drugega gospodarskega programa, ki ju je ponujala zvezna vlada, je na dlani, da je treba za zadnji poskus preprečitve naglega razpada najprej doseči sporazum dejanskih »političnih gospodarjev« v državi in na tej podlagi (če bo ta sporazum uspešen) aktivirati tudi zvezni parlament. V mislih je imel seveda delovanje, ki bi imelo realen in praktičen pomen. Zato je nujen dogovor o delovanju države v obdobju moratorija, da bi v tem času rešili vprašanja, zaradi katerih se jugoslovansko gospodarstvo brez regionalnih izjem bliža neizogibnemu propadu. Po Marendiću so to predvsem vprašanja, ki izvirajo iz motenj v plačilni bilanci države. Trimesečno obdobje naj bi po mnenju ZIS začeli šteti od sprejetja in podpisa tega dogovora, hkrati naj bi imeli možnost za podaljšanje tega obdobja.

Če bi se to posrečilo, bi utegnili že septembra dobiti finančno pomoč ES, brez katere kratko in malo nimamo nikakršne možnosti za normalno življenje. Ker so se devizni dohodki iz vseh virov zaradi zaostrenih razmer močno zmanjšali, bi bili, če se nič ne bi spremenilo, kmalu prisiljeni razglasiti enostranski moratorij, ker ne bi več mogli poravnati obveznosti do tujine. Več na 2. strani.

BOJANA JAGER

Vlaka s tanki danes iz Logatca?

Na ŽG Ljubljana slednjič dobili soglasje za odhod tankov iz vrhniške vojašnice

LJUBLJANA, LOGATEC, 31. julija – Vlaka s tanki in drugo vojaško opremo iz vrhniške vojašnice, ki že tretji dan čakata na odhod z logaške železniške postaje, naj bi po informacijah iz ŽG Ljubljana proti Banjaluki odpeljala jutri.

Kot vse kaže, pa je ŽG Ljubljana uspelo pridobiti poleg soglasja iz Zagreba za odhod teh dveh vlakov tudi zagotovilo, da bodo v Slovenijo prepeljali dodatne vagone za prevoz tankov. Za zdaj pa še niso dobili nikakršnega novega naročila za nove posebne vlake, ki naj bi opravili vojaški transport.

Na vprašanje, kaj nameravajo storiti, če zaradi nastalih razmer na Hrvaškem v Dobovi hrvaški železničarji ne bi hoteli prevzeti obeh vlakov ali pa bi preklicali soglasje, so v ŽG Ljubljana odgovorili, da je dogovor dovolj trden. Več o umiku JA iz Slovenije na 3. strani.

J. P.

PARTNER
Radlje: faks: 0602/71-224 tel: 0602/73-020 ali 73-021
Ljubljana: tel: 061/210-331, int. 48 ali 52
IZJEMNA PONUDBA:

NOTE BOOK 286/21/1 MB/40 MB HD/1,44 FD/VGA	YU = 79.000 DIN A = 24.990 ATS
NOTE BOOK 386/SX/2 MB/80 MB HD/1,44 FD/VGA	YU = 99.000 DIN A = 31.990 ATS
EX286/21/1 MB/40 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA MONO	YU = 38.023 DIN
EX386/25/2 MB/80 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU = 82.955 DIN
EX386/33/4 MB/120 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU = 104.095 DIN
EX386/33/4 MB/200 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU = 117.904 DIN

DEALERJI VABLJENI!

MIP
NOSILEC KAKOVOSTI – GORNJA RADGONA 1991

★★★★ DELO

ČETRTEK, 1. AVGUSTA 1991 ● LJUBLJANA
LETO XXXIII ● ŠT. 178 ● CENA 16 DINARJEV
2,60 DEM, 18 ATS, 2,50 CHF, 2000 ITL

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK
TIT DOBERŠEK

Samostojen časnik za samostojno Slovenijo

Književni listi: Zaliv je umolknil, pogovor z Borisom Pahorjem – Vpliv zadnje vojne na slovensko poezijo – Iskreni pesnik Istre

Milan Kučan v gosteh pri Craxiju

Slovenski predsednik se je šel pogovarjat v Rim – Srečal se bo tudi z De Michelisom

RIM, 31. julija – Danes je odpotoval na pogovore v Rim predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan. Kot je objavilo ministrstvo za informiranje, se bo v italijanskem glavnem mestu sestal s predsednikom Socialistične stranke Italije in enim najvplivnejših italijanskih politikov Bettinom Craxijem. Med svojim krajšim delov-

nim obiskom se bo Kučan ponovno srečal z italijanskim zunanjim ministrom Gianniem De Michelisom; tudi z njim je napovedan delovni pogovor.

Delovno srečanje z Bettinom Craxijem je bilo predvideno že v programu obiska predsednika Kučana v Rimu, ko se je tam mudil julija, vendar so takrat ti pogovori odpadli, ker je bil predsednik socialistične stranke odsoten. Ob tisti priložnosti je bilo še dogovorjeno, da bo sestanek potekal, brž ko bo to mogoče, za kar je izrazil interes tudi sam Craxi.

Včeraj je v Rim prispela tudi delegacija slovenske liberalnodemokratske stranke, njen predsednik Jožef Školč in poslanec Franco Juri, da bi se z italijanskimi politiki pogovorila predvsem o ukrepih, kako preprečiti gospodarsko osamitev Slovenije.

Ameriška pomoč za republike

Senat je sprejel amandma senatorja Boba Dola o neposredni pomoči demokratičnim republikam

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 31. julija – Ameriški senat je na razpravi o zakonu o ameriški pomoči tujini v celoti in soglasno sprejel amandma senatorja in voditelja republikanske frakcije Boba Dola o neposredni pomoči posamičnim republikam v Jugoslaviji in SZ.

Bistvo zadnjega amandmaja je v tem, da naj bi v zakonu o pomoči ZDA tujini stal tudi odstavek o tem, da morajo ZDA pomagati demokratičnim vladam posamičnih republik znotraj Jugoslavije in Sovjetske zveze in z njimi tudi razširjati in utrjevati trgovanje. »Bistveni cilj ameriške pomoči tujini je v utrjevanju demokratičnih institucij in svobodnega podjetništva,« je rečeno v amandmaju. »Trdna gospodarska rast in svobodna menjava pa sta tudi pomembni za razvoj demokratičnih institucij.«

● Senatni amandma se načelno dopolnjuje s političnimi izhodišči ZDA, ki jih je konec maja obrazložil zunanji minister Baker in v katerih je tudi dopuščena možnost selektivnega pristopa ZDA do posamičnih republik v Jugoslaviji.

Kot je v komentarju k amandmaju dejal senator Dole, gre za to, da ZDA še vedno poslujejo in trgujejo samo z zveznimi oziroma centralnimi vladami v Jugoslaviji in SZ. »Za zdaj imamo na izbiro samo dvoje: ali podpirati zvezne oblasti ali pa jim podporo umakniti. Doslej nismo imeli na izbiro še tretjega: neposredno podporo svobodno izvoljenim in demokratičnim vladam na republiški ravni znotraj SZ in Jugoslavije. Kot lahko vidimo, zvezne oziroma centralne vlade s silo nastopajo zoper demokratične republike in njihove državljane. Tako je bilo v Pribaltiku, na Kosovu, v zadnjem času pa v Sloveniji in na Hrvaškem,« je dejal senator Dole in menil, da je treba nujno podpreti demokratične republike, če naj zmaga demokracija. »ZDA morajo pomagati in spodbujati trgovanje z demokratičnimi vladami na republiški ravni znotraj tistih držav, ki imajo na zvezni ravni še vedno komunistično usmerjeno oblast.«

MITJA MERŠOL

Albanci se vračajo

OHRID, ATENE, 31. julija (Tanjug) – V albansko pristanišče Drač se je včeraj s trajektom iz Trsta vrnilo še 400 Albancev, ki so že marca prebegnili v Italijo, od koder se je doslej vrnilo okrog 8000 od vsega skupaj 25.000 beguncev, kolikor jih je v to državo emigriralo v zadnjih mesecih.

TEMA DNEVA

Orožje diplomacije

Danes je pravzaprav prvi dan, ko tudi formalno začne veljati brionska deklaracija, v kateri je na vidnem mestu zapisano, da se morajo sprte strani lotiti pogajanj. Na Hrvaškem streljanje in mrtvi, zvezno predsedstvo »kolektivne nemoči« se sestaja, da bi razpadalo, mrhovinarji balkanske krčme pa računajo na to, da bodo s pogorišč odnesli kar največ. Ali je v takšni noriji sploh še kaj prostora za orožje, ki mu pravimo diplomacija, pogajanje in dogovarjanje?

Več kot očitno je, da ni malo tistih, ki bi se nevšečne Slovenije radi znebili tako, da bi ji naprtili enostransko odcepitev z vsemi političnimi in gospodarskimi posledicami vred. In bi ji za to potezo »dobre volje« zaračunali še za pripadajoči del federalnega premoženja. Že zdaj se srbski krogi zelo trudijo, da bi nam naprtili kršitve brionske deklaracije in nas Evropi predstavili kot zavoro pri miroljubnem razreševanju jugoslovanske krize. Markovićeva vlada nas z ekonomskimi ukrepi sili v nove enostranske korake – zdaj nam poleg denarne blokade grozi še z blokadami deviznih računov v tujini. V posameznih delih države ropajo in plenijo naše premoženje, vse to pa počenjajo zato, da bi nas izvrgli gole in bose ali pa nas prisilili, da se po kolenih priplazimo »nazaj« v federacijo.

Časi za pogajanja so zdaj vse prej kot dobri in včasih so naša prizadevanja videti brezupna in celo nesmiselna. Še posebej, ker je očitno, da niti sami ne vemo, kako bi se zadev lotili in zlasti ne s kom. Zato ne presenečajo medstrankarski prepiri o sestavi 12-članske parlamentarne delegacije in njenih (ne)pristojnostih, s tem, da nismo opredelili niti, čemu jo bomo imeli, s kom in o čem se bo sploh pogajala . . .

»Diplomacija je orožje civilizacije,« je že pred davnimi desetletji spoznal Winston Churchill.

VINKO VASLE

V PRIČAKOVANJU POVELJA – Močna tankovska enota, sestavljena iz aktivnih vojakov in rezervistov, čaka nekje v okolici Sremske Mitrovice (Telefoto: Tanjug).

DANES V DELU

● **Po nakupih v Dravlje, ne v Avstrijo**
V ulici Bratov Babnik v Dravljah so odprli mešano trgovino Spar-Mercator

● **Makedonijo ogrožajo šovinisti**
Srbski ekstremisti bi radi ustvarili še eno Krajino
stran 2

● **Odnesejo vse, kar ni pribito**
Brežiški izvršni svet opozarja na škodo, ki jo povzročajo vojaki pri umiku iz Slovenije

● **Podražitev na železnici**
Tudi današnja podražitev Železniškega gospodarstva Ljubljana ne bo rešila pred izgubami
stran 3

● **Obrtne šole vabijo učence**
Oddelki so v Mariboru, Domžalah, Škofji Loki in Novi Gorici
stran 7

● **Vojni zločini pred novomeškim sodiščem**
UNZ vložila več kazenskih ovadb proti pripadnikom JA
stran 10

Z novimi davščinami nad posledice vojne

Dnevni red zasedanja parlamenta razširjen z razpravo o zakonu o delni nadomestitvi vojne škode

LJUBLJANA, 31. julija – Današnje zasedanje vseh treh zborov slovenskega parlamenta je zaznamovalo na eni strani veliko število vloženih amandmajev k posameznim zakonom, na drugi pa, vsaj do trenutka, ko to poročamo, tudi neusklajenost v fazah obravnaanja teh zakonov.

Veliko besed je bilo namenjenih predlogu zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja. Z amandmaji so zakon podprli v vseh treh zborih; pri tem so liberalni demokrati menili, da je z zakonom očitno nekaj narobe, če se je nabralo toliko dopolnil. Po njihovem mnenju zakon vsebuje terminološke in konceptualne nejasnosti, ki jih ni mogoče urediti z amandmaji. Pri zakonu o raziskovalni dejavnosti je bilo v ospredju vprašanje, kakšne pristojnosti lahko imajo zavodi v zvezi s podiplomskim študijem. To, da bi lahko tak zavod samostojno izvajal tovrstno izobraževanje, pomeni »negiranje nezamenljive avtonomne in suverene vloge univerze«, smo slišali.

V vseh treh zborih so danes govorili še o predlogih za izdajo zakonov o prenehanju veljavnosti zakona o skladih skupnih rezerv, zakona o davku od prometa proizvodov in storitev in zakona o igrah na srečo. Davek od prometa proizvodov in storitev ni bil deležen pripomb samo zato, ker predvideva poenostavitev in znižanje davčnih stopenj, ampak tudi zato, ker odpravijo veliko davčnih oprostitev, ki so jih bili prej deležni nekateri davčni zavezanci.

V zboru združenega dela so danes sprejeli še sklepe – dolg z večrajšnjega zasedanja – o ukrepih v gospodarstvu. Z njimi so vladi naložili več nalog, med drugim, naj skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije spodbudi stike z institucijami v drugih jugoslovanskih republikah, da bi v gospodarskih povezavah presegli politične konflikte.

● Poslanci vseh treh zborov so danes razširili dnevni red z obravnavo zakona o delnem povračilu škode, ki jo je povzročila agresija na Republiko Slovenijo; zakon naj bi sprejeli danes, vendar so do trenutka, ko to poročamo, razpravo opravili samo v zboru združenega dela. Po tem zakonu naj bi v avgustu, septembru in novembru plačevali davek po stopnji 2,5 odstotka od BOD, posebni prispevki pa se bodo plačevali ob ceni določenih monopolnih artiklov: naftnih derivatov (razen propana in butana), zavitkov cigaret in močnih alkoholnih pijač (razen piva).

Ta zbor pa je tudi, čeprav je bilo dogovorjeno, da bodo to opravili na skupni seji, sprejel izjavo o dogajanju v Republiki Hrvaški, v kateri se »z osuplostjo ugotavlja, da dejanja, v katerih aktivno sodelujeta jugoslovanska armada in velikosrbska politika, dobivajo razsežnosti osvajalne vojne, za kakršne je doslej v Evropi veljalo, da so presežene in stvar preteklosti.«

Zvečer je bila še skupna seja, na kateri so najprej tajno volili novega direktorja Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana (kandidata sta dr. Dušan Keber in dr. Primož Rode) in dvanajstčlansko delegacijo skupščine za sodelovanje v skupščini SFRJ v pogajanjih za izvedbo postopka razdružitve dosedanje SFRJ. Izida volitev do zaključka redakcije še nimamo.

Ministrski predsednik Lojze Peterle je predstavil pogajalska izhodišča: Slovenija se ne šteje več za del Jugoslavije, pripravljena pa je prispevati k reševanju jugoslovanske krize – pripravljena se je pogovarjati kot suveren subjekt. Prav tako je pripravljena prepustiti polno rabo imena Jugoslavija tistim, ki bi se želeli povezati pod tem imenom. Več na 3. strani.

DARJA VERBIČ

Se bo Hrvaška odcepila?

Poslanci HDZ napovedujejo, da bodo v saboru zahtevali odcepitev kot odgovor na agresijo – Nove reke beguncev, premiki vojske, bombardiranja

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 31. julija – Ker je ob zagrebški mestni skupščini več poslancev HDZ napovedalo, da bodo na jutrišnjem izrednem zasedanju hrvaškega sabora zahtevali odcepitev Hrvaške od Jugoslavije oziroma uresničitev zamrznjenih saborskih sklepov ob razglasitvi neodvisnosti Hrvaške 25. junija, se je na Hrvaškem povečala napetost med ljudmi zlasti zunaj bojišč, in to spričo prepričanja, da Hrvaška nima ustrezne obrambe pred velikosrbskimi terorističnimi napadi in vojaško agresijo.

To je v imenu vseh opozicijskih strank na današnjem pogovoru v hrvaškem saboru poudarila tudi predsednica Hrvaške ljudske stranke dr. Savka Dabčević-Kučar. »V tem izjemno dramatičnem trenutku za Hrvaško mora legitimna oblast računati na vso pomoč opozicije, kajti Hrvaška je v vojni, agresorji pa so JA in srbski teroristi,« je poudarila dr. Kučarjeva, ki je zamerila oblastem med drugim tudi to, da ne zna ne domači ne tuji javnosti predstaviti bistvo vojne, spor dveh zasnov, boljševiško-dogmatske (Srbija) in demokratične. Poleg tega je vprašanje dobre obrambe z najsposobnejšimi ljudmi zadeva vsega hrvaškega naroda in drugih državljanov Hrvaške. Hrvaški vrh s Tudmanom na čelu je od vsega začetka skušal vzpostaviti nekakšen dialog s teroristi, s katerimi bi se lahko tolkli na bojiščih, s pogovori z Miloševićem pa je še izgubil zaveznike v demokratičnih delih države. Predvidena obnova vlade, v kateri naj bi bili tudi strokovnjaki iz opozicije, lahko samo podaljša agonijo, ker brez uveljavljanja parlamentarne demokracije ne bo mogoče priti na zeleno vejo.

S temi predlogi se je strinjal tudi predsednik sabora dr. Žarko Domljan, ki tudi ni mogel prikriti nekakšnega strahu pred jutrišnjim zasedanjem, ko se bo hrvaška oblast morala soočiti s posledicami svoje katastrofalne politike: s povsem ohromljenim ali uničenim gospodarstvom, prometno izoliranostjo (zdaj je nemogoč promet celo po Donavi, ki jo nadzoruje vojska), terorizmom, bombardiranjem hrvaških vasi in mest, z izgnanstvom Hrvatov v lastni domovini in še z marsičim.

● Na 19. seji vrhovnega državnega sveta Hrvaške so prvič imenovali »prek četniškega terorizma in JLA« vsiljeno vojno Hrvaški, kritizirali pa so tudi podpredsednika državnega predsedstva dr. Branka Kostića, ki je pred dvema dnevoma obiskal Borovo selo in srbske teroriste spodbudil, naj gredo do konca. Na kriznih območjih Hrvaške bodo uvedli splošno mobilizacijo. S posebnim pismom bodo obvestili predsednike vlad držav, ki so stalne članice varnostnega sveta OZN o vsiljeni vojni Hrvaški. Hkrati so izrekli priznanje hrvaškim oboroženim silam za junaštvo v bojih s sovražnikom, čeprav so policisti in gardisti opremljeni le z lahkim orožjem.

● BEOGRAD, 31. julija (Tanjug) – Skupina visokih funkcionarjev Evropske skupnosti, ki jo vodi nizozemski veleposlanik v Parizu Henry Wynaendts, je danes pripotovala v Beograd kot predhodnica »trojke« ES, ki naj bi k nam prispela v petek. Neuradno se je zvedelo, da bo »trojka« najprej odpotovala v Zagreb, v soboto pa bo v Beogradu. Pričakovati je mogoče, da bodo zunanji ministri Nizozemske, Portugalske in Luksemburga med ponovnim obiskom poskušali doseči tisto, kar se jim med prejšnjimi tremi obiski ni posrečilo. Posebno pozornost zbuja predlog ES o ustanovitvi skupnih patrulj, ki naj bi delovale na Hrvaškem. V tej misiji naj bi sodelovalo kar 500 opazovalcev iz ES. Predvidevajo, da bodo med njimi tudi predstavniki Poljske, Češkoslovaške in Kanade.

Težave v poslovanju s tujino

Zmanjšani devizni prilivi LB, d. d., se le nekoliko povečujejo – Izguba ob polletju

LJUBLJANA, 31. julija – Ljubljanska banka d.d. ima že dober mesec dni precejšnje težave pri zagotavljanju devizne likvidnosti in pri poslovanju s tujino. V času vojaških operacij so se zmanjšali devizni prilivi iz tujine. Ti so se v zadnjem času sicer povečali in se gibljejo od 7 do 8 milijonov dolarjev na dan, še vedno pa so precej manjši, kot so bili v aprilu, ko jih je bilo od 12 do 13 milijonov dolarjev na dan. Banka ima veliko težav pri pridobivanju kratkoročnih posojil v tujini, je na današnji tiskovni konferenci povedal generalni direktor Anton Slapernik.

Banka je prvo polletje končala z 1,67 milijarde dinarjev izgube, s prvim avgustom pa pripravlja tudi spremembo obrestnih mer. Več na 2. strani.

M. J.

Letala nad Reko in Dubrovnikom

● DUBROVNIK, 31. julija (Hina) – Letala jugoslovanskega letalstva, ki so v nizkem letu (eno ob 11.30 in dva ob 13.10) krožila nad Dubrovnikom, so vznemirila Dubrovčane, pa tudi redke goste, ki preživljajo oddih na dubrovniški rivieri. Tudi z Reke poročajo, da so letala v nizkem letu preletavala Reko in okoliške turistične kraje.

Tudi danes so četniški napadi na hrvaške vasi, eksplozije podtaknjenih min od vzhodne Slavonije do morja, nove skupine beguncev, izgnancev z lastne zemlje in iz domov, ki se vrtoglavo bližajo številu 30.000, premiki JA in grožnje zaznamovale hrvaški dan, ki se je še lani meril po zasedenosti turističnih zmogljivosti, danes pa po številu mrtvih, ranjenih, po porušenih domovih in nemoči, da bi hrvaška država začela normalno delovati.

Več na 2. strani.

PETER POTOČNIK

ZDRAV DUH V . . .

Karikatura: Franco Juri

OBMOČJA SPOPADOV NA HRVAŠKEM

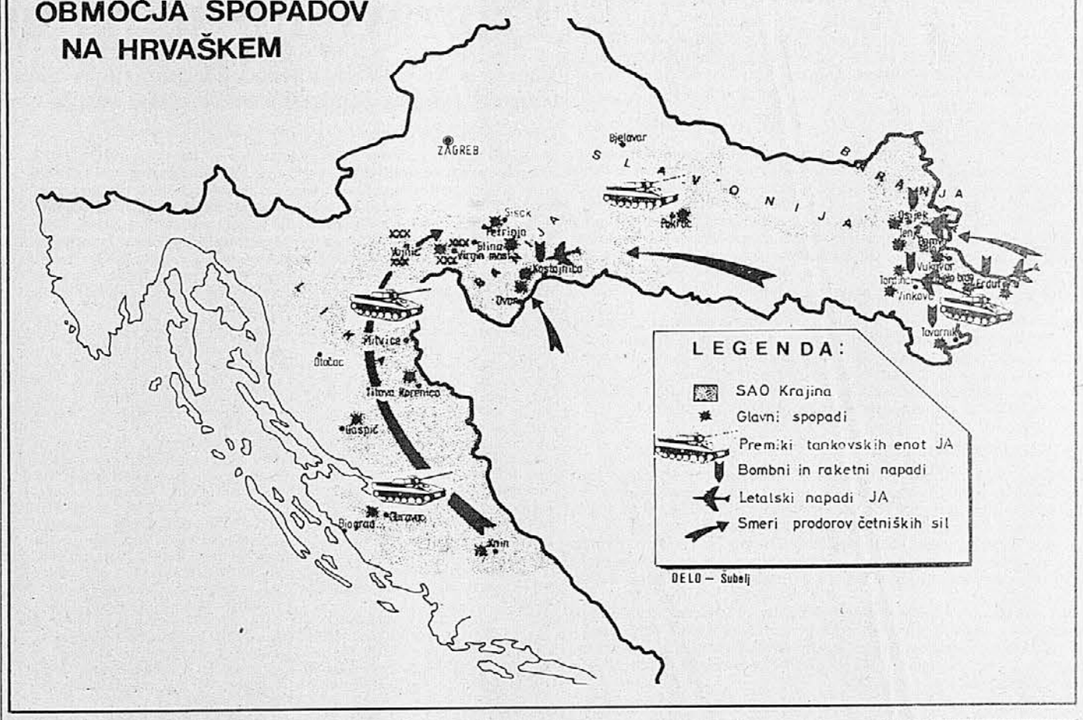

Sporazum o manj orožja

Bush in Gorbačov sta slovesno podpisala dokument o zmanjšanju zalog jedrskega orožja za tretjino – Skupna izjava o Jugoslaviji

OD NAŠEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 31. julija – Mihail Gorbačov je na sklepni tiskovni konferenci obeh predsednikov dejal, da sta z Georgeom Bushom posebej govorila tudi o jugoslovanski krizi. Državi sta v zvezi s tem sprejeli skupno izjavo, v kateri izražata globoko zaskrbljenost zaradi dramatičnega razvoja razmer v Jugoslaviji. Predsednika sta popoldne v Kremlju slovesno podpisala tudi sporazum o 30-odstotnem zmanjšanju strateške jedrske oborožitve, pretežni del dneva pa sta preživela v vladni rezidenci v Novo Ogarjevu, kjer sta končala še drugi krog razgovorov.

Gorbačov je povzel bistvo skupne sovjetsko-ameriške izjave o razmerah v Evropi in jugoslovanske krize. ZDA in ZSSR sta nadvse zaskrbljeni nad dramatičnim razvojem dogodkov v SFRJ. Zavzemata pa se, da bi se sprte strani izognile uporabi sile. Vse udeležence poziv, naj spoštujejo dogovor o prekinitvi ognja. Moskva in Washington izhajata iz tega, da morajo rešitev problemov poiskati sami narodi Jugoslavije, in sicer na temelju demokratičnih načel, z mirnimi pogajanji in konstruktivnim dialogom.

● Predsednika sta na skupni popoldanski tiskovni konferenci med drugim zelo visoko ocenila celoten vrhunski sestanek, ki ne bo vplival le na dvostranske odnose, temveč na vso svetovno politiko. Med drugim sta poudarila, da sta podpisala tudi poseben dokument za Bližnji vzhod in da je to »pomemben rezultat« skupnega dela. Bush je poudaril zgodovinsko priložnost za razplet bližnjevzhodne krize, ki ne sme biti izpuščena.

Gorbačov je, povzemajoč bistvo skupne izjave, dejal, da je treba spoštovati temeljna načela sklepnega helsinškega dokumenta in pariške listine za novo Evropo. ZDA in ZSSR podpirajo prizadevanja držav udeleženk KVSE, vštevši korake, ki so jih za uravnavo problema naredile države članice Evropske skupnosti. Ameriški predsednik pa je dodal, da gre za skupno izjavo, ki izraža tudi nadaljevanje dosedanjih ameriških stališč do Jugoslavije.

George Bush in Mihail Gorbačov sta večino drugega kroga pogovorov na najvišji ravni imela v vladni rezidenci v Novo Ogarjevu (sovjetski Camp David), popoldne pa sta v Kremlju slovesno podpisala sporazum o zmanjšanju strateškega jedrskega orožja za eno tretjino. Ameriški predsednik je dejal, da sporazum dokazuje novo raven odnosov med državama, koristi pa ne bodo imeli samo mladi ljudje v ZDA in ZSSR, temveč po vsem svetu.

Jutri bo na povabilo sovjetske vlade v Moskvo dopotoval predsednik jugoslovanske vlade Ante Marković, ki se bo najprej sešel s sovjetskim premierom Valentinom Pavlovom, opazovalci pa ne izključujejo tudi sestanka z Mihailom Gorbačovom.

Več na 4. strani.

MIHA LAMPREHT

Stavka taksistov

RIM, 31. julija (Reuter) – V sredo se je središče Rima spremenilo v en sam velikanski prometni zamašek, kajti na stotine taksistov se je zbralo in protestiralo proti davčnim predlogom vlade. Njihove hrupne demonstracije so sodile v okvir splošne stavke taksistov v Italiji.

Denar za Kozloduj

BRUSELJ, 31. julija (Tanjug) – ES bo po sporazumu, ki je bil danes podpisan v Bruslju, odobrila bolgarski vladi 170 milijonov dolarjev posojila za obnovo jedrske elektrarne v Kozloduju, v katero so vgrajeni sovjetski reaktorji enakega tipa kot černobilski.

PARTNER
Radlje: faks: 0602/71-224 tel: 0602/73-020 ali 73-021
Ljubljana: tel: 061/210-331, int. 48 ali 52
IZJEMNA PONUDBA:

NOTE BOOK 286/21/1 MB/40 MB HD/1,44 FD/VGA	YU = 79.000 DIN A = 24.990 ATS
NOTE BOOK 386/SX/2 MB/80 MB HD/1,44 FD/VGA	YU = 99.000 DIN A = 31.990 ATS
EX286/21/1 MB/40 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA MONO	YU = 38.023 DIN
EX386/25/2 MB/80 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU = 82.955 DIN
EX386/33/4 MB/120 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU = 104.095 DIN
EX386/33/4 MB/200 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU = 117.904 DIN

DEALERJI VABLJENI!

Predsedstvo išče ključ do premirja

Člani predsedstva SFRJ so se še pred sejo sestali s predstavniki ES

BEOGRAD, 31. julija – Čeprav bi se moralo današnje nadaljevanje včeraj prekinjene seje državnega predsedstva nadaljevati že okoli 15. ure, je zazdaj njen začetek še prestavljen. Predvidoma naj bi se začelo ob 17. uri, govori pa se še o novih preložitvah. Vzrok naj bi bil v menda še nepripravljenem predlogu sklepov tako imenovane komisije nekaterih ministrov pod vodstvom podpredsednika Branka Kostića. Hkrati je v Beogradu tudi skupina predstavnikov Evropske skupnosti, s katero so se člani predsedstva sestali še pred sejo.

Spomnimo naj, da je predsedstvo na včerajšnji seji naložilo omenjeni komisiji, naj pripravi predlog sklepov o tem, kako bi udejanili odločitev državnega predsedstva o premirju na Hrvaškem. Zato sta na današnji sestanek prišla iz Zagreba tudi novi hrvaški premier Franjo Gregurić in pa Josip Manolić, ki je zdaj vodja hrvaškega kriznega štaba.

J. K.

Doseči sporazum med dejanskimi gospodarji

V skupščini Jugoslavije poudarjajo, da je nujen dogovor o delovanju države v času moratorija

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 31. julija – Današnje seje odborov za kreditno-monetarni sistem, gospodarske odnose s tujino in finance, na katerih so predstavniki zvezne vlade in centralne banke spregovorili o delovanju države v času moratorija, še posebej na monetarnem in deviznem področju in področju kreditnih odnosov s tujino, so bile predvsem svojevrsten preizkus pripravljenosti, da bi v kratkem pripravili sejo zbora republik in pokrajin o omenjenih temah.

Na delegatsko vprašanje na skupni seji treh odborov je zvezni sekretar za razvoj Božidar Marendić odgovoril, da ne bi delovali mimo zvezne skupščine, ker pa se jim letos ni posrečilo sprejeti ne prvega ne drugega gospodarskega programa, ki ju je ponujala zvezna vlada, je nadlani, da je treba za zadnji poskus preprečitve naglega razpada najprej doseči sporazum dejanskih »političnih gospodarjev« v državi in na tej podlagi (če bo ta sporazum uspešen) aktivirati tudi zvezni parlament. V mislih je imel seveda delovanje, ki bi imelo realen in praktičen pomen. Zato je nujen dogovor o delovanju države v obdobju moratorija, da bi v tem času rešili vprašanja, zaradi katerih se jugoslovansko gospodarstvo brez regionalnih izjem bliža neizogibnemu propadu. Po Marendiću so to predvsem vprašanja, ki izvirajo iz motenj v plačilni bilanci države. Trimesečno obdobje naj bi po mnenju ZIS začeli šteti od sprejetja in podpisa tega dogovora, hkrati naj bi imeli možnost za podaljšanje tega obdobja.

Če bi se to posrečilo, bi utegnili že septembra dobiti finančno pomoč ES, brez katere kratko in malo nimamo nikakršne možnosti za normalno življenje. Ker so se devizni dohodki iz vseh virov zaradi zaostrenih razmer močno zmanjšali, bi bili, če se nič ne bi spremenilo, kmalu prisiljeni razglasiti enostranski moratorij, ker ne bi več mogli poravnati obveznosti do tujine. Več na 2. strani.

BOJANA JAGER

Vlaka s tanki danes iz Logatca?

Na ŽG Ljubljana slednjič dobili soglasje za odhod tankov iz vrhniške vojašnice

LJUBLJANA, LOGATEC, 31. julija – Vlaka s tanki in drugo vojaško opremo iz vrhniške vojašnice, ki že tretji dan čakata na odhod z logaške železniške postaje, naj bi po informacijah iz ŽG Ljubljana proti Banjaluki odpeljala jutri.

Kot vse kaže, pa je ŽG Ljubljana uspelo pridobiti poleg soglasja iz Zagreba za odhod teh dveh vlakov tudi zagotovilo, da bodo v Slovenijo pripeljali dodatne vagone za prevoz tankov. Za zdaj pa še niso dobili nikakršnega novega naročila za nove posebne vlake, ki naj bi opravili vojaški transport.

Na vprašanje, kaj nameravajo storiti, če zaradi nastalih razmer na Hrvaškem v Dobovi hrvaški železničarji ne bi hoteli prevzeti obeh vlakov ali pa bi preklicali soglasje, so v ŽG Ljubljana odgovorili, da je dogovor dovolj trden. Več o umiku JA iz Slovenije na 3. strani.

J. P.

MIP
NOSILEC KAKOVOSTI – GORNJA RADGONA 1991

DELO

ČETRTEK, 1. AVGUSTA 1991 ● LJUBLJANA
LETO XXXIII ● ŠT. 178 ● CENA 16 DINARJEV
2,60 DEM, 18 ATS, 2,50 CHF, 2000 ITL

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK
TIT DOBERŠEK

Samostojen časnik za samostojno Slovenijo

Književni listi: Zaliv je umolknil, pogovor z Borisom Pahorjem – Vpliv zadnje vojne na slovensko poezijo – Iskreni pesnik Istre

Milan Kučan v gosteh pri Craxiju

Slovenski predsednik se je šel pogovarjat v Rim – Srečal se bo tudi z De Michelisom

RIM, 31. julija – Danes je odpotoval na pogovore v Rim predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan. Kot je objavilo ministrstvo za informiranje, se bo v italijanskem glavnem mestu sestal s predsednikom Socialistične stranke Italije in enim najvplivnejših italijanskih politikov Bettinom Craxijem. Med svojim krajšim delov-

nim obiskom se bo Kučan ponovno srečal z italijanskim zunanjim ministrom Gianniem De Michelisom; tudi z njim je napovedan delovni pogovor.

Delovno srečanje z Bettinom Craxijem je bilo predvideno že v programu obiska predsednika Kučana v Rimu, ko se je tam mudil julija, vendar so takrat ti pogovori odpadli, ker je bil predsednik socialistične stranke odsoten. Ob tisti priložnosti je bilo še dogovorjeno, da bo sestanek potekal, brž ko bo to mogoče, za kar je izrazil interes tudi sam Craxi.

Včeraj je v Rim prispela tudi delegacija slovenske liberalnodemokratske stranke, njen predsednik Jožef Školč in poslanec Franco Juri, da bi se z italijanskimi politiki pogovorila predvsem o ukrepih, kako preprečiti gospodarsko osamitev Slovenije.

Ameriška pomoč za republike

Senat je sprejel amandma senatorja Boba Dola o neposredni pomoči demokratičnim republikam

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 31. julija – Ameriški senat je na razpravi o zakonu o ameriški pomoči tujini v celoti in soglasno sprejel amandma senatorja in voditelja republikanske frakcije Boba Dola o neposredni pomoči posamičnim republikam v Jugoslaviji in SZ.

Bistvo zadnjega amandmaja je v tem, da naj bi v zakonu o pomoči ZDA tujini stal tudi odstavek o tem, da morajo ZDA pomagati demokratičnim vladam posamičnih republik znotraj Jugoslavije in Sovjetske zveze in z njimi tudi razširjati in utrjevati trgovanje. »Bistveni cilj ameriške pomoči tujini je v utrjevanju demokratičnih institucij in svobodnega podjetništva,« je rečeno v amandmaju. »Trdna gospodarska rast in svobodna menjava pa sta tudi pomembni za razvoj demokratičnih institucij.«

● Senatni amandma se načelno dopolnjuje s političnimi izhodišči ZDA, ki jih je konec maja obrazložil zunanji minister Baker in v katerih je tudi dopuščena možnost selektivnega pristopa ZDA do posamičnih republik v Jugoslaviji.

Kot je v komentarju k amandmaju dejal senator Dole, gre za to, da ZDA še vedno poslujejo in trgujejo samo z zveznimi oziroma centralnimi vladami v Jugoslaviji in SZ. »Za zdaj imamo na izbiro samo dvoje: ali podpirati zvezne oblasti ali pa jim podporo umakniti. Doslej nismo imeli na izbiro še tretjega: neposredno podporo svobodno izvoljenim in demokratičnim vladam na republiški ravni znotraj SZ in Jugoslavije. Kot lahko vidimo, zvezne oziroma centralne vlade s silo nastopajo zoper demokratične republike in njihove državljane. Tako je bilo v Pribaltiku, na Kosovu, v zadnjem času pa v Sloveniji in na Hrvaškem,« je dejal senator Dole in menil, da je treba nujno podpreti demokratične republike, če naj zmaga demokracija. »ZDA morajo pomagati in spodbujati trgovanje z demokratičnimi vladami na republiški ravni znotraj tistih držav, ki imajo na zvezni ravni še vedno komunistično usmerjeno oblast.«

MITJA MERŠOL

Albanci se vračajo

OHRID, ATENE, 31. julija (Tanjug) – V albansko pristanišče Drač se je včeraj s trajektom iz Trsta vrnilo še 400 Albancev, ki so že marca prebegnili v Italijo, od koder se je doslej vrnilo okrog 8000 od vsega skupaj 25.000 beguncev, kolikor jih je v to državo emigriralo v zadnjih mesecih.

TEMA DNEVA

Orožje diplomacije

Danes je pravzaprav prvi dan, ko tudi formalno začne veljati brionska deklaracija, v kateri je na vidnem mestu zapisano, da se morajo sprte strani lotiti pogajanj. Na Hrvaškem streljanje in mrtvi, zvezno predsedstvo »kolektivne nemoči« se sestaja, da bi razpadalo, mrhovinarji balkanske krčme pa računajo na to, da bodo s pogorišč odnesli kar največ. Ali je v takšni noriji sploh še kaj prostora za orožje, ki mu pravimo diplomacija, pogajanje in dogovarjanje?

Več kot očitno je, da ni malo tistih, ki bi se nevšečne Slovenije radi znebili tako, da bi ji naprtili enostransko odcepitev z vsemi političnimi in gospodarskimi posledicami vred. In bi ji za to potezo »dobre volje« zaračunali še za pripadajoči del federalnega premoženja. Že zdaj se srbski krogi zelo trudijo, da bi nam naprtili kršitve brionske deklaracije in nas Evropi predstavili kot zavoro pri miroljubnem razreševanju jugoslovanske krize. Markovićeva vlada nas z ekonomskimi ukrepi sili v nove enostranske korake – zdaj nam poleg denarne blokade grozi še z blokadami deviznih računov v tujini. V posameznih delih države ropajo in plenijo naše premoženje, vse to pa počenjajo zato, da bi nas izvrgli gole in bose ali pa nas prisilili, da se po kolenih priplazimo »nazaj« v federacijo.

Časi za pogajanja so zdaj vse prej kot dobri in včasih so naša prizadevanja videti brezupna in celo nesmiselna. Še posebej, ker je očitno, da niti sami ne vemo, kako bi se zadev lotili in zlasti ne s kom. Zato ne presenečajo medstrankarski prepiri o sestavi 12-članske parlamentarne delegacije in njenih (ne)pristojnostih, s tem, da nismo opredelili niti, čemu jo bomo imeli, s kom in o čem se bo sploh pogajala . . .

»Diplomacija je orožje civilizacije,« je že pred davnimi desetletji spoznal Winston Churchill.

VINKO VASLE

V PRIČAKOVANJU POVELJA – Močna tankovska enota, sestavljena iz aktivnih vojakov in rezervistov, čaka nekje v okolici Sremske Mitrovice (Telefoto: Tanjug).

DANES V DELU

● **Po nakupih v Dravlje, ne v Avstrijo**
V ulici Bratov Babnik v Dravljah so odprli mešano trgovino Spar-Mercator

● **Makedonijo ogrožajo šovinisti**
Srbski ekstremisti bi radi ustvarili še eno Krajino
stran 2

● **Odnesejo vse, kar ni pribito**
Brežiški izvršni svet opozarja na škodo, ki jo povzročajo vojaki pri umiku iz Slovenije

● **Podražitev na železnici**
Tudi današnja podražitev Železniškega gospodarstva Ljubljana ne bo rešila pred izgubami
stran 3

● **Obrtne šole vabijo učence**
Oddelki so v Mariboru, Domžalah, Škofji Loki in Novi Gorici
stran 7

● **Vojni zločini pred novomeškim sodiščem**
UNZ vložila več kazenskih ovadb proti pripadnikom JA
stran 10

Z novimi davščinami nad posledice vojne

Dnevni red zasedanja parlamenta razširjen z razpravo o zakonu o delni nadomestitvi vojne škode

LJUBLJANA, 31. julija – Današnje zasedanje vseh treh zborov slovenskega parlamenta je zaznamovalo na eni strani veliko število vloženih amandmajev k posameznim zakonom, na drugi pa, vsaj do trenutka, ko to poročamo, tudi neusklajenost v fazah obravnaanja teh zakonov.

Veliko besed je bilo namenjenih predlogu zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja. Z amandmaji so zakon podprli v vseh treh zborih; pri tem so liberalni demokrati menili, da je z zakonom očitno nekaj narobe, če se je nabralo toliko dopolnil. Po njihovem mnenju zakon vsebuje terminološke in konceptualne nejasnosti, ki jih ni mogoče urediti z amandmaji. Pri zakonu o raziskovalni dejavnosti je bilo v ospredju vprašanje, kakšne pristojnosti lahko imajo zavodi v zvezi s podiplomskim študijem. To, da bi lahko tak zavod samostojno izvajal tovrstno izobraževanje, pomeni »negiranje nezamenljive avtonomne in suverene vloge univerze«, smo slišali.

V vseh treh zborih so danes govorili še o predlogih za izdajo zakonov o prenehanju veljavnosti zakona o skladih skupnih rezerv, zakona o davku od prometa proizvodov in storitev in zakona o igrah na srečo. Davek od prometa proizvodov in storitev ni bil deležen pripomb samo zato, ker predvideva poenostavitev in znižanje davčnih stopenj, ampak tudi zato, ker odpravijo veliko davčnih oprostitev, ki so jih bili prej deležni nekateri davčni zavezanci.

V zboru združenega dela so danes sprejeli še sklepe – dolg z včerajšnjega zasedanja – o ukrepih v gospodarstvu. Z njimi so vladi naložili več nalog, med drugim, naj skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije spodbudi stike z institucijami v drugih jugoslovanskih republikah, da bi v gospodarskih povezavah presegli politične konflikte.

● Poslanci vseh treh zborov so danes razširili dnevni red z obravnavo zakona o delnem povračilu škode, ki jo je povzročila agresija na Republiko Slovenijo; zakon naj bi sprejeli danes, vendar so do trenutka, ko to poročamo, razpravo opravili samo v zboru združenega dela. Po tem zakonu naj bi v avgustu, septembru in novembru plačevali davek po stopnji 2,5 odstotka od BOD, posebni prispevki pa se bodo plačevali ob ceni določenih monopolnih artiklov: naftnih derivatov (razen propana in butana), zavitkov cigaret in močnih alkoholnih pijač (razen piva).

Ta zbor pa je tudi, čeprav je bilo dogovorjeno, da bodo to opravili na skupni seji, sprejel izjavo o dogajanju v Republiki Hrvaški, v kateri se »z osuplostjo ugotavlja, da dejanja, v katerih aktivno sodelujeta jugoslovanska armada in velikosrbska politika, dobivajo razsežnosti osvajalne vojne, za kakršne je doslej v Evropi veljalo, da so presežene in stvar preteklosti.«

Zvečer je bila še skupna seja, na kateri so najprej tajno volili novega direktorja Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana (kandidata sta dr. Dušan Keber in dr. Primož Rode) in dvanajstčlansko delegacijo skupščine za sodelovanje v skupščini SFRJ v pogajanjih za izvedbo postopka razdružitve dosedanje SFRJ. Izida volitev do zaključka redakcije še nimamo.

Ministrski predsednik Lojze Peterle je predstavil pogajalska izhodišča: Slovenija se ne šteje več za del Jugoslavije, pripravljena pa je prispevati k reševanju jugoslovanske krize – pripravljena se je pogovarjati kot suveren subjekt. Prav tako je pripravljena prepustiti polno rabo imena Jugoslavija tistim, ki bi se želeli povezati pod tem imenom. Več na 3. strani.

DARJA VERBIČ

Se bo Hrvaška odcepila?

Poslanci HDZ napovedujejo, da bodo v saboru zahtevali odcepitev kot odgovor na agresijo – Nove reke beguncev, premiki vojske, bombardiranja

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 31. julija – Ker je ob zagrebški mestni skupščini več poslancev HDZ napovedalo, da bodo na jutrišnjem izrednem zasedanju hrvaškega sabora zahtevali odcepitev Hrvaške od Jugoslavije oziroma uresničitev zamrznjenih saborskih sklepov ob razglasitvi neodvisnosti Hrvaške 25. junija, se je na Hrvaškem povečala napetost med ljudmi zlasti zunaj bojišč, in to spričo prepričanja, da Hrvaška nima ustrezne obrambe pred velikosrbskimi teroristični napadi in vojaško agresijo.

To je v imenu vseh opozicijskih strank na današnjem pogovoru v hrvaškem saboru poudarila tudi predsednica Hrvaške ljudske stranke dr. Savka Dabčević-Kučar. »V tem izjemno dramatičnem trenutku za Hrvaško mora legitimna oblast računati na vso pomoč opozicije, kajti Hrvaška je v vojni, agresorji pa so JA in srbski teroristi,« je poudarila dr. Kučarjeva, ki je zamerila oblastem med drugim tudi to, da ne zna ne domači ne tuji javnosti predstaviti bistvo vojne, spor dveh zasnov, boljševiško-dogmatske (Srbija) in demokratične. Poleg tega je vprašanje dobre obrambe z najsposobnejšimi ljudmi zadeva vsega hrvaškega naroda in drugih državljanov Hrvaške. Hrvaški vrh s Tuđmanom na čelu je od vsega začetka skušal vzpostaviti nekakšen dialog s teroristi, s katerimi bi se lahko tolkli na bojiščih, s pogovori z Miloševićem pa je še izgubil zaveznike v demokratičnih delih države. Predvidena obnova vlade, v kateri naj bi bili tudi strokovnjaki iz opozicije, lahko samo podaljša agonijo, ker brez uveljavljanja parlamentarne demokracije ne bo mogoče priti na zeleno vejo.

S temi predlogi se je strinjal tudi predsednik sabora dr. Žarko Domljan, ki tudi ni mogel prikriti nekakšnega strahu pred jutrišnjim zasedanjem, ko se bo hrvaška oblast morala soočiti s posledicami svoje katastrofalne politike: s povsem ohromljenim ali uničenim gospodarstvom, prometno izoliranostjo (zdaj je nemogoč promet celo po Donavi, ki jo nadzoruje vojska), terorizmom, bombardiranjem hrvaških vasi in mest, z izgnanstvom Hrvatov v lastni domovini in še z marsičim.

PETER POTOČNIK

● Na 19. seji vrhovnega državnega sveta Hrvaške so prvič imenovali »prek četniškega terorizma in JLA« vsiljeno vojno Hrvaški, kritizirali pa so tudi podpredsednika državnega predsedstva dr. Branka Kostića, ki je pred dvema dnevoma obiskal Borovo selo in srbske teroriste spodbudil, naj gredo do konca. Na kriznih območjih Hrvaške bodo uvedli splošno mobilizacijo. S posebnim pismom bodo obvestili predsednike vlad držav, ki so stalne članice varnostnega sveta OZN o vsiljeni vojni Hrvaški. Hkrati so izrekli priznanje hrvaškim oboroženim silam za junaštvo v bojih s sovražnikom, čeprav so policisti in gardisti opremljeni le z lahkim orožjem.

● **BEOGRAD, 31. julija (Tanjug) – Skupina visokih funkcionarjev Evropske skupnosti, ki jo vodi nizozemski veleposlanik v Parizu Henry Wynaendts, je danes pripotovala v Beograd kot predhodnica »trojke« ES, ki naj bi k nam prispela v petek. Neuradno se je zvedelo, da bo »trojka« najprej odpotovala v Zagreb, v soboto pa bo v Beogradu. Pričakovati je mogoče, da bodo zunanji ministri Nizozemske, Portugalske in Luksemburga med ponovnim obiskom poskušali doseči tisto, kar se jim med prejšnjimi tremi obiski ni posrečilo. Posebno pozornost zbuja predlog ES o ustanovitvi skupnih patrulj, ki naj bi delovale na Hrvaškem. V tej misiji naj bi sodelovalo kar 500 opazovalcev iz ES. Predvidevajo, da bodo med njimi tudi predstavniki Poljske, Češkoslovaške in Kanade.**

Težave v poslovanju s tujino

Zmanjšani devizni prilivi LB, d. d., se le nekoliko povečujejo – Izguba ob polletju

LJUBLJANA, 31. julija – Ljubljanska banka d.d. ima že dober mesec dni precejšnje težave pri zagotavljanju devizne likvidnosti in pri poslovanju s tujino. V času vojaških operacij so se zmanjšali devizni prilivi iz tujine. Ti so se v zadnjem času sicer povečali in se gibljejo od 7 do 8 milijonov dolarjev na dan, še vedno pa so precej manjši, kot so bili v aprilu, ko jih je bilo od 12 do 13 milijonov dolarjev na dan. Banka ima veliko težav pri pridobivanju kratkoročnih posojil v tujini, je na današnji tiskovni konferenci povedal generalni direktor Anton Slapernik.

Banka je prvo polletje končala z 1,67 milijarde dinarjev izgube, s prvim avgustom pa pripravlja tudi spremembo obrestnih mer. Več na 2. strani.

M. J.

Letala nad Reko in Dubrovnikom

● DUBROVNIK, 31. julija (Hina) – Letala jugoslovanskega letalstva, ki so v nizkem letu (eno ob 11.30 in dva ob 13.10) krožila nad Dubrovnikom, so vznemirila Dubrovčane, pa tudi redke goste, ki preživljajo oddih na dubrovniški rivieri. Tudi z Reke poročajo, da so letala v nizkem letu preletavala Reko in okoliške turistične kraje.

Tudi danes so četniški napadi na hrvaške vasi, eksplozije podtaknjenih min od vzhodne Slavonije do morja, nove skupine beguncev, izgnancev z lastne zemlje in iz domov, ki se vrtoglavo bližajo številu 30.000, premiki JA in grožnje zaznamovale hrvaški dan, ki se je še lani meril po zasedenosti turističnih zmogljivosti; danes pa po številu mrtvih, ranjenih, po porušenih domovih in nemoči, da bi hrvaška država začela normalno delovati.

Več na 2. strani.

ZDRAV DUH V . . .

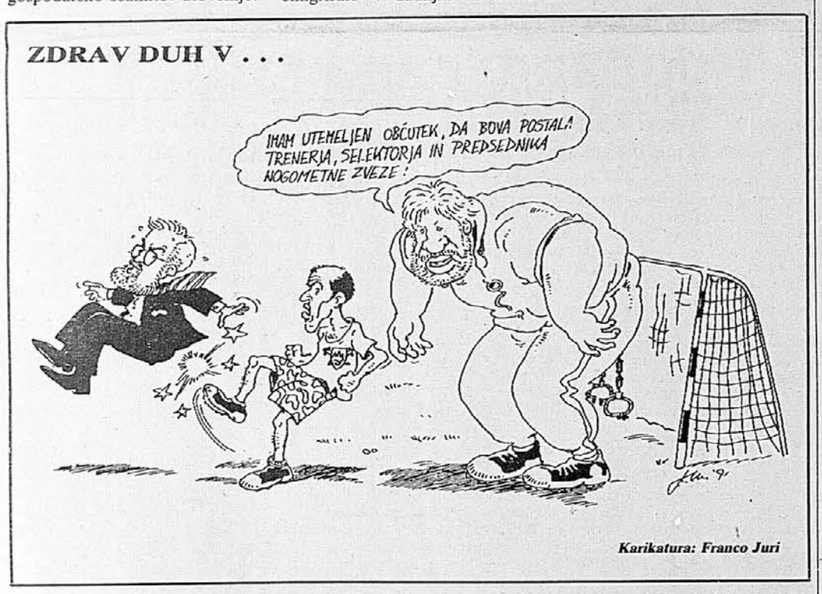

Karikatura: Franco Juri

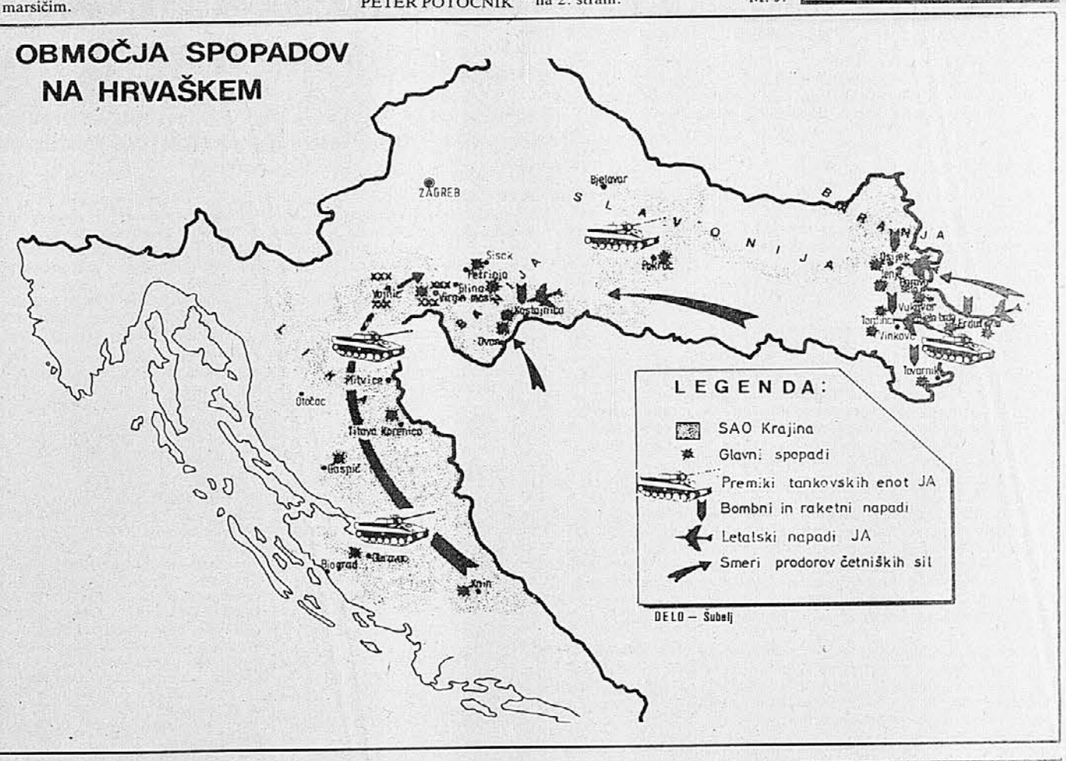

Sporazum o manj orožja

Bush in Gorbačov sta slovesno podpisala dokument o zmanjšanju zalog jedrskega orožja za tretjino – Skupna izjava o Jugoslaviji

OD NAŠEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 31. julija – Mihail Gorbačov je na sklepni tiskovni konferenci obeh predsednikov dejal, da sta z Georgeom Bushom posebej govorila tudi o jugoslovanski krizi. Državi sta v zvezi s tem sprejeli skupno izjavo, v kateri izražata globoko zaskrbljenost zaradi dramatičnega razvoja razmer v Jugoslaviji. Predsednika sta popoldne v Kremlju slovesno podpisala tudi sporazum o 30-odstotnem zmanjšanju strateške jedrske oborožitve, pretežni del dneva pa sta preživela v vladni rezidenci v Novo Ogarjevu, kjer sta končala še drugi krog razgovorov.

Gorbačov je povzel bistvo skupne sovjetsko-ameriške izjave o razmerah v Evropi in jugoslovanske krize. ZDA in ZSSR sta nadvse zaskrbljeni nad dramatičnim razvojem dogodkov v SFRJ. Zavzemata pa se, da bi se sprte strani izognile uporabi sile. Vse udeleženke poziv, naj spoštujejo dogovor o prekinitvi ognja. Moskva in Washington izhajata iz tega, da morajo rešitev problemov poiskati sami narodi Jugoslavije, in sicer na temelju demokratičnih načel, z mirnimi pogajanji in konstruktivnim dialogom.

● Predsednika sta na skupni popoldanski tiskovni konferenci med drugim zelo visoko ocenila celoten vrhunski sestanek, ki ne bo vplival le na dvostranske odnose, temveč na vso svetovno politiko. Med drugim sta poudarila, da sta podpisala tudi poseben dokument za Bližnji vzhod in da je to »pomembna rezultat« skupnega dela. Bush je poudaril zgodovinsko priložnost za razplet bližnjevzhodne krize, ki ne sme biti izpuščena.

Gorbačov je, povzemajoč bistvo skupne izjave, dejal, da je treba spoštovati temeljna načela sklepnega helsinškega dokumenta in pariške listine za novo Evropo. ZDA in ZSSR podpirajo prizadevanja držav udeleženk KVSE, vštevši korake, ki so jih za uravnavo problema naredile države članice Evropske skupnosti. Ameriški predsednik pa je dodal, da gre za skupno izjavo, ki izraža tudi nadaljevanje dosedanjih ameriških stališč do Jugoslavije.

George Bush in Mihail Gorbačov sta večino drugega kroga pogovorov na najvišji ravni imela v vladni rezidenci v Novo Ogarjevu (sovjetski Camp David), popoldne pa sta v Kremlju slovesno podpisala sporazum o zmanjšanju strateškega jedrskega orožja za eno tretjino. Ameriški predsednik je dejal, da sporazum dokazuje novo raven odnosov med državama, koristi pa ne bodo imeli samo mladi ljudje v ZDA in ZSSR, temveč po vsem svetu.

Jutri bo na povabilo sovjetske vlade v Moskvo dopotoval predsednik jugoslovanske vlade Ante Marković, ki se bo najprej sešel s sovjetskim premierom Valentinom Pavlovom, opazovalci pa ne izključujejo tudi sestanka z Mihailom Gorbačovom.

Več na 4. strani.

MIHA LAMPREHT

Stavka taksistov

RIM, 31. julija (Reuter) – V sredo se je središče Rima spremenilo v en sam velikanski prometni zamašek, kajti na stotine taksistov se je zbralo in protestiralo proti davčnim predlogom vlade. Njihove hrupne demonstracije so sodile v okvir splošne stavke taksistov v Italiji.

Denar za Kozloduj

BRUSELJ, 31. julija (Tanjug) – ES bo po sporazumu, ki je bil danes podpisan v Bruslju, odobrila bolgarski vladi 170 milijonov dolarjev posojila za obnovo jedrske elektrarne v Kozloduju, v katero so vgrajeni sovjetski reaktorji enakega tipa kot černobilski.

PARTNER
Radlje: faks: 0602/71-224 tel: 0602/73-020 ali 73-021
Ljubljana: tel: 061/210-331, int. 48 ali 52
IZJEMNA PONUDBA:

NOTE BOOK 286/21/1 MB/40 MB HD/1,44 FD/VGA	YU=79.000 DIN A=24.990 ATS
NOTE BOOK 386/SX/2 MB/80 MB HD/1,44 FD/VGA	YU=99.000 DIN A=31.990 ATS
EX286/21/1 MB/40 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA MONO	YU=38.023 DIN
EX386/25/2 MB/80 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU=82.955 DIN
EX386/33/4 MB/120 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU=104.095 DIN
EX386/33/4 MB/200 MB HD/1,2+1,44 FD/VGA COLOR	YU=117.904 DIN

DEALERJI VABLJENI!

Predsedstvo išče ključ do premirja

Člani predsedstva SFRJ so se še pred sejo sestali s predstavniki ES

BEOGRAD, 31. julija – Čeprav bi se moralo današnje nadaljevanje včeraj prekinjene seje državnega predsedstva nadaljevati že okoli 15. ure, je zazdaj njen začetek še prestavljen. Predvidoma naj bi se začelo ob 17. uri, govori pa se še o novih preložitvah. Vzrok naj bi bil v menda še nepripravljenem predlogu sklepov tako imenovane komisije nekaterih ministrov pod vodstvom podpredsednika Branka Kostića. Hkrati je v Beogradu tudi skupina predstavnikov Evropske skupnosti, s katero so se člani predsedstva sestali še pred sejo.

Spomnimo naj, da je predsedstvo na včerajšnji seji naložilo omenjeni komisiji, naj pripravi predlog sklepov o tem, kako bi udejanili odločitev državnega predsedstva o premirju na Hrvaškem. Zato sta na današnji sestanek prišla iz Zagreba tudi novi hrvaški premier Franjo Gregurić in pa Josip Manolić, ki je zdaj vodja hrvaškega kriznega štaba.

J. K.

Doseči sporazum med dejanskimi gospodarji

V skupščini Jugoslavije poudarjajo, da je nujen dogovor o delovanju države v času moratorija

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 31. julija – Današnje seje odborov za kreditno-monetarni sistem, gospodarske odnose s tujino in finance, na katerih so predstavniki zvezne vlade in centralne banke spregovorili o delovanju države v času moratorija, še posebej na monetarnem in deviznem področju in področju kreditnih odnosov s tujino, so bile predvsem svojevrsten preizkus pripravljenosti, da bi v kratkem pripravili sejo zbora republik in pokrajin o omenjenih temah.

Na delegatsko vprašanje na skupni seji treh odborov je zvezni sekretar za razvoj Božidar Marendić odgovoril, da ne bi delovali mimo zvezne skupščine, ker pa se jim letos ni posrečilo sprejeti ne prvega ne drugega gospodarskega programa, ki ju je ponujala zvezna vlada, je na dlani, da je treba za zadnji poskus preprečitve naglega razpada najprej doseči sporazum dejanskih »političnih gospodarjev« v državi in na tej podlagi (če bo ta sporazum uspešen) aktivirati tudi zvezni parlament. V mislih je imel seveda delovanje, ki bi imelo realen in praktičen pomen. Zato je nujen dogovor o delovanju države v obdobju moratorija, da bi v tem času rešili vprašanja, zaradi katerih se jugoslovansko gospodarstvo brez regionalnih izjem bliža neizogibnemu propadu. Po Marendiću so to predvsem vprašanja, ki izvirajo iz motenj v plačilni bilanci države. Trimesečno obdobje naj bi po mnenju ZIS začeli šteti od sprejetja in podpisa tega dogovora, hkrati naj bi imeli možnost za podaljšanje tega obdobja.

Če bi se to posrečilo, bi utegnili že septembra dobiti finančno pomoč ES, brez katere kratko in malo nimamo nikakršne možnosti za normalno življenje. Ker so se devizni dohodki iz vseh virov zaradi zaostrenih razmer močno zmanjšali, bi bili, če se nič ne bi spremenilo, kmalu prisiljeni razglasiti enostranski moratorij, ker ne bi več mogli poravnati obveznosti do tujine. Več na 2. strani.

BOJANA JAGER

Vlaka s tanki danes iz Logatca?

Na ŽG Ljubljana slednjič dobili soglasje za odhod tankov iz vrhniške vojašnice

LJUBLJANA, LOGATEC, 31. julija – Vlaka s tanki in drugo vojaško opremo iz vrhniške vojašnice, ki že tretji dan čakata na odhod z logaške železniške postaje, naj bi po informacijah iz ŽG Ljubljana proti Banjaluki odpeljala jutri.

Kot vse kaže, pa je ŽG Ljubljana uspelo pridobiti poleg soglasja iz Zagreba za odhod teh dveh vlakov tudi zagotovilo, da bodo v Slovenijo pripeljali dodatne vagone za prevoz tankov. Za zdaj pa še niso dobili nikakršnega novega naročila za nove posebne vlake, ki naj bi opravili vojaški transport.

Na vprašanje, kaj nameravajo storiti, če zaradi nastalih razmer na Hrvaškem v Dobovi hrvaški železničarji ne bi hoteli prevzeti obeh vlakov ali pa bi preklicali soglasje, so v ŽG Ljubljana odgovorili, da je dogovor dovolj trden. Več o umiku JA iz Slovenije na 3. strani.

J. P.